

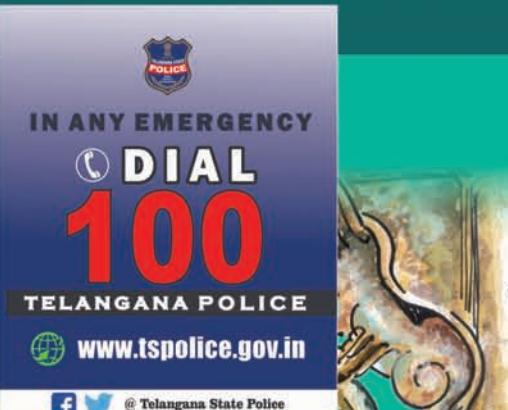

నవ ప్రభుత్వం -2 తెలుగు వాచకం ఏడో తరగతి

(తెలుగు, అంగ్రేజు మార్కులకు)

Free

రాష్ట్ర విద్యాపరిశీలన, శిక్షణసంస్థ
తెలంగాణ, హైదరాబాదు.

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ

తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రముఖ, హైదరాబాదు

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ

ఘన తెలంగాణ
కన్నావురా బాల !
ఘన తెలంగాణ కత
విన్నావురా బాల !!

పోరాట పటిమకు
పురిటిల్ల మన నేల !

ధిక్కార గళమెత్తు
ఛైర్య శాలుర నేల !!

సమ్మక్క సారక్క
సమరాంగణపు హేల !

పాపన్న గోల్కొండ
పీరమెక్కిన నేల !!

కొమురం భీమస్న
గుదుపలేపిన నేల !
దొడ్డి కొమురయ్య లేచి
దుడ్డు లేపిన నేల !!

చాకలి అయిలవ్వ
రోకలెత్తిన నేల !

తొడగొట్టి దొరలను
తరిమివేసిన నేల !!

సురవరం కవులను
నిదురలేపిన నేల !
పోయబుల్లాభాను
స్వృతిని మరువని నేల !!

గోదావరి కొంగు
బంగారు మన నేల !
కృష్ణమ్మ ఒడిలోన
కేరింతల హేల !!

తెలంగాణ

చెరువులు కుంటలు
ఒరచి పారే నేల !
భూమాత స్తున్యమ్ము
పొంగు బావుల నేల !!

బాలఘూట్ శిఖరాల
పారాడు మన నేల !

కందికల్ గుట్టల
అందుకొన్న నేల !!

వేయి స్తంభాలయం
విలసిల్లిన నేల !

కాకతీయుల కీర్తి
తోరణమ్ముల హేల !!

రామపు గుళ్ళలో
నాట్యకత్తెల హేల !

నాగిని నగిశీలు
సృత్యమాడిన నేల !!

బసవ గీతాలతో
పరవశించిన నేల !

భక్తి పద్యావళి
పరిమళించిన నేల !!

బతుకమ్మ ఆటలో
బతుకు చూపే నేల !

పీర్ల పండుగలో శాంతి
పొర్రి పారే నేల !!

శివసత్తు లెగిరెగి
చిందులేసే నేల !

బోనాల పర్వంపు
భోగాలు గల నేల !!

- వెలపాటి రామరెడ్డి

విద్యార్థులకు సూచనలు

పిల్లలూ!...

- ◆ మీరందరూ ధారాళంగా చదువగలగాలి. తెలిసిన దాని గురించి సాంతంగా రాయగలగాలి. ఒకవేళ మీరు చదువడం, రాయడం చేయలేకుంటే మీ ఉపాధ్యాయుని సాయంతో చదువడం, రాయడం నేర్చుకొండి.
- ◆ మీకోసం మీరు నేర్చుకోవలసిన అంశాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని తెలుగు పుస్తకాన్ని రూపొందించారు. మీ పుస్తకంలో మీరు నేర్చుకోవలసిన సామర్థ్యాల గురించి ఒక పేజీలో ఇచ్చారు. విద్యాసంవత్సరం పూర్తయ్యేసరికి మీరు వీటిని చేయగలగాలి. వాటిని తప్పకుండా చదువండి.
- ◆ ప్రతి పారం ప్రారంభంలో బొమ్మిపడ్యం/పిష్టుం ఉంటుంది. వాటి గురించి మాట్లాడండి. ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి.
- ◆ ‘విద్యార్థులకు సూచనలు’ అనే శీర్షికన ఉన్న సూచనలు చదివి అర్థం చేసుకొని పదాల అర్థాలు తెలుసుకొండి.
- ◆ మీ ఉపాధ్యాయుడు పారంలోని విషయం గురించి బోధించేటప్పుడు తప్పనిసరిగా మీకు తెలియని పదాలు, వాక్యాలు, విషయాల గురించి ప్రశ్నించండి, చర్చించి తెలుసుకొండి.
- ◆ తరగతిగదిలో చర్చలు జరుగుతున్నప్పుడు, జట్టుపుసులు నిర్వహిస్తున్నప్పుడు మీరు కూడా పొల్గొండి, మాట్లాడాలి, అవసరం అయితే ప్రశ్నించాలి.
- ◆ పారం తర్వాత ‘ఇవి చేయండి’ అనే పేరుతో అభ్యాసాలు ఉన్నాయి. వీటిని మీరు సాంతంగా చేయాలి. ప్రశ్నలకు మీరే ఆలోచించి సాంతంగా జవాబులు రాయాలి. ఎట్టి పరిష్కారుల్లో టైడ్లు, స్టో మెటీరియల్, ప్రశ్నల జవాబులు చూసి రాయకూడదు. ఒకవేళ అట్లా రాస్తే ఫార్మేచివ్ మూల్యాంకనంలో మీకు మార్కులు ఇప్పరు.
- ◆ పారంలోని ప్రాజెక్టుపుసులు, ప్రశంసకు సంబంధించిన అభ్యాసాలను మీరు మీ మిత్రుల సహాయంతో చేయవచ్చు. వీటిని ఎట్లా చేయాలో మీ ఉపాధ్యాయుణ్ణి అడిగి తెలుసుకొండి. వీటిని చేసిన తర్వాత మీరు ఎట్లా చేశారు? ఏం చేశారు? ఏం నేర్చుకున్నారు? మొదలైనవి మీ సాంతంగా చెప్పవలసి ఉంటుంది.
- ◆ సృజనాత్మకతలోని అంశాలను ఎట్లా చేయాలో తరగతిగదిలో మీ ఉపాధ్యాయుడిని అడిగి తెలుసుకొండి. సూచనల ఆధారంగా మీరు తరగతిలో రాసి చూపించాలి. దీనిపైన చర్చ జరిగిన తర్వాతనే మీ నోటుపుస్తకాలలో రాయాలి.
- ◆ చదువడం, పదజాలంలోని అభ్యాసాలను మీరే సాంతంగా చేయండి. చేయలేని వాటి గురించి మాత్రమే ఉపాధ్యాయుడిని అడిగి తెలుసుకొండి.
- ◆ అభ్యాసాలలో ఇచ్చిన ‘భాషను గురించి తెలుసుకుండాం’లోని వ్యాకరణాంశాలు మీకు అర్థంకావడానికి మొదట ఉదాహరణలు ఇచ్చారు. వాటి ఆధారంగా మీకు అర్థమయ్యేలా సూత్రాన్ని ఇచ్చారు. కాబట్టి ఉదాహరణలను జాగ్రత్తగా పరిశీలించి వాటిని విశ్లేషించి సూత్రాన్ని తెలుసుకొండి.
- ◆ ప్రతిపారంలో చివరకు ‘నేనివి చేయగలనా?’ అనే పేరుతో పట్టికలో కొన్ని వాక్యాలు ఉన్నాయి. ఒకొక్క వాక్యాన్ని చదువండి. చేయగలిగితే ‘జౌను’ వద్ద, చేయలేకుంటే ‘కాదు’ వద్ద ✓, పెట్టండి. వీటిలో మీరు చేయలేనివాటి గురించి మీ ఉపాధ్యాయుడి సహాయంతో పునరభ్యాసం చేయండి.
- ◆ ఉపవాచకం పారాలను మీరే సాంతంగా చదువండి. వాటి గురించి మాట్లాడండి.
- ◆ చుక్క గుర్తున్న పద్యాలను మీరు తప్పనిసరిగా కంఠస్థం చేయాలి.
- ◆ పారాలకు సంబంధించిన ఇతర పుస్తకాలను, గ్రంథాలను పారశాల గ్రంథాలయానికి వెళ్లి అడిగి తీసుకొని చదువండి.
- ◆ మీరు తప్పనిసరిగా నిషుంటువును ఉపయోగించడం అలవాటుచేసుకోండి. వార్షాప్రతికలు, మృగజైస్, కథల పుస్తకాలు వంచి చదువడం అలవాటుగా చేసుకొండి.
- ◆ కొన్ని పారాలలో నాటకీకరణ చేయడం, వికపాత్రాభినయం చేయడం, గేయాలను రాగంతో పాడడం - అభినయంచేయడం, పద్యాలను కంఠస్థం చేసి రాగ భావముక్కంగా పాడడం వంచి ఉన్నాయి. వీటిని మీరు తప్పనిసరిగా సాధనచేయడం.
- ◆ మీరు తప్పనిసరిగా వ్యాసాలు, లేఖలు, నినాదాలు, కరపత్రం, సంభాషణ, పోస్టరు తయారీ వంచి రాయగలగాలి.
- ◆ సృజనాత్మకతలోని అంశాలను మీరు రాసిన తరవాత ఒక పుస్తక రూపంలో సంకలనంచేసి తరగతిలో ప్రచురించండి.

నవ వసంతం - 2

తెలుగు వాచకం (తెలుగు, ఆంగ్ల మాధ్యమాలకు)

ఎడో తరగతి

సంపాదకమండలి

ఆచార్య ఎన్. గోపి, పూర్వ ఉపకులపతి, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.

ఆచార్య బన్సు అయిలయ్య, తెలుగుశాఖ, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం, వరంగల్ జిల్లా.

డహగాం సాంబమూర్తి, విశ్రాంత ప్రధానాచార్యుడు, ప్రభుత్వ ఉపాధ్యాయ విద్య కళాశాల, వరంగల్ వేణు సంకోజు, విశ్రాంత ఉపన్యాసకుడు, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, నల్గొండ జిల్లా.

సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్, అసిస్టెంట్ ప్రోఫెసర్, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, జోగిపేట, మెదక్ జిల్లా.

దేశపతి శ్రీనివాస్, ఆఫీసర్ అన్ స్పెషల్ డ్యూటీ, ముఖ్యమంత్రి కార్యాలయం, హైదరాబాద్, తెలంగాణ.

సమస్వయం, విషయసిపుసులు

సువర్ణ వినాయక్,

కో-ఆర్డినేటర్,

ఎన్.సి.ఇ.ఆర్.టి.,

హైదరాబాద్, తెలంగాణ.

డా. సస్మారు ఉపీందర్ రెడ్డి.

సలహాదారు, విద్య సంస్కరణలు,

పారశాల విద్యాశాఖ,

హైదరాబాద్, తెలంగాణ.

ముఖ్యచిత్రం : కూరెళ్ల శ్రీనివాస్, ప్రధానోపాధ్యాయుడు, జి.ప.ఉ.పా. కుర్చెదు, నల్గొండ జిల్లా.

పార్యపుస్తక ప్రచురణ సమితి

ఎస్. జగన్నాథ రెడ్డి

సంచాలకులు,
రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన, శిక్షణసంస్థ,
తెలంగాణ, హైదరాబాద్.

కె. కృష్ణమోహన్ రావు

ప్రోఫెసర్, విద్యాప్రణాళిక,
పార్యపుస్తక విభాగం,
రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన, శిక్షణసంస్థ,
తెలంగాణ, హైదరాబాద్.

బి. సుధాకర్

సంచాలకులు,
ప్రభుత్వ పార్యపుస్తక ముద్రణాలయం
తెలంగాణ, హైదరాబాద్.

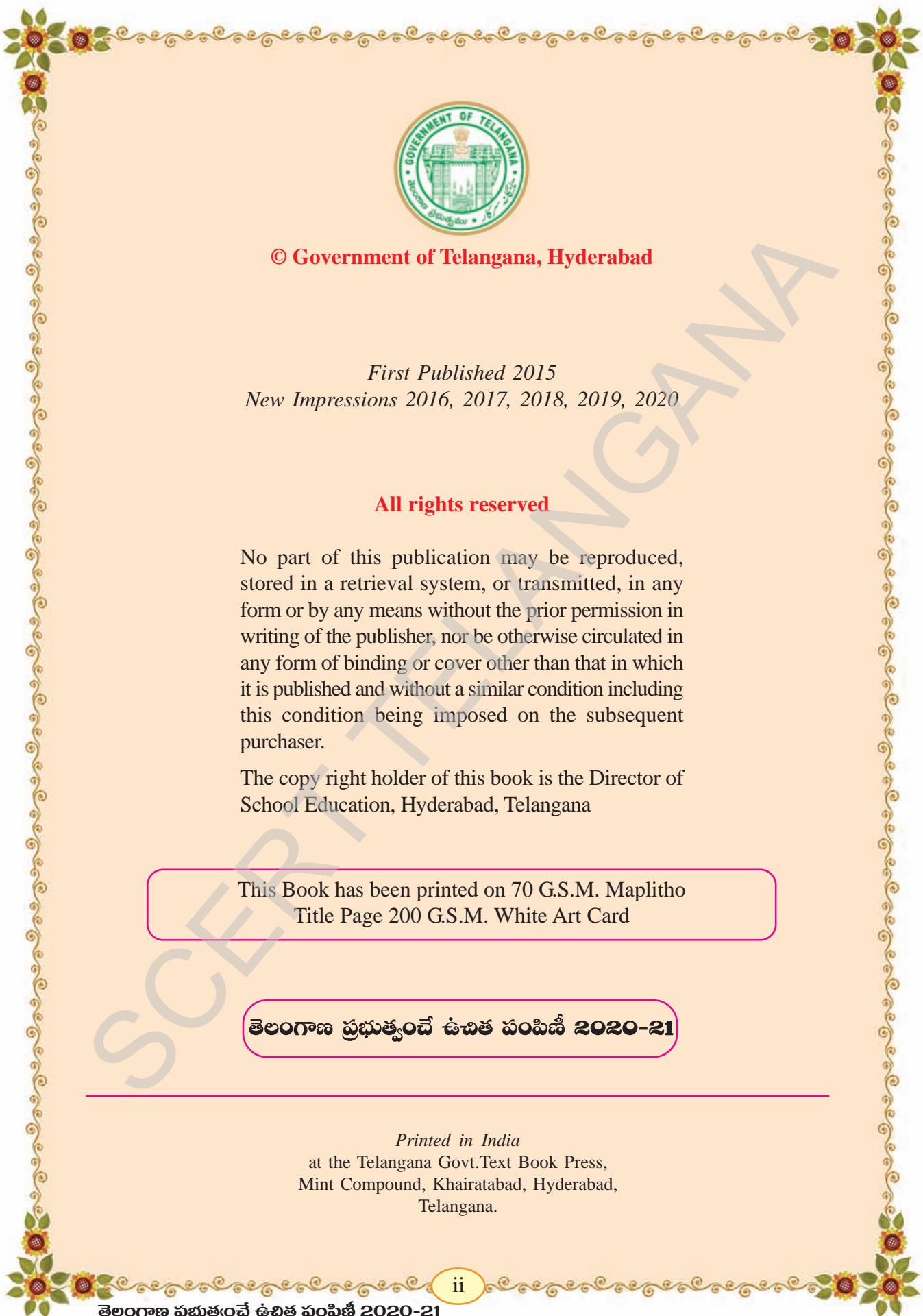
విద్యవల్ల ఎదగాలి
వినయంతో మెలగాలి

చట్టాలను గౌరవించాలి
హక్కులను పొందాలి

“నా తెలంగాణ కోటి రత్నాల వీణ”

తెలంగాణ ప్రభుత్వ ప్రచురణ, హైదరాబాద్

ముందుమాట

2014 జూన్ 2వ తేదీన తెలంగాణ రాష్ట్రం ఆవిర్పువించింది. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన సందర్భంగా మన రాష్ట్ర త్రఫుత్వం తెలంగాణ సంస్కృతి, సాహిత్యం, చరిత్రను తెలిపే విధంగా పారాలు ఉండాలని నిర్ణయించింది. ఇందుకోసం కవులు, రచయితలు, భాషావేత్తలు, క్లైట్స్‌ట్రాయి విషయానిపుణులతో ఒక కమిటీని నియమించింది. కమిటీ సభ్యులు ప్రస్తుతం అమల్లో ఉన్న తెలుగు పార్యపుస్తకాలను పరిశీలించి తెలంగాణ సాహిత్యం, సంస్కృతి ప్రతిబింబించేటట్లు పార్యపుస్తకాలను రూపొందించారు. తెలుగు సాహిత్యంపట్ల అవగాహన ఏర్పడడానికి ఇతర ప్రాంతాలకు చెందిన కవులు, రచయితల పారాలను కూడా పొందుపరిచారు.

భాషాసామర్థ్యాలు, సృజనాత్మకత, మానవీయ విలువలు పెంపొందించడానికి వీలుగా తెలుగు వాచకాలను రూపొందించారు. దీని ద్వారా పిల్లల్లో అవగాహన చేసుకొని ప్రతిస్పందించే సామర్థ్యాలతో పాటు స్వీయ రచనాశక్తి పెంపొందుతుంది. గ్రామసౌందర్య చిత్రణ, వృధ్యలపట్ల వైఖరి, కైతికవిలువలు, మాతృప్రేమ, విద్య అవశ్యకత, దేశభక్తి, కళ, శ్రమ సౌందర్యాలు, సామాజిక సమరసత, సాంస్కృతిక విలువలు మొదలైన ఇతిపుత్రుల ఆధారంగా పారాలున్నాయి. తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని కవుల రచయితల ప్రాచీన, ఆధునిక సాహిత్యాల నుండి పార్యాంశాలను ఎంపిక చేశారు. గేయం, కథాకావ్యం, భాండకావ్యం, వ్యాసం, శతకం, ఆత్మకథ, జానపద చారిత్రక గేయకథ, పద్యం, రేచియో ప్రసంగం, వచనకవిత, బుర్రకథ, కథానిక మొదలైన ప్రక్రియల్లో పార్యాంశాలన్నాయి. విస్తరపరసానికి తెలంగాణ ప్రాంత స్వార్థిదాతలైన రుద్రమదేవి, ఆరుట్ల కమలాదేవి, శాస్త్రీయ పరిశీలనను పెంపొందింపజేసే www.karadavikaam.com, మన సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని తెలుగుకోవడానికి మనపండుగలు, వ్యక్తిత్వ వికాసం పెంపొందించడానికి అద్భుతమైన సెలవులు మొదలైన అంశాలను ఉపవాచకంగా పెట్టారు. ఉత్తమ వ్యక్తిత్వ నిర్మాణానికి, తెలంగాణ కళలు, కళాకారులపట్ల అభిరుచి, ఆదరణ కలిగించడానికి ఈ వాచకం తోడ్పుడుతుంది.

ప్రతి పారంలో సామర్థ్యాల సాధనకనుగుణంగా “ఇవి చేయండి” శీర్షికతో అభ్యాసాలున్నాయి. ఆలోచించడం, ప్రతిస్పందించడం, అభిప్రాయాలు చెప్పడం, బహుకోణాల్లో విశేషించడం, విభిన్న కోణాల్లో చించడం, సహేతుకంగా వివరించడం, అన్వయించడం, సృజనాత్మకంగా, ప్రశంసాత్మకంగా వ్యక్తికరించడం వీటి స్వభావం. పిల్లలు పార్యపుస్తక పరిధిని దాటి నేర్చుకోవడానికి వీలుగా ప్రాజెక్టుపనుల వంపిచి చేర్చారు. ఇవి స్వీయ అధ్యయనాన్ని, ఆడనపు / పరామర్థ గ్రంథాలను సంప్రదించడాన్ని ప్రోత్సహించేటట్లు ఉన్నాయి. పారంలోని విషయాన్ని అవగాహన చేసుకోవడానికి వీలుగా సందర్భాన్ని విపరిచిత అర్థాలను పదాలు-అర్థాలు’ పేరుతో పుస్తకం చివర చేర్చారు. వీటిలో వీలయినంత మేరకు తెలంగాణలో వినియోగించే పదజాలాన్ని పొందుపరిచారు.

ఉపాధ్యాయులు సోపానక్రమం ప్రకారం పారాన్ని బోధించడానికి వీలుగా పారంలోని విషయాలను పొందుపరిచారు. గద్య, పద్య పారాలను వేర్చేరుగా ఇవ్వకుండా పారాల స్వభావం, నిదివి ఆధారంగా వరుస క్రమంలో ఉంచారు. వ్యాకరణ సూత్రాలను సులభంగా ఆకశింపు చేసుకునేటట్లు ఉదాహరణలు పొందుపరిచారు. భాషాపాధ్యాయులు పారంలోని విషయాన్ని నేరుగా బోధించకుండా పార్యాంశం ముందున్న అంశాలతో ప్రారంభించాలి. తర్వాత పార్యాంశాన్ని చర్చలు, ప్రతిచర్చల ద్వారా అవగాహన కల్పించాలి. ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు అడగాలి. అభ్యాసాలాపై సాధన చేయించాలి. పార్యాంశంలోని జాతీయాలు, పదబంధాలు, ముఖ్యమైన సందేశాత్మక వాక్యాలు, సంఘటనల గురించి లోతైన చర్చద్వారా అవగాహన, విమర్శనాత్మక దృక్కుఫాన్ని పెంపొందించాలి. భాషాసామర్థ్యాల సాధనలో పార్యపుస్తకం ఉపాధ్యాయుడికి ఒక సహకారి మాత్రమే. పరామర్థ గ్రంథాలను, పారశాల గ్రంథాలయాన్ని తాను వినియోగించుకునేలా భాషావాతావరణాన్ని కల్పించాలి.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో వచ్చిన తొలి వాచకం ఇది. కాబట్టి భాషాపరంగా లేదా ఇతర అంశాల గురించి విజ్ఞలు ఇచ్చే సలహాలు, సూచనలను ఎన్.సి.జి.ఆర్.టి. స్వీకరించి తగు చర్చలు చేపడుతుంది. పార్యపుస్తకాల రూపకల్పనకోసం ఎప్పటికప్పడు సలహాలు సూచనలు ఇచ్చి ప్రోత్సహించిన తెలంగాణ రాష్ట్ర తొలి ముఖ్యమంత్రి గాంపి. శ్రీ కల్పకుంటల్ చంద్రశేఖరరావుగారికి, విద్యాకాథామంత్రి శ్రీ కడియం శ్రీహరిగారికి, విద్యాకాథా పూర్వమంత్రి శ్రీ జి.జగదీశ్ రెడ్డి గారికి, పారశాల విద్యాకాథ పూర్వ సంచాలకులు శ్రీ ఎమ్.జగదీశ్వర్ గారికి, ప్రస్తుత సంచాలకులు శ్రీ టి.చిరంభీషులు గారికి, పారశాల విద్యాకాథ కార్యదర్శి శ్రీమతి రంజీవ్.ఆర్.ఆచార్య గారికి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సలహాదారు శ్రీ కె.వి.రమణాచారిగారికి ప్రశ్నేక ధన్యవాదాలు. ఈ వాచక రూపకల్పనలో పాల్గొన్న కమిటీ సభ్యులు, సంపాదక మండలి సభ్యులు, విషయ నిపుణులు, ఉపాధ్యాయులు, చిత్రకారులకు ధన్యవాదాలు. ఈ వాచకం పిల్లలో భాషాభిరుచి, సాహిత్యభిలాప, భాషాసామర్థ్యాల సాధనకు దోహదపడి ఉత్తమ వైఖరులు కల్గిన వ్యక్తులుగా ఎదగడానికి తోడ్పుడుతుందని ఆశిస్తున్నాం.

తేది : 31-01-2015

స్థలం : ప్రౌదరాబాద్.

సంచాలకులు

రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన, శిక్షణసంస్థ, తెలంగాణ, ప్రౌదరాబాద్.

పార్యవ్స్తక సమీక్ష మరియు అభివృద్ధి కమిటీ సభ్యులు

విశ్వవిద్యాలయ స్థాయి

ఆచార్య రవ్యా శ్రీహరి, పూర్వ ఉపకులపతి, ద్రవిడ విశ్వవిద్యాలయం, కుప్పం.

ఆచార్య ఎన్. గోపి, పూర్వ ఉపకులపతి, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.

ఆచార్య కోవెల సుప్రసన్నాచార్య, విక్రాంత ఆచార్యుడు, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం, వరంగల్ జిల్లా.

ఆచార్య ఎస్. వి. రామారావు, విక్రాంత ఆచార్యుడు, ఉస్కునియా విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.

ఆచార్య బన్న అయిలయ్య, తెలుగుశాఖ, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం, వరంగల్ జిల్లా.

డా॥ ఎస్. రఘు, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్, తెలుగుశాఖ, ఉస్కునియా విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.

డా॥ ఎస్. రజని, తెలుగు విభాగాధిపతి, డా॥ బి. ఆర్. అంబేద్కర్ సార్వత్రిక విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.

డా॥ జి. బాలతీనివాస మూర్తి, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్, తెలుగుశాఖ, తెలంగాణ విశ్వవిద్యాలయం, నిజామాబాద్ జిల్లా.

విద్యావేత్తలు, విషయనిపుణులు

డా॥ మక్క రామయ్య, విద్యావేత్త, హైదరాబాద్.

డా॥ దహగాం సాంబమూర్తి, విక్రాంత ప్రధానాచార్యుడు, ప్రభుత్వ ఉపాధ్యాయ విద్యా కళాశాల, వరంగల్

డా॥ నందిని సిధారెడ్డి, విక్రాంత ఉపన్యాసకుడు, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, సిద్ధిపేట, మెదక్ జిల్లా.

డా॥ నలిమెల భాస్కర్, విక్రాంత ఉపన్యాసకుడు, ఎస్.ఆర్.ఆర్. డిగ్రీ కళాశాల, కరీంనగర్ జిల్లా.

డా॥ సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి, విక్రాంత ప్రధానాచార్యుడు, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, చండూరు, నల్గొండ.

డా॥ ముదిగంటి సుజాతారెడ్డి, విక్రాంత ఉపన్యాసకురాలు, ఆర్.బి.వి.ఆర్.ఆర్. కళాశాల, హైదరాబాద్.

వేణు సంకోజు, విక్రాంత ఉపన్యాసకుడు, ప్రభుత్వ మహిళా డిగ్రీ కళాశాల, నల్గొండ జిల్లా.

సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, జోగిపేట, మెదక్ జిల్లా.

దేశపతి శ్రీనివాస్, ఆఫీసర్ అన్ సైపల్ ద్వారాటి, ముఖ్యమంత్రి కార్యాలయం, హైదరాబాద్, తెలంగాణ.

డా॥ ఎస్. ఉపేందర్ రెడ్డి, సలహాదారు, విద్యా సంస్కరణలు, పారశాల విద్యాశాఖ, హైదరాబాద్, తెలంగాణ.

కె. కృష్ణమోహన్ రావు, ప్రొఫెసర్, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., హైదరాబాద్, తెలంగాణ.

ఎం. దీపిక, ఉపన్యాసకురాలు, విద్యా ప్రణాళిక విభాగం, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., హైదరాబాద్, తెలంగాణ.

మువర్ర వినాయక్, కో-ఆర్డినేటర్, విద్యా ప్రణాళిక విభాగం, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., హైదరాబాద్, తెలంగాణ.

కె.రాజేందర్ రెడ్డి, కో-ఆర్డినేటర్, విద్యా ప్రణాళిక విభాగం, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., హైదరాబాద్, తెలంగాణ.

తల్లావజ్జల మహేషబ్బాము, ఉపన్యాసకుడు, జిల్లా విద్యా శిక్షణ సంస్థ, నిజామాబాద్.

క్లేశ స్థాయి

పల్లెర్ రామమోహన్ రావు, యస్.ఎ., తెలుగు, జి.ప.ఉ.పా., వేముల, మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా.

వి. చెన్నయ్య, యస్.ఎ., తెలుగు, జి.ప.ఉ.పా., జగద్దిరి నగర్, రంగారెడ్డి జిల్లా.

వొజ్జల శరత్ బాబు, తె.పం., ప్ర.ఉ.పా. (బాలుర & బాలికల), సీతాఫల్మండి, హైదరాబాద్.

అవుసుల భానుప్రకాశ్, యస్.ఎ., తెలుగు, జి.ప.ఉ.పా., లోనికలాన్, మెదక్ జిల్లా.

కందాడై రంగరాజు, యస్.ఎ., తెలుగు, జి.ప.ఉ.పా., రంగాపురం, రంగారెడ్డి జిల్లా.

ఎల్.ఎమ్. ప్రసాద్, తె.పం., ప్ర.ఉ.పా., హిమాయత్ నగర్, సి.పి.ఎల్., అంబర్పేట, హైదరాబాద్.

పల్లి మాధవి, తె.పం., భారతీయ విద్యాభిషామ్, ఆత్మకురారి రామారావు పారశాల, జూబ్లీహిల్స్, హైదరాబాద్.

పుస్తకం గురించి...

ఎన్నో ఏళ్లనుండి కోట్లాది హృదయాలు ఆకాంక్షించిన ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్ర కల సాకారమైనది. పార్యపుస్తకాల్లో మార్పులు అనివార్యమైనాయి.

పరసం, అధ్యయనం అనేవి విద్యార్థులకు మరింతగా స్ఫూర్తిని గల్గించేవి, జ్ఞానాన్ని పెంచేవి, ఆనందాన్ని కలిగించేవిగా ఎదుగుతున్నాయి. గతంలోకంటే యిప్పుడు విద్య ఆలోచనాత్మకంగా, ఆనందకరంగా, స్వజనాత్మకంగా మారిపోయింది. ఇందుకు కారణం - ఎప్పటికప్పుడు మారిన కాలూలకనుగుణంగా ఆలోచనాపరులు, అధ్యయనశీలురు, ఆచార్యవర్యుల చర్చలు, SCERT కృషి ఫలితంగా పాత్యంశాల (వాటి ప్రాధాన్యతలతో) రూపకల్పన జరిగి, పుస్తకాలు విడుదల కావడం.

ఈ యేడాది రూపొందిన పుస్తకాలలో మునుపటికన్న కొన్ని ప్రత్యేకతలు చోటుచేసుకొని ఉన్నాయి. కొత్తగా ఏర్పడిన తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని పార్యభాగాల నిర్ణయంలో కోరదగిన మార్పులకు ప్రాముఖ్యత లభించింది. స్పష్టంగా పరిగణనలోనికి తీసుకోవలసిన అంశాలను గుర్తించడం, చేర్చడం జరిగింది. అంతకుముందు పార్యభాగాల్లో వెలుగుచూడని కొందరు వైతాళికులు, త్యాగధనులు, చరిత్రప్రసిద్ధులు, కపులు, రచయితలు, కళాకారులు, మేధావులు, వివిధ సాహిత్య-సాంస్కృతిక కళారూపాల వంటి విషయాల్లో తగిన శ్రద్ధ వహించడం, వాటిని పాత్యంశాలుగా చేర్చడం జరిగింది. అందువల్ల, తెలంగాణ ప్రాంతపు చారిత్రక, సాంప్రదాయిక కళావిలువలు - స్ఫూర్తిదాతలను గురించిన రచనలకు సుదీర్ఘకాలం (ఆరుదశాబ్దాల) తరువాత, పాత్యంశాలుగా గౌరవం దక్కింది.

ఈ నేపథ్యంలో 7వ తరగతికి చెందిన తెలుగువాచకంలో శ్రమ - కళాసౌందర్యాలు, వైతిక-సాంస్కృతిక విలువలు, సామాజిక సమరసత, గ్రామసౌందర్యచిత్రణ, జలసంరక్షణ, విద్యావశ్యకత, బాలికావిద్య, మాతృప్రేమ, వృద్ధులపట్ల వైభరి తదితర ఇతివృత్తాల పాత్యంశాలు చోటుచేసుకున్నాయి.

సువిశాల సామ్రాజ్యపాలన గావించిన తొలి తెలుగు మహారాణి రుద్రమదేవి; తెలంగాణ సాయంత్రం పోరాట యోధురాలైన ఆరుట్ల కమలాదేవిల జీవిత విశేషాలతోపాటు విద్యార్థికి ఆసక్తి కలిగించే కారడవి.కామ్, అధ్యాత్మమైన సెలవులు, మనపండుగలు, అనే పాతాలను ఉపవాచకంలో భాగంగా చేర్చడం జరిగింది. విద్యార్థి సమగ్ర వికాసానికి దోషాదపడే విధంగా ఈ పాత్యంశాల రూపకల్పన జరిగింది. అయితే తెలంగాణలో వినియోగిస్తున్న క్రియాపదాల విషయంలో ఏకాభిప్రాయం చోటుచేసుకోనందున ప్రస్తుతం శిష్ట వ్యవహరిక భాషను వినియోగించడం జరిగింది.

ఇంకొంచెం పదునుగా యోచించడం - వ్యక్తికరించడమనే ప్రధాన ఢ్యేయాలతో భాషావాచకాల రూపకల్పన జరిగింది. నిత్యవ్యవహారంలోని భాషాసాగసులు, స్వేచ్ఛాయుతమైన వ్యక్తికరణ సౌకర్యంతో ముందుకు సాగేవిధంగా పాత్యంశాల రచనకు ప్రాధాన్యత కలిగింది. ఇందువల్ల “మన చైతన్యం - మన భాష” అనే స్పృహతో విద్యార్థి ప్రపంచం తమ విద్యాప్రస్తానాన్ని మరింత ముందుకు సాగించగలగాలనే ఆశావహస్తితి ఆవిష్కరితమైంది. ఈ పార్యపుస్తకం విద్యార్థుల్లో విద్యావిలువలతోపాటు ఆశించిన సామర్థ్యాలు సాధించడానికి విశేషంగా తోడ్పుడుతుండని ఆకాంక్షిస్తున్నాం.

తేది : 31-01-2015

స్థలం : హైదరాబాద్.

పార్యపుస్తక అభివృద్ధి కమిటీ,
తెలంగాణ రాష్ట్రం.

ఉపాధ్యాయులకు సూచనలు

- ◆ ఉపాధ్యాయుల పనిభారాన్ని, పనిదినాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని అవరణకు వీలుగా పాత్యంశాల సంబ్యును తగ్గించి రూపొందించిన వాచకం ఇది. ఒక నెలలోని పనిదినాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని మాసవారీగా పాతాలను కేటాయించారు.
- ◆ ‘ముందుమాట, పొర్చుపుస్తకం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలను తప్పనిసరిగా చదువాలి. ‘విద్యార్థులకు సూచన’లను ముందుగా మీరు చదువాలి. వాటిని మీ పిల్లలతో చదివించాలి. వారికి అవి అర్థమైనాయో లేదో పరిశీలించాలి.
- ◆ ఈ వాచకాన్ని 180 కాలాంశాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని రూపొందించారు. వీటిలో 168 కాలాంశాలు పాత్యంశాల బోధనకు, మిగతా కాలాంశాలను ఉపవాచకంలోని అంశాలను చర్చించడానికి వినియోగించాలి.
- ◆ ఉపవాచకంలోని ఒక్కొక్క పాతానికి 2 కాలాంశాలు వినియోగించాలి.
- ◆ ఉపవాచకాన్ని పిల్లలతో తప్పక చదివించాలి. ముఖ్యంశాలపైన మాట్లాడించాలి. పరిశాపగాహనకు సంబంధించిన అభ్యాసాలను రూపొందించి నిర్వహించాలి.
- ◆ సగటున ఒక్కొక్క పాతానికి 14 కాలాంశాలు అవసరమవుతాయి.
- ◆ వీటిలో ‘ఆలోచించండి మాట్లాడండి, నేపథ్యం / ఉద్దేశం, కవిపరిచయం, విద్యార్థులకు సూచనలు’ శీర్షికన ఇచ్చిన అర్థసంగ్రహణ కృత్యాలకు రెండు కాలాంశాలను వినియోగించుకోవాలి.
- ◆ పాత్యంశ విషయంపై చర్చించి అవగాహన కల్పించడానికి పారంలోని విషయం నిదివిని బట్టి రెండు నుండి నాలుగు కాలాంశాల వరకు కేటాయించుకోవాలి. ఇందుకునుగుణంగా పాతాన్ని విభజించి రోమన్ అంకెల్లో సూచించారు.
- ◆ ‘ఇవిచేయండి’ లో ఇచ్చిన అభ్యాసాలలో విని, అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం అభ్యాసానికి 1 కాలాంశం, ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం అభ్యాసానికి 1 కాలాంశం, స్వీయరచన అభ్యాసానికి 2 కాలాంశాలు, స్పృజనాత్మకత / ప్రతంస అభ్యాసానికి 1 కాలాంశం, పదజాలం, వ్యాకరణాంశాలకు కలిపి 2 కాలాంశాలు, ‘ప్రాణ్ముఖుపని’ని ప్రదర్శించజేసి చర్చించడానికి 1 కాలాంశాన్ని కేటాయించుకోవాలి.
- ◆ పారం ప్రారంభంలో ఇచ్చిన ‘ఆలోచించండి - మాట్లాడండి’ అనే అంశాలు ఉన్నమీకరణకు సంబంధించినవి. వీటిని పూర్తి తరగతి కృత్యంగా నిర్వహించాలి.
- ◆ పాత్యంశం ఉద్దేశం / నేపథ్యం, పొర్చుబాగ వివరాలు, కవిపరిచయంలోని అంశాలను పిల్లలతో చదివించి చర్చించాలి.
- ◆ ‘విద్యార్థులకు సూచనలు’లోని అర్థసంగ్రహణకృత్యాలను వ్యక్తిగత కృత్యాలుగా నిర్వహించాలి. ఇందుకోసం తరగతి గదిలో తప్పనిసరిగా నిఘంటువులను అందుబాటులో ఉంచాలి.
- ◆ పారంలోని విషయం పట్ల పిల్లలకు అవగాహన కల్పించడానికి చర్చాపద్ధతి, ప్రశ్నోత్తర పద్ధతి, కథాకథనం, ప్రదర్శనా పద్ధతి, నాటకీకరణ వంటి పద్ధతులను ఆయా పాతాల స్పృఖావాన్ని బట్టి ఉపయోగించాలి. పారం మధ్యలో ‘ఆలోచించండి-చెప్పండి’ అనే పేరుతో గదిలో ప్రశ్నలున్నాయి. వీటిని పారం బోధించే సమయంలో అడగాలి. ఆలోచించి జవాబులు చెప్పుమనాలి.
- ◆ పారం బోధించడమంటే విషయాన్ని వివరించడం మాత్రమే కాదు. దాంట్లోని విలువలను, కవి పూర్వదయాన్ని, అంతరాళాన్ని పిల్లలు అర్థం చేసుకునేలా చూడాలి. ఇందుకోసం ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు అడగాలి. పదబంధాలు, జాతీయాలు, ఆలోచనాత్మక, సందేశాత్మక వాక్యాలపట్ల చర్చాపూర్వా, ప్రశ్నించడం ద్వారా పిల్లలే అవగాహన పొందేటట్లు చేయాలి. పిల్లల అభ్యాసాలను చెప్పించడం, సమకాలీన అంశాలతో అన్వయించడం, బముకోణాల్లో విశేషించడం జరగాలి.
- ◆ ‘ఇవిచేయండి’లోని అభ్యాసాలు పిల్లల భాషాసామర్థ్యాలను పెంపొందించడానికి ఉద్దేశించినవి. వీటిని పిల్లలే సాంతంగా రాసేటట్లు చూడాలి.
- ◆ ఒక్కొక్క అభ్యాసానికి కేటాయించిన కాలాంశాలలో పిల్లలు వాటిని ఎట్లు రాయాలో అవగాహన కల్పించాలి. పిల్లలు రాసిన అంశాలను పరిశీలించి సరిదిద్దులి.
- ◆ పిల్లలు సాంతంగా రాయడాన్ని ప్రోత్సహించాలి. గైక్కు, స్ట్రోమేబీరియక్కు, ప్రశ్నల బ్యాంకులు వంటివి చూసి రాయడాన్ని పూర్తిగా నిపేంచాలి. ఎందుకంటే పరీక్షల్లో పుస్తకంలోని ప్రశ్నలు ఉన్నవి ఉన్నట్లుగానే రావు. ఇట్లాంటి స్పృఖావం కలిగిన ప్రశ్నలు వస్తాయి. పారంలోని అభ్యాసాలను సాంతంగా రాయగల్గిన పిల్లలు మాత్రమే వీటికి సమాధానాలు రాయగల్లుతారు.
- ◆ ‘విని, అర్థంచేసుకొని ఆలోచించి మాట్లాడడం’ అంశానికి సంబంధించిన ప్రశ్నలను పూర్తి తరగతి కృత్యంగా నిర్వహించాలి. ‘ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం’ అంశానికి ఉద్దేశించిన అభ్యాసాలను వ్యక్తిగత కృత్యంగా నిర్వహించాలి.
- ◆ ‘స్వీయరచన’ అభ్యాసంలోని లఘుసమాధాన ప్రశ్నలను పారం బోధించేటప్పాడే ఇంటివనిగా ఇవ్వాలి. వ్యాసరూప సమాధాన ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయడానికి పూర్తి తరగతి గదిలో చర్చ నిర్వహించాలి. ఆ తర్వాత వ్యక్తిగతంగా రాయించాలి. వాటిని చదివించాలి. పిల్లలు రాసిన అంశాలను భావాత్మకంగా, వాక్యాలు, పదాలు, అక్షరదోషాల పరంగా సరిచేయాలి.

- ◆ స్వజనాత్మకత/ప్రశంస' కు సంబంధించిన ప్రశ్నలకు పిల్లలు సమాధానాలు రాయడానికి తగిన ఉదాహరణలిచ్చి అవగాహన కల్పించాలి. జట్లలో రాయమనాలి. వీటిని ప్రదర్శింపజేసి చర్చద్వారా సరిదిద్దాలి. ఆ తరువాత వీటిని వృక్తిగతంగా రాయమనాలి.
- ◆ 'ప్రాజెక్టు పనులు'ను కూడా ఇదేవిధంగా నిర్వహించాలి.
- ◆ 'పదభాల వినియోగం, భాషను గురించి తెలుసుకుండా'ంలోని అభ్యాసాలపై కొన్ని ఉదాహరణలతో అవగాహన కల్పించాలి.
- ◆ పారం పూర్తి కావడమంటే 'అలోచించండి మాటల్లడండి' అనే ఉన్నఫీకరణ అంశంతో మొదలుకొని పారంలో చివర ఇచ్చిన 'సూక్తి' వరకు అన్ని అంశాలను ప్రణాళికాబద్ధంగా నిర్వహించి అవగాహన కల్పించడం. ఇందుకనుగుణంగా ఉపాధ్యాయులు తయారుకూవాలి.
- ◆ ఇందుకోసం ఉపాధ్యాయులు వార్షిక, పార్య ప్రణాళికలు రూపొందించుకోవాలి.
- ◆ వార్షిక ప్రణాళికలో కింది అంశాలుంటాయి.

- 1) తరగతి
- 2) సజ్జెక్టు (విషయం)
- 3) అవసరమైన కాలాంశాల సంఖ్య
- 4) విద్యాసంవత్సరం పూర్తయ్యేసరికి సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
- 5) మాసపారీగా పాతాల విభజన

మాసం పేరు	బోధించే పారం	అవసరమైన కాలాంశాలు	అవసరమైన వనరులు / సామగ్రి	నిర్వహించాల్సిన కార్యక్రమాలు, సి.సి.ఇ.

- 6) ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందనలు
- 7) ప్రధానోపాధ్యాయుని సలహాలు, సూచనలు
- ◆ ఒక పారాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని పార్యప్రణాళికను కింది విధంగా రూపొందించుకోవాలి.
- 1) పారం పేరు
- 2) అవసరమైన కాలాంశాల సంఖ్య
- 3) పారం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
- 4) కాలాంశాల వారీగా విభజన

కాలాంశం సంఖ్య	బోధనాంశం	బోధన వ్యాపాం	సామగ్రి	మూల్యాంకనం

- 5) ఉపాధ్యాయుడి తయారీ (సంసిద్ధత), అదనపు సమాచారసేకరణ
- 6) ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందనలు
- ◆ ప్రతికాలాంశంలో భాషాబోధనను కింది సోపానాల ప్రకారం నిర్వహించాలి. అవి -
I. ఉపాధ్యాతం : పలుకరింపు, ఉన్నఫీకరణ, శీర్షికా ప్రకటన, ఉద్దేశం, కవిపరిచయం లేదా పలకరింపు, పునర్శ్రాంతి.
II. పార్యాంశబోధన చర్చ - అవగాహన : విద్యార్థుల ప్రకాశ పరసం, ఉపాధ్యాయుల ఆదర్శ పరసం, మౌనపరసం, అర్థసంగ్రహణం, పార్యాంశ విషయంపై చర్చ - అవగాహన.
- III. 'ఇవి చేయండి' అధారంగా సామర్థ్యాల సాధన.
- ◆ భాషాబోధనను పార్యపుస్తకాలకే పరిమితం చేయకూడదు. పారశాల గ్రంథాలయాన్ని, అంతర్జాలాన్ని (ఇంటర్నెట్), మేగజైన్లు, వార్తాపత్రికలు, బాలసాహిత్యం వంటివి ఉపయోగించుకునేటట్లు చూడాలి.
- ◆ తరగతి గదిలో పిల్లలు స్పేష్చగా మాటల్లడడం, ప్రశ్నించే వాతావరణాన్ని కల్పించాలి.
- ◆ తరగతి గదిలో భాషావాతావరణాన్ని కల్పించడానికి అవసరమైన నిఘంటువులు, కవుల జీవిత చరిత్రలు, దృశ్యాశ్రమణ సామగ్రి వంటివి సమకూర్చుకొని వినియోగించాలి. ఇంటర్నెట్లు ఉంటే కవి పరిచయం కోసం వాడుకోవాలి.
- ◆ పారశాలలో భాషాభివృద్ధికి దోహదపడే కార్యకలాపాలు, భాషాత్మకాలాపాలు, బాలకవినమ్మేళనాలు, వక్కుత్వ, వ్యాసరచన పోటీలు, వార్షికోత్సవాలు వంటివి నిర్వహించాలి.
- ◆ పిల్లలు రాసిన స్వజనాత్మక అంశాలను సంకలనం చేసి తరగతి గదిలో ప్రదర్శించాలి.
- ◆ ఏ పారాన్ని (అంశాన్ని) బోధిస్తున్నా సందర్భాన్నిసారంగా నైతిక, మానవియ విలువలు, కళలు, సంస్కృతి, జాతీయత, సమానత్వం, శాస్త్రాన్ని దృష్టి, పర్యావరణ పరిరక్షణ, ప్రత్యేకావసరాలు గల పిల్లలపట్ల సహస్రభాతి తదితరాంశాలపై చర్చింపజేయాలి.
- ◆ సిలబ్స్ పూర్తికావడమంటే పారాలు పూర్తిచేయడం మాత్రమే కాదు. పాతాల అధారంగా సామర్థ్యాలు సాధించడం. కాబట్టి పారం చివర ఇచ్చిన స్పీయ మూల్యాంకనం ఆధారంగా నిర్ధారించి, అవసరమైన పునరభ్యాసం కలిగించాలి.

వందేమాతరం

- బంకించండ్ర ఛట్టీ

వందేమాతరం, వందేమాతరం
సుజలాం సుఫలాం మలయజ శీతలాం
సస్యశ్యామలాం మాతరం; వందేమాతరం
శుభ్రజ్యోత్స్నా పులకిత యామినీం
పుల్ల కుసుమిత ద్రుమదళ శోఖినీం
సుహసినీం సుమధుర భాషిణీం
సుఖదాం వరదాం మాతరం వందేమాతరం.

జాతీయ గీతం

- రఘింద్రనాథ్ శాగుర్

జనగణమన అధినాయక జయహే !
భారత భాగ్య విధాతా !
పంజాబ సింధ్ గుజరాత మరాతా,
ద్రావిడ ఉత్కృత వంగా !
వింధ్య హిమాచల యమునా గంగా,
ఉచ్చల జలధి తరంగా !
తవ శుభనామే జాగే !
తవ శుభ ఆశిష మాగే !
గాహే తవ జయ గాధా !
జనగణ మంగళదాయక జయహే !
భారత భాగ్య విధాతా !
జయహే ! జయహే ! జయహే !
జయ జయ జయ జయహే !

ప్రతిజ్ఞ

- పైడిమార్పి వేంకట సుబ్బారావు

భారతదేశం నా మాతృభూమి.
భారతీయులందరూ నా సహాదరులు.
నేను నా దేశాన్ని ప్రేమిస్తున్నాను.
సుసంపన్నమైన, బహువిధమైన నా దేశ వారసత్వ సంపద నాకు గర్వకారణం.
దీనికి అర్పిత పొందడానికి సర్వదా నేను కృషి చేస్తాను.
నా తల్లిదండ్రుల్ని, ఉపాధ్యాయుల్ని, పెద్దలందర్ని గౌరవిస్తాను.
ప్రతివారితోను మర్యాదగా నదుచుకొంటాను.
జంతువులపట్ల దయతో ఉంటాను.
నా దేశంపట్ల, నా ప్రజలపట్ల, సేవానిరతి కలిగి ఉంటానని ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.
వారి శ్రేయోభివృద్ధులే నా ఆనందానికి మూలం.

రూపకల్పనలో పాల్గొన్నవారు

<p>సువర్ణ వినాయక్, కో-ఆర్డినేటర్, విద్యాప్రణాళిక, పార్శ్వ పుస్తక విభాగం, రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ, తెలంగాణ, హైదరాబాద్.</p> <p>వ్యాజుల శరత్ బాబు, భాషోపాధ్యాయుడు, ప్ర.ఉ.పా., సీతాఫలమండి, హైదరాబాద్.</p> <p>వల్లెర్ రామమోహన రావు, యన్.ఎ., తెలుగు, జి.ప.ఉ.పా., వేముల, మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా.</p> <p>ఎల్.ఎమ్. ప్రసాద్, భాషోపాధ్యాయుడు, ప్ర.ఉ.పా., సి.పి.ఎల్., అంబర్‌పేట, హైదరాబాద్.</p> <p>పల్లి మాధవి, భాషోపాధ్యాయుని, భారతీయ విద్యాభవన్, ఆత్మకూరి రామారావు పారశాల, జూబ్లీహిల్స్, హైదరాబాద్.</p> <p>కొండు జనార్థన్, యన్.ఎ., తెలుగు, జి.ప.ఉ.పా. మంచిర్యాల, ఆదిలాబాద్ జిల్లా.</p> <p>పసుసూటి సాంబయ్య, యన్.ఎ., తెలుగు, జి.ప.ఉ.పా. జగ్గయ్యపేట, వరంగల్ జిల్లా.</p> <p>దా॥ బి.వి.యన్.స్వామి, ఉపాధ్యాయుడు, జిల్లా, విద్యా శిక్షణ సంస్థ, కరీంనగర్ జిల్లా.</p> <p>మరిపెల్లి శ్రీనివాసు, యన్.ఎ., తెలుగు, ప్ర.బా.ఉ.పా. (ఉర్దూ మీడియం), ముకరంపుర, కరీంనగర్ జిల్లా.</p>	<p>అవుసుల భానుప్రకాశ్, యన్.ఎ., తెలుగు, జి.ప.ఉ.పా., లోనికలాన్, మెదక్ జిల్లా.</p> <p>కందాడై రంగరాజు, యన్.ఎ., తెలుగు, జి.ప.ఉ.పారశాల, రంగాపురం, రంగారెడ్డి జిల్లా.</p> <p>వి. చెన్నయ్య, యన్.ఎ., తెలుగు, జి.ప.ఉ.పా., జగద్గిరి నగర్, రంగారెడ్డి జిల్లా.</p> <p>అల్పాల లక్ష్మణమూర్తి, యన్.ఎ., తెలుగు, జి.ప.ఉ.పా. ఊరుకొండపేట, మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా.</p> <p>దొడ్డ శారద, యన్.ఎ., తెలుగు, జి.ప.ఉ.పా. ఎడపల్లి, నిజమాబాద్ జిల్లా.</p> <p>మది వనజారెడ్డి, యన్.ఎ., తెలుగు, ప్ర.ఉ.పా., గడ్డి అన్నారం, హైదరాబాద్ జిల్లా.</p> <p>మహ్మద్ షరీఫ్, యన్.ఎ., తెలుగు, జి.ప.ఉ.పా. ముదిమాటిక్, మెదక్ జిల్లా.</p> <p>పెద్దింటి అశోక్కుమార్, ఉపాధ్యాయుడు, యు.పి.ఎన్. రామాజీపేట, కరీంనగర్ జిల్లా.</p> <p>బెజ్జరపు వినోద్ కుమార్, యన్.ఎ., జి.ప.ఉ.పా., గాగిల్లూపూర్, కరీంనగర్ జిల్లా.</p> <p>సయ్యద్ మతీన్ అహ్మద్, జి.ప.ఉ.పా., జూలూరు, నల్గొండ జిల్లా.</p>
--	---

చిత్రకారులు

<p>కూరెళ్ళ శ్రీనివాస్, ప్రధానోపాధ్యాయుడు, జి.ప.ఉ.పా. కుర్చేడు, నల్గొండ జిల్లా.</p> <p>బి. కిషోర్ కుమార్, ఉపాధ్యాయుడు, యు.పి.ఎన్. ఉట్టూర్, నల్గొండ జిల్లా.</p> <p>కె.బాబు, ప్రధానోపాధ్యాయుడు, జి.ప.ఉ.పా. వజ్జిపల్లి, నిజమాబాద్ జిల్లా.</p> <p>కూరెళ్ళ రాఘవాచారి, ద్రాయింగ్ మాస్టర్, జి.ప.ఉ.పా. నకిరేకల్, నల్గొండ జిల్లా.</p> <p>బి.వి.ఆర్. చారి, చిత్రకారుడు అకడమిక్ అసిస్టెంట్, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్</p>	<p>టి.వి. రాంకిషన్, ద్రాయింగ్ మాస్టర్ జి.ప.ఉ.పా. దుశ్మేద, మెదక్ జిల్లా.</p> <p>వద్దెపల్లి వెంకటేష్, ఉపాధ్యాయుడు, పి.ఎన్., సోమవరం, నల్గొండ జిల్లా.</p> <p>దాసి సుదర్శన్, చిత్రకారుడు, నాగార్జునసాగర్, నల్గొండ జిల్లా.</p> <p>చెంచల వెంకటరమణ, ఉపాధ్యాయుడు, పి.ఎన్., టేకుమట్ల, నల్గొండ జిల్లా.</p> <p>పి. ఆందాళమ్మ, చిత్రకారిణి అంబర్‌పేట, హైదరాబాద్.</p>
---	---

డి.టి.పి., లే జెట్ & డిజెనింగ్ : మల్లంపాటి కృష్ణరావు, రశ్మి గ్రాఫిక్స్, హైదరాబాద్.

ఆశీంచిన అబ్బసును ఫలితాలు

తెలుగు

7వ తరగతి

విద్యార్థులు ఇవన్నీ నేర్చుకుంటారు....

- వివిధ సామగ్రీని చదువుతూ రచయిత యొక్క భావాలను అర్థం చేసుకొంటూ వాటికి తమ అనుభవాలను జీడిస్ట్రో సమ్మతిని, అసమ్మతిని తెలియజేస్తారు.
 - చదివిన విషయాన్ని మరింత అవగాహన చేసుకొవడానికి ప్రశ్నస్తారు, చల్లస్తారు.
 - సామెతలు, జాతీయాలు, పాడుపు కథలు, జానపద గేయాలు, పోస్టరు, ఆత్మకథలు మొయిని గురించి చల్లించగలరు, ప్రశనంసించగలరు.
 - విభిన్న స్థానిక / సామాజిక విషయాలపై, ప్రకృతి వైపులింపులపై తాల్కూకంగా తమ అభిప్రాయాలు వ్యక్తపరుస్తారు.
 - పారాయంతాన్ని అక్కడక్కడ చదివి పారంలోని కీలక అంశాలను చెప్పగలుగుతారు.
 - కథలు, కవితలు చదివి వాటి రచనా సైలి గురించి అర్థం చేసుకుంటారు
 - పార్య విషయాన్ని చదువడం, అర్థం చేసుకొనే సందర్భంలో కలిగి ఇబ్బందిని అభిగమించడానికి తోటి విద్యార్థుల యొక్క, ఉపాధ్యాయుల యొక్క సహకారం తీసుకుంటారు. అవసరమైన చీటిల్ల నిఘంటువు), చిత్రాలు, ఇంటర్వెట్ మొయిని సామగ్రీని వినియోగిస్తారు. సహాయం తీసుకుంటారు.
 - భాషలోని సూక్ష్మంతాలు / భాషాసూత్రాలు, కొత్త పదాలు మొదలగు వాటిని ఉపయోగించగలరు.
 - వివిధ సందర్భాలలో / అవసరాలకు అనుగుణంగా ఇతరులు చెప్పిన భావాలను సరియైన పద్ధతుల్లో అర్థం చేసుకొవడం / చెప్పడం / రాయడం / వ్యక్తపరచడం. ఉదా: తన వీధిలో వేరే వేరే వ్యత్యుల పనులు చేసి వాలితో మాటల్లాడడం.
 - తెలుగు భాషలో లభించిన విభిన్న రకాలైన పరస సామగ్రి. ఉదా: కథ, ఇంటర్వెట్లో లభ్యమయ్యే సామగ్రీని అర్థం చేసుకొని చదువడం మరియు వాటిపై తన జిష్టాయిప్పొలను రాతపూర్వకంగా, బైయలీలో, సంకేత భాషలో చల్లించడం.
 - తమ అనుభవాలను తమ సాంత మాటల్లో రాయగలరు.
 - విభిన్న విషయాలు మరియు ఉద్దేశాలకు అనుగుణంగా పదాలు, వాక్యాలు, జాతీయాలు, సామెతలు, విరామ చిహ్నాలను మరియు వ్యాకరణ సూత్రాలను ఉపయోగించగలరు.
 - విభిన్న సున్నితమైన అంశాలు / విషయాల గురించి మౌళిక, లిఖిత, సంకేత రూపంలో తల్లించి అర్థం చేసుకొని వ్యక్తపరచడం.
 - గోడ పత్రిక, పత్రికలు మొయిని సామగ్రీసం రకరకాల పరస సామగ్రీని సమకూర్చుకొని రాశ్టారు మరియు వాటిని సంకలనం చేసి దానికి సంపాదకీయం రాశ్టారు.

పొరుకాల విద్యుత్ కాబు
తెలంగాణ పథుత్తుం

7వ తరగతి

యషయసూచిక

క్ర.సం	పాఠం పేరు	కవి / రచయిత	ఇతివృత్తం	ప్రక్రియ	నెల	పుట
1.	చదువు	కొఱవి గోపరాజు	విద్య ఆవశ్యకత	కథాకావ్యం	జూన్	2
*2.	నాయనమ్మ		పుష్టులపట్ల వైభారి / కుటుంబ విలువలు	కథానిక	జూలై	10
3.	శతక సుధ	శతక కవులు	నైతిక విలువలు	శతకం	జూలై	20
*4.	అమ్మ జ్ఞాపకాలు	చీ.కృష్ణమూర్తి యాదవ్	మాతృప్రేమ	వచన కవిత	ఆగష్ట	32
5.	పలై అందాలు	ఆచ్చి వేంకటాచార్యులు	గ్రామసౌందర్యవిత్రణ	కావ్యం	ఆగష్ట	42
6.	ప్రేరణ	డా॥ ఎ.పి.జె. అబ్బల్ కలాం	వ్యక్తిత్వ వికాసం	ఆత్మకథ	సెప్టెంబరు	54
7.	శిల్పి	గుళ్ళం జాపువా	కళాసౌందర్యం	ఖండకావ్యం	ఆక్షేబరు	64
*8.	గ్రామాలలోని వేడుకలు క్రీడావినోదాలు	దేవులపల్లి రామానుజరావు	సాంస్కృతిక విలువలు	రేడియోప్రసంగం	నవంబరు	72
9.	వికులం?	చెరబండ రాజు	సామాజిక స్పృహ	గేయం	నవంబరు	84
10.	సీత ఇష్టాలు		భాలికా విద్య	బుర్రకథ	డిసెంబరు	92
11.	శీలు పొంగిన జీవగడ్డ	రాయపోలు సుబ్బారావు	దేశభక్తి	గేయం	జనవరి	106
*12.	రాణి శంకరమ్మ		చారిత్రక వీరగాథ	గేయకథ	ఫిబ్రవరి	116

ఉపవాచకం

1.	అధ్యాత్మమైన సెలవులు	జూలై	128
2.	రుద్రమదేవి	ఆగష్ట	133
3.	మన పండుగలు	సెప్టెంబరు	140
4.	WWW.కారదవి.కామ్	నవంబర్	147
5.	ఆరుట్ల కమలాదేవి	డిసెంబర్	156
	పదాలు-అర్థాలు & విశేషాంశాలు		160

గమనిక : 1. పాఠంలో ★ పుష్ప గుర్తుగల పద్మాలు కంరస్థం చేయాలి.

2. విషయసూచికలో * గుర్తుగల పాఠాలను కాంపోజిట్ కోర్సువారు చదువాల్సిన అవసరంలేదు.

I. చదువు

- కొఱివి నీపురాజు

చదువండి - ఆలోచించండి - చెపుండి

తే॥గీ॥ ఆటలాడు వేళలయందు నాడవలయు
జదువుకొనండగు వేళలఁ జదువ వలయు
నట్లుకాకున్న నారోగ్య మంతరించు
దాన, మేధస్సు బలహీన హోను సుమ్ము.

ప్రశ్నలు

- ఆటలు ఎందుకు అడుకోవాలి? ఎప్పుడు అడుకోవాలి?
- ఏ సమయంలో చదువుకోవాలి? ఎందుకు?
- ఆటలు అడకుండా టీ.వీ చూస్తూ కూర్చుంటే ఏమోతుంది?
- చదువు సరిగ్గా చదువుకోకుంటే ఏమోతుంది?

పాఠం నేపథ్యం / ఉద్దేశం

ఒకప్పుడు ఉజ్జ్వలిని రాజ్యానికి రాజు విక్రమార్యుడు. అతని తర్వాత కాలంలో భోజరాజు ఆ రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు. భోజరాజు విక్రమార్యుని కథలు అనేకంగా వినేవాడు. ఆ కథల్లో కమలాకరుని కథ ఒకటి. కమలాకరునికి చదువు పట్ల ఎటువంటి ఆసక్తి లేదు. తండ్రి త్రివిక్రముడు చదువు గొప్పతనాన్ని తెలుపుతూ కొడుకును మందలిస్తాడు. మందలించిన విధానం, కమలాకరుడు మారిన పద్ధతి, ఈ పాఠంలో ఉన్నది.

చదువు యొక్క ఆవశ్యకతను తెలియజేపుడం ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

పాత్యభాగ వివరాలు

ఈ పారం ‘కథాకావ్యం’ ప్రక్రియకు చెందినది. వివిధ కథల సమాహారకావ్యం కథాకావ్యం. దీనిలో వస్తువు ప్రధానం. రమణీయ కథన విధానం కలిగిన కావ్యమే కథాకావ్యం. నీతిని, వ్యవహార దక్షతను కార్యకుశలతను, ఉత్తమగుణాలను పెంపొందించే కథలు ఇందులో ఉంటాయి.

కొఱవి గోపరాజు రచించిన సింహాసన ద్వాత్రింశిక చతుర్థాశ్వసంలోనిదీకథ. భోజరాజుకు తొమ్మిదవ సాలభంజిక ఈ కథను చెప్పింది.

15వ శతాబ్దం

కవి పరిచయం

కొఱవి గోపరాజు తల్లిదండ్రులు కామాంబిక, కొఱవి కసవరాజు. గోపరాజు నిజమాబాద్ జిల్లాలోని భీంగల్ ప్రాంతంవాడు. నాటి పల్లికొండ సంస్థానాధీశుడు, మహారాజు రాణా మల్లన ఆస్థాన పండితుడు. సాహిత్యంతోపాటు రాజనీతి, ఛందస్సు, యోగం, జ్యోతిషం మొదలైన శాస్త్రాలలో ప్రవీణుడు. అందరికీ సులభంగా అర్థమయ్యే విధంగా కథలు చెప్పడం ఈయన ప్రత్యేకత.

విద్యార్థులకు సూచనలు

- ★ పారంలోని బొమ్మలు చూడండి. పారం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. పారంలోని విషయాన్ని ఊహించండి.
- ★ పాతాన్ని చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
- ★ అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
- ★ పాత్యపుస్తకం చివరన ఉన్న ‘పదాలు – అర్థాలు’ పట్టిక చూసి, తెలియని పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకొండి.

ప్రవేశిక

చదువు మనిషిలో వివేకాన్ని మేల్కొలిపి విజ్ఞానవంతుడిని చేస్తుంది. విజ్ఞానం వల్ల వినయం, పరోపకారబుద్ధి, లౌక్యం, ధర్మనిరతి, ఆదర్శజీవనం వంటి ఉత్తమగుణాలు అలవడుతాయి. తమ పిల్లలు ఉత్తమ పౌరులుగా మారాలని తల్లిదండ్రులంతా కోరుకుంటారు. చదువుపట్ల నిర్లక్ష్యం వహించే పిల్లల గురించి ఎంతో బాధపడతారు. విక్రమార్గ మహారాజు యొక్క పురోహితుడైన త్రివిక్రముడు, తన కొడుకు కమలాకరుడు సరిగ్గా చదువుకోవడం లేదని మథనపడ్డాడు. కొడుకుకు ఎట్లా హితవు పలికాడో పారం ద్వారా తెలుసుకుండాం!

I

ఆ.వో భట్టి మంత్రి; సైన్యపాలి గోవింద చం
ద్రుండు; త్రివిక్రముడు పురోహితుండు;
నప్పురోహితునకు నాత్మజుండగు కము
లాకరుండన నవివేకి గలండు.

1

కం॥ ఆ కమలాకరుం దా కమ
లాకర సాధృశ్వముగ జడాశయుండై నన్
శోకము మదిం బొదలంగ వి
వేకము పుట్టింపు దండ్రి వెరవున దూడన్.

2

కం॥ చుట్టుములకుం దలిదండ్రుల
కెట్టి యెదం బ్రియము నెఱపనెడపని చదువుల్
గట్టిగ నెఱుంగని పుత్రుండు
పుట్టుట కులమునకుండెవులు పుట్టుటచుమ్మీ.

3

కం॥ విను ముత్తమమగు పుట్టువు
గనుపట్టెదు నట్టిరూపు గల మోదుగుం బూ
వును మూర్ఖుండును బ్రిబలెదు
వనమున భవనమునఁ దగిన వాసన గలదే.

4

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ అవివేకి లక్ష్మణాలు ఏమై ఉంటాయి?
- ★ కవి కమలాకరుడిని జడాశయుడు అన్నాడుకదా!
ఇట్లా అనడం తగినదేనా? ఎందుకు?
- ★ ‘చదువురాని పిల్లలు వంశానికి తెగులు’ అన్నాడు
కవి. దీనిపై మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?

★ కం॥ పరులకు సోదరులకు భూ
వరులకుం గొనరాదు సర్వవశ్వము తానె
వ్యరి కిచ్చినఁ గోటి గుణో
త్తర వృద్ధి భజించు విద్య తన ధన మెపుడున్.

II

★ కం॥ పరభూమికిం జనుచోఁ ద
స్వరులకు సగపడదు వ్రేగుగా దెచ్చట నె
వ్యరినైన హితులఁ జేయును
ధరలో మతి విద్య బోల ధనములు గలవే.

ఉ॥ గద్యముఁ బద్యముం బెనుపఁ గైకొను టోండె, ద్రువాప్రబంధసం
పద్యతుఁ డోట యొండె, మృదుభాషలఁ బ్రోద్దులు పుచ్చుటోండె, లో
కోద్యమ లక్ష్మణం బెఱుఁగు టోండె, గదున్మజియించుఁగాక యే
విద్యలు నేరఁడేనిఁ పశువే యగుఁ గాదె గణించి చూచినన్. 7

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ తాను నేర్చిన చదువు ఇతరులకు వంచితే కోటిరెట్లు పెరుగుతుంది. దీనిని ఎట్లు సమర్థిస్తారు?
- ★ ‘చదువు దొంగలకు కనిపించదు’ చర్చించండి.
- ★ అందరూ మెచ్చుకోవాలంటే మనం ఏయే చదువులు చదవాలి?

III

★ శా॥ సంగీతంబుఁ గవిత్వ తత్త్వమును సౌజన్యంబు భావంబు స
తాంగత్యంబు నెఱుంగదేని భువి నాశ్చర్యంబుగా వాలమున్
శృంగ ద్వంద్వము లేని యెద్దతుండనం జెల్లుం దృణం బాతుడ
య్యాంగీకంబున మేయుఁ దాపసుల భాగ్యం బిఘ్నటం గల్లటన్. 8

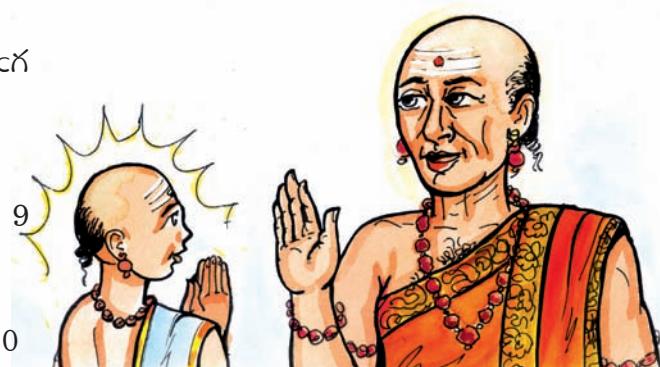
సీ॥ అనుచు నెగ్గించిన నా కమలాకరుం
డభిమానిట్టె తన యాత్మలోన
విద్యలు నేర్చి వివేకినై కాని యా
జనకు వక్కము చూడననుచు వెడలి
కాశ్చీర దేశంబు కడ కేఁగి యొక యోర
జంద్రకేతుండను సంజ్ఞిఁ బరఁగు
నుత్తమ ద్విజుఁ గొల్చియుండగా నాతండ
క్రమమున సిద్ధ సారస్వతంబు

తే.గీ॥ కరుణ నొసఁగిన నతఁడు సాంగంబు గాఁగ
నాల్లు వేదములును గావ్య నాటకములు
దర్శనంబులు నీతిశాస్త్రములు దివిరి
కలయ సంగీత సాహిత్య కళలు నేర్చి 9

వ : అభిజ్ఞండై గురునానతి వడసి తిరిగి
దేశ విశేషంబులం జూడంజరియించుచు... 10

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ పశుపులకు, మనుషులకు తేడాలేమిటి?
- ★ కమలాకరుని తీరుగా ఏంరెప్పుడైనా ప్రతినిపునారా? ఎందుకు?
- ★ కమలాకరుడు గురువుకు సేవచేస్తా విద్యను సేర్చుకున్నాడు. మీరు మీ ఉపాధ్యాయులకు ఏయే సేవలు చేస్తారు?

తాత్పర్యాలు

1. విక్రమార్కు మహారాజుయొక్క మంత్రి భట్టి. ఆ రాజు వద్ద గోవిందచంద్రుడనే సైన్యపొలకుడున్నాడు. విక్రమార్కుని పురోహితుడు త్రివిక్రముడు. ఆ పురోహితునికి కమలాకరుడనే కొడుకున్నాడు. అతడు అవివేకి.
2. కమలాకరం అంటే జలాశయం. అది నిశ్చలంగా ఉంటుంది. ఆవిధంగానే కమలాకరుడు జడాశయుడు. ఎటువంటి ఆశయం లేకుండా స్తుభంగా ఉన్నాడు. కొడుకుని చూసి తండ్రి మనసులో దుఃఖించాడు. కొడుకును వివేకిని చేయాలని ఈవిధంగా మందలించాడు.
3. చుట్టూలకు, తల్లిదండ్రులకు సంతోషాన్ని కలిగించే చదువులు పిల్లలు నేర్చుకోవాలి. అటువంటి చదువులు నేర్చుని కొడుకులు వంశానికి తెగులు వంటివారు.
4. చక్కని రూపం ఉన్నా కూడా మోదగుపువ్వు సువాసనలు వెదజల్లలేదు. అట్లాగే ఉత్తమమైన జన్మ, ఎంత మంచి రూపమున్నవాడైనప్పటికీ మూర్ఖుడు కుటుంబంలో వెలుగును నింపలేదు.
5. పూర్తిగా తన అధీనమైన విద్యను ఇతరులు, అన్నదమ్ములు, రాజులు తీసుకోలేరు. మనం ఎవ్వరికిచ్చినా కోటిరెట్లు పెరుగుతుంది. అందుకే విద్య ఎప్పుడూ మన సౌంత ధనం.
6. వేరే ప్రాంతాలకు వెళ్లినపుడు విద్యాధనం దొంగలకు కనబడదు. అది మనకు భారం కూడా కాదు. ఎక్కడనైనా ఎవ్వరినైనా మనకు హితులను చేస్తుంది. అందువల్ల ఈ భూమిపై విద్యకు సమానమైన ధనం మరొకటి లేదు.
7. వచనకావ్యాలు, పద్యకావ్యాలు చదువాలి. లేదా ద్రువాప్రబంధ సంపదను (సంగీత న్యాట్య సాహిత్య జ్ఞానాన్ని) పొందాలి. లేదా మంచి మాటలు మాట్లాడుతూ పొద్దు గడపాలి. లేదా లోకజ్ఞానమైనా పొందాలి. ఇప్పి ఏవీ చేయకుండా ఎవరిని ఎంత సేవించినా ఏ చదువులూ నేర్చుకోనివారు పశువుల వంటివారే.
8. సంగీతం, కవిత్వంలోని సారం, మంచితనం, మనసులోని భావం, సజ్జనుల తోడి స్నేహం ఏటిని గ్రహించలేని వాడిని భూమిపై తోక, కొమ్ములు లేక తిరుగాడే ఎద్దు అని అనవచ్చు. అటువంటివాడు గడ్డిమేయకపోవడం అనేది పశువుల పాలిటి అదృష్టమని చెప్పాలి.
9. తండ్రి వ్యంగ్యపు మాటలకు కమలాకరుడు అభిమానపడ్డాడు. విద్య నేర్చుకొని వివేకియైన తరువాత కాని తండ్రి ముఖం చూడనని మనసులో అనుకున్నాడు. కాశీరదేశంలోని చంద్రకేతుడు అనే ఉత్తమ బ్రాహ్మణ గురువును చేరి సేవ చేశాడు. ఆ పండితుని ద్వారా క్రమంగా నాలుగు వేదాలు, వేదాంగాలు, కావ్యాంశకాలు, దర్శనాలు, నీతిశాస్త్రాలు, సంగీత సాహిత్యకళలు నేర్చుకున్నాడు.
10. ఆ తర్వాత గురువుగారి అనుమతితో దేశంలోని విశేషాలు చూడాలని బయలుదేరాడు.
(ఈవిధంగా తల్లిదండ్రులు, గురువులు, పెద్దలు, ఎవ్వరు నిందించినా కోపాన్ని తెచ్చుకోరాదు. దానిని ప్రేరణగా తీసుకొని ఎదగాలి అని పాత్యాంశ భావం).

I

విని, అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

1. అందరికీ చదువు అవసరం అని తెలుసుకున్నారు కదా! అయినప్పటికీ ఇంకా మన సమాజంలో కొంతమంది పిల్లలు చదువుకోవడం లేదు. దీనివల్ల వాళ్ళు ఏమేమి కోల్పోతున్నారు? వాళ్ళకూడా చదువుకోవాలంటే మనమేం చేయాలి?

II

ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం

1. **కింది భాషం వచ్చే పాదాలు పద్మాల్లో ఎక్కడ ఉన్నాయో మాసి రాయండి.**
 - అ. చదువు నేర్చుకోని కొడుకు వంశానికి తెగులు కలిగిస్తాడు.
 - ఆ. విద్య ఎవ్వరికిచ్చినా కోబీరెట్లు వృద్ధి చెందుతుంది.
 - ఇ. ఈ భూమిపై విద్యతో సమానమైన ధనం ఉండా?
 - ఈ. ఏ చదువూ నేర్చునివాడు పశువుతో సమానం.
2. **ఈ కింది పద్మాన్ని చదువండి. భాషం రాయండి.**
కం॥ చదువని వాడజ్ఞాండగు
 చదివిన సదసద్వివేక చతురత గల్మన్
 చదువగ వలయును జనులకు,
 చదివించెద నార్యలొద్ద చదువుము తండ్రీ! - (పోతన భాగవతం)

III

స్వీయరచన

1. **కింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.**
 - అ. చదువు నేర్చుని వారిని కవి వేటితో పోల్చాడు?
 - ఆ. త్రివిక్రమునికి చదువు పట్ల గల భావాలు ఎలాంటివి?
 - ఇ. కమలాకరుని స్వభావం ఎటువంటిది?
 - ఈ. చదువు రాకపోతే ఏయే కష్టాలు కలుగుతాయో ఊహించి రాయండి.

2. కింది ప్రశ్నకు పది వాక్యాల్లో జవాబు రాయండి.

చదువు పార్య సారాంశాన్ని మీ సాంత మాటల్లో రాయండి.

IV

స్వజనాత్మకత / ప్రశంస

బాగా చదివేటట్లు మిమ్మలను ప్రేరేపించిన వారికి కృతజ్ఞతలు తెలుపుతూ లేఖ రాయండి. (లేదా)
చదువు అవశ్యకత తెలివేటట్లు కొన్ని నినాదాలు రాయండి.

V

పదజాల వినియోగం

1. కింది వాక్యాల్లో గీతగీసిన పదాలకు సరైన అర్థాలు రాయండి.

- ఆ. పశువులు శృంగాలతో పొడుస్తాయి.
- ఆ. శీకృష్ణని వక్కము చిరునవ్వతో శోభిస్తుంది.
- ఇ. తృణము తిని ఆపు పాలిస్తుంది.
- ఈ. ఉత్తమమైన పుత్రుడు తల్లిదండ్రులకు కీర్తి తెస్తాడు.

2. కింది పదాలను వివరిస్తూ రాయండి.

ఆ. మృదుభాషలు	ఆ. సారస్వతము
ఇ. సౌజన్యబ్రావం	ఈ. సత్యాంగత్యం

3. కింది పదాలకు పర్యాయ పదాలు రాయండి.

ఆ. ధర	=	,
ఆ. అతృజడు	=	,
ఇ. వనం	=	,
ఈ. శోకం	=	,

VI

భాషను గురించి తెలుసుకుండాం

భాషాభాగాల గురించి కింది తరగతుల్లో తెలుసుకున్నారు కదా! కింది పేరాను చదువండి. అందులోని భాషాభాగాలను గుర్తించి పట్టికను పూరించండి.

మా ఊరి చెరువు గట్టున సంగమేశ్వర దేవాలయం ఉన్నది. పచ్చని ప్రకృతిలో పక్కల కిలకిలారావాలతో అలరారే ఆ ప్రాంతమంతా శోభాయమానంగా ఉంటుంది. అక్కడి వనంలో జింకలు, కుందేళ్ళు

తిరుగాడుతుంటే సుందరంగా ఉంటుంది. సూర్యోదయ సమయంలో ఎద్రని సూర్యకిరణాలు నీటి అలలపై ప్రతిబింబిస్తున్నప్పుడు ఆ అద్భుతదృశ్యాన్ని చూడటానికి రెండుకండ్లు చాలవు. అబ్బో! ఈ సౌందర్యాన్ని వర్ణిస్తూ పత్రికల్లో ఎన్నో కథనాలు వచ్చాయి. ఆహో! ఆ కథనాలు చదువుతూంటే మనస్సు ఆనందాలికల్లో తేలిపోతుంది కదా!

నామవాచకం	సర్వనామం	విశేషణం	క్రియ	అవ్యాయం

ప్రాజెక్టుపని

చదువు ప్రాముఖ్యత తెలిపే పద్ధాలు / పాటలు సేకరించి, నివేదిక రాసి తరగతిలో చదివి వినిపించండి.

నేనివి చేయగలనా ?

కన్నలు లేనివాడు అంధుడు కాడు,

విద్య విషానుడు అంధుడు.

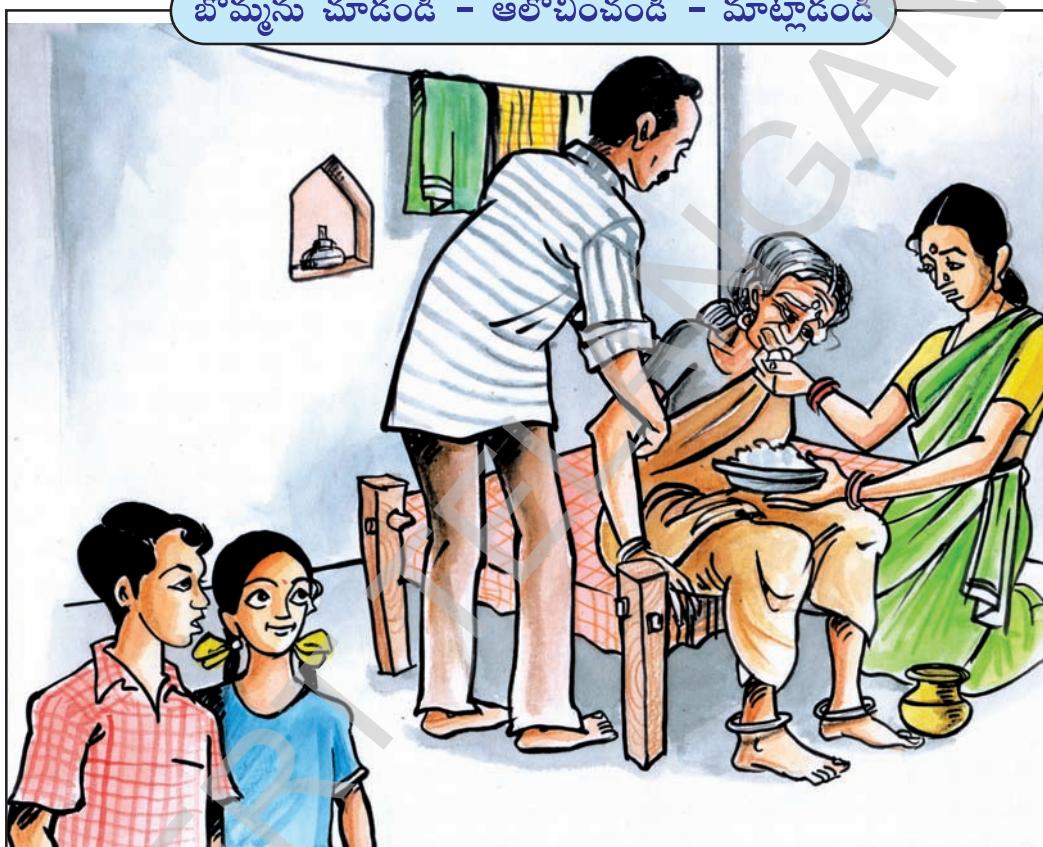
- క్లేమెండ్రుడు

2. నాయనమ్

బొమ్మను చూడండి - ఆలోచించండి - మాట్లాడండి

ప్రశ్నలు

1. పై బొమ్మలో ఎవరెవరున్నారు?
2. బొమ్మలో ఏం జరుగుతున్నది?
3. ముసలమ్మకు సేవలు చేస్తున్నవారు ఎవరై ఉంటారు?
4. మీ ఇంట్లో ఉండే వృద్ధులకు మీరు ఎట్లాంటి సేవలు చేస్తారు?

పారం ఉద్దేశం

వృద్ధులపట్ల సానుకూలవైభారి పెంపొందించుకోవాలి. వారిని వెక్కిరించకుండా, అవమానించకుండా జాగ్రత్తగా సేవలు చేయాలి. ఒకవేళ మనవల్ల తప్పు జరిగితే ఏశ్చూత్తాపంతో క్షమాపణ అడగాలి. మానసిక పరివర్తన కలగాలి. పిల్లలు ఈర్షాభావం విడిచిపెట్టాలని, పెద్దలకు ఎటువంటి ఆపకారం చేయకూడదని, వారిపట్ల గౌరవభావంతో మెలగాలని తెలియజెప్పుడమే ఈ పారం ఉద్దేశం.

పార్యభాగ వివరాలు

ఈ పారం ‘కథానిక’ ప్రక్రియకు చెందినది. క్లప్పత, సరళత, పాత్రలకు తగిన సంభాషణలు, ఆకట్టుకునే కథనం కథానిక ప్రత్యేకత. మానవతా విలువలను తెలియజెప్పే కథానిక ఇది.

విద్యార్థులకు సూచనలు

- ★ పారంలోని బొమ్మలను చూడండి. పారం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. పారంలోని విషయాన్ని ఊహించండి.
- ★ పాతాన్ని చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
- ★ అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
- ★ పార్యపుస్తకం చివరన ఉన్న ‘పదాలు - అర్థాలు’ పట్టిక చూసి, తెలియని పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకొండి.

ప్రవేశిక

కాలాలు మారినా ఏళ్ళు గడిచినా భారతదేశంలో ఇప్పటికీ కుటుంబయ్యవస్థ నిలిచి ఉన్నది. ‘అందరి సుఖంలో నా సుఖం ఉన్నది. వారికోసమే నా జీవితం’ అనే భావన భారతీయ కుటుంబానికి ప్రాతిపదిక. అమ్మానాన్నలు, అక్కాచెల్లెళ్ళు, అన్నాతమ్ముళ్ళు, తాతయ్యనాయనమ్మ... ఇదే కుటుంబం. ఇది సుఖసంతోషాల వాకిలి. ఆనందాల లోగిలి. అమ్మమ్మ, నాయనమ్మ, తాతయ్యల ఒడిలో ఒడిగిపోవడం చిన్న పిల్లలకైతే మహాసరదా. వారికి ఆట్టీయంగా సేవలు చేసి దీవెనలు పొందాలి. పిల్లలు పరస్పరం అభిమానాన్ని, ఆప్యాయతను పంచకుంటూ సేవాభావంతో ఉండాలనే స్వార్థి ఈ పారం చదివి పొందుదాం...

I

రవి వాళ్ళ ఇంట్లో అమ్మ, నాన్న, తమ్ముడు, చెల్లె ఇంకా ఒక ముసలి అవ్వ ఉంటారు. ముసలి అవ్వ రవికి నాయనమ్మ.

నాయనమ్మకు కండ్లు సరిగ్గా కనిపించవు. మోకాళ్ళు కూడ అరిగిపోవడంతో నడవడం కూడా కష్టమైంది.

నాయనమ్మను చూడటానికి వచ్చిన వాళ్ళందరూ ‘ఏం అవ్వ! మంచిగున్నవా?’ అని అడిగితే ‘ఏం మంచిగుండుడు బిడ్డా! ఎవళ్ళకూ పనికిరాని బతుకు’ అని అనేది.

“ఏం కాదులే అవ్వ! అన్నింటికి ఆ దేవుడున్నాడు” అని వచ్చినవాళ్ళు అంటుంటే అవ్వ ముఖం వెలిగిపోయేది. వాళ్ళంతా తలవంచి దండం పెడుతుంటే “సల్లగుండు బిడ్డా” అని దీవించేది.

అవ్వ పండుకునే మంచం మీద పరుపు, మెత్త, చెద్దరు ఇంకా కొన్ని బట్టలుంటాయి. పక్కన బల్లమీద యాదగిరి నరసింహస్వామి పటం, ముందర జపమాల ఉంటుంది. నాయనమ్మకు రోజూ మాలను చేతితో పట్టుకొని జపం చేయడం అలవాటు.

మంచానికి రెండుదిక్కులూ ఏమేం వస్తువులు ఉంటాయో అవ్వకు తెలుసు. ఎంత రాత్రి నిద్రలేచినా చీకట్లోనే ఆ వస్తువులను చేత్తోటి అందుకుంటుంది.

అవ్వ మంచానికి ఒక దిక్కు నీళ్ళబిందె, చెంబు ఉంటాయి. దూప అయితే చెంబుతోని నీళ్ళ ముంచుకొని తాగుతుంది. మంచానికి ఇంకో దిక్కు చెప్పులుంటాయి. మంచం దిగితే చూడకుండనే కాళ్ళను చెప్పుల్లో పెట్టి తొడుక్కుంటుంది.

అవ్వ అంటే ఇంట్లో అందరికి ఇష్టం. ఆమెను బంగారంలెక్క చూసుకుంటారు. రవివాళ్ళ అమ్మ, నాన్న పాద్మన్మే నాయనమ్మకు స్నానం చేయించడానికి పట్టుకొని తీసుకుపోతారు. స్నానం చేయించినంక మళ్లూ మంచంమీద కూచుండబెట్టినపుడు నాయనమ్మ ముఖంమీద నీళ్ళచుక్కలు మెరుస్తూ ఎంతో అందంగా కనబడుతాయి.

రవివాళ్ళ అమ్మ నాయనమ్మ తలను దువ్వెనతే దూస్తూ నాయనమ్మ నొసలుమీద ముద్దుపెట్టుకుంటుంది. మంచం పక్కన బీరువాలో నాయనమ్మ మందులుంటాయి. ఏమందు గోలీలు ఎప్పుడు వేసుకోవాల్సే నాయనమ్మకు తెలుసు. రవివాళ్ళ అమ్మగానీ, నాన్న గానీ మందులు వేయబోతే “నాకు చాతనయితది బిడ్డా... నేనేసుకుంట” అంటుంది.

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ ‘సాధారణంగా విల్లులు నాయనమ్మను ఇష్టపడతారు’ ఎందుకు?
- ★ “ఏం కాదులే అవ్వ! అన్నింటికి ఆ దేవుడున్నాడు” అని ఇంటికి వచ్చినవారు అనటంలో ఆంతర్య మేమిటి?
- ★ ‘సల్లగుండు బిడ్డా’ అని ఏయే సందర్భాలలో అంటారు?

II

రవికి నాయనమ్మ అంటే ఎంతో ఇష్టం. నాయనమ్మకు ఏదైనా పని చేసిపెట్టడమన్నా, నాయనమ్మ చేపే కథలు వినడమన్నా, నాయనమ్మ దగ్గర హాయిగా నిద్రించడమన్నా ఇష్టం. రవికేకాదు అతని తమ్మునికి, చెల్లెకు కూడ నాయనమ్మ అంటే ఇష్టం. నాయనమ్మ కూడ పిల్లలు బడినుంచి ఇంటికి ఎప్పుడు వస్తారో అని ఎదురుచూస్తుంది.

ఒకరోజు వాళ్ళింటికి కరీంనగర్ నుండి చుట్టాలు వచ్చారు. వాళ్ళు దగ్గరి చుట్టాలు. వాళ్ళ కొడుకు శేఖర్, రవి ఒకే రండువాళ్ళు. ఒకరితో ఒకరు కలసి ఆడుకోవడమంటే వాళ్ళకు చాలా ఇష్టం. కలిసి ఎగురుతారు, దుంకుతారు, ఆడుతారు, ప్రపంచం మొత్తం మర్చిపోతారు. శేఖర్ వస్తున్నాడని రవి ఎగిరి గంతులు వేశాడు. శేఖర్ అయితే ఎప్పుడు రవి దగ్గరకు పోదామా, ఎప్పుడు రవితో కలసి ఆడుకుండామా అని ఆతృతతో ఉన్నాడు.

శేఖర్ వాళ్ళ అమ్మ నాన్న తమ్మునితో కలసి ఇంటికిరాగానే రవికి ఎంతో సంబురమైంది. ఇద్దరూ కలసి కొంచెంసేపు ఆడుకున్నారు. కానీ కొంతసేపటికి రవి ఆటను ఆపేసి నాయనమ్మ దగ్గరకు పోయాడు. రవి తనతో ఆడుతున్న ఆటను ఆపి వాళ్ళ నాయనమ్మ కోసమని పోవడం శేఖర్కు సచ్చలేదు. రవి వస్తాదేమానని శేఖర్ చూసిందు. కానీ రవి నాయనమ్మకు అవసరమైన సహాయం చేసుకుంటూ అక్కడనే ఉన్నాడు.

ప్రతిరోజు రవి నాయనమ్మ దగ్గరనే ఎక్కువనేపు ఉండడం, తనతో ఆడుకోవడానికి రాకపోవడం శేఖర్కు సచ్చలేదు. చాలా కోపం వచ్చింది. “రవి! నీతో ఎన్నో ఆటలు ఆడుకోవాలని ఎంతో ఆశతో వచ్చాను. నాతోపాటే ఎందుకు ఉండవు”? అని అడిగాడు శేఖర్.

“నాయనమ్మకు పనులు చేసుకోవడం చాతనయిత లేదు. అందుకని నాయనమ్మ దగ్గరనే ఉండాలి. రేపు మొత్తం నీతోటే ఉంటలే” అన్నాడు రవి.

తెల్లవారి లేవగానే తయారయి, శేఖర్ను తోలుకోని స్నేహితుల ఇంటికి వెళ్ళాడు రవి. అందరూ కలసి బడిలో ఆటస్థలానికి వెళ్ళి చిర్గోనే, దాగుడుమూతలు, కబడ్డి ఎన్నో ఆటలు ఆడుకున్నారు. ఆ రోజు శేఖర్ ఎంతో సంతోషంగా ఉన్నాడు. కానీ మాపటికి ఇంటికి రాంగనే నాయనమ్మతోటే ఉన్నాడు రవి. శేఖర్కు ఇంకా బాధగా అనిపించింది.

III

తెల్లారేసరికి నాయనమ్మకు బాగా జ్వరం వచ్చింది. రవి బాధపడ్డాడు. జ్వరంలో నాయనమ్మ మూలుగుతుంటే రవికి ఏడుపు వచ్చింది. శేఖర్ దగ్గరకు వచ్చి ఏడ్చాడు. ఇంకో రెండురోజులూ రవి నాయనమ్మ దగ్గరే ఉండి ఆమెకు సేవ చేసాడు. రవి మాత్రమే కాదు వాళ్ళ ఇంట్లో అందరూ నాయనమ్మతోటే ఉన్నారు.

రెండురోజుల్లో నాయనమ్మకు జ్వరం తగ్గింది. కానీ చాతగాకుండా ఉండడంతో నాయనమ్మ పనులకు సహాయం చేసుకుంటూ రవి ఆమె దగ్గరనే ఉండిపోయాడు.

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ మీరు ఏమే ఆటలు ఆడుతారు?
- ★ మీతో ఆడడానికి వస్తానన్న స్నేహితుడు రాకపోతే మీకేమనిపిస్తుంది?
- ★ కలసి ఆడడంలో ఉన్న ఆనందం ఎటువంటిది?
- ★ మీరు ఎవరికైనా, ఎప్పుడైనా సహాయంచేశారా? ఎట్లాంటి సహాయం చేశారో చెప్పండి.

ఎప్పుడు చూసినా రవి నాయనమ్మ దగ్గరనే ఉండడంతో శేఖర్కు నాయనమ్మ మీద కోపం వచ్చింది. తనతోపాటు రవిని ఆడుకోనీయకుండా చేస్తున్నది నాయనమ్మనే అని ఆమెమీద ద్వేషం పెంచుకున్నాడు.

రవి నాయనమ్మకు మందులిస్తా సేవలుచేస్తా ఉండేవాడు. రవి సేవలు చూస్తున్నకొద్ది శేఖర్కు కోపం పెరిగిపోయింది. ఏదో ఒకటి చేయాలనుకున్నాడు.

ఒకరోజు పగటిపూట నాయనమ్మ నిద్రపోయింది. చుట్టూపక్కల ఎవరూ లేకుండా చూసి నాయనమ్మ మంచానికి రెండు దిక్కులా ఉన్న వస్తువులను మార్చాడు. బిందె, చెంబు ఉన్న దిక్కు చెప్పులను, చెప్పులు ఉన్న దిక్కున బిందెను

ఉంచాడు. తర్వాత ఏమి తెలియనట్లు దూరంగ కూచుని నాయనమ్మనే చూడసాగాడు.

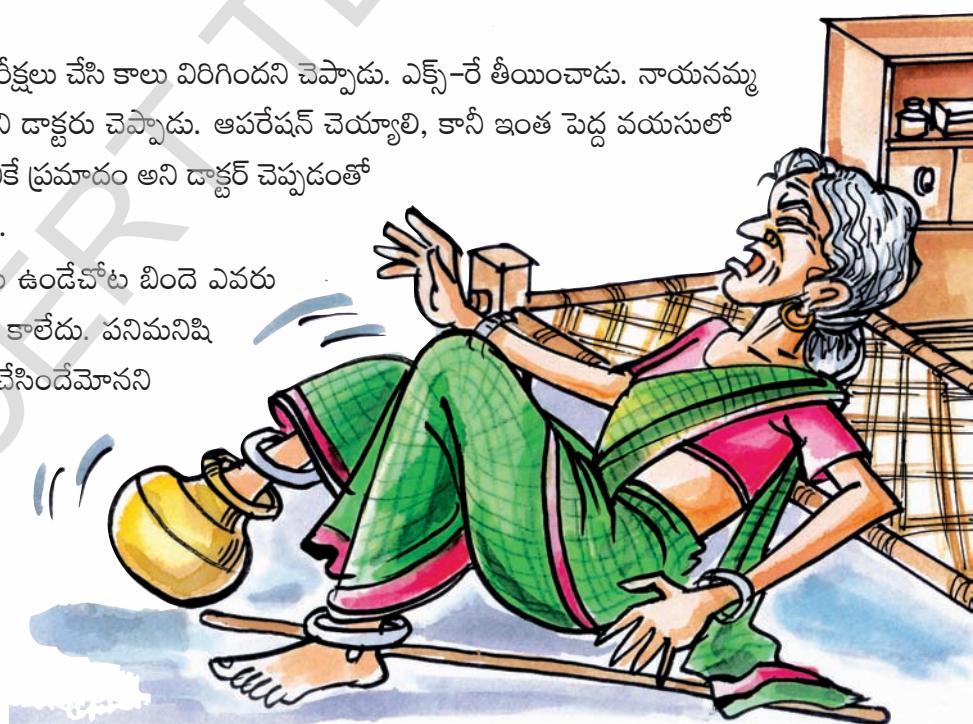
ఈ విషయం తెలియని నాయనమ్మ నిద్రలేవంగే చెప్పులు ఉండే దిక్కునుంచి కిందికి దిగింది. కాని అక్కడ చెప్పులకు బదులు బిందె ఉండడంతో దానిలో కాలు ఇరుక్కుని కింద పడింది. ఆమె బాధతో అరిచింది. ఆమె అరుపులు విని ఇంట్లో అందరూ ఉరుకుతూ వచ్చారు. అందరూ ఎంతో అందోళన పదుతూ నాయనమ్మను పైకిలేపి మంచంమీద పడుకోబెట్టారు.

దాక్కరు వచ్చి పరీక్షలు చేసి కాలు విరిగిందని చెప్పాడు. ఎక్కు-రే తీయించాడు. నాయనమ్మ తొడిముక విరిగిందని దాక్కరు చెప్పాడు. ఆపరేషన్ చెయ్యాలి, కానీ ఇంత పెద్ద వయసులో ఆపరేషన్ చేస్తే ప్రాణానికి ప్రమాదం అని దాక్కర్ చెప్పడంతో అందరూ బాధపడ్డారు.

అసలు చెప్పులు ఉండేచోట బిందె ఎవరు పెట్టారో ఎవరికి అర్థం కాలేదు. పనిమనిషి మతిమరుపుతో అట్లా చేసిందేమోనని అనుకున్నారు.

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ జ్వరం వచ్చినపుడు ఇంట్లో అందరూ నాయనమ్మతోనే ఉన్నారుకదా! దీనివల్ల నీవు ఏమి గ్రహించావు?
- ★ శేఖర్ నాయనమ్మపై ఎందుకు ద్వేషం పెంచుకున్నాడు?
- ★ నీకు ఎప్పుడైనా ఎవరిమీదైనా కోపం వచ్చిందా? ఏ సందర్భంలో వచ్చిందో తెలుపండి?

IV

నాయనమ్మ నెలరోజులు దవాళానాలోనే ఉన్నది. రవితోసహ అందరూ ప్రతిరోజుగా దవాళానాకు పోతున్నారు. నాయనమ్మకు తొందరగా నయం కావాలని దేవునికి మొక్కారు.

తన అమ్మానాన్నలతోసహ ఇంట్లో అందరూ నాయనమ్మ ఆరోగ్యం గురించి బాధపడుతుంటే శేఖర్కు కూడా బుగులైంది.

‘అయ్యా! నాయనమ్మకు ఈ కష్టం కలగడానికి కారణం నేనేకదా! ఏదైనా అనుకోనిది జరిగి నాయనమ్మ ప్రాణాలకు ప్రమాదం జరిగిఉంటే’ అని ఆలోచించగానే అతనికి చాలా బాధగా అనిపించింది. ఇంకోసారి ‘ఇట్లాగే మా అమ్మకు కూడా జరిగి మా అమ్మ కాలు విరిగి ఉంటే’ అనుకోంగానే అతనికి చాలా ఏడుపు వచ్చింది. ఎవరూ ఓదార్థలేనంత ఏడుపు వచ్చింది. అందరితో కలిసి మునుపటితీరుగ మాట్లాడలేకపోయాడు. ముఖావంగా ఉండిపోయాడు. శేఖర్ ఇట్లా ఎందుకు ఉంటున్నాడో ఎవరికి అర్థంకాలేదు. శేఖర్ను మామూలు మనిషిని చేయడానికి రవి ఎంతగానో ప్రయత్నించాడు. రవి ఎంత పిలిచినా అతనితో ఆడుకోవడానికి పోలేదు.

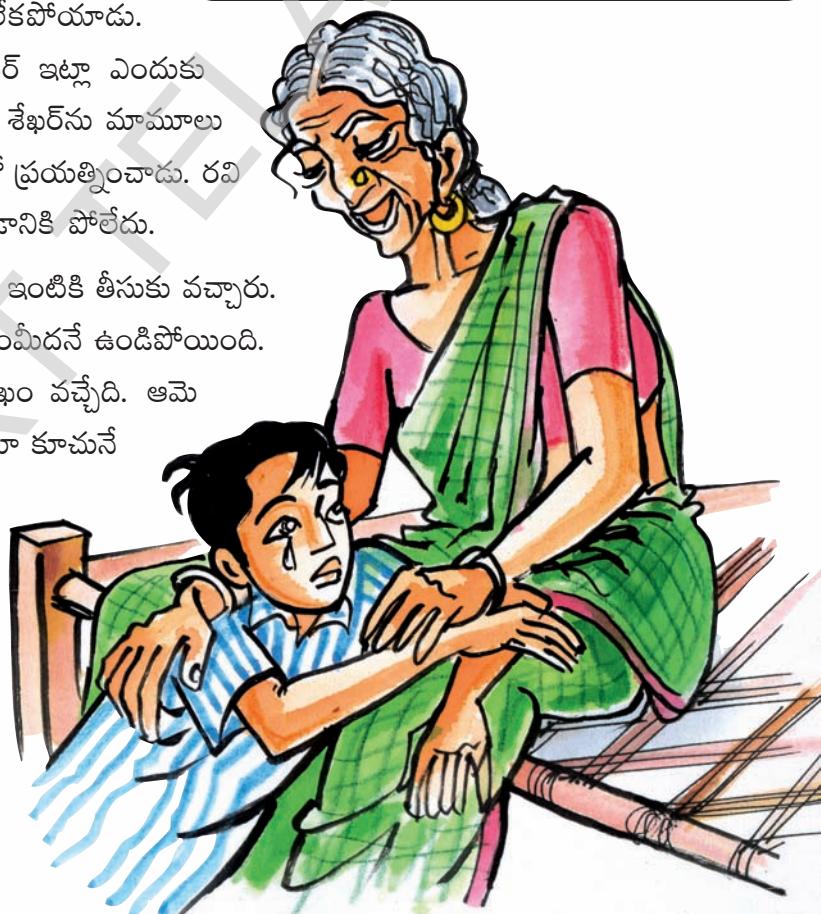
కొద్దిరోజులకు నాయనమ్మను ఇంటికి తీసుకు వచ్చారు. నాయనమ్మ కాలుకు కట్టుతో మంచంమీదనే ఉండిపోయింది. శేఖర్కు నాయనమ్మను చూస్తే దుఃఖం వచ్చేది. ఆమె దగ్గరకు పోయి ఆమెనే చూసుకుంటూ కూచునే వాడు.

అట్లా విచారంగా కూర్చున్న శేఖర్ను నాయనమ్మ పిలిచేది. తన దగ్గరున్న పణ్ణు తినమని ఇచ్చేది. దానిమ్మ గింజలను ఒలిచి శేఖర్ నోట్లో పోసేది.

అట్లా చేస్తున్న ప్రతిసారీ శేఖర్కు ఏడుపువచ్చేది. ఆరోజు

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ శేఖర్ పశ్చాత్తాపుడ్డుడుకదా! మీరు ఏయే సందర్భాల్లో పశ్చాత్తాపుడ్డారో చెప్పండి?
- ★ శేఖర్ అందరితోని మాట్లాడడం తగ్గించి ముఖావంగా ఉండిపోవడానికి కారణాలు వివరించండి?
- ★ నాయనమ్మ క్షమించినా శేఖర్ ఎందుకు ఏడ్చాడు?

నుండి అతడూ రవివలె నాయనమ్మకు ప్రతి పనిలో సహాయం చేయసాగాడు. నాయనమ్మ అతడిని రవిని చూసినట్లుగానే ప్రేమగా చూడసాగింది. నాయనమ్మ తను ప్రేమగా చూస్తున్నకొద్ది శేఖర్కు తాను చేసినతప్పు గుర్తుకొచ్చి ఏడుపునుండి ఎట్లా తప్పించుకోవాలో అతనికి తెలువలేదు.

ఒకరోజు ఇంట్లో ఎవరూ లేనప్పుడు నాయనమ్మ ఒడిలో తలవాల్చి ఏడ్చాడు శేఖర్.

“ఏమయింది?” అడిగింది నాయనమ్మ.

“నాయనమ్మ! నీమీద కోపంతోని చెప్పుల స్తానంలో బిందెను పెట్టింది నేనే” అని భోరున ఏడ్చాడు.

నాయనమ్మ ఏమనలేదు. “నాయనమ్మ! నాకు రవితోని ఆడుకోవడమంటే బాగా ఇష్టం. కాని రవి ఎప్పుడూ నన్ను విడిచిపెట్టి నీతోనే ఉంటే నాకు కోపం వచ్చింది. అందుకే అట్లా చేసిన. ఇంక నువ్వు కొట్టినా నాకేం బాధలేదు” అన్నాడు ఏడ్చుకుంట. నాయనమ్మ శేఖర్ను దగ్గరకు తీసుకున్నది. అతని కన్నీళ్ళు తుడిచి నవ్వింది. నాయనమ్మ నవ్వంగనే శేఖర్ ఏడువడం ఆపాడు.

“అంతా మంచే జరిగిందిరా... నేను కష్ట పడడం చూసి నీలో మార్పువచ్చింది. రవి నాతోనే ఉండడంతో నీకు నామీద ఈర్ష్య కలిగింది. ఇప్పుడా ఈర్ష్య పోయింది. ఈర్ష్య అనేది మనిషి మనసుకు విషం వంటిది. నువ్వింక అందరితో కలిసి ఆడుకో... సంతోషంగ ఉండు” అంటూ శేఖర్ ఏపుమీద తన అరచేతో రాస్తూ ఓదార్చింది.

I

విని, అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

1. రవి, శేఖర్ ఇద్దరిని గురించి తెలుసుకున్నారుకదా! వీరిద్దరిలో ఎక్కువమంది పిల్లలు ఎవరివలె ఉంటారు? ఎందుకు?
2. నాయనమ్మ కథను సొంత మాటల్లో చెప్పండి?

II

ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం

1. కింది పేరా చదువండి. ముఖ్యమైన పదాలు రాయండి.

ఒక శివరాత్రినాడు శివుడిని దర్శించడానికి జనం సముద్రంలాగ వచ్చారు. ఆ జనసమృద్ధంలో కండ్లు సరిగా కనపడని ఒక వృద్ధరాలు కాలుజారి పడిపోయింది. ఆమె చేతిలోని గిన్నె గోతిలో

పడింది. నుమటిమీర దెబ్బతోని అవ్వ స్పృహతప్పింది. ఎవ్వరూ ఆ ముసలమ్మను పట్టించుకోలేదు. అందరూ శివుడిని చూడడానికి ఎగబడ్డారు. కాని ఇధరు ఆడపిల్లలు చూశారు. అమెను లేవదిసి కూర్చోబెట్టారు. దుమ్మిధూళి దులిపి గాయానికి కట్టుకట్టారు. చల్లని నీళ్ళు తాగించారు. శివపూజకు తెచ్చిన అరటిపండ్చను తినిపించారు. “బంగారుతల్లులారా! సేవచేసి నా ప్రాణం కాపాడారు” అని అవ్వ అనందబాప్పాలు రాలుస్తా ఆ పిల్లల్ని దీవించింది.

ఉదా : జనసమ్మార్థం, దీవించటం

1.
2.
3.
4.
5.
6.

2. కింది వాక్యాలు చదువండి. ఏలో మీరు ‘అవును’ అని అనుకోనే వాటికి ✓ లేకుంటే (X) గుర్తు పెట్టండి.

- అ. నాకు ముసలివాళ్ళంటే బాగా ఇష్టం. ()
- ఆ. నేను ముసలివాళ్ళకు ఎప్పుడైనా పనులను చేసిపెడుతాను. ()
- ఇ. ఎవరి వస్తువులనైనా నాకిష్టమైతే తీసుకొంటాను. ()
- ఈ. ఇంటికి వచ్చిన చుట్టాలు, పిల్లలతో ఎప్పుడూ కలిసి ఆడుకుంటాను. ()
- ఉ. ముసలివాళ్ళకు మంచినీళ్ళివ్వడం, మందులు ఇవ్వడం వంటివి చేస్తాను. ()
- ఊ. అమ్మానాన్నలకు పనులలో సహాయం చేస్తాను. ()
- ఎ. ఎవరైనా నాతో ఆడుకోకుంటే నాకు కోపం వస్తుంది. ()
- ఏ. నావల్ల ఎవరికైనా బాధకలిగితే, నేనుకూడా బాధపడుతాను. ()
- ఐ. నేను చేసిన తప్పులను ఒప్పుకుంటాను. ()

III

స్వియరచన

1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి.

- అ. రవి, శేఖర్ మంచిమిత్రులుకదా! నీకున్న మంచి మిత్రుడెవరు? ఎందుకు?
- ఆ. మీరు వృద్ధులకు ఎటువంటి సేవలు చేస్తారో తెలుపండి.
- ఇ. ‘కుటుంబంలో తాత, నాయనమ్మ ఇట్లా అందరూ కలిసి ఉండాలి’. ఎందుకో రాయండి.
- ఈ. ‘ఈర్చ్చ అనేది మనిషి మనసుకు విషం వంటిది’ దీన్ని సమర్థిస్తా రాయండి.

2. కింది ప్రశ్నకు పది వాక్యాలలో జవాబు రాయండి.

శేఖర్లో మార్పు రావడానికి కారణాలు ఏమిటి? నేటి కాలంలో కొంతమంది వృద్ధులు వృద్ధాశ్రమాల్లో ఉంటున్నారు. ఈ దుస్థితికి కారణాలు వివరించండి.

IV

సృజనాత్మకత / ప్రశంస

వృద్ధులకు సేవచేయవలసిన అవసరాన్ని వివరిస్తూ మిత్రునికి లేఖ రాయండి.

V

పదజాల వినియోగం

1. ఈ కింది పదాలకు అర్థాలు పట్టికలో వెతికి రాయండి.

అ. అంధులు, ద్వేషం, జ్ఞాపకం, తుంటరి, జపమాల, ఆత్మత

పగ	గుర్తు	గుడ్డివారు
జపం చేసుకునే మాల	అల్లరి చేసేవాడు	తొందరపడు

2. పారాన్ని చదువండి పట్టికలో సూచించిన పదాలను వెతికి రాయండి.

ఆటకు సంబంధించినవి	ఆసుపత్రికి సంబంధించినవి	కుటుంబ పదాలు	అన్యభాషా పదాలు

VI

భాషను గురించి తెలుసుకుండాం

1. కింది వాక్యాలను సరైన విభక్తి ప్రత్యుహాలతో పూరించండి.

- అ. నాయనమ్మ, మందులు వేసుకోవడం చాతనవుతుంది.
- అ. కోపం, ఇట్లా జరిగింది.
- ఇ. శేఖర్, రవి ఎదురుచూశాడు.
- ఈ. అందరి, కలసి ఆడుకో!

2. కింది వాక్యాల్లో క్రియలు గుర్తించి పక్కనే రాయండి.

- అ. రాజు ఆసుపత్రికి వెళ్ళాడు.
- అ. శ్రావ్య పుస్తకం చదివి నిద్రపోయింది.
- ఇ. మధు మైదానంలో పరుగెత్తుతున్నాడు.
- ఈ. సంతోష భోజనం చేసి సినిమాకు వెళ్ళాడు.

పై వాక్యాల్లో రెండు క్రియలన్న వాక్యాలు ఏవి? ఆ రెండు క్రియల్లో భేదం గమనించారా?

ఉదా! ‘ఆ’ వాక్యంలో ‘చదివి, నిద్రపోయింది’ అనే రెండు క్రియలు ఉన్నాయి కదా!

ప్రతి వాక్యంలోనూ చివర ఉన్న క్రియలు పని పూర్తయిందని తెలుపుతున్నాయి. ఇట్లు పని పూర్తయినట్లు తెలిపే క్రియలను “సమాపక క్రియలు” అంటారు. వాక్యం మధ్యలో ఉన్న క్రియలు పని పూర్తికాలేదని తెలుపుతున్నాయి. పని పూర్తికానట్లు తెలిపే క్రియలను “అసమాపక క్రియలు” అంటారు.

3. కింది వాక్యాల్లో సమాపక, అసమాపక క్రియలు గుర్తించండి.

అ.	చెంబుతో నీళ్ళు ముంచుకొని, తాగుతుంది.	
	అసమాపక క్రియ	సమాపక క్రియ
ఆ.	ఆటను ఆపివేసి నాయనమ్మ వద్దకు వెళ్ళిపోయాడు.	
	అసమాపక క్రియ	సమాపక క్రియ
ఇ.	పరీక్ష చేసి, కాలు విరిగిందని చెప్పాడు.	
	అసమాపక క్రియ	సమాపక క్రియ
ఈ.	దగ్గరకు తీసుకొని, కన్నీళ్ళు తుడిచింది.	
	అసమాపక క్రియ	సమాపక క్రియ

ప్రాజెక్టుపని

మీ ప్రాంతంలోని ఒకరిద్దరు వృద్ధులను కలవండి. ఏయే పనులవల్ల వారికి సంతోషం కలుగుతుందో తెలుసుకుని నివేదిక రాసి తరగతిలో ప్రదర్శించండి. (లేదా)

మీ ప్రాంతంలోని తాత, నాయనమ్మలతో కలిసి ఒకే ఇంట్లో ఉంటున్న కుటుంబాన్ని కలిసి, వారితో మాట్లాడండి. మీకెట్లూ అనిపించిందో నివేదిక రాసి తరగతిలో ప్రదర్శించండి.

నేనివి చేయగలనా?

- ★ నాయనమ్మ కథను సాంతమాటల్లో చెప్పగలను.
- ★ ఇచ్చిన వాక్యాలను చదివి ఆచరించే వాటిని గుర్తించగలను.
- ★ కారణాలను వివరిస్తూ రాయగలను.
- ★ వృద్ధులకు సేవ చేయాల్సిన అవసరాన్ని వివరిస్తూ లేఖ రాయగలను.

అవును / కాదు

అవును / కాదు

అవును / కాదు

అవును / కాదు

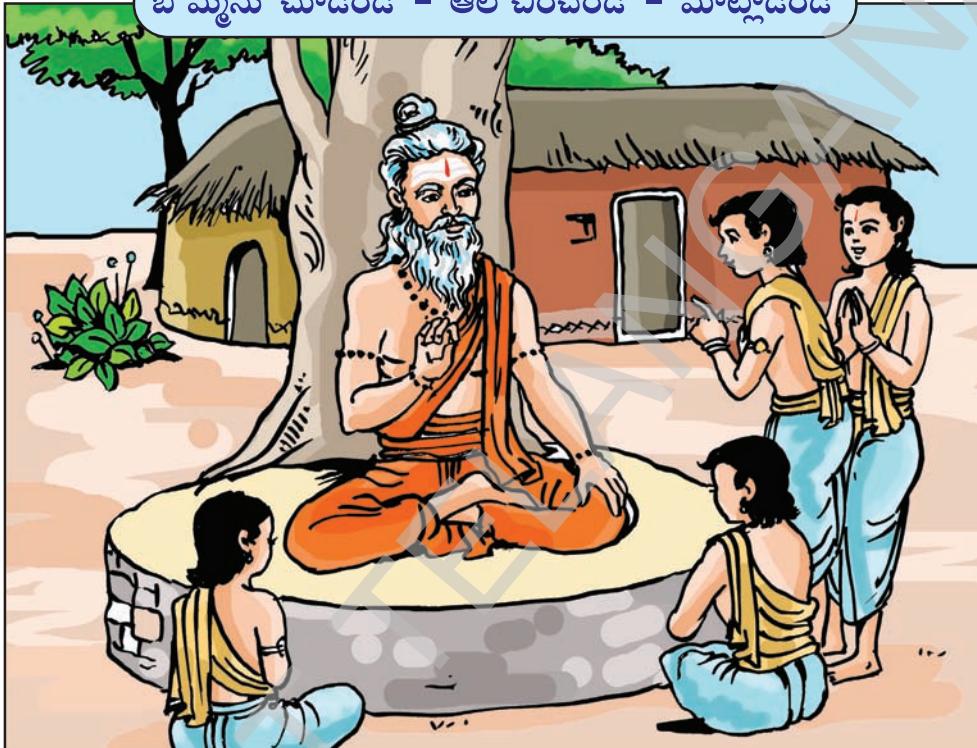
ఈర్ష్య లేకపోవడం, దానగుణం, ప్రియభాషణం,
సేవాభావం ఇవే విజయానికి సోపానాలు.

3. శతక సుధ

బొమ్మను చూడండి - అలోచించండి - మాట్లాడండి

ప్రశ్నలు

1. పై బొమ్మలో ఎవరెవరున్నారు? ఏమి చేస్తున్నారు?
2. శిష్యులు ఏమి అడిగి ఉండవచ్చు?
3. గురువుగారు ఏం చెప్పండవచ్చు?
4. మీకు తెలిసిన కొన్ని నీతివాక్యాలు చెప్పండి.

పారం ఉద్దేశం

శతకాలు నైతికవిలువలను పెంపొందింపజేస్తాయి. సమాజ నడవడికను, లోకం పోకడలను తెల్పుతాయి. రేపటి సమాజానికి మానవతావిలువలను అందిస్తాయి. మంచి చెడుల విచక్షణను నేర్చుతాయి. భావిజీవితాన్ని తీర్చిదిద్దుతాయి. శతకపద్యాలలోని నైతిక విలువలను తెలుపుతూ, విద్యార్థులను మంచి పౌరులుగా తీర్చిదిద్దడమే ఈ పారం ఉద్దేశం.

పార్శ్వభాగ వివరాలు

ఈ పారం శతక ప్రక్రియకు చెందినది. శతకం నూరు/నూటికిమైగా పద్యాలతో ఉంటుంది. సాధారణంగా శతకపద్యాలలో పద్యానికి ‘ముకుటం’ ఉంటుంది. ఇవి ‘ముక్కకాలు’. అంటే ఏ పద్యానికదే స్వతంత్ర భావంతో ఉంటుంది.

ప్రస్తుత పారంలో సుమతి, దాశరథి, నరసింహ, నృకేసరి, వేమన, నగ్నసత్యాలు, శ్రీ శ్రీనివాస బొమ్మల, యాదగిరి లక్ష్మీనరసింహ శతకాలలోని పద్యాలున్నాయి.

విద్యార్థులకు సూచనలు

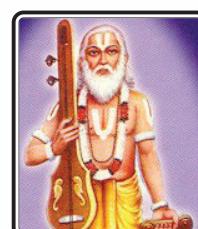
- ★ పారంలోని బొమ్మలు చూడండి. పారం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. పారంలోని విషయాన్ని ఉపహించండి.
- ★ పాతాన్ని చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
- ★ అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
- ★ పార్శ్వపుస్తకం చివరన ఉన్న ‘పదాలు - అర్థాలు’ పట్టిక చూసి, తెలియని పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకొండి.

కవుల పరిచయాలు

1. **సుమతి శతకం - బద్ధేన.** లౌకికనీతులను అతిసులువుగా కందపద్యాల్లో ఇమిడ్స్ సుమతి శతకాన్ని రాసిన కవి బద్ధేన. (వేములవాడ చాళుక్యరాజు భద్రభూపాలుడే బద్ధేన అని చరిత్రకారుల అభిప్రాయం) ఈయన ‘సుమతి’ శతకంతోపాటు ‘నీతిశాస్త్ర ముక్కావళి’ అనే గ్రంథాన్ని రాశాడు.

(13వ శతాబ్దం)

2. **దాశరథి శతకం - కంచెర్ల గోపన్న.** రామదాసుగా పేరుపొందిన కంచెర్ల గోపన్న ‘దాశరథి కరుణాపయోనిధి’ అన్న మకుటంతో శతకాన్ని రాసి, భద్రాచల శ్రీరామచందునికి అంకితమిచ్చాడు. ఖమ్మంజిల్లా నేలకొండపల్లికి చెందిన ఈయన కీర్తనలు ఇప్పటికీ తెలుగువారి నాల్గులపై నాట్యమాడుతూనే ఉన్నాయి.

17వ శతాబ్దం

18వ శతాబ్దం

3&4. నరసింహ శతకం మరియు నృకేసరి శతకం - కాకుత్సం శేషపుకవి. జగిత్యాల జిల్లా ధర్మపురి నారసింహనికి తన జీవితాన్ని అంకితం ఇచ్చిన సత్కారి. నరహరి శతకం, ధర్మపురి రామాయణం, ఈయన రచనలు. జనవ్యవహార నుడికారాలు, పదబంధాలు, లోకోక్తులను పద్యరూపంలో వ్యక్తికరించిన నరసింహశతకం ఈయనకు అమిత కీర్తిని తెచ్చిపెట్టింది.

- 5. వేమన శతకం - వేమన.** వేమన పద్యం రాని తెలుగువాళ్ళు ఉండరు. సహజకవిగా ప్రసిద్ధిపొందాడు. కడపజిల్లాకు చెందిన ఈయన పద్యాలలో - నీతి, లోకజ్ఞానం, మానవతా విలువలు ఉంటాయి. జన వ్యవహారశాఖలో, తేలికైన ఉపమానాలతో పద్యాలు రచించడం వేమన ప్రత్యేకత.

17వ శతాబ్దం

- 6. నగ్నసత్యాలు శతకం - రావికంటి రామయ్యగుప్త.** ‘కవిరత్న’ ఈయన బిరుదు. ఈయన పెద్దపల్లి జిల్లాలోని మంథనికి చెందినవాడు. గౌతమేశ్వర శతకం, గీతామృతం, వరద గోదావరి ఈయన రచనలు. వరకవిగా, మంత్రకూట వేమనగా సుప్రసిద్ధుడు.

17.6.1936 -
30.3.20097.4.1939 -
28.9.2009

- 7. శ్రీనివాస బొమ్మల శతకం - డా॥ ఆదేపు చంద్రమాళి.** వరంగల్ అర్బ్న్ జిల్లా రంగశాయిపేట గ్రామానికి చెందిన ఈయన బిరుదు ‘కవిశశాంక’. వేములవాడ రాజరాజేశ్వర శతకం, రామాయణ రమణీయం (పద్యకావ్యం) రచించాడు. సరళమైన భాషలో, అందరికీ అర్థమయ్యే శైలిలో పద్యాలు రాయడం వీరి ప్రత్యేకత.

20వ శతాబ్దం

- 8. శ్రీ యాదగిరి లక్ష్మీనృసింహ శతకం - శ్రీ ధాపాటి సంపత్తుమారాచార్య.** ఖమ్మం జిల్లాకు చెందిన ఈయన ‘యాదగిరివాస! నృసింహ! రమావిభో! ప్రభో!’ అనే మకుటంతో చక్కని పద్యాలు రాశాడు. ఇవన్నీ భక్తితోపాటు సైతిక విలువలను పెంపొందింపజేస్తాయి.

ప్రవేశిక

పద్మం రసానుభూతిని కలిగిస్తుంది. పద్మంలోని రాగయుక్త ఆలాపన (లయ) మానసిక అనందాన్నిస్తుంది. నైతికవిలువలను పద్మాల ద్వారా నేర్చుకొని జీవితాన్ని ఆదర్శంగా తీర్చిదిద్దుకోవచ్చు. పద్మాలను ధారణ చేయడం ద్వారా నిరంతరం ఆ నీతులను మననం చేసుకోవచ్చు. మరింకెందుకు ఆలస్యం? శతక పద్మాల తోటలోకి వెళ్లం! నైతిక పరిమళాల్ని ఆస్వాదించాం!

I

★ 1. కం॥ అం కొన్న కూడె యమృతము
తాం గొంకక నిష్పవాండె దాత ధరిత్రిన్
సోం కోర్చువాండె మనుజుండు
తేకువ గలవాండె వంశతిలకుండు నుమతీ!
- సుమతి శతకం, బద్దెన.

★ 2. చం॥ వనకరి చిక్కె పైనసకు, వాచవికిం జెడిపోయె మీను, తా వినికికిం జిక్కె జిల్స గనువేదురు జెందెను లేళ్లు, తావినో మనికి నశించె దేటి, తరమా యిరు మూటిని గెల్స, నైదు సా ధనముల నీవె గావదగు దాశరథీ! కరుణాపయోనిథీ!
- దాశరథీ శతకం, కంచెర్ల గోపన్న.

★ 3. సీ॥ లోకమందెవడైన లోఖిమానవుడున్న
భిక్షుమర్థికిం చేతం బెట్టలేదు
తాను బెట్టకయున్న తగవు పుట్టుదుకాని
యొరులు పెట్టగం జూచి యోర్యోలేదు

దాత దగ్గర జేరి తన ముల్లె వొయినట్లు
జిహ్వతోం జాడీలు చెప్పాచుండు
ఫలము విఘ్నంబైన బలుసంతసమనందు
మేలుకల్గినంజాల మిడుకుచుండు

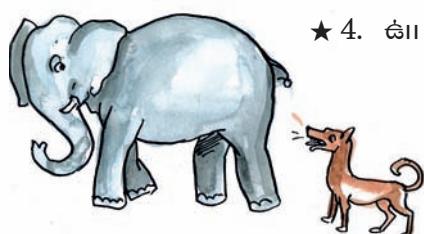
తే.గీ॥ శ్రీరమానాథ! యిటువంటి కృారునకును
భిక్షుకుల శత్రువని పేరుబెట్టవచ్చు
భూషణవికాస! శ్రీధర్మపుర నివాస!
దుష్టసంహోర నరసింహ దురితదూర!
- నరసింహశతకం, కాకుళ్లుం శేష్పుకవి.

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ వంశానికి కీర్తి తేవడమంటే మీకేమర్థమైంది?
- ★ చెదు అలవాట్లకు లొంగిపోతే ఏం జరుగుతుంది?
- ★ ‘భిక్షుకులకు శత్రువు లోఖి’ అన్న కవి అభిప్రాయాన్ని మీరు ఏకీభవిస్తున్నారా? ఎందుకు?
- ★ చాడీలుచెప్పడం మంచి అలవాటు కాదు. ఎందుకో చెప్పండి?

II

★ 4. ఉ॥

ఏనుగు బోవఁజూచి ధ్వనుతెత్తుచుంగుక్కలు గూయుసాగుచో
దాని మనస్సు కోపపడి దందడి వానిని వెంబడించునే
మానవులందు సజ్జనుడు, మత్తులు కొందరు గేలి చేయు చో
ఆ నరుడళ్లి వాండ్ర బదులాడునె ధర్మపరీ నృకేసరీ!
- నృకేసరి శతకం, కాకుట్టుం శేషపూకవి.

★ 5. కం॥ తన మదిఁ గపటము గలిగిన
తన వలెనే కపటముండుఁ దగ జీవులకున్
తన మది కపటము విడిచిన
తనకెవ్వడు కపటిలేదు ధరలో వేమూ!
- వేమన శతకం, వేమన.

★ 6. ఆ.ఎ॥

ధనమదమ్ము చేత దానవుండై పోయి
పేదవాడు పడెదు బాధ గనక
కష్టపెట్టువారు కలకాల ముందురా
కల్లగాదు రావికంటీమాట!
- నగ్గసత్యాలు శతకం,
రావికంటి రామయ్యగుప్త.

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ ఏయే గుణాలు అలవరుచుకుంటే మనలోని కపటం తొలగిపోతుంది?
- ★ సజ్జనుని లక్ష్మణాలు ఏమిటి?
- ★ గేలి చేయడమంటే మీకేమర్హమైంది?
- ★ ధనమదమ్ము వంటి ఏయే గుణాలు కలిగిఉంటే దానవులొతారు?

III

★ 7. అ.వో॥ సత్పురుషుల మైత్రి సలుపగా మనసిమ్ము
కమలనయన నిన్ను గాంచనిమ్ము
విశ్వశాంతికోరు విజ్ఞానమే యిమ్ము
చిద్విలాస భాస! శ్రీనివాస!
- శ్రీ శ్రీనివాస బొమ్మలశతకం,
దా॥ ఆడెపు చంద్రమౌళి.

★ 8. చం॥ జననియు జన్మభూమియును స్వర్గముకన్న ఘనమ్ములన్న సూ
క్తిని వెలయింప సత్యమని దివ్యపురావిభవైక సవ్య దీ
ప్రిని గలిగింప మాతృపదపేరి శిరంబు త్యజించు తెంపు నీ
వనిశము గూర్చు యాదగిరివాస! నృసింహ! రమావిభో! ప్రభో!
- శ్రీ యాదగిరి లక్ష్మీనృసింహ శతకం,
ధూపాటి సంపత్పుమారాచార్య.

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ ‘విజ్ఞానము విశ్వశాంతికోరకు’ దీనిపై మీ అభిప్రాయాలు చెప్పండి?
- ★ ‘జనని, జన్మభూమి స్వర్గం కన్న మిన్న’ అని కవి ఎందుకన్నాడు?

తాత్పర్యాలు

- ఓ మంచి బుద్ధి గలవాడా! బాగా ఆకలివేసినపుడు తెన్న అన్నమే అమృతంపలె చాలా రుచిగా అనిపిస్తుంది. వెనుదీయకుండా దానం చేసేవాడే ఈ భూమి మీద నిజమైన దాత. కష్టాన్ని ఓర్చుకొనగలవాడే మనిషి. దైర్యమున్నవాడే తన వంశానికి వన్నె తెస్తాడు.
- కరుణాసముద్రుడా! దశరథపత్రుడా! శ్రీరామా! తనమేని దురదను పోగొట్టుకోవడానికి ఏనుగు, నోటికి రుచి ఆశించి చేప, రాగానికి లొంగి పాము, దృష్టిభుకులోనై జింక, పూలవాసనకు మైమరచి తుమ్మెదలు బందీలవుతున్నాయి. ఇట్లా ఒక్కొక్క ప్రాణి ఒక్కొక్క ఇంద్రియ చపలత్వం వల్ల నశిస్తుంది. ఈ పంచేంద్రియ చాపల్యం గల నేను వాటి నుండి ఎలా బయటపడగలను? నీవే నా చాంచల్యాన్ని దూరంచేసి స్థిరమైన బుద్ధిని ప్రసాదించుము.
- ఆభరణాలచే ప్రకాశించేవాడా! శ్రీ ధర్మపరంలో నివసించేవాడా! దుష్టులను సంహరించేవాడా! పాపాలను దూరం చేసేవాడా! ఓ నరసింహో! పిసినారి యాచకులకు తన చేతితో భిక్షుం పెట్టడు. పెట్టకపోతే ఏ గొడవ లేదు. కాని ఇతరులు పెట్టినపుడు చూసి తాను ఓర్పులేదు. దానం చేసే దాత దగ్గరకు పోయి తనములై (సామ్ము) పోయినట్టుగా నోటి దురుసుతో చాడీలు చెబుతాడు. లోభి తాను అనుకున్నట్టు దానం చేయడం

విఫలమైతే చాలా సంతోషిస్తాడు. ఇతరులకు మేలు కలిగితే బాధపడుతాడు. ఓ శ్రీరమానాథా! ఇటువంటి వారిని భిక్షుకుల శత్రువుగా చెప్పవచ్చుకదా!

4. ధర్మపురి నరసింహో! ఏనుగు పోతుంటే చూసిన కుక్కలు ఎంత మొరిగినా ఆ ఏనుగు వాటిపై కోపంతో వెనుదిరిగి తరుమదు. అట్లాగే ఒక సజ్జనుడిని కొందరు మార్పులు గేలిచేసినా, అతడు కోపించి వారితో వాదులాడబోదు. ఇది సజ్జనుని స్వభావం.
5. ఓ వేమా! తన మనసులో మోసపు ఆలోచనలు ఉంటే ఇతరుల్లో కూడా మోసమే ఉన్నట్లు కనిపిస్తుంది. తన మనస్సునుండి అట్లాంటి మోసపూరిత భావాలను తొలగించుకుంటే ఈ లోకంలో తనకు మోసగాడే కనిపించడు కదా!
6. ధన బలంతో రాక్షసులుగా మారి, పేదవారు బాధపడుతున్నా లెక్కచేయక, వారిని కష్టాల పాలు చేసే మానవులు కలకాలం నిలువరు కదా! ఇది నిజం అని కవి భావన.
7. ఓ శ్రీనివాసా! జ్ఞాన విలాసం చేత ప్రకాశించేవాడా! మంచివారితో స్నేహం చేసే మనసును ఇప్పు. కమలాల వంటి కన్నులు కలవాడా! నిస్సు కనులారా చూడనిప్పు. ప్రపంచశాంతిని కోరే విజ్ఞానాన్ని ఇప్పు.
8. యాదగిరివాసా! నరసింహో! లక్ష్మీదేవికి భర్త అయినవాడా! ప్రభో! జన్మనిచ్చిన తల్లి, జన్మభూమి స్వర్గం కంటే మిన్న. ఈ సూక్తాని నిజమని చెప్పటానికి, దివ్యమైన ప్రాచీన వైభవాన్ని నూతన కాంతులతో నిరంతరం వెలిగించడానికి తల్లి పాదపీరం మీద తల ఉంచి ప్రాణాలు విడిచే తెగువను నాకు ప్రసాదించు.

I

విని, అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

1. పార్యాంశంలోని పద్యాలలో ఏయే మంచి అలవాట్ల గురించి కవులు చెప్పారు? వాటిని అలవరచుకోవాలంటే మనం ఎం చేయాలి?
2. శతక పద్యాలు ఎందుకు నేర్చుకోవాలో చెప్పండి.

II

ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకోండి. ఇచ్చిన ప్రతిస్పందించడం

1. **కింద ఇచ్చిన పద్యం చదువండి. అర్థం చేసుకోండి. ఇచ్చిన ప్రత్యులకు జవాబులు రాయండి.**
అల్పుడెపుడు పల్పు నాడంబరముగాను
సజ్జనుండు బల్పుడు జల్లగాను
కంచు మ్రోగునట్లు కనకంబు మ్రోగునా ?
విశ్వదాఖిరామ వినురవేము!

- అ. సజ్జనుని మాట ఎట్లూ ఉంటుంది?
- ఆ. ఏది మోగితే ఎక్కువ ధ్వని వినిపిస్తుంది?
- ఇ. అల్పుడు మాటల్లాడుతాడు.
- ఈ. ఈ పద్యానికి శీర్షికను సూచించండి.
- ఉ. పై పద్యంలో ఎవరెవరిని వేటితో పోలారు?
- 2. కింది వాక్యాలను చదువండి. సరైన సమాధానాలు అనుకునేవాటిపై ‘✓’ అనే గుర్తును పెట్టండి.**
- అ. నేను పళ్ళులపై/జంతువులపై దయ ...
ఎప్పుడూ కలిగిఉంటాను / అప్పుడప్పుడు కలిగిఉంటాను / అసలు కలిగిఉండను
- ఆ. నేను యాచకులకు భిక్క ...
ఎప్పుడూ పెడుతాను / అప్పుడప్పుడు పెడుతాను / అసలు పెట్టను
- ఇ. నాకు మనసులో మోసపు ఆలోచనలు ...
ఎప్పుడూ వస్తాయి / అప్పుడప్పుడు వస్తాయి / అసలు రావు
- ఈ. నేను మంచి దృష్టితో ...
ఎప్పుడూ ఉంటాను / అప్పుడప్పుడు ఉంటాను / అసలు ఉండను
- ఉ. నేను మంచివారితోనే స్నేహం ...
ఎప్పుడూ చేస్తాను / అప్పుడప్పుడు చేస్తాను / అసలు చేయను
- ఊ. నేను ఓర్పుతో ...
ఎప్పుడూ ఉంటాను / అప్పుడప్పుడు ఉంటాను / అసలు ఉండను
- బు. నేను అమృతును, ఊరును ...
ఎప్పుడూ గౌరవిస్తాను / అప్పుడప్పుడు గౌరవిస్తాను / అసలు గౌరవించను

III**స్వయంచాలు**

- 1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి.**
- అ. ‘సత్పురుషుల స్నేహం అవసరం’. ఎందుకు?
- ఆ. ఉన్న ఊరు, కన్నతల్లి స్వర్గం వంటివి. ఎందుకు?
- ఇ. ధనం బాగా ఉంటే ఏమేం మంచిపనులు చేయవచ్చు?
- ఈ. ‘లోభి ఎప్పుడూ సంతోషంగా ఉండడు’. ఎందుకు?
- 2. కింది ప్రశ్నకు పది వాక్యాలలో జవాబు రాయండి.**
- పారంలోని శతకపద్యాల ఆధారంగా మన ప్రవర్తన, నడవడిక ఎట్లూ ఉండాలో వివరించండి?

IV

స్వజనాత్మకత / ప్రశంస

పద్యాల ఆధారంగా నీతులు తెలిపే సూక్షులను తయారుచేయండి. రాయండి. ప్రదర్శించండి.

V

పదజాల వినియోగం

1. కింద ఇచ్చిన పదాల అర్థాలను జతపరచండి.

అ.	నరుడు	()	1.	అపహస్యం
ఆ.	గేలి	()	2.	మోసం
ఇ.	జిహ్వ	()	3.	మానవుడు
ఈ.	కపటము	()	4.	భూమి
ఉ.	ధరిత్రి	()	5.	నాలుక

2. కింది వాక్యాలను చదువండి. ఇచ్చిన పదాలకు అదే అర్థం వచ్చే పదాలను గుర్తించండి.

- అ. ధరిత్రి : భూమిపై కాలుష్యం పెరిగింది. నేల కోతపల్ల పంటలు పండటం లేదు. అవనిని తల్లిగా పూజిస్తాం.
- ఆ. తావి : పువ్వుకు తావి వల్ల కీర్తి వస్తుంది. ఆ పరిమళం ఆప్రూణించాలని ఎవరికుండదు? అట్టి సువాసనలు ఎంతో సంతోషాన్నిస్తాయి.

3. కింది వాక్యాలలో నానార్థాలను గుర్తించండి.

- అ. శ్రీ : సాతెపురుగు తన గూడను అద్భుతంగా కడుతుంది. పాము కోరల్లో విషం ఉంటుంది. సంపద శాశ్వతం కాదు. బుద్ధిబలం అవసరం.
- ఆ. ధనము : గోపాలుడు విత్తము తీసికొని అంగడికి వెళ్ళాడు. పాడిసంపదను పెంచడానికి ఆపుల మందను కొన్నాడు.

4. కింది పేరాను చదువండి. ఖాళీలలో తగిన పదాలను రాయండి.

(నిజం, ఓర్పు, బాధ, చాడీలు, నీతి)

సిరి, శాంతి ఒకే తరగతి వారు. సిరి రోజుా బడిలో చెప్పిన పాతాలను ఎప్పటికప్పుడు రాసుకోవడం, చదువుకోవడం చేసేది. శాంతి బడికి సరిగ్గా వచ్చేది కాదు. అందరినీ తన అల్లరితో పెట్టేది, చెప్పేది. ఒకరోజు శాంతి, సిరి నోట్బుక్ను దాచింది. ఈ విషయం తెలిసినా సిరి శాంతిని ఏమి అనలేదు. అదే రోజు ఉపాధ్యాయిని విద్యార్థినుల నోట్బుక్లను పరిశీలించడానికి తీసుకుంది. వాటిలో సిరి నోట్బుక్ లేదు. అందుకని ఉపాధ్యాయిని సిరిని “నోట్బుక్ ఇవ్వలేదేం” అని అడిగింది. సిరి వోనంగా ఉండిపోయింది.

ఉపాధ్యాయిని..... తెలుసుకుంది. ఆ తర్వాత పిల్లలకు కథలను ఉదహరిస్తూ, శతకపద్యాల్లో ఉండే మానవతా విలువలను గురించి చెప్పి, నిజజీవితంలో వాటి ఆచరణ ఎలా ఉండాలో తరగతిలో చర్చించారు. శాంతిలో పరివర్తన వచ్చింది. సిరికి, శాంతి క్షమాపణలు చెప్పింది. అందరూ సిరిను ప్రశంసించారు.

VI

భాషను గురించి తెలుసుకుండాం

1. కింది వాక్యాలలో భాషాభాగాలను గుర్తించండి. పట్టికలో రాయండి.

- అ. మామిడిపండు తియ్యగా ఉంది.
- ఆ. అయ్యా! రమ చదువు ఆగిపోయిందా?
- ఇ. పిల్లలు శతకపద్యాలను చదువుతున్నారు.
- ఈ. ఆమె మహో సాధ్య.
- ఉ. కాంచీపురంలో అనేక దేవాలయాలు ఉన్నాయి.
- ఊ. బాలభానుడు తూర్పున ఉదయస్తాడు.
- బు. రాముడు మంచి బాలుడు.

నామవాచకం	సర్వనామం	విశేషణం	క్రియ	అవ్యయం

సంధి

❖ కింది పదాలను కలిపిన విధానాన్ని పరిశీలించండి.

నేడు + ఇక్కడ = నేడిక్కడ (డ్ + ఉ) డు + ఇ → డి (డ్ + ఇ)

వారు + ఇచ్చట = వారిచ్చట (ర్ + ఉ) రు + ఇ → రి (ర్ + ఇ)

పై మొదటిపదంలో (నేడు) చివరిలభ్య (పూర్వస్వరం) ‘ఉ’; రెండవపదం (ఇక్కడ) లో మొదటిలభ్య (పరస్వస్వరం) ‘ఇ’. ‘ఉ’ కారానికి ‘ఇ’ కారం కలిసినప్పుడు ‘ఇ’ కారమే నిలబడింది. అంటే సంధి జరిగిందన్నమాట. పూర్వస్వరానికి పరస్వస్వరం వచ్చి చేరినప్పుడు పరస్వస్వరమే నిలుస్తుంది. దీనినే ‘సంధి’ అంటాం.

పూర్వ, పర స్వరాలకు పరస్వస్వరం ఏకాదేశమగుట సంధి.

(ఏకాదేశమంటే ఒకవర్షం స్థానంలో మరొక వర్షం వచ్చిచేరడం.)

2. కింది పదాలను కలిపి రాయండి.

అ. దానము + ఒసంగి =

ఆ. కవితలు + అల్లిన =

ఇ. విష్ణుంబు + ఐన =

ఈ. కపటము + ఉండు =

ఉ. బదులు + ఆడునె =

ప్రాజెక్టుపని

పొరశాల గ్రంథాలయం నుండి వివిధ శతకాలను సేకరించి, పరిశీలించి అంశాలవారీగా కింది పట్టికలో రాయండి, నివేదిక రాసి ప్రదర్శించండి.

క్ర.సం.	శతకం	మకుటం	కవి పేరు
1			
2			
3			
4			
5			
6			

నేనివి చేయగలనా ?

నీతి, సద్గుణాలు వజ్రాలకన్నా విలువైనవి.
అవి మనిషికి సంతృప్తినిస్తాయి.
మనీషిగా తీర్చిదిదుతాయి.

చదువండి - తెలుసుకొండి

భారతీయ విద్యావిధానంలో శ్లోకాలకు ప్రత్యేక స్థానం ఉన్నది. విద్య యొక్క ప్రాధాన్యతను తెలిపే కొన్ని శ్లోకాలను తెలుసుకుండాం.

**శ్లో॥ స్వగృహే పూజ్యతే మూర్ఖః, స్వగ్రామే పూజ్యతే ప్రభుః ।
స్వదేశే పూజ్యతే రాజా, విద్యాన్ సరవైత్ పూజ్యతే ॥**

భావం : మూర్ఖుడు తన ఇంట్లోనే గౌరవించబడతాడు. అధికారి తన గ్రామంలోనే గౌరవించబడతాడు. రాజు తన రాజ్యంలోనే గౌరవింపబడతాడు. కానీ విద్యావంతుడు (పండితుడు) అంతటా పూజించబడతాడు.

**శ్లో॥ అన్నదానం మహాదానం, విద్యాదాన మతః పరం ।
అన్నేన క్షణికా తృప్తిః, యావజ్ఞీవం చ విద్యయా ॥**

భావం : అన్నదానం గొప్పదేకానీ దానికంటే విద్యాదానం గొప్పది. అన్నము వల్ల తాత్మాలికమైన ఆకలి తీర్చి తృప్తి కలుగుతుందేమో! కానీ విద్య వల్ల అజ్ఞానం తొలగి జీవితమంతా సుఖశాంతులు లభిస్తాయి.

**శ్లో॥ విద్య దదాతి వినయం, వినయద్యాతి పాత్రతామ్ ।
పాత్రతావ్యధన మాప్సోతి, ధనాధర్మం తతస్మఖమ్ ॥**

భావం : విద్య వల్ల వినయం లభిస్తుంది. దానితో పాత్రత వస్తుంది. పాత్రత వల్ల ధనం, దానిద్వారా సుఖాన్ని ప్రజలు పొందుతారు.

**శ్లో॥ విద్యాధనం త్రేష్టధనం, తస్మైల మితరధనమ్ ।
దానేన వర్ధతే నిత్యం, న భారాయ న నీయతే ॥**

భావం : సంపదలన్నీంటిలో విద్యాధనం గొప్పది. విద్య వలన వివిధ ధనాలను సాధించవచ్చు. విద్య పంచినక్కాదీ పెరుగుతుందేకాని తరుగదు. విద్యావంతుడికి విద్య బరువు కాదు. దొంగలపాలు అసలేకాదు.

**శ్లో॥ విద్య నామ సరస్య రూపమధికం ప్రచ్ఛన్నగుప్తం ధనం,
విద్య భోగకరీ యశస్సుఖకరీ విద్య గురూణాం గురుః ।
విద్య బంధుజనో విదేశగమనే విద్య పరం లోచనం
విద్య రాజసు పూజ్యతే నహి ధనం విద్యావిహీనః పతుః ॥**

భావం : మానవులకు విద్యయే సొందర్యం. విద్యయే దాచుకున్న ధనం. చదువే కీర్తిని, సుఖాన్ని కలిగిస్తుంది. విద్యయే గురువులకు గురువు వంటిది. విదేశాలకు వెళ్లినపుడు విద్యయే బంధువు. చదువే మరొక కన్ను. రాజసభలలో విద్యకే గౌరవం లభించిదికానీ ధనానికి కాదు. ఇటువంటి త్రేష్టమైన విద్య లేనివాడు వింత పశువు!

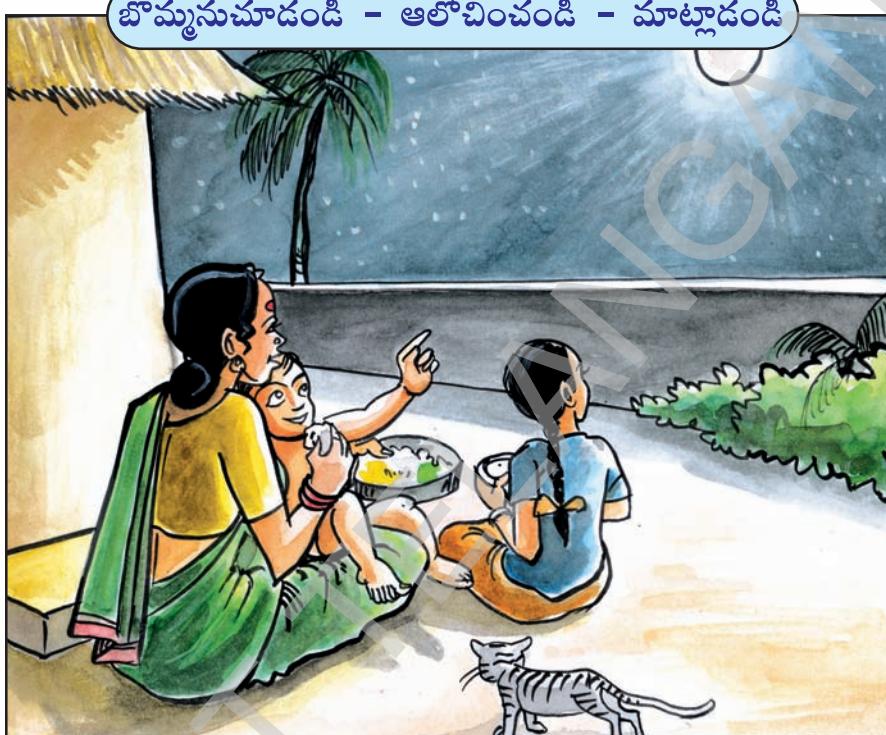

4. అమృత జ్ఞావకాలు

- టి. కృష్ణమూర్తి యాదవ్

బొమ్మనుచూడండి - ఆలోచించండి - మాట్లాడండి

ప్రశ్నలు

- పై బొమ్మలో ఎవరెవరున్నారు?
- అమృ ఏం చేస్తున్నది?
- పిల్లలకోసం అమృ ఏమే సేవలు చేస్తుంది?
- మీరు మీ అమ్మకోసం ఎప్పుడెప్పుడు, ఎటువంటి సేవలు చేశారు?
- మీరు మీ అమ్మకోసం ఏమైనా చేసినపుడు ఎట్లా అనిపించింది?

పాఠం ఉద్దేశం

అమృంటే ప్రేమ. అమృంటే ఆప్యాయత. అమృంటే అనురాగం. అమృ నిరంతరం తన కుటుంబం కోసం సేవలు చేస్తుంది. దేవుడు అంతట ఉన్నాడని చాటడానికి అమ్మను సృష్టించాడు. అనురాగమూర్తి అంఱన అమృ జ్ఞావకాలు నెమచేసుకుంటూ అమృ సేవలను, అమృ ప్రాధాన్యాన్ని, విలువను తెలుపడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

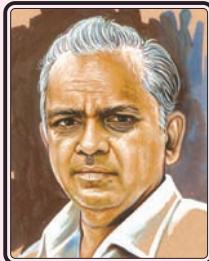

పాత్యభాగ వివరాలు

ఈ పాఠం వచన కవిత ప్రక్రియకు చెందినది. తెలుగులోనికి వచన కవిత ఆంగ్ల సాహిత్య ప్రభావంతో వచ్చింది. ఆంగ్లంలో దీనిని 'Free Verse' అంటారు. పద్యగేయాల్లో ఉండే ఛందస్సు, మాత్రాగణాల నియమం లేకుండా స్వేచ్ఛగా భావయుక్తంగా వాక్యాలతో ఉంటుంది. దీనిని 'వచన కవిత'గా పిలుస్తున్నాం.

ఈ పాఠం కృష్ణమూర్తి యాదవ రచించిన
'శబ్దం' కవితా సంపుటిలోనిది.

1940-2004

కవి పరిచయం

సామాన్యాని ఉచ్ఛవస నిశ్శాసాలను అక్షరాల్లోకి పొదిగి, సామాన్య ప్రజల భాషలో కవిత్వం రచించిన కవి టి. కృష్ణమూర్తి యాదవ. వరంగల్ అర్బ్న్ జిల్లా, భీమదేవరపల్లి మండలం, కొత్తపల్లి గ్రామానికి చెందిన ఈయన తెలంగాణ భాషలో యాసలో వచనకవిత్వం రాశిన కవులలో ఒకడు.

తన తొలి కవితా సంపుటి 'తొక్కుడు బండ' తో సాహితీ క్లైట్రంలో ప్రవేశించాడు. 'శబ్దం' ఏరి రెండవ కవితాసంపుటి. గ్రామీణ జీవితానుభవాలు, మధ్యతరగతి జీవన చిత్రణను తన కవిత్వంలో చొప్పించాడు. సరళమైన వచనాభివ్యక్తి, నిరాడంబరమైన శైలి కృష్ణమూర్తి యాదవ ప్రత్యేకత.

విద్యార్థులకు సూచనలు

- ★ పాఠంలోని బొమ్మలను చూడండి. పాఠం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. పాఠంలోని విషయాన్ని ఉపాంచండి.
- ★ పాతాన్ని చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
- ★ అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
- ★ పాత్యపుస్తకం చివరన ఉన్న 'పదాలు - అర్థాలు' పట్టిక మాసి, తెలియని పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకొండి.

ప్రవేశిక

అమ్మంటే ఆట్చీయత అనురాగాల కలబోత. అమ్మ మంకు చేసే పిల్లవాడికి చందమామను చూపిస్తూ గోరుముద్దలు తినిపిస్తుంది. అమ్మ గొప్పతనం మాటలకండనిది. కుటుంబంకోసం అమ్మ పదే తపన, ఆరాటం అనితరసాధ్యం. అమ్మ జ్ఞాపకాలను హృదయానికి హత్తుకునేవిధంగా కవి ఎట్లా వర్ణించాడో చూద్దాం.

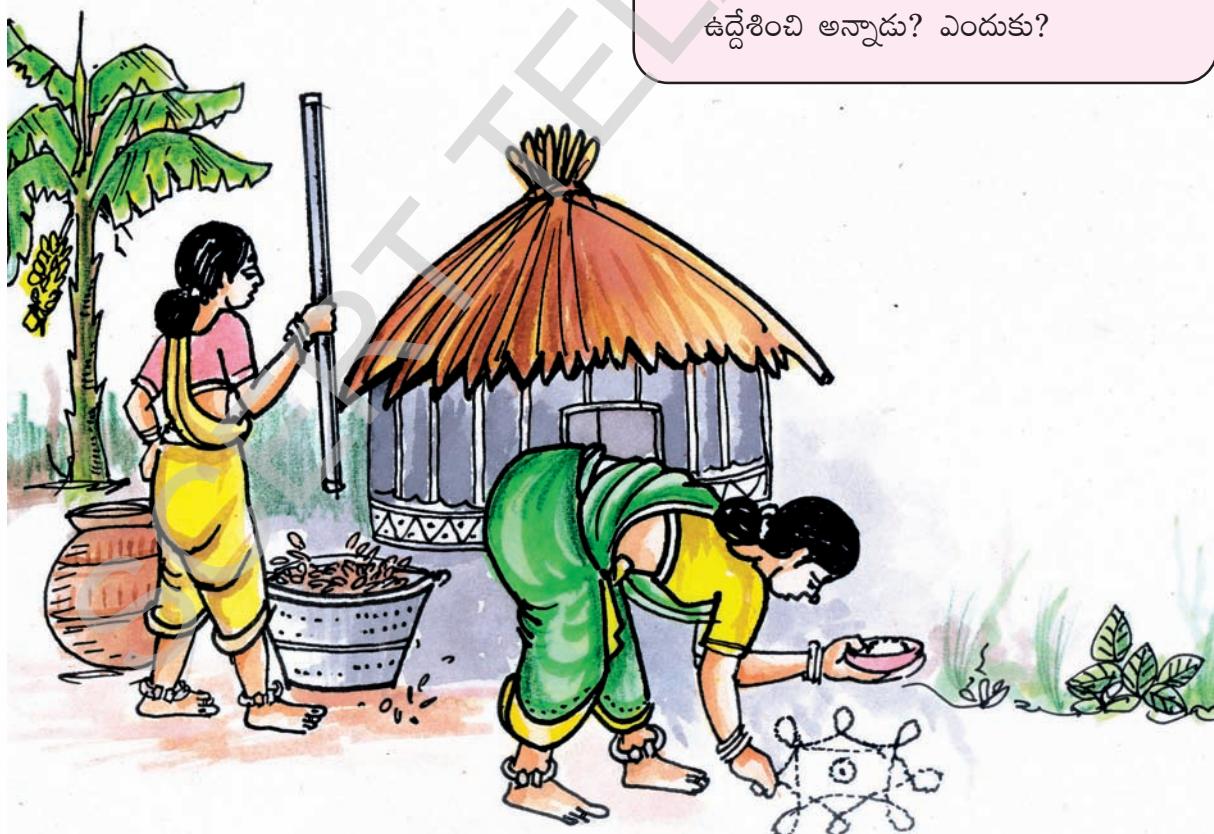
I

అమ్మ ముగ్గులేస్తే
 ప్రాంగణం అద్దకపు చీరలా కన్నించేది
 చాయ నలుపు కోలముఖం అమ్మ నవ్వుతున్నప్పుడు
 పండ్పు పాలబలపాల్లా కన్నించేవి
 మాకు పడిపంపట్టి జ్వరమొచ్చినపుడు
 అమ్మ ఇంటినే హస్పిటల్గా మార్చేది
 తానే నర్సుయి మంచాల చుట్టూ తిరుగుతూ
 ఆయుర్వేదపు మందుబిళ్ళులేస్తా ఉండేది
 పొద్దున్నే అయ్య
 దొరల బర్రపాలు పిండేవాడు
 కాలుప్పు నిర్మాలన కార్యకర్తలా
 అమ్మ కొట్టంలో పెండకళ్ళు తీసేది

దూడల నోళ్ళు కొట్టి పితికినపాలు
 ఆస్థానపు తెల్లకుండేళ్ళు తాగేవి
 అమ్మ ముక్కుకు ముక్కుపోగు
 ఆకాశానికి అత్తుకున్న నెలవంకలా ఉండేది.

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ అమ్మ ముగ్గులేస్తే వాకిలి అద్దకపు చీరలా ఉండనడంలో కవి అంతర్యమేమిటి?
- ★ అమ్మను నర్సు అని కవి ఎందుకన్నాడు?
- ★ ఇంటిని హస్పిటల్గా మార్చుటం అంటే మీకేమర్చమైంది?
- ★ ఆస్థానపు తెల్లకుండేళ్ళు అని కవి ఎవరిని ఉద్దేశించి అన్నాడు? ఎందుకు?

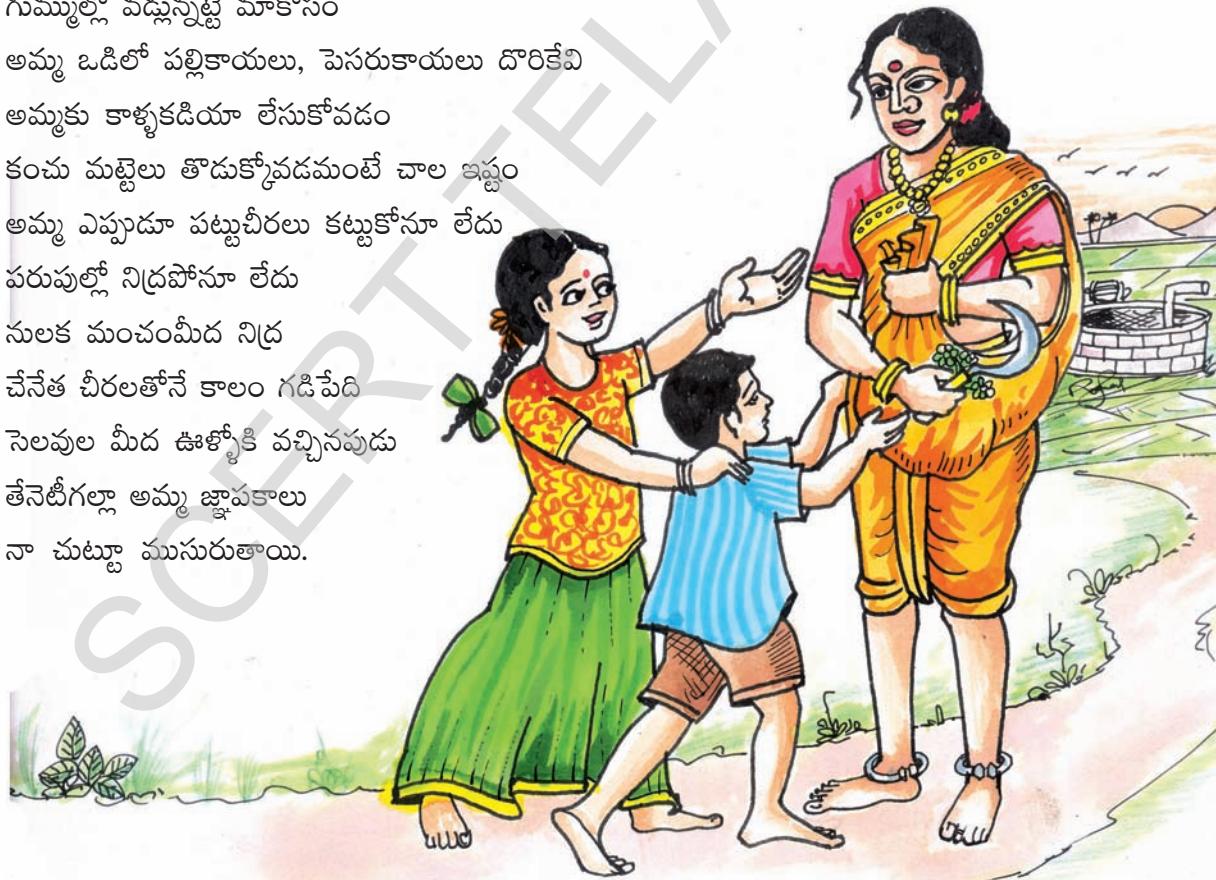

II

జమీందారు ఇండ్లముందు కుండెనలో వడ్లు పోసి
 రోకలితో దంపుతున్నప్పుడు మద్దెల దరువులిన్నించేది
 అమ్మ ఒడిలో సోలెదు నూకలేసుకొని ఇంటికి వచ్చేది
 గోవుల పక్కన ల్యాగల్లా ఇంటిముందు ఆడుకునేవాళ్లం
 అమ్మ ముక్కుపుల్ల వరహావతారం
 ముట్టెమీద ఎత్తిన భూగోళంలా కన్నించేది
 చెపుల గెంటీలు
 గడియారంలోని పెండ్యాలంలా ఊగేవి
 అమ్మ అంబలి తాగి కొడవలి పట్టుకొని కోతలకు పోయేది
 కాల్పగట్ట పొంటి కాళ్లు కడుకొన్ని
 శ్రమను మరచి ఊళ్లోకి వచ్చే అమ్మకు
 కేరింతలు కొడ్దూ ఎదురేగేవాళ్లం
 గుమ్మల్లో వడ్లున్నట్టే మాకోసం
 అమ్మ ఒడిలో పల్లికాయలు, పెసరుకాయలు దొరికేవి
 అమ్మకు కాళ్లకడియా లేసుకోవడం
 కంచు మట్టెలు తొడుకోవడమంటే చాల ఇష్టం
 అమ్మ ఎప్పుడూ పట్టుచీరలు కట్టుకోనూ లేదు
 పరుపుల్లో నిద్రపోనూ లేదు
 నులక మంచంమీద నిద్ర
 చేసేత చీరలతోనే కాలం గడిపేది
 సెలవుల మీద ఊళ్లోకి వచ్చినపుడు
 తేనెటీగల్లా అమ్మ జ్ఞాపకాలు
 నా చుట్టూ ముసురుతాయి.

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ అమ్మ పొద్దుంతా ఎవరి కోసం కష్టపడుతుంది?
మీకెట్లాంటి సేవలు చేస్తుంది?
- ★ మీరు కేరింతలు కొడుతూ ఏయే సందర్భాల్లో
ఆనందంగా ఉంటారు?
- ★ అమ్మ జ్ఞాపకాలు తేనెటీగల్లా ముసురుతాయి
అనడంలో కవి ఆంతర్యమేమిటి?

సారాంశం

అమ్మ వాకిట్లో ముగ్గులేస్తే రంగులద్దిన చీరలా కనిపించేది. అమ్మ నవ్వినప్పుడు పండ్లు పాల బలపాల్లు (తెలుగా) కనిపించేవి. పిల్లలకు జలుబు చేసినప్పుడు, జ్యరం వచ్చినప్పుడు అమ్మ ఇంటినే దవాభానాగా మార్చి మంచాల చుట్టూ తిరుగుతూ ఒక నర్సుగా మారి మందుబిళ్లు వేసేది. (ఇక్కడ అమ్మ ముగ్గులను అద్దకపు చీరతో పోల్చడం పండ్లను పాలబలపాలతో పోల్చడం కవి ఊహశక్తికి నిదర్శనం.)

అయ్య పొద్దున్నే దౌరల బర్లకాడికి పోయి పాలుపిండేవాడు. దౌర కొట్టంలో అమ్మ పెండ తీసేది. లేగదూడలు తాగకుండా వాటి నోళ్ళు కట్టి పితికిన పాలు దౌరల బిడ్డలు తాగేవాళ్ళు. (దౌరల బిడ్డలను తెల్లకుండేళ్ళతో కవి పోల్చాడు.) అమ్మ పెట్టుకున్న ముక్కుపోగు ఆకాశానికి హత్తుకున్న నెలవంకలా అర్ధచంద్రాకారంగా వుండేది. భూస్వాముల ఇండ్లముందు కుందెనలో పోసి వడ్లను దంచుతున్నప్పుడు ఆ చప్పుడు మధ్యేల మోతగా వినిపించేది. అమ్మ రోజంతా పనిచేసి సోలెదు నూకలను చీరకొంగున మూటగట్టగొని ఇంటికి వచ్చేది. అమ్మ వచ్చేసరికి పిల్లలు ఇంటిముందు ఆడుకునేవాళ్ళు. అమ్మ పెట్టుకున్న ముక్కుపుల్ల వరాహావతారంలో (విష్ణువు) ముట్టేమీద ఎత్తిన భూగోళంలా కనిపించేది. అంటే కవి అమ్మను అవతారమూర్తిగా భావించాడని, అమ్మ పెట్టుకున్న గింటీలు (గింటీలు) గడియారంలో లోలకంలాగ ఊగేవని చెప్పడం కవి నిశిత పరిశీలనకు దర్శణం. అమ్మ అంబలి తాగి, కొడవలి పట్టుకొని, కోతలకు పోయి మళ్ళీ వచ్చేటప్పుడు కాల్వగట్ల పొంటి కాళ్ళు కడుకొని పొద్దంతా చేసిన కష్టాన్ని మరచిపోయి ఊళ్ళోకి వచ్చేది. అమ్మ వస్తుంటే పిల్లలు ఎగురుతూ, దుంకుతూ అరుపులతో ఎదురేగేవాళ్ళు. అమ్మ ఒడిలోని పల్లికాయలు, పెసరకాయలు తీసుకొని పిల్లలు సంతోషంగా తినేవాళ్ళు. కవి అమ్మ ఒడిని గుమ్మితో పోల్చాడు. అంటే గుమ్మిలో ఎప్పుడూ ధాన్యం నిల్వ ఉంటుంది. (అమ్మ ఒడినుంచి ఎన్ని తీసుకున్నా ఇంకా ఎన్నో మిగిలే ఉంటాయని కవి భావన.)

అమ్మకు కాళ్ళకు కడియాలు వేసుకోవడం, ముట్టేలు తొడుక్కోవడం చాలా ఇష్టం. అమ్మ ఎప్పుడూ పట్టుచీరలు కట్టలేదు, పరుపుల్లో నిద్రపోలేదు. నేతచీరలు కట్టేది. నులకమంచంమీద నిద్రపోయేది. సెలవులకు ఊళ్ళోకి వచ్చినప్పుడు తేనెతుట్టే చుట్టూ ముసిరే తేనెలీగల్ల అమ్మ జ్ఞాపకాలు ముసురుతున్నాయి. ఇట్లు అనడంలో కవి ఉద్దేశం తేనెలీగలు మధురసం కోసం పూలచుట్టూ తిరిగినట్లు అమ్మ జ్ఞాపకాల మాధుర్యం మనసు చుట్టూ ముసురుతుంది. ఈ కవిత ‘అమ్మను ఎప్పటికీ మరచిపోలేం’ అని తెలియజేసున్నది.

I

ఎన్ని, అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

1. అమ్మ జ్ఞాపకాలను కవి గుర్తుకు తెచ్చుకున్నాడు కదా! మీరు మీ అమ్మ గురించి చెప్పండి.
2. మీరు మీ అమ్మను సంతోషపెట్టడానికి ఏమేమి చేస్తారు?

II

ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం

1. పారం చదువండి. వివిధ అంశాలను కవి ఎట్లా పోల్చాడో పట్టికలో రాయండి.

అంశం	పోలిక
ఉదా॥ ముగ్గులేసిన ప్రాంగణం	అద్దకపు చీర

2. కింది పేరా చదివి ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

ధర్మం మూర్తిభవించిన శీరాముణ్ణి తీర్చిదిద్దింది తల్లి కౌసల్య. లవకుశులు వీరులుగా, శూరులుగా, పరాక్రమశీలురుగా తయారైంది తల్లి సీతమ్మ శిక్షణలోనే. కాలినదకన ఆసేతు హిమాచలం పర్యాటించి, అష్టోత్ర సిద్ధాంతాన్ని బోధించి, దేశ సమైక్యతను సమగ్రతను కాపాడిన ఆదిశంకరులు కూడ తల్లి ఆర్యాంబ ఒడిలోనే పెరిగి పెద్దవాడయ్యాడు. భారతజాతికి గర్వకారణమైన వీరుడుగా, శూరుడుగా, పేరు ప్రఖ్యాతులనందుకొనిన వీరశివాజీ తనతల్లి జిజియాబాయి చేతులలోనే పెరిగి పెద్దవాడయ్యాడు. ఒక సామాన్య బాలునిలో నైతిక, ధార్మిక, అధ్యాత్మిక, దేశభక్తి భావాలను నాటి, పెంచి, పోషించి గాంధీని మహాత్మునిగా రూపొందించగలిగింది ఆయన మాతృమూర్తి పుతిలీబాయి. ప్రపంచచరిత్రను సునిశితంగా పరిశీలిస్తే ఒక వాస్తవం తేటితెల్లమౌతుంది. జాతి గర్వంచదగిన వీరులను, శూరులను, మహానీయులను, మహాపురుషులను, ప్రవక్తలను, సంఘసంస్కర్తలను, జ్ఞానులను, యోగులను రూపుదిద్దగల్గిన శిల్పులు మాతృమూర్తులేని స్ఫుర్తమవుతున్నది.

- అ. సీతమ్మ లవకుశులను ఎట్లా తీర్చిదిద్దింది?
- ఆ. ఆదిశంకరుల తల్లి పేరేమిటి?
- ఇ. శివాజీని జిజియాబాయి ఎట్లా పెంచింది?
- ఈ. గాంధీని మహాత్ముడిగా తీర్చిదిద్దింది ఎవరు?
- ఉ. జాతి గర్వంచదగిన మహానీయులను రూపుదిద్దిన మహాశిల్పులు ఎవరు?

III

స్వీయరచన

1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.

- అ. ఈ పారం రాసిన కవి గురించి సాంతమాటల్లో రాయండి.
- ఆ. ‘కాలుప్య నిర్మాలన కార్యకర్తగా అమ్మ పనిచేసింది’ అని అనడంలో కవి ఉద్దేశం ఏమిటి?
- ఇ. మీ అమ్మ ఇష్టాలను గురించి మీ సాంత మాటల్లో రాయండి.
- ఈ. అమ్మ చేసే పనుల్లో మనం కూడా ఎందుకు సహాయం చేయాలి?

2. కింది ప్రశ్నకు పది వాక్యాల్లో జవాబు రాయండి.

అమ్మ గొప్పతనాన్ని మీ సాంతమాటల్లో రాయండి.

IV

సృజనాత్మకత / ప్రశంస

అమ్మ గొప్పతనం తెలిపేటట్లు చిన్న కవిత రాయండి.

V

పదజాల వినియోగం

1. కింది వాక్యాల్లో గీతగీసిన పదాలకు సరైన అర్థాలు గుర్తించండి.

1. జెండావందనం రోజు మా పారశాల ప్రాంగణాన్ని ముగ్గులతో అలంకరిస్తాం. ()
అ) బయట ఆ) లోపల ఇ) ముంగిలి ఈ) ఇంటిలో
2. మా ఊరిలో వస్తూలపై అధ్యకం చేసేవారు ఉన్నారు. ()
అ) గోడకు వేసే సున్నం ఆ) బట్టలకు రంగు వేసే విధానం
ఇ) రంగు వేయడం ఈ) రంగు తీసివేయడం
3. బాసర పుణ్యశ్మేషం గోదావరి గట్టున ఉంది. ()
అ) కట్ట ఆ) గోడ ఇ) తీరం ఈ) దూరం

2. కింద గీతగీసిన పదాలకు పర్యాయపదాలు రాయండి.

- అ. కంచు మోగునట్లు కనకంబు మోగునా?
- అ. కుందేలు ఉపాయంతో అపాయాన్ని జయించింది.
- ఇ. ఆవు అంబా అని పిలిస్తే దూడ గంతులు వేసుకుంటూ వచ్చింది.

3. కింద గీతగీసిన ప్రకృతి పదాలకు వికృతిపదాలు, వికృతి పదాలకు ప్రకృతి పదాలు రాయండి.

- అ. కుల్యలో కాగితపు పడవలు వేసి పిల్లలు ఆడుకుంటున్నారు.
- అ. ఆకాశంలో పక్కలు స్వేచ్ఛగా ఎగురుతున్నాయి.
- ఇ. త్రావ్య మొగము ఎంతో అందంగా ఉంది.

VI

భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

1. కింది పదాలను విడదీయండి.

- అ. అతడెక్కుడ = +
- ఆ. బొమ్మనిచ్చెను = +
- ఇ. మనిషస్నవాడు = +

2. కింది పదాలను కలపండి.

- అ. మేన + అల్లుడు =
- ఆ. పుట్టిన + ఇల్లు =
- ఇ. ఏమి + అంటివి =

ఉత్సవం

- ❖ కింది పదాలను గమనించండి.

$$\text{గ. } \text{రాముడు} + \text{ అతడు} = \text{ రాముడతడు} = \text{ ఉ} + \text{ గ} = \text{ గ}$$

$$\text{ఆ. } \text{సోముడు} + \text{ ఇతడు} = \text{ సోముడితడు} = \text{ ఉ} + \text{ ఇ} = \text{ ఇ}$$

$$\text{ఇ. } \text{మనము} + \text{ ఉంటేమి} = \text{ మనముంటేమి} = \text{ ఉ} + \text{ ఉ} = \text{ ఉ}$$

$$\text{ఈ.} \quad \text{అతడు} + \text{ఎకడ} = \text{అతడెకడ} = \text{ఉ} + \text{ఎ} = \text{ఎ}$$

మొదటి పదంలోని చివరి అచ్చు ‘డ’, రెండవ పదంలోని మొదటి అచ్చుతో కలిసినపుడు మొదటి పదంలోని అచ్చు (క) లోపిస్తుంది. రెండో పదంలోని మొదటి అచ్చు అట్లాగే నిలిచి ఉంటుంది. అనగా ఉకారం మీద ఏదైనా అచ్చు వచ్చి చేరితే సంధి తప్పక జరుగుతుంది. దీనినే ‘డత్తుసంధి’ అంటాం.

‘ఉ’కారాన్ని ఉత్సు అంటారు.

ఉత్సవకు అచ్చపరమైతే సంధి తప్పాక జరుగుతుంది.

3. కింది పదాలను కలిపి రాయండి.

ಅ. ಚೆಟ್ಟು + ಎಕ್ಕಿ) =

అ. పొడు + ఎక్కడ =

వీరురు + వీరి = వీరు

- #### 4. కీంది పదాలను విడ్జర్స్‌యండి.

అ వ్యాకలేపుకూగి = +

ఇ చూర్చిన +

ప్రాజెక్టుపని

బకరోజు ఉదయం నుండి రాత్రి పడుకునే వరకు అమ్మను గమనించండి. ఏమేమి పనులు చేసింది? ఆయాపనులు చేసేటపుడు ఆమె ఎటూ ఉన్నది? మీకేమనిపించింది? ఈ వివరాలతో నివేదిక రాయండి. తరగతిలో ప్రదర్శించండి.

నేని కేయగలనా ?

- ★ అమ్మ గురించి, అమ్మను సంతోషపెట్టడం గురించి మాట్లాడగలను. అవును / కాదు
 - ★ పారం ఆధారంగా పోలికలను పట్టికలో రాయగలను. అవును / కాదు
 - ★ అమ్మ గొప్పదనం గురించి సొంత మాటల్లో రాయగలను. అవును / కాదు
 - ★ అమ్మ చేసే పనులు/సేవలు/వాటిగొపూదనం ఆధారంగా కవిత రాయగలను. అవును / కాదు

ఆకాశంకన్నా ఎత్తు. సముద్రంకన్నా లోషెనది త్రమి హూదయ్యర.

అప్పు ముందు ఎవరెను శిఖరమైనా తలవంచి తీరుతుంది.

చదువండి - తెలుసుకొండి

పోతన రచించిన భాగవతమంతా భక్తిసుధార్థవమే. తేటతెలుగుదనం, రమణీయ ఆలంకారికత, ధారాశోభితమైన పద్యశైలితో అలరారే పోతన పద్యాలు ప్రజల నాల్గులపై నాట్యమాడుతూనే ఉన్నాయి. అటువంటి పద్యాలలో మచ్చుకు...

మ॥ సిరికిం జెప్పుడు; శంఖచక్ర యుగముం జేదోయి సంధింప దే
పరివారంబును జీర ఉడ్భవపత్తిం బన్నింప ఉడాకట్టికాం
తర ధమ్మిల్లముం జక్క నొత్తుండు వివాద ప్రోత్సిత తీకుచో
పరి చేలాంచలమైన వీడండు గజప్రాణవనోత్సాహియై! (స్నం. 8-96వ పద్యం)

భావం : గజరాజు ప్రాణాలను కాపాడాలనే ఉత్సాహంతో ఏప్పువు లక్ష్మీదేవికి చెప్పాలేదు. శంఖ చక్రాలను చేతులలోనికి తీసుకోలేదు. సేవకుల నెవరినీ పిలువలేదు. గరుడవాహనం సిద్ధపరచుకోలేదు. చెవిలోని తామర దుష్టవరకూ జారిన జుట్టుముడిని కూడా చక్కదిద్దుకోలేదు. వెళ్ళే తొందరతో లక్ష్మీదేవి పైటకొంగును కూడా వదిలిపెట్టడం మరిచాడు.

శ॥ ఇంతింతై, వటుం డింతయై, మత్తియుం దానింతై, నభోవీధిపై
నంతై, తోయదమండలాగ్రమున కల్లంతై, ప్రభారాశిపై
నంతై, చంద్రుని కంతయై, క్రువునిపై నంతై, మహార్షాటీపై
నంతై, సత్యపదోన్వతుం దగుచు బ్రహ్మందాంతసంవర్ధియై (స్నం. 8-622వ పద్యం)

భావం : (బలివక్రవర్తి మూడుగుల నేలను వామనుడికి ఇస్తానన్నాడు. ఆతర్యాత వామనుడు కొద్దికొద్దిగా ఎదిగాడు.) ఇంతవాడు అంతవాడయ్యాడు. అంతవాడు మరింత వాడయ్యాడు. క్రమక్రమంగా పెరిగిపోతున్నాడు. వరుసగా ఆకాశం కంటే మేఘమండలంకంటే, వెలుగులరాశికంటే పైకి పెరిగాడు. చంద్రునివరకూ, క్రువతారవరకూ మహార్లోకంవరకూ ఆపైన సత్యలోకంవరకూ పెరుగుతూ బ్రహ్మండమంతా నిండిపోయాడు.

ఉ॥ అన్నము లేదు, కొన్ని మధురాంబువు లుస్వవి; ద్రావుమన్ను; రా
వన్ను, శరీరధారులకు నాపద వచ్చిన వారి యాపదల్
గ్రిన్నన మాన్ని వారికి సుఖంబులు సేయుటకంటే నొండు మే
లున్నదే? నాకు దిక్కు పురుషోత్తముం దొక్కడ సుమ్ము పుల్మసా! (స్నం. 9-648వ పద్యం)

భావం : “ఈ అన్నా! అన్నం లేదుకాని తియ్యటి నీళ్లు ఉన్నాయి. దగ్గరకు రా! దప్పిక తీరేటట్లు త్రాగు. తోటి దేహధారులకు ఆపద కలిగితే వెంటనే వారి కష్టాలను పోగొట్టి వారిని ఆదుకోవడం కంటే మానవులకు వేరే పరమార్థం ఉన్నదా? ఆ పురుషోత్తముడు ఒక్కడే నాకు దిక్కు!”

ఉ॥ నల్లనివాండు పద్మనయనంబుల వాండు కృపారసంబు పైఁ
జల్లెడివాండు మౌళి పరిసర్పిత పించమువాండు నవ్వ రా
జల్లెడు మోము వాండొకడు చెల్వల మానథనంబుం దోచెనో
మల్లియలారా! మీ పొదలమాటున లేఁడు గదమ్మ చెప్పరే? (స్నం. 10-1011వ పద్యం)

భావం : నల్లనివాడూ కమలములవంటి కన్నులు గలవాడూ కరుణారసము చిందించేవాడూ సిగ్గె వ్యాపించిన నెమలిపించం కలవాడూ చిరునగవు చెలువారే మొగము గలవాడూ అయిన ఒకానొకడు, మానిసుల మానథనం దోచి తెచ్చినాడు. ఈ మల్లెతీగలారా! మీ పొదలమాటున లేడుగదా! ఉన్నట్లయితే కొంచెం చెప్పండమ్మా!

కొన్ని తెలంగాణ పదాలు

కందిలి	-	లాంతరు	తిర్మర్రమర్ర	-	వెనుకది ముందుకు,
గోందు	-	జిగురు			ముందుది వెనుకకు
జిమ్ములు	-	చేపలు	ఎల్లెల్లుల	-	వెల్లుకిల
లగాంచి	-	బలంగా	అమడలు	-	కవలలు
ఆపతి	-	కష్టం	దూప	-	దప్పిక
ఉరుకు	-	పరుగు	దేవులాడు	-	వెతుకు
రికాం	-	తీరిక	తక్కుడ	-	త్రాసు
దడి	-	కంచె	దురస్తు	-	బాగుచేయు
మునుపు	-	క్రితం	తప్పకు	-	మూత
సొక్కం	-	మంచి, నిజాయతి	బుగులు	-	భయం
అల్లుగా	-	తేలికగ	చెండు	-	బంతి
ఉసికె	-	ఇసుక	పుడా	-	పాకెట్
బుక్కు	-	తిను	కారటు	-	ఉత్తరం
సందుగు	-	పెట్టె	అగడు	-	అత్యాశ
బోళ్ళు	-	వంటగిస్సెలు	పైసు	-	ఉండు
బయాన	-	ముందు ఇచ్చే డబ్బు (అడ్వ్యూన్సు)	కొప్పెర	-	వేడినీళ్ళ కాగు
యారాలు	-	తోడికోడలు	తంతె	-	మెట్టు
			కాపాయం	-	పొదుపు

కొన్ని తెలంగాణ సామెతలు

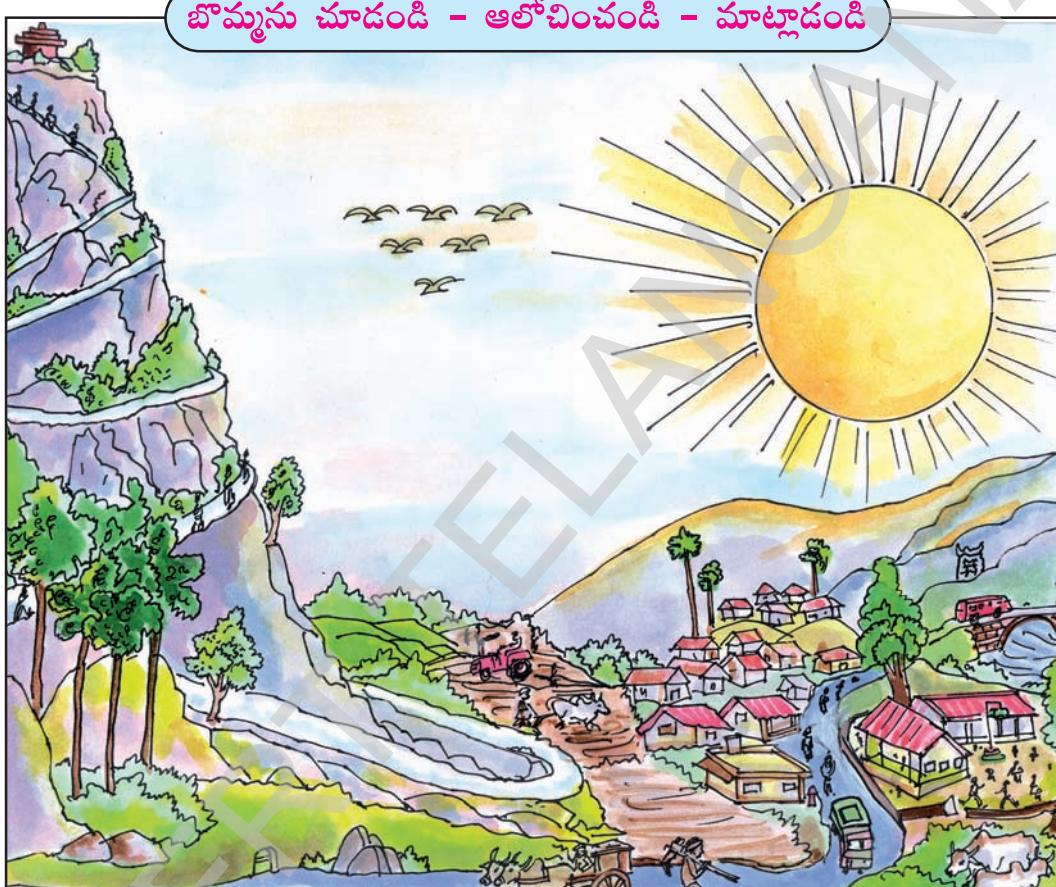
అంతంత బీరకాయ కద్దనేరు మసాల.
దంచిందానికి బుక్కిందే కూలి.
ఉపాసముంబె అప్పుదీరది. ఉపిరితో బౌర పెరగది.
ఎంగిలికగ్గలేదు తాగుబోతుకు సిగ్గులేదు.
పొత్తులపని సుఖం. ఒంటిగ తిండి సుఖం.
పగటిముచ్చట పనికిచేటు. రాత్రిముచ్చట నిద్రకుచేటు.
నాభికాడ చల్లబడితే నవాబుతోని జవాబియ్యచ్చు.
నాలుకమీద కాదు కడుపులుండాలె.
నాగుబామంత కోపం జెరిపోతంత పిరికి.
దైర్యం దండిది చేయి మొండిది.
గవ్వ అందానిలేదు. గడియ పురుసతు లేదు.

5. పల్లె అందాలు

- ఆచ్చి వేంకటాచార్యులు

ప్రశ్నలు

- పై బొమ్మలో ఏమేమి కనిపిస్తున్నాయి?
- మీరు చూసిన పల్లెకు, బొమ్మలోని పల్లెకు తేడాలేమటి?
- పల్లెల్లో ఏమేమి ఉంటాయి?

పారం ఉద్దేశం

పల్లెటూర్లు శాంతి సౌభాగ్యాలకు నిలయాలు. ప్రేమానురాగాల కోవెలలు. పచ్చని ప్రకృతికి ఆలవాలం పల్లె. అటువంటి పల్లెటూరి సౌందర్యాన్ని తెలుపడమే ఈ పారం ఉద్దేశం.

పార్యభాగ వివరాలు

ఈ పారం కావ్యప్రక్రియకు చెందినది. దీనిలో గ్రామీణ సౌందర్య చిత్రణతో పాటు, పల్లె సోయగాన్ని కవి వర్ణించాడు.

ఈ పార్యభాగం ఆచ్చి వేంకటాచార్యులు రచించిన
‘మాణిరు’ లఘుకావ్యం లోనిది.

కవి పరిచయం

1914 - 1985

రమణీయ భావాలతో కమనీయ కవితలు రచించిన కవిశిల్పమణి ఆచ్చి వేంకటాచార్యులు. నేటి రాజన్న సిరిజిల్ల జిల్లా ముస్తాబాదు మండలం, ఆవునూరు గ్రామంలో జన్మించాడు. ఆండాళ్ళ బుర్రకథ, రాగమాల, మాణిరు (వికాశ్యాస ప్రబంధం) ఈయన రచనలు. పండిత వంశంలో జన్మించిన ఈయన రాసిన పాటలు, హరతులు, పద్యాలు ఇప్పటికీ ప్రజల నాల్గులపై నాట్యమాడుతూనే ఉన్నాయి.

విద్యార్థులకు సూచనలు

- ★ పారంలోని బొమ్మలను చూడండి. పారం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. పారంలోని విషయాన్ని ఊహించండి.
- ★ పారాన్ని చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
- ★ అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
- ★ పార్యపుస్తకం చివరన ఉన్న ‘పదాలు - అర్థాలు’ పట్టిక చూసి, తెలియని పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకొండి.

ప్రవేశిక

పల్లెటూర్లో ఎటుచూసినా పచ్చదనం కనిపిస్తుంది. పల్లె ఆనందాన్ని కలిగిస్తుంది. పల్లెసీమలు సౌందర్య నిలయాలు. జాలువారే సెలయేళ్ళు, చెరువులు, నీటిలో తేలియాడే తామరలు, రకరకాల పుష్టులు, వృక్షాలు, ఒకటేమిటి? అడుగుకుండానే అన్నీ ఇచ్చే పల్లెతల్లి ఎంతో స్వచ్ఛమైంది. గ్రామసీమల సుందరదృశ్యాలు, అక్కడి వ్యాపార విధానాలు, వివిధ వృత్తుల వారి జీవనం ఎంత నిష్పల్చుషంగా ఉంటాయో చూద్దాం!

I

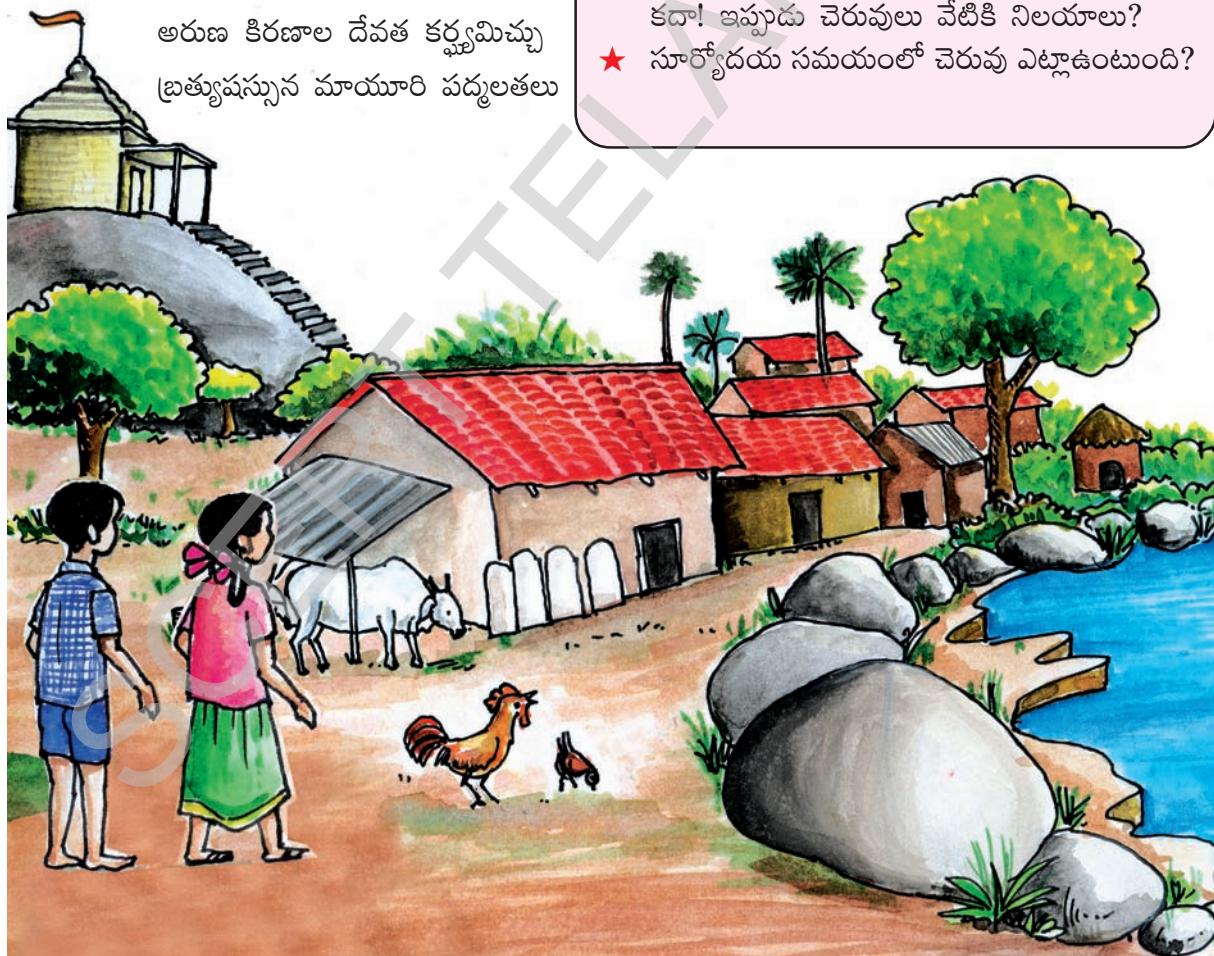
1. తే.గీ. ఊరిప్రకృత గన్వట్లు నొదుగు లేని
నిండు గంగాళముల వంటి రెండు చెఱువు
లొక్కటేయని చెప్పుచునుండె నడుమ
గలసి యున్నట్టి యలుగుల గడుసుదనము.

2. తే.గీ. నీటి నిసుమంత గనుపడనీక మొదటి
వరకు వ్యాపించి వలగొను పద్మలతల
సాదుకొను చుండె ప్రేమ రసాల నొలికి
మా తటాకాలు లలితపద్మకరాలు.

★ 3. తే.గీ. చిన్ని కెరటాల స్నేహాలు జేసి వార్షి
తరుణ పేశల కమల పత్రాలనెత్తి
అరుణ కిరణాల దేవత కష్యమిచ్చ
బ్రత్యుషస్సున మాయూరి పద్మలతలు

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ కవి చెరువును గంగాళంతో పోల్చాడు కదా! ఇంకా చెరువును వేటితో పోల్చావచ్చి?
- ★ ‘చెరువులు పద్మాలకు నిలయాలు’ అని కవి అన్నాడు కదా! ఇప్పుడు చెరువులు వేటికి నిలయాలు?
- ★ సూర్యోదయ సమయంలో చెరువు ఎట్లాడంటుంది?

II

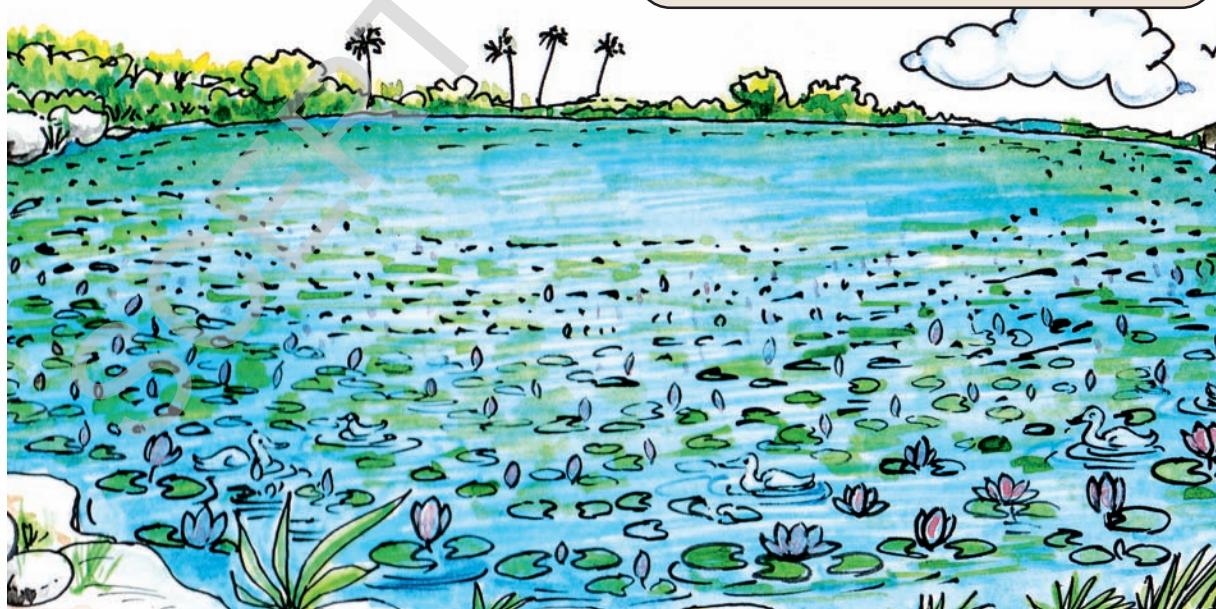
4. తే.గీ. బంతి, చేమంతి భక్తితో బసవు దిద్ద
రంగు గోరంట జాతి పారాణులద్ద
పట్టు కుచ్చులు కుంకుమ బొట్టుబెట్ట
నలరు మాయూరు పెద్ద ముత్తెదువట్లు.

5. ఉ. మారెడు లల్లనేరడులు మామిడి రేగులు జామ నిమ్మలం
జారల సంట్లు దాడిమల సోగగులాబులు మల్లె మెల్ల గ
నేరులు దాసనల్ వెలసి నిశ్చలతన్ దమకార్తులందు నిం
పార ఘలాల పూవులను నంచెలవారిగ సంతరించి మా
యూరి కుపాయనం బిడుచుసుండును దంపతులట్లు నిత్యమున్.

★ 6. తే.గీ. మావులున్నవి - మధురముల్ మంచినీటి
బావులున్నవి, అందాలు పరిమళించు
తావులున్నవి, పుణ్యాల ప్రోవులైన
యావులున్నవి, మాయూర నతిశయముగ.

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ పూవులను ఏయే సందర్భాలలో అలంకరణకు వాడుతారు?
- ★ ఏయే బుతువులో ఏయే పూలు దొరుకుతాయి?
- ★ మీ గ్రామ ప్రత్యేకతలు ఏమిటి?

III

7. ఉ. నేయుదురెన్నియేని కమనీయపు నాగరికాంబరమ్మల్న
వేయుదు రద్దుకంబులతి వేల పురాతన చిత్రవర్షముల్
సోయగమైన నేతపని సొంపుల నేర్చరులైన పద్మశా
లీయ కుటుంబముల్ రుచిరలీల వసించును మా పురమ్మన్.
8. ఉ. గోదలు పాడిగేదెలును కొట్టము నిండుగ దుక్కిపెద్దుల్న
భేదము లేక సాకుచును బిడ్డల బోలెను - కారు కారు కిం
పాదిక భూమిదున్నుకొని హోయిగ నుందురు పాడిపంట లా
పోదము గూర్చు మాపురము నందలి కాపు కుటుంబముల్ తగ్న.
- ★ 9. తే.గీ. బహుళ వస్తు ప్రధాన సంపన్నమగుచు
నెలమి క్రయ విక్రయార్థి సంకులమునగుచు
జనగతాగత కల్గోల సాంద్రమగుచు
వెలయు మా యంగడులు నన్నివేళలందు.

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ పల్లె జీవితం నుండి పశుసంపద ఎందుకు దూరం అయ్యింది?
- ★ పల్లెలోని వ్యాపారులు ఎట్లాంటి వ్యాపారం చేసేవారు? మీ గ్రామంలోని వ్యాపారులకు, వీరికి భేదం తెలుపండి?
- ★ మీ ఉఱిలో అంగడి ఎట్లా జరుగుతుంది?

తాత్పర్యాలు

1. మా ఊరి చెరువులు నిండు గంగాళమువలె పూర్తిగా నిండి ఉన్నాయి. వాటి అలుగులు రెండూ కలువడంతో, ఆ గడుసుదనంవల్ల అవి ఒకే చెరువువలె ఉన్నాయి.
2. మా ఊరి అందమైన చెరువులు, తమలోని నీటిని కొంచెం కూడా కన్నించనీయకుండా పైభాగమంతా వ్యాపించిన పద్మాలను ప్రేమతో సాదుకుంటున్నాయి.
3. మా ఊరి చెరువులోని పద్మాలు ప్రతిరోజు సూర్యోదయ సమయంలో అలలతో స్నానంచేసి, నిగనిగలాడే సుకుమారమైన తమ రేకులను ఎత్తి సూర్యునికి అర్పయిస్తూ, సంధ్యవారుస్తున్నాయా అన్నట్లున్నాయి.
4. బంతి, చేమంతిపూలు మా ఊరికి పసుపు దిద్దినట్లున్నాయి. ఎత్తిని గోరింటాకు మా ఊరికి పారాణి అద్దినట్లుంది. పట్టుకుచ్చుల పూలు మా ఊరికి కుంకుమబోట్టు పెట్టినట్లున్నాయి. వీటివల్ల మా ఊరు పండు ముత్తెదుపువలె శోభిల్లుతున్నది. (ప్రకృతి దృశ్యాల్లో సాంస్కృతిక విలువలు దర్శించడం కవి ఊహిత్యక శక్తికి తార్మాణం).
5. అయి కాలాల్లో మారేడు, అల్లనేరేడు, మామిడి, రేగు, జామ, నిమ్మ, అంజార, ఆరటి, దానిమ్మ మొదలైన వృక్షాలు వివిధ ఘలాలనూ; అందమైన గులాబీ, మల్ల, మొల్ల, గన్నేరు, దాసన మొదలైన మొక్కలు వివిధ పుష్పాలనూ; దంపతులవలె మా ఊరికి ఎల్లవేళలా కానుకగా సమర్పిస్తుంటాయి.

6. మా ఊరిలో ఎన్నో మామిడి తోటలున్నాయి. తీయని మంచినీటి బావులు అనేకమున్నాయి. అందాల పూల పరిమళం వెదజల్లే ప్రదేశాలు ఎన్నో ఉన్నాయి. పుణ్యరాశులైన ఆవులు అసంఖ్యాకంగా ఉన్నాయి.
7. మా ఊర్లో ఉండే పద్మశాలీ కుటుంబాలవాళ్ళు నేటి నాగరికతకు సరిపోయే ఎన్నో అందమైన వస్త్రాలను చక్కగా నేస్తారు. చాలాపురాతనమైన బొమ్మలను కూడ ఎన్నో ఆకర్షణీయమైన రంగులతో ఆద్ధకం వేస్తారు. అందమైన నేతపనిలో నేర్చరులైన ఈ పద్మశాలీ కుటుంబాలు మా గ్రామంలో ఎన్నో ఉన్నాయి.
8. మా ఊరి కాపు కుటుంబాలవారు, ఎడ్డు, పాలిచ్చే బాల్రెలు, దున్నే ఎడ్డు అనే భేదం లేకుండా పశుపులన్నింటిని తమ బిడ్డలవలె పోషిస్తారు. ప్రతి పంటకాలంలో భూమిని దున్ని, పంటలు పండిస్తూ పాడిని సమకూరుస్తూ సంతోషంగా జీవిస్తారు.
9. మా ఊరిలోని అంగళ్ళు అన్నివేళలా అనేక వస్తువులతో సంపన్ముఖే, అమ్మకానికి, కొనడానికి వచ్చిన జనంతో క్రిక్కిరిసి, జనం రాకపోకల సందడితో వెలుగొందుతాయి.

I

విని అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

1. పారంలోని పద్మాల ద్వారా ఊరు గురించి తెలుసుకున్నారుకదా! మీరు చూసిన ఊరుతో దీన్ని పోల్చి మాట్లాడండి?
2. పారంలోని పద్మాలను రాగంతో చదువండి. వాటి భావాలు చెప్పండి.

II

ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం

1. కింది పేరా చదువండి. ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

ప్రకృతి అందచందాలు అమూల్య సంపదలు. గలగలపారే సెలయేరు, ఊదయించే అరుణ కిరణాల సూర్యుడు, పక్కల కిలకిలారావాలు, పచ్చని కొంగేసినట్లున్న వనసీమలు ఒకపేమిటి? ఎన్నో అందాలతో విలసిల్లే పల్లె ఆనందానికి నెలవు. పల్లె ఆశ్రయమిచ్చి అక్కన చేర్చుకునే తల్లి. ఆప్యాయతకు, అనురాగాలకు పట్టగొమ్మ. పల్లె అమాయకత్వం, దివ్యత్వంతో ఉన్న అద్భుత శిల్పం.

- అ. అమూల్య సంపదలు అంటే ఏమిటి?
- ఆ. ఆనందానికి నెలవు అంటే ఏమిటి?

- ఇ. అక్కన చేర్చుకోవడం అంటే మీకేం అర్థమయింది?
- ఈ. అనురాగాలకు పట్టగొమ్మ అంటే ఏమిటి?
- ఉ. పై పేరాకు పేరుపెట్టండి.
- 2. పారం ఆధారంగా కింది భావం తెలిపే పద్యపాదాలను వెతికి రాయండి.**
- అ. అలుగుల గడుసుదనంతో ఒకే చెరువా ఆని తెలుపుతున్నట్లున్నాయి.
 - ఆ. సూర్యునికి అర్ప్యమిస్తున్నట్లున్నాయి.
 - ఇ. దంపతులవలె మా ఊరికి కానుకలు సమర్పిస్తున్నాయి.
 - ఈ. జనం రాకపోకలతో మా అంగళ్ళనీ సందడితో ఉంటాయి.

III**స్వయంచన**

- 1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి.**
- అ. కవి అంగడిని బహుళ వస్తుప్రధానం అన్నాడుకదా! మీ ఊరి అంగడి కూడా ఇట్లే ఉంటుందా? వివరించండి.
 - ఆ. గ్రామాల్లో కాపులు, పద్మశాలీలు కాకుండా ఇంకా ఎవరెవరు ఉంటారు? ఏరి వల్ల ఊరివాళ్ళకేం లాభం కలుగుతుంది?
 - ఇ. ఆదర్శగ్రామం ఎట్లుండాలని నీవనుకుంటున్నావు?
 - ఈ. ఊరుకు, చెరువుకు ఉన్న బంధం ఎట్లాంచేది?
- 2. కింది ప్రశ్నకు పది వాక్యాలలో జవాబు రాయండి.**
- అ. ఊరికి అందాన్నిచ్చే అంశాలేవి? ప్రస్తుతం పల్లెటూర్లలో ఇవి ఉంటున్నాయా? మీ అఖిప్రాయాలను సొంత మాటల్లో రాయండి.

IV**సృజనాత్మకత / ప్రశంస**

పారంలోని 3వ, 4వ పద్యాలలో ఊరి అందాలను కవి వర్ణించాడు కదా! మీరు చూసిన / మీకు తెలిసిన ఊరు అందాలను వర్ణిస్తూ రాయండి.

(లేదా)

మూడవ పద్యం ఆధారంగా చిత్రం గీసి రంగులు వేయండి. దాని గురించి చిన్న కవిత రాయండి.

V

పదజాల వినియోగం

1. కింద గీతగీసిన పదాలకు అదే అర్థాన్నిచ్చే పదాలు రాయండి.

ఉదా: నంపద తో గర్వపడకూడదు. (కలిమి, ధనము)

ఆ. తటూకంలో రకరకాల చేపలు జీవిస్తాయి. (.....,

ఆ. పుట్టినరోజున కొత్త అంబరాలు ధరిస్తాం. (.....,

ఇ. మా పురంలో చక్కని బడి ఉన్నది. (.....,

2. కింది వాక్యాలలో గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు రాయండి.

అ. సముద్రంలో కెరటాలు ఉవ్వెత్తున లేస్తున్నాయి. ()

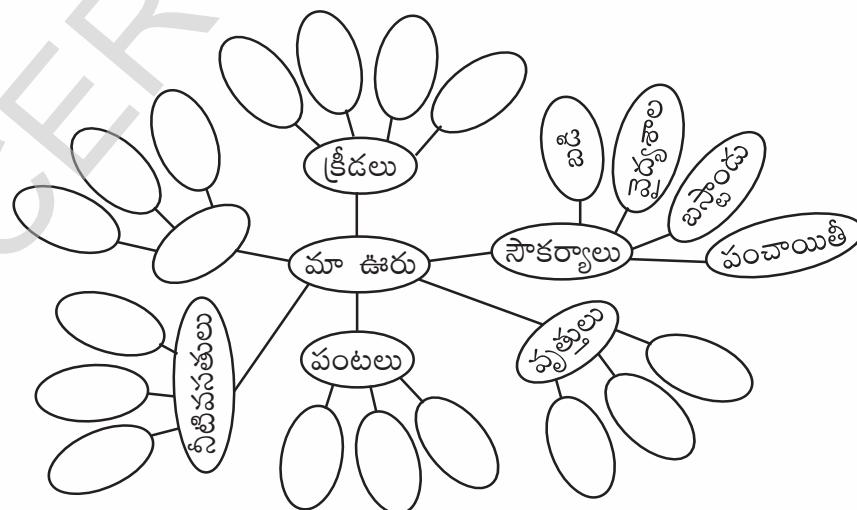
ఆ. చెరువు నిండితే అలుగు పారుతుంది. ()

ఇ. కొట్టంలో పశుపలు ఉంటాయి. ()

3. పారం ఆధారంగా కింది వాటికి కారణాలను పట్టికలో రాయండి.

ఆ. ఊరు పనువు అద్దినట్టుండడానికి కారణం	
ఆ. ఎప్రసి పారాణి అద్దినట్టుండడానికి కారణం	
ఇ. కుంకుమబోట్టు పెట్టినట్టు ఉండడానికి కారణం	
ఈ. పండు ముత్తెదువగా ఉండడానికి కారణం	

4. భావనాచిత్రమంటే ఒక అంశానికి సంబంధించిన భావనలన్నింటినీ వర్గీకరించుకోవడమే! ఒక గ్రామానికి చెందిన భావనాచిత్రం గీయుమన్నపుడు గ్రామంలోని ప్రత్యేకతలు, గ్రామంలోని కీలక ప్రదేశాలు, ప్రజలు, వృత్తులు తదితర అంశాలన్నీ పరిగణిస్తాం.

ఇచ్చిన ఉదాహరణ అంశాలను గమనించండి. ఆయా అంశాల ఆధారంగా పై భావనా చిత్రాన్ని పూర్తిచేయండి.

VI

భాషను గురించి తెలుసుకుండా

1. కింది పదాలను కలిపి రాసి, సంధిని గుర్తించండి.

ఉదా : నీవు + ఎక్కడ	=	నీవెక్కడ	- (ఉత్సవంధి)
అ. భీముడు + ఇతడు	=	- (.....)
ఆ. అతడు + ఎక్కడ	=	- (.....)
ఇ. ఇతడు + ఒకడు	=	- (.....)
ఈ. ఆటలు + ఆడు	=	- (.....)

2. కింది పదాలను కలిపి రాయండి.

అ. ఏమి + అది	=
ఆ. ఎవరికి + ఎంత	=
ఇ. మరి + ఇప్పుడు	=
ఈ. అవి + ఏమి	=

పై పదాలను విడదీసిన క్రమాన్ని, కలిపిన క్రమాన్ని గమనించండి.

మొదటి పదం చివరి అచ్చు “ఇ”కారం. (ఇత్తు). రెండవ పదాల మొదటిలో అన్నీ అచ్చులే వచ్చినవి.

ఈవిధంగా “ఏమి” మొదటిన పదాల ‘ఇ’కారానికి (ఇత్తుకు) అచ్చు పరమైనపుడు సంధి జరుగుతుంది.

కొన్నిచోట్ల ఇట్లా సంధికార్యం జరుగదు. ఆ పదాలను చూద్దాం.

ఉదా: ఏమి + అయ్యె = ఏమయ్యె - సంధి జరిగింది.

ఏమి + అయ్యె = ఏమయయ్యె - సంధి జరగక యడాగమం వచ్చింది.

ఒకసారి సంధి (నిత్యము) జరిగి, మరొకసారి సంధి జరగక (నిషేధము) పోవదాన్ని వ్యాకరణ పరిభాషలో ‘వికల్పము’ (వైకల్పికము) అంటారు.

“ఏమి” మొదటిన పదాలకు అచ్చుపరమైతే సంధి వైకల్పికము అని తెలుస్తుందికదా! దీనినే ఇత్యసంధి అంటారు.

ఏమయ్యాదులయందు ‘ఇత్తు’నకు అచ్చుపరమైతే సంధి వైకల్పికంగా జరుగుతుంది.

3. ఈ కింది పదాలను విడదీసి సంధి పేరు రాయండి.

ఉదా : రావాలని =	రావాలి	+	అని	(ఇత్యసంధి)
ఆ. చెప్పాలంటే =		+		()
ఆ. ఒక్కటే =		+		()
ఇ. రానిదని =		+		()
ఈ. నీటినిసుమంత =		+		()
ఉ. చెప్పినదియేమి =		+		()
ఊ. వచ్చిరపుడు =		+		()
బు. ఎన్నియేని =		+		()

ప్రాజెక్టుపని

మీ ఉఱిలో ఉన్న చెట్లను, పూలను, జరిగే వ్యాపారాలను, చేతివృత్తులవారిని పరిశీలించండి. పట్టికలో నమోదు చేయండి. నివేదిక రాసి ప్రదర్శించండి.

చెట్లు	పూలు	వ్యాపారం	చేతివృత్తులవారు	ఇతరములు
ఉదా॥ మామిడి	గన్నెరు	బియ్యం	వడంగులు	
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				

నేని చేయగలనా?

- ★ పద్మలను రాగంతో, భావంతో చదువగలను.
 - ★ పద్మలను చదివి వాటి భావాలను సాంత మాటలలో చెప్పగలను.
 - ★ ఊరి అందాలను వర్ణిస్తూ రాయగలను.
 - ★ పల్లెటూర్ల స్థితిగతులను గురించి సాంతంగా రాయగలను.
 - ★ ఊరి బొమ్మగీసి రంగులు వేయగలను.
అవును / కాదు	

పల్లె - ఆష్టీయత, అనురాగాల కలబోత!
ఆదరించి, అక్కణ చేర్చుకొనే అన్నపూర్ణ.

చదువండి - తెలుసుకొండి

ఉప్పుల మల్యార్

అతి సామాన్య కుటుంబంలో జన్మించాడతడు...
నీతినిజాయతీలకు కట్టబడి జీవితం గడిపాడు...
నిస్సివ్యధజీవికి నిఖార్పయిన చిరునామాగా నిలిచాడు...
నాయకునిగా మానవత్వం కలిగిన మానవునిగా
నిలిచి గెలిచిన చిరస్మరణీయుడు ఉప్పుల మల్యార్!

నమ్మిన సిద్ధాంతాన్ని జీవితాంతం ఆచరించినవారు అరుదుగా ఉంటారు. అటువంటి అరుదైన రాజకీయ నాయకుడే మల్యార్. నేటి సూర్యాపేట జిల్లా మౌతె మండలం సిరికొండ గ్రామంలో 1928లో ముల్లయ్య, లచ్చమ్మ దంపతులకు జన్మించిన ఉప్పుల మల్యార్ అతి సాధారణ జీవితం గడిపిన విశిష్ట రాజకీయ నాయకుడు. తెలంగాణ రైతాంగ పోరాటంలో ఆయుధం పట్టి ఉద్యమించిన పోరాటయోధుడు. తన జీవితాన్ని ప్రజలకొరకే అంకితం చేసిన మల్యార్ నాలుగుసార్లు ఎమ్మెల్చేగా గెలిచి ప్రజల హృదయాలలో నిలిచాడు. ఎమ్మెల్చేగా తనకు వచ్చిన జీతాన్ని ప్రార్టీకే ఇచ్చి, స్వయంగా తాను చెప్పులు కుట్టగా వచ్చిన డబ్బుతోనే జీవితం గడిపాడు. ఆఖరుకు మల్యార్ భార్య సైతం కూలిపనికి వెళ్లిందంటే ఏరి నిరాదంబర జీవితాన్ని అర్థంచేసుకోవచ్చు. దళిత ఆణిముత్యంగా త్యాగశీలిగా పేరుపొందిన మల్యార్ 13 జనవరి, 1999న అమరుడుయ్యాడు. మల్యార్ రక్తంతోపాటు విలువలను పంచుకున్న వారి సంతానం తమ సాంత యింటిని మల్యార్ జ్ఞాపకార్థంగా పారశాలకు అందించారు.

మీకు తెలుసా?

మదర్ థెరీసా

ఆర్యులు... నిరుపేదలు... అభాగ్యులను అక్కన చేర్చుకున్నది...
 కుష్మంత్రాధితో విలవిలలాడే రోగులకు సేవలుచేసింది...
 బతికేటందుకు జానెడు జాగా లేనివారికి ఆశ్రయమిచ్చింది...
 చరిత్రలో మానవతావాదిగా నిలిచింది!
 ఇన్ని ప్రత్యేకతలున్న విశిష్ట సేవకురాలు మదర్ థెరీసా!

“ప్రార్థించే పెదవులకన్నా సాయంచేసే చేతులుమిన్న” - అన్న మాటను అక్కరాలా నిజం చేసిన సన్మానిని మదర్ థెరీసా. అల్ఫైనియా దేశానికి చెందిన థెరీసా అసలుపేరు ఆగ్నేస్ గోన్మా బోజాక్సువా. 1910 ఆగస్టు 26న జన్మించిన ఆగ్నేస్ బాల్యంసుండి సేవాపరాయణాత్మం కల్గిన కరుణామయిగా విశ్వభూతిని ఆర్జించింది. భారతదేశ పౌరసత్యం పొంది కలకత్తాలో మిషనరీ ఆఫ్ చారిటీస్ సంఘను స్థాపించి జీవితాంతం సేవలందించింది. అంతర్జాతీయ కీర్తి పొందిన మదర్ థెరీసా మానవసేవలకు గాను 1979 లో నోబెల్ శాంతి బహుమతి, 1980లో భారతరత్న పురస్కారాలు లభించాయి. మదర్ 1997 సెప్టెంబర్ 5న పరమపదించినా సేవాతత్పరతకు చిరునామాగా, ఆత్మియ అరుణతారగా ప్రకాశిస్తూనే ఉన్నది.

మీకు తెలుసా?

మల్లినాథ సూరి

బాల్యంలో పశువులను కాశాడు...
 యోగి అనుగ్రహం, తన సాధన వల్ల పండితుడయ్యాడు...
 కాళీకి వెళ్ళి 19 శాస్త్రాలను అధ్యయనం చేశాడు...
 మహావ్యాఖ్యాతగా సుప్రసిద్ధుడయ్యాడు...
 ఆయనే మెతుకుసీమకు
 అజరామరమైనకీర్తిని తెచ్చిన మహానుభావుడు! మల్లినాథ సూరి!!

కవికుల గురువుగా పేరొందిన కాళిదాసు రచనలకు వ్యాఖ్యాన మందించిన ప్రతిభామూర్తి మల్లినాథ సూరి. పూర్వపు మెదక్ జిల్లాలోని కొల్చరం ఈయన స్వస్థలం. బహుభాషాకోవిదుడైన మల్లినాథ సూరి అశేష శాస్త్రపాండిత్యం గడించాడు. సంస్కృత పంచమహాకావ్యాలకు వ్యాఖ్యానాలు రాశాడు. కాళిదాస రచనలకు సంజీవనివ్యాఖ్య, కిరాతార్జునీయానికి ఘుంటాపథం వ్యాఖ్య, శిశుపాలవధకు సర్వంకష వ్యాఖ్య, నైపుధానికి జీవాతువు వ్యాఖ్య... ఇట్లా 15 గ్రంథాలకు వ్యాఖ్యానాలు రచించిన ఘనత మల్లినాథ సూరిది. ఈ వ్యాఖ్యానాలే ఈయనను ‘వ్యాఖ్యానచక్రవర్తి’ బిరుదాంకితుడిని చేశాయి.

6. ప్రేరణ

- డా॥ ఏ.పి.ఐ. అబ్బల్ కలాం

చదువండి - ఆలోచించండి - చెప్పండి

ప్రజ్జ చాలా తెలివికలది. ఆమెకు శాస్త్రవేత్త కావాలని బలమైన కోరిక ఉన్నది. ప్రతీ దాన్ని పరిశీలన దృష్టితో చూస్తుంది. విద్యా వైజ్ఞానిక ప్రదర్శనలో బహుమతులు కూడా గెల్చుకున్నది. శాస్త్రవేత్తలకు సంబంధించిన పుస్తకాలను చదువుతుంది. సందేహ నివృత్తికి ఉపాధ్యాయులను, పెద్దలను సంప్రదిస్తుంది. ఒకరోజు విజ్ఞానశాస్త్ర కార్యక్రమంలో పాల్గొనడానికి వారి గ్రామానికి ఒక శాస్త్రవేత్త రాగా, ప్రజ్జ వెళ్లి కలుసుకున్నది.

ప్రశ్నలు

1. ప్రజ్జ శాస్త్రవేత్తను ఏమడిగి ఉంటుంది?
2. శాస్త్రవేత్త ప్రజ్జకు ఏమి చెప్పి ఉంటాడు?
3. ప్రజ్జ శాస్త్రవేత్త కావాలనుకున్నది కదా! మీరేం కావాలనుకుంటున్నారు? ఇందుకోసం మీరేం చేస్తారు?

పారం ఉద్దేశం

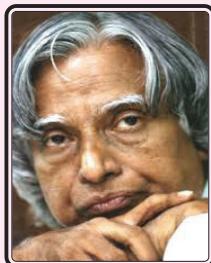
ఒక సామాన్య కుటుంబంలో జన్మించి, అత్యున్నత శిఖరాలను అధిరోపించిన మహానీయుల జీవితం విద్యార్థులకు ప్రేరణ నిస్తుంది. ఆ మహానీయులను మార్గదర్శకంగా తీసుకోవాలనే ఆకాంక్ష విద్యార్థులలో కలుగుతుంది. తద్వారా భావిభారతపోరులు తమ జీవితానికి లజ్యాన్ని నిర్దేశించుకుంటారు. ఆ దిశగా ప్రోత్సహించడమే ఈ పారం ఉద్దేశం.

పార్యభాగ వివరాలు

ఈ పారం ఆత్మకథ ప్రక్రియకు చెందినది. ఒక వ్యక్తి తన జీవిత విశేషాల్ని తానే గ్రింథస్థం చేసుకుంటే అది ఆత్మకథ. ఆత్మకథనే స్వియచరిత్ర అని కూడా అంటారు. ఇందులో సమకాలీన విశేషాలు ప్రతిబింబిస్తాయి. రచయిత అనుభవాలే కాక ఆ కాలం నాటి సాంఘిక, ఆర్థిక, రాజకీయ పరిస్థితులు తెలుస్తాయి. ఇతరులకు ప్రేరణ కలిగిస్తాయి. ఇది ఉత్తమ పురుష కథనంలో ఉంటుంది.

ఈ పార్యభాగం డా॥ అవుల్ ఫకీర్ జైనులాటీన్ అబ్బల్ కలామ్, అరుణ్ తివారిగారితో కలిసి రాసిన ‘ఒక విజేత ఆత్మకథ’ లోనిది.

(15-10-1931)

27-07-2015

రచయిత పరిచయం

అందరూ ఏ.పి.జె. అబ్బల్ కలామ్ అని పిలిచే డాక్టర్ అవల్ ఫీక్ జైనులాష్ట్ ను అబ్బల్ కలామ్ తమికనాడులోని రామేశ్వరం దగ్గర ఉన్న ధనుష్టోత్రీలో పుట్టాడు. సామాన్య కుటుంబంలో పుట్టిన ఆయన పట్టుదల, క్రమశిక్షణ, అధిక జిజ్ఞాసతో ఇంజనీరుగా శాస్త్రవేత్తగా భారత రాష్ట్రపతిగా తన సేవలను ఈ జాతికి అందించాడు. ‘ఒక విజేత ఆత్మ కథ’ (ఇగ్నోరెడ్ మైండ్) ది వింగ్స్ ఆఫ్ ప్రైర్-యాన్ అటోబియోగ్రాఫీ) పంటి రచనలు చేశాడు.

శాస్త్రరంగంలో విశేష కృషి చేసినందుకు గాను ‘పద్మభూషణ’, ‘పద్మవిభూషణ’తో పాటు దేశ అత్యున్నత పురస్కారం ‘భారతరత్న’తోను భారతప్రభుత్వం సత్కరించింది. దేశ విదేశాల్లోని విశ్వవిద్యాలయాలు ‘గౌరవ డాక్టర్టోలతో’ ఆయనను గౌరవించాయి.

విద్యార్థులకు సూచనలు

- ★ పారంలోని బొమ్మలను చూడండి. పారం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. పారంలోని విషయాన్ని డాఫించండి.
- ★ పాతాన్ని చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
- ★ అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మీత్రులతో చర్చించండి.
- ★ పార్ట్యుస్టుకం చివరన ఉన్న ‘పదాలు - అర్థాలు’ పట్టిక చూసి, తెలియని పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకొండి.

ప్రవేశిక

ఆయన అందరిలా లతి సామాన్య కుటుంబంలో జన్మించాడు. బాల్యంలో అనేక ఒడిదుడుకులను, కష్టాలను ఎదుర్కొన్నాడు. మొక్కలోని దీక్షలో ఆత్మవిశ్వాసంతో విద్యాభ్యాసం కొనసాగించాడు. చిన్నప్పుడే స్థిరమైన లక్ష్మీన్ని ఏర్పరచుకున్నాడు. ఆ లక్ష్మి చేరాలని కలలుకున్నాడు. నిరంతర కలోర సాధనతో అనుకున్న లక్ష్మీన్ని చేరుకున్నాడు. భారతదేశ కీర్తిని విశ్వవ్యాప్తం చేసి అందరి మన్మసులు అందుకున్న ఆ మహానుభావుడు చిన్నార్థులకు ప్రీతిపాత్రుడు. ఆయన జీవితమే నవతరానికి ప్రేరణ. ఆయన విద్యాభ్యాసం, లక్ష్మసాధన ఎట్లా జరిగిందో చూద్దాం.

I

నేను రామనాథపురంలో హైస్కూల్లో స్థిరపడగానే నాలోని పదిహేనేళ్ళ జిజ్ఞాసి మేల్చొన్నాడు. తనముందు పరచుకొని ఉన్న జీవితావకాశాల గురించి ప్రత్యామ్మాయాల గురించి ఇదమిత్తంగా ఏమీ తెలుసుకోలేని ఒక నవ జొత్తాహికుడికి నా ఉపాధ్యాయుడు ఇయదురై సోలోమోన్ అదర్శపథ నిర్దేశకుడయ్యాడు. తన ఉదార విశాల దృక్పథంతో ఆయన తన తరగతిగదిలోని విద్యార్థుల్ని ఉత్సాహపరిచేవాడు. ‘మందబుద్ధి శిష్యుడు ఉత్తమగురువు నుంచి నేర్చుకోగలిగిన దానికన్నా ఉత్తమ విద్యార్థి చెడ్డపొధ్యాయుడి నుంచి కూడా ఎక్కువ నేర్చుకోగలడ’నే వాడాయన. నేను రామనాథపురంలో ఉన్న కాలంలో మా అనుబంధం గురుశిష్యబంధాన్ని దాటి వికసించింది. ఆయన సాహచర్యంలో ఒకరి జీవితగమనాన్ని ఎవరైనా ఏ మేరకు ప్రభావితం చేయగలరో తెలుసుకున్నాను. ఇయదురై సోలోమోన్ అంటూందేవారు, జీవితంలో విజయం పొందడానికి ఘలితాలు సాధించడానికి నువ్వు మూడు అంశాలమీద పట్టు సాధించాల్సి ఉంటుంది - అవి “కోరిక”, “నమ్మకం”, “ఆశ పెట్టుకోవడమూ”ను.

తరువాతి రోజుల్లో రివరెండ్‌గా మారిన సోలోమోన్ నాకు నేర్చిందిదే. నాకేదన్నా సంభవించాలని నేనుకునే ముందు నేను దాన్ని గట్టిగా ఆకాంక్షించాలనీ, అది తప్పక జిరిగి తీరుతుందనీ ప్రగాఢంగా విశ్వసించాలనీను. నా జీవితం నుంచి ఒక ఉదాహరణ ఇస్తాను. నాకు చిన్నపుటినుంచీ ఆకాశపు రహస్యాలన్నా, పక్కల ప్రయాణమన్నా అమితాసక్తి. కొంగలూ, సముద్రపు గువ్వలు ఎగురుతుండటం చూస్తా నేను కూడా ఎగరాలని కోరుకునేవాళ్ళి. సాధారణ గ్రామీణ బాలుడినయినపుటికీ, నేను కూడా ఏదో ఒకరోజు ఆకాశంలో విషారించగలననీ ఎంతగా నమ్మానంటే మా రామేశ్వరం నుంచి ఆకాశయానం చేసిన మొదటి బాలుళ్ళి నేనే కావటం విశేషం.

ఇయదురై సోలోమోన్ ఎందుకు గొప్ప ఉపాధ్యాయుడంటే ఆయన విద్యార్థులందరిలో ఏదో ఒక విలువ గురించి స్పృహని మేల్చొల్పేవాడు. ఆయన నా ఆత్మగౌరవాన్ని ఏ మేరకు మేల్చొల్పాడంటే ఏ మాత్రం చదువుకోని తల్లిదంట్రుల బిడ్డనైన నేను కూడా ఏది కావాలనుకుంటే అది కాగలనని నమ్మాను. “విశ్వాసంతో నువ్వు నీ విధిని కూడా తిరిగి రాయగలవు” అనే వారాయన. 1950లో ఇంటర్వైడియెట్ పరీక్షకు చదవడానికి తిరుచినాపల్లిలోని ట్రైచి సెంట్ జోస్ఫ్ కాలేజీలో చేరాను. పరీక్షల గ్రేడుల లెక్కను చూస్తే నేనేమంత చురుకైన విద్యార్థిని కాను.

మా అన్నయ్య ముస్తఫా కమల్కి స్టేషన్‌రోడ్‌లో ఒక కిరాణా దుకాణముండేది. హైస్కూల్లో చదువుకునే టప్పుడు నేను రామేశ్వరం వెళ్ళినప్పుడల్లా నన్ను సాయం చెయ్యమంటూ పిలిచి, పొపులో కూచోబెట్టి ఇంక గంటల తరబడి అతను అధృత్యమైపోయేవాడు. నేను అక్కడ ఆ షాపుని కనిపెట్టుకు కూచొని బియ్యం, నూనె, ఉల్లిపాయలు ఒకటేమిటి అన్నీ అమ్ముతుండే వాళ్ళి. వాటిలో తొందరగా చెలిపోయేవి సిగరెట్లు, బీడిలాను. బీద వాళ్ళు తమ కష్టార్జుతాన్ని ఎందుకట్లు పొగపీల్చేస్తుంటారని ఆశ్చర్యం కలిగేదినాకు. మా అన్నయ్య ముస్తఫా నన్ను వదిలి పెట్టగానే మా తమ్ముడు కాళిం మహమ్మద్ నన్ను తన ఫ్యాన్సీపొపులో కూర్చోబెట్టడానికి సిద్ధంగా ఉండేవాడు. అక్కడ నత్తగుల్లలతోను, శంఖాలతోను చేసిన రకరకాల అలంకార సామగ్రి అమ్మేవారు.

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ ‘నువ్వు నీ విధిని కూడా తిరిగి రాయగలవు’ అంటే మీకేమర్థమైంది?
- ★ మీరు మీ కుటుంబసభ్యులకెప్పుడైనా సహాయం చేశారా? ఏ సందర్భంలో ఏం చేశారు?
- ★ కోరిక, నమ్మకం, ఆశ పెట్టుకోవడం అనేవి విజయాన్నిస్తాయికదా! వీటిపై మీ అభిప్రాయ మేమిటి?

II

సెంట్ జోసెఫ్‌లోని మా ఉపాధ్యాయులంతా కంచి పరమాచార్యకు అనుచరులు. త్యాగనిరతి ద్వారా ఆనందించే గుణాన్ని ఆయన వాళ్ళల్లో మేలొగ్గాడు. కళాశాల కేంపస్‌లో మా గణితశాస్త్ర ఉపాధ్యాయులు ప్రోఫెసర్ తోతత్రి అయ్యంగార్, ప్రోఫెసర్ సూర్యనారాయణశాస్త్రిగార్లతో కలిసి నడుస్తున్న ఆ దృశ్యం నాకిపుటికీ గుర్తొచ్చి ఉద్వేగభరితుణ్ణి చేస్తుంది.

నేను సెంట్ జోసెఫ్‌లో నా చివరి సంవత్సరంలో ఉన్నప్పుడు ఇంగ్లీషు సాహిత్యం పట్ల మక్కలు పెంచుకున్నాను. ఇంగ్లీషులోని సర్వతేష్ట కృతుల్ని చదువుతుండేవాణి. టూల్సెట్, స్క్రోట్, హోర్డ్ల్ ల పట్ల ప్రత్యేక ఆసక్తి ఉండేది. అప్పుడప్పుడు తత్త్వశాస్త్రగ్రంథాలు చదువుతుండేవాణి. దాదాపుగా ఆ సమయంలోనే భౌతికశాస్త్రం పట్ల నాకు అమితమైన ఆసక్తి ఏర్పడింది.

కొంతమంది మనుషులు సైన్సుఅనేది వేరే ఒక అంతమన్నట్టుగా, అది మనిషిని భగవంతుడి నుంచి దూరం చేస్తుందన్నట్టుగా ఎందుకు మాటల్లాడుతారో నాకర్థం కాదు. విజ్ఞానశాస్త్రపుథం మానవహృదయ వీధుల్లోంచి సాగి పోయేదే, నాకయితే సైన్స్ ఎప్పుడూ ఆధ్యాత్మిక ఉన్నతికి, ఆత్మ సొక్కొత్తారూనికి మార్గంగానే ఉంటూ వచ్చింది.

సెంట్ జోసెఫ్‌లో బి.ఎస్.సి. డిగ్రీ కోర్సులో చేరినప్పుడు అంతకుమించిన ఉన్నత చదువేమీ నాకు తెలియదు. ఒక సైన్స్ విద్యార్థికి ఉన్న భవిష్య అవకాశాల గురించిన సమాచారం కూడా నాకేమి తెలియదు. బి.ఎస్.సి. డిగ్రీ పూర్తి చేసాకే భౌతికశాస్త్రం (ఫిజిస్) నా సబ్జెక్ట్ కాదని గ్రహించాను. నా కలలు నిజం కావాలంటే నేను ఇంజనీరింగ్ చదవవలసి ఉంటుందని తెలుసుకున్నాను. ఇంటర్వ్యూడియేట్ అయిన తరవాతనే నేను నేరుగా ఇంజనీరింగ్‌లో చేరిఉండవచ్చు. దక్కించ భారతదేశమంతటి లోనూ సాంకేతిక విద్యకు తలమానికం లాంటి మద్రాస్ ఇన్సిట్యూట్ ఆఫ్ బెక్యులజీలో ప్రవేశానికి దరఖాస్తు చేసాను.

ప్రవేశానికి ఎంపికై అయ్యాను గానీ అటువంటి ప్రతిష్టాత్మక సంస్థలో చదవడమంటే చాలా ఖర్చుతో కూడుకున్న పని. దాదాపు వెయ్యిరూపాయలన్న అవసరమవుతాయి. కానీ అది నా తండ్రికి తలకు మించిన విషయం. అప్పుడు నా సోదరి జొహరా నాకు తోడు నిలబడింది. తన బంగారు గాజులు, గొలుసు కుదవబెట్టి ఆమె నాకు సహాయం చేసింది. నేను చదువుకోవాలన్న ఆమె

ఆకాంక్ష నా సామర్థ్యంపై ఆమె నమ్మకం నన్ను గాఢంగా చలింపచేసాయి. నేను నా సొంత సంపాదన మీదనే ఆమె గాజుల్ని విడిపిస్తానని ఒట్టుపెట్టుకున్నాను. అప్పుడు నాకు డబ్బు సంపాదించడానికున్న ఏకైక మార్గం కష్టపడి చదువుకుని స్నాలర్పిష్ట్ సంపాదించుకోవడమే.

నన్ను ఎమ్.ఐ.టిలో అన్నిటికన్నా మిన్నగా ఆకర్షించింది అక్కడ ప్రదర్శన కోసం పెట్టిన రెండు పాత విమానయంత్రాలు. విమానయంత్రాల ప్రదర్శన కోసం అవక్కడుంచబడ్డాయి. వాటి పట్ల ప్రత్యేక ఆకర్షణకు లోనయ్యాను. విద్యార్థులంతా హస్తములు వెళ్లిపోయాక కూడా చాలాసేపు వాటి దగ్గరే కూర్చుండేవాళ్లి. పక్కిలాగా ఆకాశంలో విహారించాలన్న మనిషి ఆకాంక్షనీ ఆరాధిస్తా అక్కడే గడిపేవాళ్లి.

నా మొదటిసంవత్సరం పూర్తయ్యాక ఒక ప్రత్యేకవిషయాన్ని ఎంపిక చేసుకోవాల్సి వచ్చినప్పుడు మరేమీ ఆలోచించకుండా ఏరోనాటికల్ ఇంజనీరింగ్ ని ఎంచుకున్నాను. లక్ష్యం నా మనసులో స్పష్టంగానే ఉండింది. నేను ఎలాగైనా విమానాల్ని నడపాలి. నిలదొక్కుకునే శక్తి లేదని తెలిసికూడా నాకా లక్ష్యం సాధ్యమనే నేను నమ్మాను. నా సాధారణ కుటుంబ నేపథ్యం అందుకు అడ్డురాలేదు.

ఆ సమయంలోనే నేను వివిధ రకాల వ్యక్తులతో పరిచయాలు పెంచుకోవడానికి ప్రయత్నించాను. ఆ దారిలో వైఫల్యాలున్నాయి. ఆశాభంగాలున్నాయి. తోప తప్పడాలున్నాయి. కానీ దారితప్పిన ప్రతివేళా నా తండ్రి మాటలు నన్ను మళ్ళా సరిగా నిలబెట్టేవి. ఆ ఉత్సేజికరమైనమాటలు ‘ఇతరుల్ని అర్థం చేసుకున్నవాడు విజ్ఞాని. కానీ తనని తాను తెలుసుకున్నవాడే వివేకి. వివేకం లేని విజ్ఞానం ప్రయోజన శూన్యం’.

ఎమ్.ఐ.టిలో నా విద్యాభ్యాసంలో నా ఆలోచనని ముగ్గురు ఉపాధ్యాయులు తీర్చిదిద్దారు. వారి సంయుక్త ప్రోత్సాహం ఏర్పరచిన పునాది పైనే నా సాంకేతిక ప్రతిభ అంతా ఆధారపడి ఉంది. వారు ప్రాఫెసర్ స్నాండర్, ప్రాఫెసర్ కే.వ.వి. పండటై, ప్రాఫెసర్ సరసింగరావుగార్లు. వారిలో ప్రతి ఒక్కరిదీ ఒక ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వం కానీ అందరి ఆశయమూ ఒకటే. తమ విద్యార్థుల జ్ఞాన తృప్తిని తమ చైతన్యంతోనూ అకుంటిత సంకల్పంతోనూ సంతృప్తిపరచడమే.

విశ్వత పరిజ్ఞానం నా మనసులో నెమ్ముదిగా సమీకరింపబడటం మొదలయ్యంది. వివిధ రకాల ఏరోఫ్లైన్ల నిర్మాణంశాల ప్రాముఖ్యత తెలియడం మొదలైంది. నా జ్ఞానం సమగ్రవంతం కావడానికి ఆ ముగ్గురు ప్రాఫెసర్లు వారివారి ద్రైష్ట వ్యక్తిత్వాలతో నాకెంతో సహకరించారు.

ఈ లోగా నా కోర్సు పూర్తిచెయ్యగానే నలుగురు సహచరులతో కలసి ఒక చిన్న తరఫో యుద్ధ విమానం డిజైన్ చేసే బాధ్యత చేపట్టాను. అందులో ఏరోడైనమిక్ డిజైన్ రూపకల్పన బాధ్యతనాది. చోదనం, నిర్మాణం, అదుపు, ఉపకరణ సామగ్రికి సంబంధించిన రూపకల్పనని నా మిత్రులు తమ వంతుగా తీసుకున్నారు.

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ మీ జీవిత లక్ష్యం ఏమిటి? అది సాధించడానికి ఏం చేస్తారు?
- ★ ‘తనను తాను తెలుసుకోవడం’ అంటే మీకేమర్థ మైంది?
- ★ మిమ్మల్ని మీ ఉపాధ్యాయులెట్లా ప్రోత్సహిస్తారో చెప్పండి.

III

ఒకరోజు మా డైరక్టర్, మాకు డిజైనింగ్ ఉపాధ్యాయుడూ అయిన ప్రొఫెసర్ శ్రీనివాసన్ మా పనిలో ప్రగతిని సమీక్షించి, ఏమీ పురోగతి లేదని చాలా నిరాశాజనకంగా ఉండని తేల్చేసారు. నేను పనిలో జాప్యానికి ఓ డజను సాకులు చెప్పినా ఆయన్ని ఒప్పించలేకపోయాను. ఆ పనిని పూర్తి చెయ్యడానికి చివరికి ఒక నెలరోజుల వ్యవధి కోరాను. ఆ ప్రొఫెసర్ నా వంక కొంతసేపు చూసి, ‘చూడు యంగైన్, ఈ రోజు శుక్రవారం మధ్యాహ్నం. నేను నీకు మూడు రోజుల టైమిస్టున్నాను. సోమవారం ఉదయానికి గానీ విమాన నిర్మాణం ద్రాయింగ్ పూర్తికాక పోతే మీ స్నాలర్షిష్ట్ ఆపెయ్యవలసి ఉంటుంది’ అన్నాడు. నాకు నోట మాట రాలేదు. ఆ స్నాలర్షిష్ట్ నా జీవన భాగ్యరేఖ. అది గాని లేకపోతే ఇక ఏ దిక్కు లేదు. చెప్పినట్టు ఆ పని పూర్తి చెయ్యడం తప్ప మరో మర్గం కనిపించలేదు.

ఆ రాత్రి నేను భోజనం మానేసి ద్రాయింగ్ బోర్డ్ దగ్గరే పనిలో నిమగ్నణై పోయాను. మర్మాడు ఉదయం ఒక గంట మాత్రమే విరామం తీసుకుని ఏదో తిన్నాననిపించి మళ్ళీ పనిలో పడ్డాను. ఆదివారం ఉదయానికి దాదాపుగా పని పూర్తి కావస్తుండగా హరాత్తుగా ఎవరో అక్కడ మసిలినట్టుగా అనిపించింది. చూద్దను కదా ప్రొఫెసర్ శ్రీనివాసన్. నన్ను కొంత దూరం నుంచీ పరికిస్తున్నాడు. ఆయన నా పని ప్రగతిని చూడడానికి జింభానా నుండే నేరుగా తన టెన్నిస్ డ్రెస్‌లో వచ్చేసాడు. నా పనితోరు పరిశీలించాక ప్రొఫెసర్ శ్రీనివాసన్ నన్ను ఆప్యాయంగా కావిలించుకొని ప్రశంసాత్మకంగా వెన్ను తట్టాడు. ‘నాకు తెలుసు నిన్ను ఒత్తిడి చేస్తున్నానని, అసాధ్యమైన పరిస్థితికి నెడుతున్నానని కూడా తెలుసు. కానీ నువ్వంత చక్కగా ఈ పనిని పూర్తి చెయ్యగలవని ఉపాధించలేదు’ అన్నాడు.

ప్రాజెక్ట్ పని పూర్తి చేస్తున్న కాలంలోనే నేను ఎమ్.బి.టి. తమిళ సంఘం వారు నిర్వహించిన వ్యాసరచన పోటీలో పాల్గొన్నాను.

‘మన విమానాన్ని మనమే తయారు చేసుకుండాం’ అని ఒక వ్యాసాన్ని తమిళంలో రాశాను. ఆ వ్యాసం గొప్ప ఆసక్తిని రేకెత్తించింది. ఆ పోటీలో గలిచాను. ప్రభ్యాత తమిళ వారపత్రిక అనంద వికటన్ సంపాదకుడైన దివాన్ చేతుల మీదగా దానికి మొదటి బహుమతి అందుకున్నాను.

ఎమ్.బి.టి.కి సంబంధించి నా ఆట్టీయమైన జ్ఞాపకం ప్రొఫెసర్ స్ప్యాండర్కి సంబంధించిందే. వీడ్జీలు సమావేశంలో భాగంగా మేము గ్రూప్ ఫోటో కోసం నిలబడ్డాం. ప్రొఫెసర్లు ముందు కూర్చోని ఉండగా గ్రాచ్యుయేట్ విద్యార్థుల మంత్రా మూడు వరుసల్లో వెనుక నిల్చోన్నాం. హరాత్తుగా ప్రొఫెసర్ స్ప్యాండర్ లేచి నిల్చోని నా కోసం కలియచూడు. నేను మూడో వరుసలో నిల్చున్నాను. ‘రా నాతో పాటు ముందు కూర్చో’ అన్నాడు. నేను ప్రొఫెసర్ స్ప్యాండర్ ఆహ్వానానికి నిర్మాతపోయాను. ‘సువ్వ నా బెస్ట్ స్ట్రోండెంట్‌వి.’ నీ పరిశ్రమ నీ ఉపాధ్యాయులకి భవిష్యత్తులో మంచి పేరు తేవడానికి ఉపకరిస్తుంది’ అన్నాడు. ఆ ప్రశంసకి సిగ్గుపడ్డాను. అదే సమయంలో నాకు లభించిన గుర్తింపుకు గర్విస్తూ నేను ప్రొఫెసర్ స్ప్యాండర్తో కలిసి ఫోటోగ్రాఫ్ కోసం కూచున్నాను. ‘దేవుడే నీ

ఆశా, ఆశ్రయమూ, మార్గదర్శి కాగలడు. భవిష్యత్తులోకి నీ ప్రయాణానికి ఆయనే దారి చూపే దీపం కాగలడు' అన్నాడు ఆ మహామేధావి నాకు వీడ్సేలు పలుకుతూ.

గ్రాండ్యుయేట్ ఏరోనాటికల్ ఇంజనీర్స్‌గా నేను ఎచ్.వి.ఎల్ నుంచి బయటికి వచ్చేటప్పటికి ఆకాశయానం గురించిన నా చిరకాల స్వప్నాన్ని నిజం చేసే రెండు ఉపాధి అవకాశాలు నా ముందుకొచ్చాయి. ఒకటి వైమానిక దళంలో ఉద్యోగం, రెండోది రక్షణ మంత్రిత్వ శాఖ ఆధ్వర్యంలో పనిచేసే సాంకేతిక అభివృద్ధి ఉత్సవాదక డైరెక్టరేట్లో ఉద్యోగమూను. నేను రెండింటికి దరఖాస్తు చేసాను. రెండు చోటుల్నించీ కాల్ లెటర్లు ఒక్కసారే వచ్చాయి.

వైమానిక దళంలో ఉద్యోగానికి డెఫరాడూన్కి, రక్షణ మంత్రిత్వశాఖ ఉద్యోగానికి ధిలీకి వెళ్ళవలసి ఉంది. అప్పుడీ కోరమాండల్తీర బాలుడు ఉత్తర దేశానికి పోయే రైలైకాడు. నా జీవిత లక్ష్యం రెండువేల కిలోమీటర్లకు పైగా దూరంలో ఉంది. నా మాతృభూమి విష్ణుతి ఎటువంటిదో మొదటిసారి తెలుసుకున్న సందర్భం అది.

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ ‘స్నాలర్షిప్పే’ నా జీవన భాగ్యరేఖ’ అని కలాం అనడంలో ఆంతర్యామేమిటి?
- ★ ‘దారిచూపే దీపం’ అనే మాటను ఏయే సందర్భాలలో ఉపయోగిస్తారు?
- ★ ప్రాఫెసర్ కలాంను ముందువరుసలో కూర్చో మన్నాడుకదా! కలాం స్థానంలో మీరుంటే ఏవిధంగా అనుభూతి చెందేవారు?

I

విని, అర్థం చేసుకొని, అలోచించి మాట్లాడడం

1. ప్రేరణ అని ‘పారం’ పేరు వినగానే మీకేమనిపించింది?
2. అబ్బల్ కలామ్ చదువుకున్న రోజుల్లోని విద్యా విధానం గూర్చి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.

II

ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం

1. కింది వాక్యాలు పాతంలో ఏ పేరాల్లో ఉన్నాయో గుర్తించండి. ఆ వాక్యాలను పూర్తిగా రాయండి.
 - అ. కలామ్ తత్త్వశాస్త్ర గ్రంథాలు చదువడం
 - ఆ. విజయానికి సూత్రాలు మూడు.
 - ఇ. సోదరిసహాయం
 - ఈ. ప్రాఫెసర్ పక్కన కూర్చోని పొట్ దిగడం.

60

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2020-21

2) కింది పేరా చదువండి. తప్పు ఒప్పులను గుర్తించండి.

భారత జాతీయోద్యమ నాయకులలో బిపిన్ చంద్రపాల్ ఒకడు. ప్రస్తుతం బంగారేశ్లో ఉన్న సైచెల్లలో జన్మించాడు. సహాయానిరాకరణోద్యమానికి పిలుపునిచ్చాడు. దేశ స్వాతంత్ర్యం కోసం, అభ్యుదయం కోసం పాటుపడ్డాడు. కవులనూ పండితులను, తత్త్వవేత్తలను, ప్రవక్తలను, నాయకులను, సాధారణ ప్రజలనూ అందరినీ ఆహ్వానించాడు. స్వాతంత్ర్యపోరాటంలో చురుకుగా పాల్గొని ప్రజల గుండెల్లో చిరస్థాయిగా నిలిచిపోయాడు.

- అ. బిపిన్ చంద్రపాల్ జాతీయోద్యమ నాయకుడు. ()
- ఆ. బిపిన్ చంద్రపాల్ సహాయ నిరాకరణోద్యమానికి వ్యతిరేకి. ()
- ఇ. బిపిన్ చంద్రపాల్ కవులను, పండితులను స్వాతంత్ర్యోద్యమంలోకి ఆహ్వానించాడు. ()
- ఈ. బిపిన్ చంద్రపాల్కు స్వాతంత్ర్యోద్యమ కాంక్ష ఉన్నది. ()
- ఉ. బిపిన్ చంద్రపాల్ ప్రజల గుండెల్లో నిలిచిపోయిన జాతీయనాయకుడు. ()

III

స్వయరచన

1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.

- అ. ‘ఇతరుల్ని అర్థం చేసుకున్నవాడు జ్ఞాని’ ఈ వాక్యంపై మీ అభిప్రాయం రాయండి.
- ఆ. ‘కోరిక, నమ్మకం, ఆశపెట్టుకోవడం’ అనే మూడు అంశాల మీద ఎందుకు పట్టు సౌధించాలి.
- ఇ. ‘తమ విద్యార్థుల జ్ఞాన తృప్తిను తమ చైతన్యంతో, అకుంట సంకల్పంతో సంతృప్తిపరచడమే!’ ఈ మాటలు ఎవరినుడైశించినని దీనిపై మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?
- ఈ. ప్రాఫెసర్ శ్రీనివాసన్ అప్పగించిన పనిని పూర్తి చేసే సమయంలో కలాం స్థానంలో మీరుంటే ఏం చేసేవారు?

2. కింది ప్రశ్నకు పది వాక్యాల్లో జవాబు రాయండి.

కలాం తన ఆశయ సాధనలో ఎలా కృతకృత్యుదయ్యాడు? మీ సొంత మాటల్లో రాయండి.

(లేదా)

కలాం విద్యాభ్యాసం ఏ విధంగా కొనసాగిందో మీ సొంత మాటల్లో రాయండి.

IV

సృజనాత్మకత / ప్రశంస

కలాం తన కోరికను గురించి చెప్పాడు కదా! అట్లాగే మీరు కూడా మీ కోరికను చిన్నకవిత రూపంలో రాయండి.

(లేదా)

ఈ పాఠం స్వార్థితో మీరే అబ్బల్ కలాం అయితే నేటి విద్యార్థులకు ఏం చెబుతారు? సందేశమివ్వండి. ఎకపాత్రాభినయం చేయండి.

V

పదజాల వినియోగం

1. కింద గీతగీసిన పదాలకు అర్థాలను రాయండి.

- బెత్తుహించుడైన వ్యక్తి ఏ రంగంలోనైనా రాణిస్తాడు.
- జిజ్ఞాసువు కొత్త విషయాలను తెలుసుకుంటాడు.
- సుస్నేతకు దాక్షరు గా ఎదగాలని ఆకాంక్ష.
- అబ్బర్ధులు ఎన్నికల సమయంలో వాగ్దానాలు చేస్తారు.

2. పాఠంలో శాస్త్ర సంబంధ పదాలున్నాయి. వాటిని పట్టికగా రాయండి.

ఉదా : ఎరోనాటికల్ ఇంజనీర్

3. కింద వాక్యాలలో సమానార్థకాన్నిచేచు పదాలున్నాయి. వాటిని గుర్తించి రాయండి.

- ఆకాశంలో చుక్కలు మెరుస్తున్నాయి. ఆ గగనంలోనే చంద్రుడు కాంతులీసుతున్నాడు. అందుకే నింగి అంటే నాకెంతో ఇష్టం.
- భూమి మీద ఎన్నో జీవరాశులున్నాయి. అదే వసుధలో నిధి నిక్షేపాలుంటాయి. అట్టి ధరణికి వృక్షాలు అందాన్నిస్తాయి.
- అయనకు సుమారు ముప్పె ఏళ్ళు. ఉద్యోగంలో చేరి ఇంచుమించు ఆరు సంవత్సరాలైంది. ఏడాదికి దాదాపు రెండులక్షలు సంపాదిస్తున్నాడు.
- కిరణ్కు కలెక్టర్ కావాలని కోరిక. తన ఆకాంక్ష నెరవేరదానికి నిరంతరం శ్రమించాడు. పరీక్ష ఫలితాలు రాగానే తన వాంఛ నెరవేరిందని సంతోషించాడు.

VI

భాషను గురించి తెలుసుకుండాం

1. కింది పదాలను విడదీయండి. సంఘులను గుర్తించండి.

- అ. మొదలయ్యంది = + ()
- ఆ. మేల్జౌల్ఫాడంటే = + ()
- ఇ. ఉంటుందని = + ()
- ఈ. నాకిప్పటికీ = + ()
- ఉ. నైపుణ్యముందో = + ()

2. కింది వాక్యాలు చదువండి. గీతగీసిన ప్రత్యుధ్యాలు ఏ విభక్తికి చెందినవో గుర్తించండి, రాయండి.

- ఉదా: అ. ఆదిత్య మంచి బాలుడు. (ప్రథమావిభక్తి)
- ఆ. సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారితో నడిచాను. ()
- ఇ. ఆయనను ఒప్పించలేకపోయాను. ()
- ఈ. ఆహారం కొరకు పక్కలు బయలుదేరుతాయి. ()
- ఉ. గురువులయొక్క ప్రభావం కలాంపై బాగా ఉన్నది. ()
- ఊ. చెరువులయందు ఉన్న తామరలు సొందర్యాన్నిస్తాయి. ()
- బు. ఓ బాలలారా! కలలు కనండి. ()

ప్రాణశ్కటపని

మీకు నచ్చిన శాస్త్రవేత్తను గురించి వారెట్లా ప్రేరణ పొందారో, ఏ కొత్త విషయాలు కనుక్కున్నారో వివరాలు సేకరించి నివేదిక రాసి ప్రదర్శించండి. (లేదా) వివిధ శాస్త్రవేత్తల గురించి పత్రికల్లో వచ్చిన అంశాలను సేకరించి, నివేదిక రాసి ప్రదర్శించండి.

నేనివి చేయగలనా ?

★ కలాం విద్యాభ్యాసం గురించి మాట్లాడగలను. ★ అపరిచిత గద్యాన్ని చదివి ఇచ్చిన వాక్యాల్లో తప్పాప్పులను గుర్తించగలను. ★ కలాం ఆశయసాధన గూర్చి సొంతమాటలలో రాయగలను. ★ నాలోని కోరికలను చిన్న కవిత రూపంలో రాయగలను.	అవును / కాదు
అవును / కాదు
అవును / కాదు
అవును / కాదు |
|---|--|

తన గురించి, తన కాలాన్ని గురించి రాసేవాదే సర్వప్రజల
గురించి సర్వకాలాల గురించి రాసిన వాడవుతాడు.

- బెర్న్‌ఐ

7. శివు

- గుళ్లం జాపువా

బొమ్మలను చూడండి - అలోచించండి - మాట్లాడండి

ప్రశ్నలు

- పై బొమ్మలను చూడండి. అవి వేటితో తయారైనాయి?
- ఇవన్నీ ఏ కళకు సంబంధించినవి? వాటి గురించి మీకు తెలిసింది చెప్పండి.
- శిల్పాలను తయారుచేసేవారిని ఏమంటారు? వారి గురించి మీకు తెలిసింది చెప్పండి.

పాఠం ఉద్దేశం

అరబైనాలుగు కళలలో శిల్పకళ ఒకటి. భారతదేశంలో శిల్పకళ కనిపించని దేవాలయాలు లేవు. నిర్మివమైన బండరాళ్ళకు జీవం పోసేవాడు శిల్పి. శిల్పి చెక్కిన శిల్పాలు మన సంస్కృతిని ప్రతిభింబిస్తాయి. జీవకళ ఉట్టిపడేటట్లు శిల్పాలను చెక్కిన శిల్పి ధన్యడు. శిల్పి నైపుణ్యాన్ని, శిల్పి కష్టాలను తెలియజేయడమే పాఠం ఉద్దేశం.

పాత్యభాగ వివరాలు

ఈ పాఠం ఖండకావ్య ప్రక్రియకు చెందినది. వస్తువైవిధ్యం కలిగిన
ఖండికలతో కూడి ఉన్న కావ్యం ఖండకావ్యం.

గుట్టం జామువా రచించిన ‘ఖండకావ్యం’
మొదటిభాగంలోనిది ఈ పాఠం.

28.09.1895 -
24.7.1971

కవి పరిచయం

“మాతలకు మాత సకల సంపత్తుమేత” అంటూ భరతమాత గౌప్యదనాన్ని చాబిన కవి గుర్రం జామువా. ఈయన గుంటూరుజిల్లా వినుకొండ గ్రామంలో జన్మించాడు. రచనల్లో అఱువణువున తెలుగుదనం గుబాళింపజేసిన జామువా - గబ్బిలం, ఫిరదోసి, ముంతాజీమహల్, నేతాజి, బాపూజీ, క్రీస్తువరిత్ర, నాకథ, స్వప్నకథ, కొత్తలోకము, ఖండకావ్యాలు మొదలైన రచనలు చేశాడు. ఈయన రచనలు సరళంగా ఉంటాయి. వర్షానలు కళ్ళకుకళ్ళినట్లుంటాయి. కవికోకిల, కవితావిశారద, కళాప్రపూర్ణ, పద్మభూషణ, నవయుగకవి చక్రవర్తి, మధుర శ్రీనాథ మొదలైనవి జామువా బిరుదులు. సామాజిక సమస్యలను ఛేదించడానికి పద్యాన్ని అయ్యధంగా ఎన్నుకున్నాడు.

విద్యార్థులకు సూచనలు

- ★ పాఠంలోని బొమ్మలను చూడండి. పాఠం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. పాఠంలోని విషయాన్ని డిఫీంచండి.
- ★ పాఠాన్ని చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
- ★ అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
- ★ పాత్యపుస్తకం చివరన ఉన్న ‘పదాలు - అర్థాలు’ పట్టిక చూసి, తెలియని పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకొండి.

ప్రవేశిక

భారతదేశం శిల్పకళకు పెట్టింది పేరు. ప్రపంచ ప్రభ్యాతిపొందిన ఎల్లోరా శిల్పాలు చెక్కినది భారతీయ శిల్పులే! మనసులో కలిగిన భావాలను శిలలపై చెక్కి అద్భుత రూపాన్నిస్తాడు శిల్పి. వేయిస్తంభాలగుడి, రామపుదేవాలయం, గుప్తల కాలంనాటి ఏకశిలారథం మొదలైన కళాఖండాలు శిల్పి నైపుణ్యానికి నిదర్శనాలు. శిల్పి ఘనతను అతడి అజరామర కీర్తిని ఈ పాఠంలో తెలుసుకుండాం.

I

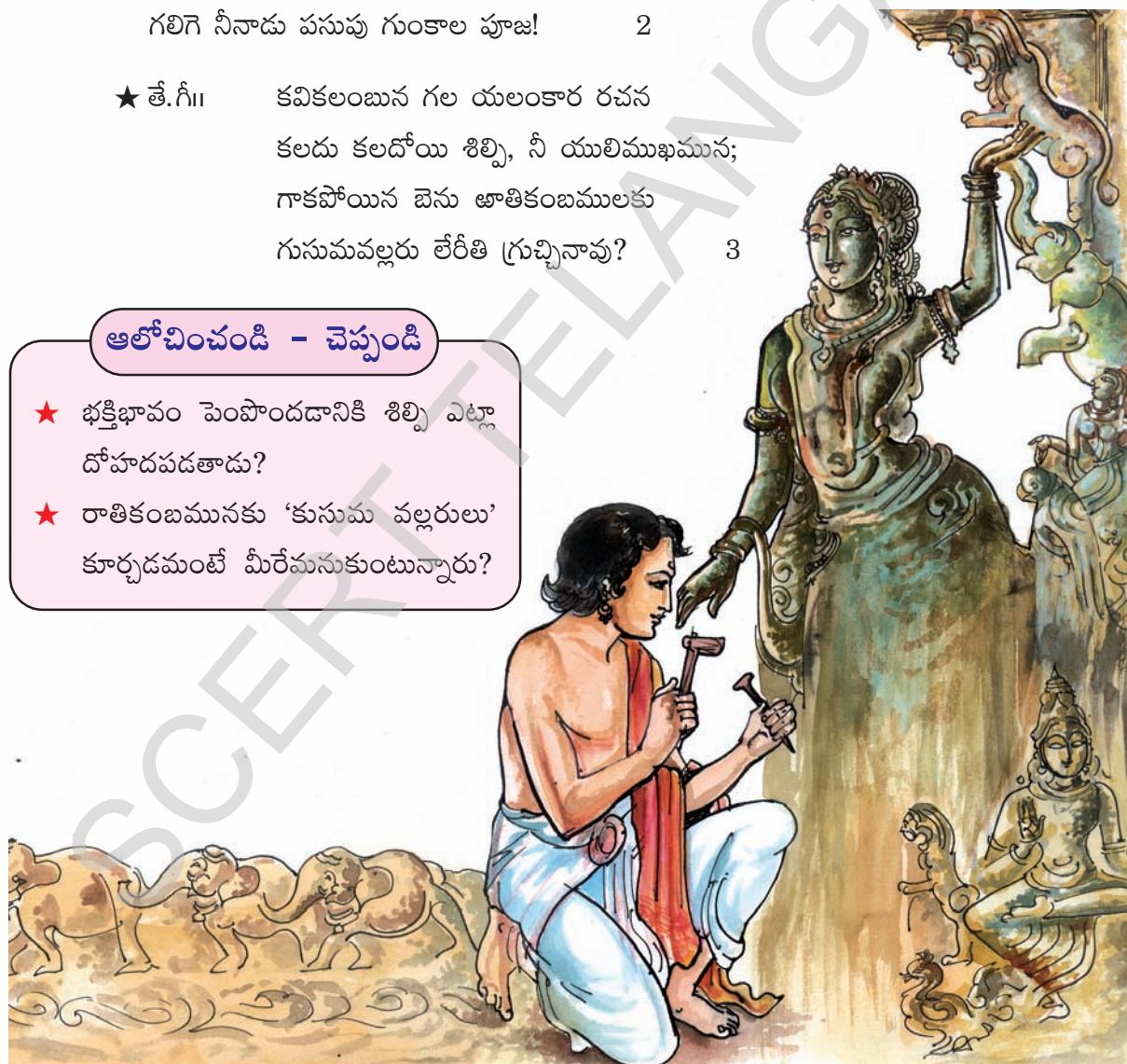
తే.గీ॥ చేత మిగురొత్త నోక సల్లణాతియందు
మలచినాడవు, భయద సింహముల తలలు
వసుధ గన్పట్టు సర్వపర్వతములందు
జిత్రముల నెన్ని గతుల జూచెదవో నీవు! 1

★ తే.గీ॥ సున్నితంబైన నీచేతి సుత్తైనుండి
బయలుపడె నెన్ని యెన్ని దేవస్థలములు
సార్థకము గాని యెన్ని పాపాంములకు
గలిగె నీనాడు వసువు గుంకాల పూజ! 2

★ తే.గీ॥ కవికలంబున గల యలంకార రచన
కలదు కలదోయి శిల్పి, నీ యులిముఖమున;
గాకపోయిన బెను ఱాతికంబములకు
గుసుమవల్లరు లేరీతి గ్రుచ్చినావు? 3

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ భక్తిభావం పెంపొందడానికి శిల్పి ఎట్లా దోహదపడతాడు?
- ★ రాతికంబమునకు ‘కుసుమ వల్లరులు’ కూర్చుడమంటే మీరేమనుకుంటున్నారు?

II

- మ॥ సునుపుల్ దీర్ఘ మదంబు చిందిపడ నేన్నన్ గున్నలన్ జెక్కి వై చిన చాతుర్యము నీ శిరోగ్రమున నిల్చెన్నత్యురీటాకృతిన్; తెనుగుందేశము నిన్నువంటి పనివానిం జాచి యుప్పాంగుచుం దును; నీ లేమి దలంచి కంట దడిపెట్టున్: శిల్పవిద్యానిధి! 4
- మ॥ తెలిఱాతిన్ జెలువార నచ్చరపడంతిం దిద్ది యా సోగ క స్నుల పజ్జన్ నిను నీవు దిద్దుకొని, సంతోషించుచున్నాడవా! భళిరే! శిల్పిజగంబులోన జిరజీవత్సంబు సృష్టించుకో గల నీకెవ్వడు సాటివచ్చును? నమస్కారంబు నీ ప్రజ్ఞకున్ 5

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ ‘కంటతడి పెట్టడం’ అంటే ఏమిటి? శిల్పిని చూసి ఎందుకు కంటతడిపెట్టాలి వస్తున్నది?
- ★ శిల్పి సంతోషపడేప్పుడు?

III

- ★ తే.గీ॥ ప్రతిమలు రచించి యొక మహారాజు చరిత వల్లువేయింప గలవు చూపరులచేత; గవనమున జిత్రములు గూర్చు కవికి నీకు దారతమ్యంబు లే దబడ్చంబు గాదు. 6
- తే.గీ॥ తాల నిద్రించు ప్రతిమల మేలుకొలిపి యులిని సోకించి బయటికి బిలిచినావు; వెలికి రానేర్చి, నీ పేర నిలపకున్నె శాశ్వతుడ వోయి నీవు నిశ్చయముగాను. 7
- మ॥ తలయెత్తెన్ గద, నీదు చాతురి యజంతాగహ్వరశ్రేణి గే వల పాషాణములందు; జీవకళ నిల్పంజాలు నీ సుత్తెలో మొలుచు న్యానవ విగ్రహంబులు; మహాపుణ్యండవయ్యా! హరి త్తులు, నీ బొమ్ములచెంత ముగ్గుతినందున్; శిల్పికంఠిరవా! 8

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ కవికి, శిల్పికి మధ్యగల పోలికలు చెప్పండి.
- ★ శిల్పికి శాశ్వతత్వం ఎప్పుడు వస్తుంది?
- ★ శిల్పిని “మహాపుణ్యండవయ్యా” అని కవి ఎందుకన్నాడు?

తాత్పర్యాలు

- ఓ శిల్పి! మనసు చిగురించేట్లు ఒక నల్లరాతిలో భయంకరమైన సింహోల తలలు చెక్కినావు. భూమి మీద కనిపించే కొండల్లోని రూపాలను ఎన్నివిధాలుగా దర్శిస్తావోకదా?
- మెత్తనైన నీ చేతి సుత్తిదెబ్బలతో ఎన్ని దేవాలయాలు బయటపడ్డాయో! ఒకనాడు వ్యర్థంగా పడి ఉన్న ఎన్నో బండలకు నీవల్లనే పసుపు కుంకుమలతో పూజలు పొందే భాగ్యం లభించింది. (అంటే ఆ బండలను శిల్పి దేవతామూర్తులుగా మలిచాడని తాత్పర్యం.)

3. కవి కలానికి ఉండే అలంకార రచనాశక్తి, నీ ఉలికి కూడా ఉన్నది. లేకపోతే కలినమైన రాతిస్తంభంలో (పూలు, లేత కొమ్మలను) పూలగుత్తులను ఎట్లా చెక్కగలిగావు?
4. శిల్పవిద్యను ఎరిగినవాడా! మదజలం కారుతున్న ఏనుగును, ఆ ఏనుగు పిల్లలను నున్నగా చెక్కిన నేర్పు నీతలమీద కిరీటమై వెలుగుతున్నది. నీవంటి పనివాళ్ళను చూసి తెలుగు నేల ఉప్పొంగుతున్నది. నీ దారిద్ర్యాన్ని చూసి కన్నీరు కారుస్తున్నది.
5. తెల్లరాతిలో అప్పురసను సృష్టించి, ఆమె విశాల నేత్రాలకు పక్కగా నిన్ను నువ్వు మలచుకొని సంతోష పడుతున్నావా? భళా! శిల్పి ప్రపంచంలో శాశ్వతత్వాన్ని కల్పించుకోగలిగిన నీకెవరు సాటి వస్తారు? నీ ప్రతిభకు నమస్కారాలు.
6. చూసేవాళ్ళచేత నీ శిల్పాలు ఒక మహోరాజు కథను చెప్పించగలవు. కావ్యంలో బొమ్మలను చూపే కవికి నీకు ఏమాత్రం ఫేదం లేదు. ఇది అబధం కాదు.
7. రాళ్ళలో నిదురపోతున్న బొమ్మలకు నీ ఉలిని తాకించి, మేల్కొలిపి బయటకు పిలిచావు. అవి బయటికి వచ్చి నీపేరు నిలుపవా? నీవు నిశ్శయంగా చిరంజీవివి.
8. అజంతా గుహలలో నీ సైపుణ్యం తలెత్తుకుందికదా! నీ సుత్తె వట్టి బండరాళ్ళలో కూడా జీవకళను నిలుపగలదు. నీ సుత్తెలోనుంచి మానవ విగ్రహాలు పుడుతాయి. ఓ శిల్పిశ్రేష్ఠుడా! నువ్వు పుణ్యమూర్తివి. సింహాలు నీ బొమ్మల దగ్గర చక్కదనాన్ని పొందుతాయి.

I

ఏని, అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

1. కవి శిల్పిని శాశ్వతుడనీ, ఆయన ప్రజ్జకు నమస్కారం చేయుమని చెప్పాడుకదా! దీనిమీద మీ అభిప్రాయాన్ని చెప్పండి.
2. శిల్పకళ వలె నీకు తెలిసిన ఇతర కళలేవి? ఆయా కళాకారుల గొప్పదనమేమిటి?

II

ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం

1. కింది పద్యపాదాలు పారంలోని ఏయే పద్యాల్లో ఉన్నాయి. వాటి సందర్భమేమిటి?
 - అ. బయలుపడె నెన్ని యెన్ని దేవస్థలములు.
 - ఆ. తారతమ్యంబు లే దబధ్ంబు గాదు.
 - ఇ. ఊల నిద్రించు ప్రతిమల మేలుకొలిపి
 - ఈ. శిల్పిజగంబులోన జిరజీవత్సంబు సృష్టించుకో గల

2. కవికి - శిల్పికి మధ్య పోలికలున్న పద్మాలు ఈ పారంలో ఉన్నాయి. అవి ఏయే పద్మాల్లో ఉన్నాయో గుర్తించి వాటిని రాయండి.
3. కింది గద్యాన్ని చదువండి. ఐదు ప్రశ్నలు తయారుచేయండి.

జనపదం అంటే గ్రామం. జనపదంలో నివసించే వాళ్ళు జానపదులు. వీళ్ళు ప్రదర్శించే కళలను జానపదకళలు అంటారు. యక్కగానం, వీధినాటకం, వీరభద్రవిన్యాసాలు, హరికథ, ఒగ్గుకథ, బుర్రకథ వంటివి కొన్ని జానపదకళారూపాలు. వీటిని కాపాడుకోవలసిన బాధ్యత మనమైన ఉన్నది.

చిత్రలేఖనం, సంగీతం, శిల్పం, సృత్యం, కవిత్వం వంటివి లలితకళలు. భావం మనస్సుకు హత్తుకొనే రకంగా బొమ్మను గీయడం చిత్రలేఖనం. వీనుల విందుగా ఉండే గానకళ సంగీతం. రాళ్ళను చెక్కి అనేక భావాలను మనసులో కలిగించే కళ శిల్పకళ. రాగ, తాళ, లయలకు తగిన విధంగా అభినయం చేయడం సృత్యకళ. ఒక భావాన్ని సూటిగా చెప్పుకుండా మాటల వెనుక మరుగుపరచి మనసుకు ఉల్లాసం కలిగించే విధంగా పదాలను కూర్చు చెప్పేదే కవిత్వం.

III

శ్వయరచన

1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.
 - అ. శిల్ప రాళ్ళలో ఏయే రూపాలను చూసి ఉంటాడు?
 - ఆ. నల్లని రాళ్ళకు శిల్పిమీద కృతజ్ఞత ఎందుకుండాలి?
 - ఇ. కవికి, చిత్రకారుడికి ఉండే పోలికలు, భేదాలు ఏమిటి?
 - ఈ. చూసే వాళ్ళకు శిల్పాలు మహారాజుల కథలు చెప్పగలవని కవి ఎందుకు అన్నాడు?
2. కింది ప్రశ్నకు పది వాక్యాల్లో జవాబు రాయండి.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని శిల్పకళాసంపదను గురించి సాంతమాటల్లో వివరించండి. (లేదా)

శిల్ప గొప్పదనాన్ని వివరిస్తూ సాంతమాటల్లో రాయండి.

IV

సృజనాత్మకత / ప్రశంస

శిల్పిని గురించి ఆత్మకథ రాయండి. దీన్ని ఏకపాత్రాభినయంగా ప్రదర్శించండి.

ఉండా : నేను తెలుసా! నేను రాళ్ళను చెక్క....

V

పదజాల వినియోగం

1. కింది వాక్యాలు మీ పారంలోనివే! వీటిలో గీతగీసిన పదాల అర్థాలు తెలుసుకొని వాటితో వాక్యాలను తిరిగి రాయండి.
 - అ. భయద సింహాముల తలలు
 - ఆ. వసుధ గస్పట్టు పర్వతములందు

- ఇ. శాశ్వతుడవోయి నీవు నిశ్చయముగాను
 ఈ. తెనుగుందేశము నిన్నవంటి పనివానిం జూచి యుప్పాంగుచుండును
 ఉ. నీ సుత్తెలో మొలుచు న్యానవ విగ్రహంబులు

2. కింది వాక్యాల్లో ఉన్న ప్రకృతి వికృతులను గుర్తించి రాయండి.

- అ. సింగం బావిలో తన మొగాన్ని చూసి అది మరో సింహం ముఖమని అనుకొన్నది.
 ఆ. కరంటు స్తుంభాలు ఉరికంబాలు కాగూడదు.
 ఇ. నిద్ర మనకు అవసరమే కాని మనమే నిద్రుర మొహలం కాగూడదు.
 ఈ. పేదలకు సహాయం చేయడం వున్నో. ఆ పుణ్యమే మను నిలుపుతుంది.

3. సూచనల ఆధారంగా పాఠ్యాంశంలోని పదాలతో గడులు నింపండి.

అడ్డం

- శిల్పాలు చరిత్రను ... వేయించగలవు
- కవి చేతిలోనిది
- దేవకంలో 'ళం' తీసేస్తే
- మూడోపద్యం రెండోపాదంలో మొదటి పదం చివరి అక్షరం లోపించింది.
- శిల్పంగా మారేది
- శిల్పి ప్రజ్ఞకు మనం సమర్పించేది

నిలువు

- ఈ పదం భూమికి మరో అర్థం
- కవిత్వం చెప్పడాన్ని ఇట్లా అంటారు
- రాతికి మరో పదం తలకిందులైంది
- 'స్వప్నం' పర్యాయపదం
- శిలను శిల్పంగా మలిచేవాడు.
- బోమ్మలు అని అర్థమున్న పదంలో మొదటి అక్షరం లోపించింది.

1		★	2		3
	★	3		★	
	★	★		★	
★	4		★	★	
5		★	6	★	★
	★	6			

VI

భాషను గురించి తెలుసుకుండాం

సపర్రదీర్ఘసంధి

* కింది పదాలను పరిశేలించండి. సంధి జరిగిన విధానం గమనించండి.

అ. శివాలయం	=	శివ + ఆలయం	=	అ + అ = అ
ఆ. మునీంద్రుడు	=	ముని + ఇంద్రుడు	=	ఇ + ఇ = ఈ
ఇ. భానూదయం	=	భాను + ఉదయం	=	ఉ + ఉ = ఉఁ
ఈ. మాత్రాణం	=	మాత్ర + బుణం	=	బు + బు = బుం

పై పదాలను విడదీసినపుడు మొదటి (పూర్వ), రెండవ (పర) పదాల్లో ఒకేరకమైన అచ్చులున్నాయికదా! అట్లా ఆ రెండు అచ్చులు కలిసినపుడు వాటివాటి దీర్ఘాలు వచ్చాయి.

$$\begin{array}{ccccccccc} \text{అ/ఆ} & + & \text{అ/ఆ} & = & \text{అ} & & \text{ఇ/ఈ} & + & \text{ఇ/ఈ} \\ \text{ఉ/ఊ} & + & \text{ఉ/ఊ} & = & \text{ఉ} & & \text{ఐ/ఎఱు} & + & \text{ఐ/ఎఱు} \\ & & & & & & & \text{బు/బుఱు} & + & \text{బు/బుఱు} \\ & & & & & & & & = & \text{బుఱు} \end{array}$$

అ, ఇ, ఉ, ఐ, బు లకు అవే అచ్చులు (సవర్ణాలు) వచ్చి చేరినపుడు వాటి దీర్ఘాలు ఏకాదేశంగా వస్తాయి. దీనినే సవర్ణదీర్ఘసంధి అంటాం.

అ, ఇ, ఉ, ఐ, బు లకు సవర్ణాలు పరమైతే దీర్ఘం ఏకాదేశంగా వస్తుంది.

‘ఏకాదేశం’ అంటే ఒక వర్ణం స్థానంలో మరొక వర్ణం వచ్చిచేరడం.

ఒకేరకమైన అచ్చులను ‘సవర్ణాలు’ అంటాం.

1. కింది పదాలను విడదీయండి.

ఉదా: హిమాలయం	=	హిమ	+	ఆలయం	=	(ఆ + ఆ = ఆ)
1. కిరీటాకృతి	=	+	=	()
2. మహానందం	=	+	=	()
3. మహీంద్రుడు	=	+	=	()
4. గురూపదేశం	=	+	=	()
5. కోటీశ్వరులు	=	+	=	()
6. మాత్రాణం	=	+	=	()

ప్రాజెక్టుపని

మీ గ్రామం / ప్రాంతంలోని కళలను గురించి, కళాకారులను గురించి వివరాలు తెలుసుకొని వాళ్ళ గొప్పదనాన్ని గురించి నివేదిక రాయండి.

నేనివి చేయగలనా ?

- ★ ఈ పాఠంలోని పద్యాలను రాగ, భావయుక్తంగా చదువగలను.
- ★ భావాల ఆధారంగా పద్యపాదాలను గుర్తించగలను.
- ★ కళాకారుల సైపుణ్ణాన్ని ప్రశంసిస్తూ మాట్లాడగలను.
- ★ శిల్పి గొప్పదనాన్ని వివరిస్తూ వ్యాసం రాయగలను.
- ★ శిల్పి అత్యకథను రాసి ఏకపాత్రాభినయం చేయగలను.

అవును / కాదు
అవును / కాదు
అవును / కాదు
అవును / కాదు
అవును / కాదు

శిల్పి పల్ల రాయి శిల్పంగా మారి గౌరవాన్ని పొందుతుంది. అట్లే విద్యవల్లే మనిషికి గుర్తింపు లభించి, ఉన్నతంగా ఎదుగుతాడు.

8. రామాలలోని వేడుకలు - కీడావినోదాలు - దేవులప్రతి రామానుజరావు

బొమ్మను చూడండి - ఆలోచించండి - మాట్లాడండి

ప్రశ్నలు

- పై బొమ్మ దేనినిగూర్చి తెలియజేస్తున్నది?
- పై బొమ్మలో ఎవరెవరు ఏమేమి చేస్తున్నారు?
- మీరు ఎప్పుడైనా జాతరలకు వెళ్ళారా? ఏయే జాతరలకు వెళ్ళారు?
- మీకు తెలిసిన/చూసిన జాతర గురించి చెప్పండి?

పారం ఉద్దేశం

నేడు సామాన్య ప్రజానీకానికి వివిధ రకాలైన వినోద కార్యక్రమాలు అందుబాటులో ఉన్నాయి. ప్రపంచమే ఒక చిన్న గ్రామమైనది. ఎక్కడ ఏం జరిగినా, ఇంట్లో కూర్చొని ప్రసార మాధ్యమాల ద్వారా వాటిని చూస్తున్నాం. సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అభివృద్ధి చెందక ముందు గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో సామాన్య ప్రజలకు ఏయే వినోదసాధనాలు ఉండేవో, వాటిద్వారా గ్రామీణులు ఎట్లా ఆనందాన్ని పొందేవారో, తద్వారా ఆనాటి సంస్కృతిని తెలుసుకొని గౌరవించడం ఈ పారం ఉద్దేశం.

పాత్యభాగ వివరాలు

ఈ పాఠం రేడియో ప్రసంగం' ప్రక్రియకు చెందినది.

సిద్ధం చేసుకొన్న వ్యాసం రేడియోద్వారా ప్రసారం చేయబడుతుంది.

విషయ క్రూపుత, సరళత రేడియో ప్రసంగ లక్షణాలు.

గ్రామాలలో జరిగే వివిధ వేదుకలు, క్రీడావినోదాల గురించి దేవులపల్లి రామానుజరావు తన ప్రసంగంలో వివరించాడు.

25-08-1917
08-06-1993

రచయిత పరిచయం

ఆంధ్ర సాహిత్య సాంస్కృతిక ఉద్యమ నిర్మాతల్లో ఒకరు, జాతీయ పునరుజ్జీవన మహాాద్వామ కార్యకర్త, తెలంగాణ ప్రజలు గర్వించదగ్గ రచయిత దేవులపల్లి రామానుజరావు.

వరంగల్ అర్ఘ్య జిల్లాలోని దేశాయిపేట గ్రామంలో వేంకటచలపతిరావు, ఆండాళము దంపతులకు జన్మించాడు. ప్రాథమికవిధ్య దేశాయిపేటలో, షైస్కూలువిధ్య హన్స్కొండలో పూర్తిచేశాడు. 1946 లో 'శోభ' అనే సాహిత్య మాసపత్రికను ప్రారంభించి సంపాదకుడిగా ఉన్నాడు. గోలకొండ పత్రికను కొంతకాలం నడిపించాడు. పచ్చతోరణం, సారస్వత నవనీతం, తెనుగు సాహితి, వేగుచుక్కలు, తెలంగాణ జాతీయోద్యమాలు మొదలైనవి ఈయన రచనలు. 'ఏబది సంవత్సరాల జ్ఞాపకాలు' ఈయన ఆత్మకథ. ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్తుకు, ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమి అధ్యక్షుడిగా రాజ్యసభ సభ్యుడిగా విశేష సేవలు అందించాడు.

విద్యారులకు సూచనలు

- ★ పాఠంలోని బౌమ్యులు చూడండి. పాఠం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. విషయాన్ని ఊహించండి.
- ★ పాఠాన్ని చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
- ★ అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
- ★ పార్యపుస్తకం చివరన ఉన్న 'పదాలు - అర్థాలు' పట్టిక చూసి, తెలియని పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకొండి.

ప్రవేశిక

గ్రామీణ ప్రాంతాల ఆటలు ఈ రోజుల్లో దాదాపుగ కనుమరుగైనాయి. ప్రస్తుతం ప్రజలు ఆడే ఆటలు గెలుపు ఓటములే లక్ష్మింగా కొన్ని సందర్భాలలో జూదంగా పరిణమించాయి. పిల్లలు షైదానాలకు దూరమై కంప్యూటర్లతో చరవాణి (సెల్ఫోన్) లతో ఆటలాడుతూ శారీరక వ్యాయామానికి ప్రాధాన్యతను ఇవ్వడంలేదు. పాశ్చాత్య వికృతన్యత్యాలు, ప్రసారమాధ్యమాలలోని విపరీతపోకదల ప్రవాహంలో కొట్టుకుపోతూ ఇరుగుపొరుగు వారి సంబంధాలకు దూరమైతున్నారు. తద్వారా మానవ సంబంధాలు తెగిపోతున్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో శారీరక, మానసిక వికాసానికి దోహదపడే ఆటలు, వినోదాల గూర్చి తెలుసుకోవడం అత్యంత అవసరం. ఆటపాటలు మన సంస్కృతిలోభాగం. పూర్వం గ్రామాలలో ఎట్లాంచి ఆటలు, వినోదాలు ఉండేవో తెలుసుకుండాం.

I

గౌతమి, కృష్ణవేణులకు ఆవాసమై, పాడిపంటలకు నిలయమైన తెలుగుసీమలోని పల్లెపట్టులలో కళాసౌందర్యము అడుగడుగున గోచరిస్తున్నది. తెలుగువారి భాష యొంత మధురమైనదో, వారి సామాజిక జీవనమంత సుందరమైనదని చెప్పితే అతిశయోక్తి ఆవంతయునుగాదు. భారతదేశమంతటిలో నున్నట్టే తెలుగుసీమలో గూడ నూటికి తొంబదిపాళ్ల జనులు పల్లెటూళ్లోనున్నారు. తరతరాల నుండి వ్యాప్తిలోనున్న వేడుకలు, క్రీడావినోదాలు ఎన్నియో ఇక్కడ కలవు. ఈ క్రీడావినోదాలలో తెలుగువారి సుకుమార అభిరుచి ప్రతిబింబిస్తున్నది.

ట్రీలకు, పురుషులకు, బాలబాలికలకు ప్రత్యేకంగా కొన్ని వినోదాలు, ఆటపాటలు ఉన్నవి. వీనితోపాటు ట్రీ పురుషులకు సమానముగా ఆదరణీయములైన వినోదాలు, క్రీడలు కూడ కొన్ని కలవు. ఈ క్రీడలలోను, వినోదాలలోను తెలుగు ప్రజల స్వభావ గుణమైన సాందర్భరక్తి మనకు స్పష్టంగా కనుపిస్తుంది. ఇందులో కొన్ని విశ్రాంతి సమయాలలో ఆటవిడుపు కొరకు ఉద్దేశించిన క్రీడావినోదాలు, మరికొన్ని పండుగపబ్బాలలో సర్వజనులు సమానముగా ప్రోత్సహించి, ఆనందించే వినోదాలు; ఇంక కొన్ని పెంచ్చిండ్లు మొదలైన శుభకార్యాల సందర్భాలలో నిర్వహించే వేడుకలు. కొన్ని క్రీడలు, వినోదాలు శీమంతులకు మాత్రమే అందుబాటులో నుండునవి. మరికొన్ని క్రీడలు సార్వజనికమైనవి అన్ని తరగతుల ప్రజలకు అందుబాటులో నుండునవి. ఈవిధంగా జనుల ఆర్థికస్థితిని అనుసరించి, వయస్సును అనుసరించి, విజ్ఞానమును అనుసరించి, మనోరంజనము గావించు క్రీడలు తెలుగు సీమలో పుష్టులంగా వున్నవి.

ఈ వినోదాలలోను, వేడుకలలోను, పాటలను మొట్టమొదలు పేర్కొనువలసి వుంటుంది. పాలములో కలుపుదీనే పడుచులు, ఎద్దులను గానే బాలకులు, సంపన్నుల యిండ్లలో కావలసినంత తీరికవున్న ట్రీలు, బాలికలు, ఈ పాటలను పాడుతూ వుంటారు. పూర్వకాలంలో తుమ్మెదపదాలు, పర్వతపదాలు, శంకరపదాలు, నివాళిపదాలు మనదేశములో అధిక వ్యాప్తిలో ఉన్నట్లు తెలుస్తున్నది. కాని యానాడు ఈ పాటలు ఇంచుమించుగా నశించినవనే చెప్పవలసి వున్నది. సేద్యముచేస్తూ కూలీలుపాడే జాజరపాటలు ఈనాటికిని కొన్ని ప్రాంతాలలో విశేష వ్యాప్తిలో వున్నవి. హైద్రాబాదు నగరానికి నూరుమైళ్లోనున్న వరంగల్ జిల్లా మానుకోట తాలూకాలో ఈ పాటలను రైతు యువకులు మక్కువతో ఈనాటికి పాడుకుంటున్నారు. ప్రత్యేకంగా ట్రీలు పాడుకొనే పాటలు గూడ యొన్న వున్నవి. ఇందులో పెంచ్చి పాటలు, కూతురుని అత్తమామలకు అప్పగించే సందర్భంలో పాడే అప్పగింతపాటలు, మంగళహరతులు, ముఖ్యంగా పేర్కొనుదగియున్నవి. తెల్లవారకముందే లేచి మేలుకొలుపులు అలపించే అలవాటు ఈనాటికిని మన పల్లెటూళ్లోని పూర్వపద్ధతి కుటుంబాలలో కనుపిస్తున్నది. పసిపిల్లలను ఉయ్యాలలో నిద్రబుచ్చుట కొరకు పాడే జోలపాటలను మనదేశంలో విననివారు ఉండరని చెప్పవచ్చును. ఈవిధంగా వివిధమైన పాటలు వివిధ సందర్భాలలో మన పల్లెటూళ్లలో వీనులకు విందు జేస్తుంటపి.

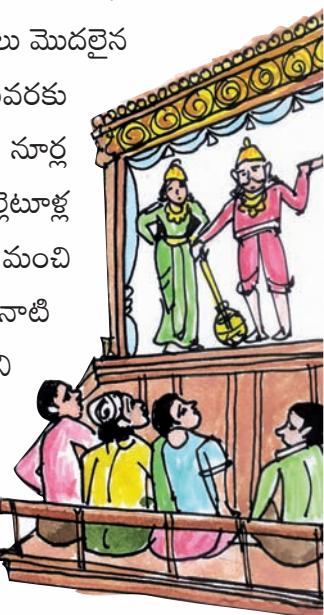
ఆటలకూ పాటలకూ వీడరాని చుట్టరికమున్నది. తెలుగు పల్లెలలో రకరకాలైన ఆటలను మనము చూడవచ్చును. ఈ ఆటలు మనస్సుకు ఉల్లాసము కలిగించే వేడుకలు. ఇందులో సమస్త జనులను ఆకర్షించే తోలుబొమ్మలాట సుప్రసిద్ధమైనది. ఈ తోలుబొమ్మలాట తెలుగువారి ప్రత్యేకత. వారు అనేక సంవత్సరాలనుండి ఉపాసించిన కళ. ఒక సన్ననిబట్టను తెరగాగట్టి ఆ తెర వెనుక పెద్ద దివిటీలు వెలిగింతురు. తెరవెనుక తోలుబొమ్మల కాళ్ళకూ, చేతులకూ దారాలు గట్టి బొమ్మలను నిలబెట్టి దారాలను లాగుతూ దివిటీల వెలుగులో వాని ఆడింతురు. ఈ ఆటను ఆడించే నిపుణులైనవారు కొందరు, మన పల్లెటూళ్ళలో తిరుగుతూ వుంటారు. ఈ తోలుబొమ్మలాటలు ఎక్కువగా రామాయణ భారత కథలకు సంబంధించినవి. నిజానికి రామాయణమూ, భారతమూ, మన దేశీయులలో ప్రతి రక్తకణమునందును జీర్ణించిన కథలు.

ఈ తోలుబొమ్మలాట వలనే బహుళ ప్రచారము పొందినవి యక్కగానాలు అనే వీధినాటకాలు.

ఈ నాటకాలను ఆడేవారిని జక్కులు అని పిలుస్తుంటారు. భాగవతములోని కృష్ణలీలలు మొదలైన వానిని ఆడేవారిని భాగోతులని గూడ పిలుస్తుంటారు. కొన్ని సంవత్సరాల క్రిందటివరకు మన పల్లెటూళ్ళలో ఈ భాగోతుల ఆటలు విరివిగా జరుగుతూ వుండేవి. ఎన్నో నూర్ సంవత్సరాలనించి యక్కగానాలు, తోలుబొమ్మలాటలతోపాటు, భాగోతాలు మన పల్లెటూళ్ళ ప్రజలను రంజింపజేస్తున్న వినోదాలు, వేడుకలు. ఇవన్నీ తెలుగువారి కళాభిరుచికి మంచి నిదర్శనాలు. భజనమండలులను స్థాపించి, వారానికొకసారి (ఏ శనివారమునాటి సాయంత్రమో) ప్రజలొకచోట సమావేశమై భజనలు గావించుట మన పల్లెటూళ్ళలోని వినోదాలలో ఒక ప్రత్యేకమైన వినోదము. ఇతరులు అడుతుండగా చూచి వినోదించే

ఆటపాటలలో చేరే వినోదాలు బోభీలికథ, బాలనాగమ్మ కథ మొదలైనవి. ఈ కథలను చెప్పేవారు గంటలతరబడి, ఒక్కాక్కసారి ప్రిండంతా, పల్లెటూరి ప్రజలను ఆకర్షించి, వినోదింపజేస్తుంటారు. కాని ఈనాటి మారిన వరిస్తితులలో వీటికన్నింటికి వ్యాపి తగిపోతున్నది. ఈ కథలను జెప్పేవారి నేర్చు చాలగొప్పది. వినోదాల రక్తము ఉడుకెత్తునట్లుగా వీరగాథలను వీరు చెప్పచుందురు.

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ స్త్రీలు ఏయే పాటలు పాడుకుంటారు? మీకేమైనా తెలిస్తే చెప్పండి.
- ★ గ్రామీణులను ఎక్కువగా ఆకర్షించిన కళారూపం ఏది? అది ఎందుకు బాగా నచ్చి ఉంటుంది?
- ★ మీకు నచ్చిన గ్రామీణ వినోదం ఏది? అది ఎందుకు నచ్చింది?

II

స్వయంగా పాల్గొని ఆనందించే ఆటలు, పాటలు, మన పల్లెటూళ్ళలో చాలా కనిపిస్తున్నవి. రంగురాట్టుము ఈవిధమైన వేడుకలలో ఒకటి. జనులు ఈ రంగురాట్టుము ఎక్కి గిరున తిరుగుట అందరికి బాగా తెలిసిన వినోదమే. ప్రాధాబాదు నగరంలో ప్రతి సంవత్సరము జరిగే అభిల భారత ప్రదర్శనపు ఆవరణలోపల ఈ వినోదాన్ని చూడవచ్చును. మన పల్లెటూళ్ళకు ప్రత్యేకమైనది గిల్లిదండ అనే ఆట. ఈ ఆట చాలా పురాతనమైనది.

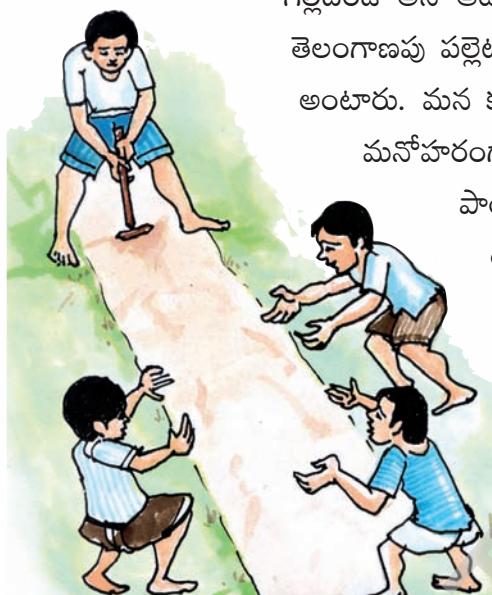
తెలంగాణపు పల్లెటూళ్ళలో దీనిని చిరగోనే అని కూడ అంటారు. మన కవులు వ్రాసిన పుస్తకాలలో ఈ ఆట మనోహరంగా వర్ణింపబడింది. భారతంలో కొరవ

పాండవులు ఈ ఆటను ఆడినారంటే, ఇది

యౌంత పురాతనమైనదో తెలుస్తుంది. ఒక చిన్న క్రముక్కను పెద్ద క్రతో కొట్టుతూ, ఈ ఆటను ఆడుతుంటారు. ఈ ఆటను క్రికెట్టతో పోల్చవచ్చును. కొందరు దీనిని స్వదేశీ క్రికెటు అని మెచ్చుకోవడం కలదు. కోడిపందములు తెలుగుదేశీయులు ప్రత్యేకంగా కొన్ని సంవత్సరాల క్రిందటివరకు అభిమానించిన ఆట. ముఖ్యంగా సంక్రాంతి సందర్భములో, ఈ ఆటను అత్యంత ఆసక్తితో ఆడేవారు. ఈ ఆట గూడ పలనాటి వీరచరిత్రలో చక్కగా వర్ణింపబడింది.

బొంగరాల ఆట మన గ్రామాలలో మిక్కిలి ప్రచారములోనున్న క్రీడ. పిల్లలకు ఈ ఆటలో మిక్కిలి ఆసక్తి. ఇవన్నీ గృహాల వెలుపల బహిరంగ ప్రదేశాలలో ఆడే ఆటలు. ఈ ఆటలు జరుగుతూ వుంటే జనులు ఎంతో ఉత్సాహంతో వీనిని తిలకించుతుంటారు.

ఈ అటలతోపాటు కాలక్షేపముకొరకు, ఇండ్లలో కూర్చుండి ఆడే ఆటలు ప్రత్యేకమైనవి కొన్ని వున్నవి. ఈ ఆటలలో చదరంగము మిక్కిలి ముఖ్యమైనదే కాక చాల ప్రసిద్ధిచెందినది. అసలు ఈ ఆట మొట్టమొదట మన దేశములోనే ప్రారంభమైనదని కొందరు చెప్పుతుంటారు. ఏమైనప్పటికి, ఈ ఆటకు మన పల్లెటూళ్ళలోని కుటుంబాలలో మంచి ప్రచారము వున్నది. ఈ ఆట ఆడటంలో కొందరు సాటిలేని వైపుణ్యము కలిగి వుంటారు. చదరంగము వంటి ఆట యింకొకటి పులిజాదము. ఈ పులిజాదము మూడురకాలుగా వున్నది. ఒక పటము మీద, చిన్న రాళ్ళో లేక చింతగింజలనో తీసికొని, కొన్నింటిని పులులుగాను, కొన్నింటిని మేకలుగాను భావించి, ఆడే ఆట యిది. పులులసంఖ్య మూడింటికన్న మించదు. మేకలసంఖ్య పదహారింటి వరకు వుంటుంది. ఒకరు పులులను తీసికొని, యింకొకరు మేకలను తీసికొని ఈ ఆటను ఆడుచుందురు. ఇప్పుడు ప్రచారము తగ్గిపోయినా, యిటీవల వరకు, మన పల్లెటూళ్ళలోని ఉన్నత కుటుంబాలలో విశేష ఆసక్తితో ఆడిన ఆట పాచికల ఆట; దీనికి అక్కుక్కిడ అని మరోపేరు ఉన్నది. ఈ ఆట గూడ తరతరాల నుండి మనదేశములోని ప్రజలను ఆకర్షించినది. మన

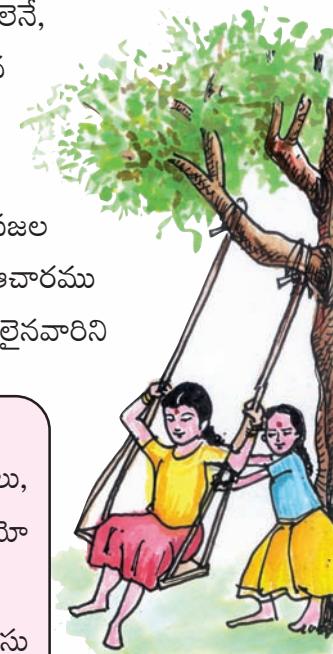
ప్రబంధాలలో ఈ ఆటను రమణీయంగా మనకవులు వర్ణించినారు.

రుక్షిణీకృష్ణులు ఈ ఆటను అడినట్లు ఉత్తర హరివంశములో మనోహరముగా వర్ణింపబడినది. ఈ తరగతికి చెందిన యింకొక ఆట పచ్చిసు. ఈ ఆటలో స్త్రీలకు ఆసక్తి ఎక్కువ. రంగుగుడ్లలో అందముగా పచ్చిసును కుట్టించి, దానిమీద పూసలతో ఇండ్లను ఏర్పాటుచేసి, గవ్వలను వేస్తూ ఈ ఆటను ఆదే దృశ్యము పల్లెటూళ్ళలో ఏమాత్రము కొద్ది పరిచయము కలిగినవారికైనా బాగా పరిచితమైనదే. ఈ ఆటలు మన గ్రామీణ సంస్కృతి శోభకు మంచి ప్రతిబింబాలు.

జనులను వినోదింపజేయడానికి ప్రత్యేకంగా ఉద్దేశించిన వేడుకలు ఇంకా యొన్నో మన పల్లెటూళ్ళలో చూడవచ్చును. వినోదాలే వృత్తిగా కలిగినవారు గూడ కొందరున్నారు. ప్రస్తుత పరిస్థితులలో ప్రోత్సాహము లేనందువలన జీవనోపాధి కొరకు వీరు యితర వృత్తులను అవలంబించడంచేత వీరి సంఖ్య తగ్గిపోతున్నది. గంగిరెద్దులను అలంకరించి, యిల్లిలు తిరిగేవారు ఈ శ్రేణికి చెందినవారే. పగటివేషాలను వేసుకొని, ప్రజలను వినోదింపజేసేవారు మనకు కనిపిస్తుంటారు. వీరిని పగటివేషాల వారనీ, బహురూపుల వారనీ పిలుస్తుంటారు. విప్రవినోదులనే వారు గారడీవిద్యలో ప్రవీణులు. వీరు అనేక ఇంద్రజాల ప్రదర్శనలు చేస్తుంటారు. వీరందరూ, జనుల పోషణ మీద ఆధారపడి ఈ పనులను వృత్తిగా తీసికొని, అందులో గొప్ప నైపుణ్యం సంపాదించి నటువంటివారు.

పల్లెటూళ్ళలో ఉయ్యాలలూగుట బాలబాలికలే గాక పెద్దలు గూడ మిక్కిలి మక్కువ చూపించే క్రీడ. ఏదోవిధమైన ఉయ్యాలను మనము అనేక గృహాలలో చూడవచ్చును. ఈమధ్య యితర క్రీడల వలనే, సన్మగిలిపోతున్నప్పటికినీ గుర్రపుస్వారీ మన గ్రామాలలో బాగుగా అభిమానించిన క్రీడ. మల్లయుద్ధాలు, కుస్తీలు మొదలైనవి తరతరాలనుండి మనవారు అభిమానించి, ప్రోత్సహించిన క్రీడలు. తెలుగుదేశంలోని జమీందార్లు ఇందులో ప్రవీణులైనవారిని తమ ఆస్థానాలలోనికి చేరదేసి వారిని పోషించిరి. దనరాపండుగ సందర్భాలలో ప్రజల సమక్కాన యి మల్లయుద్ధ ప్రదర్శనలు కుస్తీలు జరిపించి, వారికి బహుకరించే ఆచారము ఇటీవలివరకు మన పల్లెటూళ్ళలో వుండేది; కత్తిసాము, కట్టిసాములలో ప్రవీణులైనవారిని మన పల్లెటూళ్ళలో చూడవచ్చును.

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ స్వయంగా పాల్గొని ఆనందించే ఆటలు, పాటలు ఎందుకు ప్రజలకు నచ్చుతాయో చెప్పండి.
- ★ ఈరోజుల్లో స్త్రీలు మధ్యాహ్నవేళ పచ్చిసు మొదలైన ఆటలు ఎందుకు ఆడటం లేదో చెప్పండి.

వన్నది. పురుషులు గూడ కోలాటము వేయడం, ఆ సందర్భాలలో పాటలు పాడడం కొన్ని ప్రాంతాలలో కనుపిస్తుంది. అందుచేత దీనిని స్త్రీ పురుషులకు సమాన ఆదరణీయమైన క్రీడ యని కూడ చెప్పవచ్చును.

ప్రత్యేకంగా బాలికలు అభిమానించే ఆట చెమ్మచెక్కు ఆట. తెలుగుసీమలో ఏ పల్లెటూరికి వెళ్లినా చూడ వచ్చును. అచ్చనగండ్ల ఆట మన పల్లెటూళ్ళ బాలికలు అభిమానించే మరొక రమ్మమైన క్రీడ. క్రచ్చకాయలను ఎగురవేస్తూ, ఆడపిల్లలు ఈ ఆటను ఆడే దృశ్యము మిక్కిలి సుందర మైనది. ఒమన గుంటలాటా బాలికలకు, యువతులకు అభిమానాస్వదమైన క్రీడ. ఒక కట్ట దిమ్మలో పద్మాలుగు గుంటలు చెక్కించి, వాటిలో చింతగింజలు పోసి ఈ ఆటను ఆడుతుంటారు. ఈవిధమైన కట్ట దిమ్మలు పల్లెటూళ్ళకు వెళ్లిచూస్తే అనేక కుటుంబాలలో కనిపిస్తుంటవి. గుజ్జనగూళ్ళ ఆట గూడ బాలికలకు ప్రత్యేకమైనది. రుక్కిణీదేవి చిన్నప్పుడు ఈ ఆటను ఆడినట్లు భాగవతంలో పోతనగారు తెలిపినారు. బొమ్మరిండ్లలో గూర్చండి బాలికలు గురుగులలో రకరకాల వంటలు వండి వడ్డించునట్లుగా వినోదించే ఈ ఆట ఆడపిల్లలకు మిక్కిలి ప్రియమైనది. గీరన గింజల ఆట బాలికలు అభిమానించే మరొక క్రీడా విశేషము. ముగ్గులు వేయడం పల్లెటూరి బాలికలకు, యువతులకు మిక్కిలి ఆహోదకరమైన వేడుక. రకరకాల ముగ్గులను వేయడంలో నైపుణ్యము ప్రదర్శించే స్త్రీలు మన పల్లెటూళ్ళ యందు పుష్పలముగా కనిపిస్తుంటారు. ఈ ముగ్గులు తెలుగుపడతుల సౌందర్యరక్తికి, కళాభిరుచికి, మేలి ఉదాహరణలు. ఈనాడు ఎక్కువగా వ్యాప్తిలో లేకపోయినా చిలుకలను పెంచి, వానికి బుద్ధులు చెప్పి వినోదించుట తెలుగు సీమలోని పల్లెటూళ్ళ యందలి సంపన్న గృహాలలోని సుందరాంగుల వేడుకలలో బహు రమ్మమైనది.

ఈవిధంగా మన పల్లెటూళ్ళ జీవితాన్ని పరిశీలించి, క్రీడలకు, వినోదాలకు మనవారు ఎంత ముఖ్యమైన స్థానాన్ని యిచ్చినారో వెల్లడి కాగలదు. క్రీడాభిరామమైన పల్లెటూరి జీవితములోని ఉత్తమ సంస్కృతిని ఈ క్రీడలు, వేడుకలు, వినోదాలు మనకు వెల్లడి చేస్తున్నావి.

(రేడియో ప్రసంగము - 1959)

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ మీకు తెలిసిన జాతర గురించి చెప్పండి.
- ★ ‘ముగ్గులు స్త్రీల కళాభిరుచికి ఉదాహరణలు’ అనే రచయిత అభిప్రాయాన్ని సమర్థిస్తూ మాట్లాడండి.
- ★ గ్రామీణ ఉత్సవాల వల్ల ప్రజలకు కలిగే ప్రయోజనం ఏమిటి?

I

విని, అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

1. గ్రామాలలోని కళలు, క్రీడలు నేడు మనకు కనిపించకపోవదానికి కారణాలు చెప్పండి.
2. గ్రామీణ కళలు, క్రీడలు ప్రజలను సమైక్యంగా ఎట్లా ఉంచాయా చర్చించండి.

II

ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం

1. కింది విషయాలు పాఠంలో ఏమే పేరాలలో ఉన్నాయో వెతికి వాటికి సంబంధించిన ముఖ్యాంశాలు పట్టికలో రాయండి.

విషయం	పేరా	ముఖ్యాంశాలు
1. తోలుబోమ్మలాట		
2. చిరుగోనె ఆట		
3. అక్కకీడ		

2. కింది పేరాను చదివి ఐదు ప్రశ్నలు తయారుచేయండి.

మన రాష్ట్రంలో సాధనాశూరులు ఇంద్రజాలవిద్యను అధ్యాత్మంగా ప్రదర్శిస్తారు. వీరి ప్రదర్శన గ్రామం మధ్యలో ఖాళీప్రదేశంలో ఏర్పాటుచేస్తారు. ప్రేక్షకులు చూస్తుండగానే తెల్లని పస్తాలతో ఒక గుడారం ఏర్పాటుచేసి, ప్రదర్శన ప్రారంభిస్తారు. గుడారంముందు హోస్యగాడు నిలబడి తనకు వివిధ దేవతల విగ్రహాలు కావాలని ప్రధాన సాధనాశూరుని కోరతాడు. వేములవాడ రాజన్మ, ధర్మపురి నర్సన్న, తిరుపతి వెంకన్న, కొండగట్టు అంజన్న... అంటూ హోస్యగాడు వివిధ దేవుళ్ళపేర్లు చెబుతుంటాడు. ప్రధాన సాధనాశూరుడు ఒక్కొక్క రాయిని ఒక్కొ దేవునిగా అభివర్ణిస్తా, మూసి ఉన్న గుడారంలో పెడతారు. చివరకు గుడారం తెరచి చూస్తే రాళ్ళకు బదులుగా దేవతల విగ్రహాలు ధూపదీపనైవేద్యాలతోసహి ప్రత్యక్షమైతాయి. దీంతో చూపరులు ఆశ్చర్యచకితులౌతారు.

వీరి ప్రదర్శనలో ప్రేక్షకుని తలపై పొయ్యెట్టి పూరీలను కాల్పుడం, నీళ్ళకుండలో మూడురంగుల ఇసుకను పోసి, విడివిడిగా మూడురంగుల ఇసుకను ముద్దలు ముద్దలుగా తీయడం, గుడారంలోని ఒక కర్రకు కల్పిన వ్యక్తి మరో కర్రకు మారడం వంటి అంశాలు అందరినీ ఆకర్షిస్తాయి.

III

స్వయంచారణ

- 1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.**
 - అ. శ్రీల పాటల వల్ల శ్రీలకు, పిల్లలకు ఎట్లా ఆనందం కలుగుతుందో వివరించండి.
 - ఆ. ‘వినేవారి రక్తము ఉడుకెత్తునట్లు కథ చెప్పడం’ అంటే మీరు ఏమనుకుంటున్నారో రాయండి.
 - ఇ. ‘కొన్ని వినోదాలు శ్రీమంతులకు మాత్రమే అందుబాటులో ఉండేవి’ అనే వాక్యాన్నిబట్టి వినోదాలకు ఆర్థికస్థితికి గల సంబంధాన్ని చెప్పండి.
 - ఈ. ఒకనాటి బాలికల ఆటలకు, నేటి బాలికల ఆటలకు గల తేడాలు చెప్పండి.
- 2. కింది ప్రశ్నకు పది వాక్యాల్లో జవాబు రాయండి.**

క్రీడలు, వినోదాలు మానవ జీవితానికి ఎందుకు అవసరమో తెలుపుతూ మీ అభిప్రాయం రాయండి.

(లేదా)

ఆటకు పాటకు వీడరాని చుట్టరికమున్నదనే రచయిత మాటలను సమర్థిస్తా రాయండి.

IV

సృజనాత్మకత / ప్రశంస

మీకు తెలిసిన ఏవేని నాలుగు పద్యాలను బతుకమ్మ పాటలాగా మార్చి రాయండి.

ఉదా : ఉప్పుకప్పురంబు ఉయ్యాలో...
 ఒక్కపోలికనుండు ఉయ్యాలో...
 చూడచూడరుచుల ఉయ్యాలో...
 జాడలువేరమ్మ ఉయ్యాలో... (లేదా)

గ్రామీణ కళాకారులను ప్రశంసిస్తా మీ మిత్రునికి లేఖ రాయండి.

V

పదజాల వినియోగం

- 1. కింది పదాలకు అర్థాలను రాయండి.**

ఉదా: మేలుకొలుపు : మా నాయనమ్మ మేలుకొలుపు గీతాలు చక్కగా పాడుతుంది.

అ. ఆసక్తి ఆ. మీనులవిందు ఇ. శోభ ఈ. పురాతనమైన

- 2. కింది వాక్యాలు చదివి సమాన అర్థం వచ్చే పదాలకింద గీతగీయండి.**

అ. శ్రీరామవమి పండుగ వైభవంగా జరిగింది. ఈ పర్వాన్ని చూడటానికి ప్రజలు తరలి వచ్చారు.
 ఈ వేదుక అందరిలోనూ ఉత్సాహాన్ని నింపింది.

ఆ. శ్రీజకు చిత్రలేఖనం పట్ల ఆసక్తి ఎక్కువ. ఆ ఆపేక్షల్తో బొమ్మలు గీసింది. ఆమె అభిరుచిని ఉపాధ్యాయులు అభినందించారు.

ఇ. రామయ్య గృహం నిర్మించుకోవాలనుకుని, ఇల్లుకు సరిపోయే ఘలం కొని, సదనం నిర్మించాడు.

3. కింది వికృతి పదాలకు సరిపోయే ప్రకృతి పదాలు గళ్లలో ఉన్నాయి. వాటిని వెతికి రాయండి.

- అ. పబ్బము :
- ఆ. పున్నమి :
- ఇ. జీతం :
- ఈ. కర్జము :

కా	మ	రి	పూ
వే	ర్య	త	జ
క	న	ము	తం
పు	గ	జీ	వి
ల	కు	డు	జీ
తో	జై	కే	పం

VI

భాషను గురించి తెలుసుకుండాం

1. కింది వాక్యాల్లో “సమాపక”, “అసమాపక” క్రియలేవో గుర్తించి రాయండి.

- అ. శిరీష అన్నం తిని, సినిమాకు వెళ్లింది.

అసమాపక క్రియ సమాపక క్రియ

- ఆ. రమ బడికి వెళ్లి, చదువుకున్నది.

అసమాపక క్రియ సమాపక క్రియ

- ఇ. విజయ్ పుస్తకం చదివి, నిద్రపోయాడు.

అసమాపక క్రియ సమాపక క్రియ

- ఈ. భరత్ బొమ్మలు గీసి, ప్రదర్శనకు పెట్టాడు.

అసమాపక క్రియ సమాపక క్రియ

క్రియలనుబెట్టే కాకుండా అర్థాన్నిబెట్టి కూడా వాక్యాలలో తేడాలుంటాయని గమనించండి.

ఉదా: అ. ఆహో! ఎంత బాగుందో!

ఆ. ‘చేతులు కడుక్కో’

ఇ. మన రాష్ట్ర రాజధాని ఏది?

పై వాక్యాలు ఒక్కో భావాన్ని సూచిస్తున్నాయి. అదెట్లాగో చూద్దాం!

అహో! ఎంత బాగుందో! ఇది ఆశ్చర్యానికి సంబంధించిన అర్థాన్ని సూచిస్తుంది. కాబట్టి ఆశ్చర్యాన్ని తెలియజేసేవాక్యం ‘ఆశ్చర్యరక వాక్యం’.

ఇక రెండో వాక్యం ‘చేతులు కడుక్కో’. ఇది “విధిగా చేయాలి” అనే అర్థాన్ని సూచిస్తుంది.

అంటే చేయాల్సిన పనిని విధిగా చేయాలి అనే అర్థాన్ని సూచించే వాక్యం ‘విధ్వరక వాక్యం’.

ఇక మూడో వాక్యం మన రాష్ట్ర రాజధాని ఏది? ఇది ప్రశ్నార్థకాన్ని సూచిస్తుంది. ప్రశ్నించే విధంగా ఉండే వాక్యమే 'ప్రశ్నార్థక వాక్యం'.

2. ఈ వాక్యాలు ఏర్కమైనవో గుర్తించండి.

- అ. మీరు ఏ ఊరు వెళ్తున్నారు? ()
- ఆ. ఈ పారం చదువు. ()
- ఇ. వసంత ఎంత బాగా పాడిందో! ()
- ఈ. మన పారశాలకు ఎవరు వచ్చారు? ()
- ఉ. చెరువులో తామరలు ఎంతో అందంగా ఉన్నాయికదా! ()
- ఊ. పూలనన్నింటినీ హరంగా కూర్చుండి. ()

ప్రశ్నార్థక వాక్యాల చివర ప్రశ్నార్థకం (?), ఆశ్చర్యార్థక వాక్యాల చివర ఆశ్చర్యార్థకం (!) ఉంటుందనే విషయాన్ని గమనించండి. వీటికి ఇవి ప్రత్యేకం. మిగిలిన వాటికి అలా గుర్తులుండవు.

ప్రాణశ్శపదాలు

1. మీ జిల్లాలోని ముఖ్యమైన / పెద్ద చెరువులు ఏవి? అవి ఎక్కడ ఉన్నాయి? మొదలగు విషయాలను ఒక పట్టిక ద్వారా వివరించండి. నివేదిక రాయండి. ప్రదర్శించండి. (లేదా)
2. గ్రామీణ వేదుకలు లేదా క్రీడలకు సంబంధించిన పాట/కథ/వ్యాసం సేకరించి నివేదిక రాసి తరగతిలో ప్రదర్శించండి.

నేనివి చేయగలనా ?

★ ప్రాచీన గ్రామీణ కళల గురించి చెప్పగలను.	అవును / కాదు
★ అపరిచిత గద్వానికి ప్రత్యుత్తులు తయారుచేయగలను.	అవును / కాదు
★ విషయానుగుణంగా సంబంధించిన పేరాను సూచించగలను.
దాని గూర్చి చెప్పగలను.	అవును / కాదు
★ క్రీడలు, వినోదాల ప్రాముఖ్యతను సొంతమాటల్లో రాయగలను.	అవును / కాదు
★ పద్మాలను బతుకమ్మ పాటలాగా మార్చి రాయగలను.	అవును / కాదు

క్రీడలు దేహ దారుధ్యానికి, మానసిక ధృఢత్వానికి కారకాలు.
క్రీడలకు సమయమివ్వలేనివారు రోగాలబారిన
పదాల్పివస్తుంది.

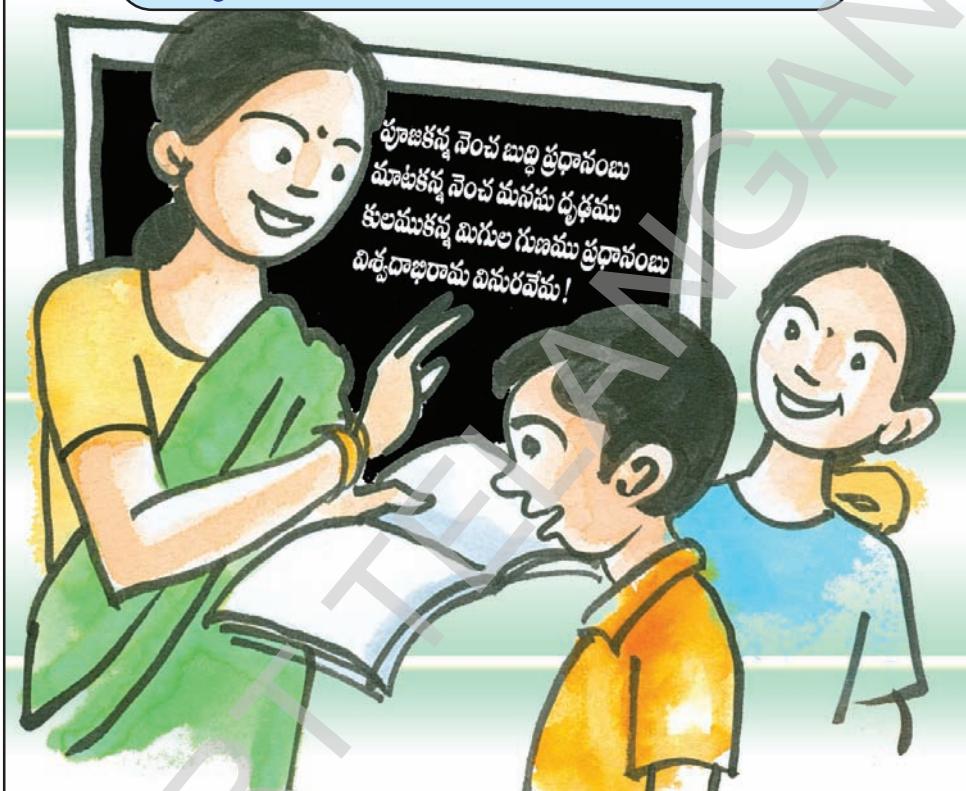

3. ఏ కులం?

- చెరబండ రాజు

బొమ్మను చూడండి - అలోచించండి - మాట్లాడండి

ప్రశ్నలు

- పై బొమ్మలో ఎవరెవరున్నారు?
- నల్లబల్లపైనున్న పద్యం ఏ శతకంలోనిది?
- ఆ పద్యం ఏ సందేశాన్నిస్తుంది?

పారం ఉద్దేశం

సమాజంలో అనేక కులాలవారు, తెగలవారు, వృత్తులవారు ఉన్నారు. కొందరు స్వార్థపరుల అలోచనల వల్ల వారు చీలిపోతున్నారు. వృత్తుల సేవలతోనే సమాజం సమతుల్యతను సాధిస్తుంది. అందుకే కులవృత్తుల సేవలను గుర్తించి తగిన గౌరవం అందించాలి. అప్పుడే సమసమాజ నిర్మాణం జరుగుతుందని తెలుపడమే ఈ పారం ఉద్దేశం.

పార్యభాగ వివరాలు

ఈ పారం 'గేయ' ప్రక్రియకు చెందినది. ఇది మాత్రాఘండస్సులో ఉంటుంది.

రాగయుక్తంగా పాటుకోవడానికి వీలుగా ఉంటుంది.

ప్రస్తుత పార్యభాగం చెరబండరాజు రచించిన 'జన్మహక్కు' అనే కవితా సంపుటి లోనిది.

03.01.1944

02.07.1982

కవి పరిచయం

చెరబండరాజు అసలుపేరు బద్దం భాస్కరరెడ్డి. మేడ్ఫల్ జిల్లాలోని అంకుశాపురం ఇతని సొంత ఊరు. ఈయన ఉపాధ్యాయుడుగా పనిచేశాడు. 1965లో దిగంబర కవిగా మొదలై, 1970 తర్వాత విష్వవగేయాలు, కథలు, నవలలు రాశాడు. 'గమ్యం', 'ముట్టడి', 'పల్లవి' ఇతని కవితా సంకలనాలు. 'కత్తిపాట' ఇతని పాటల సంకలనం. విష్వవ రచయితల సంఘం వృపస్థాపక సభ్యుడు. తెలుగు కవిత్వంలో పదునైన వ్యక్తికరణకు మొక్కవోని దీక్షకు, ధిక్కారస్వరానికి ప్రతినిధి, ప్రతీక చెరబండరాజు.

విద్యార్థులకు సూచనలు

- ★ పారంలోని బొమ్మలను చూడండి. పారం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. పారంలోని విషయాన్ని ఉపహాంచండి.
- ★ పారాన్ని చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
- ★ అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
- ★ పార్యపుస్తకం చివరన ఉన్న 'పదాలు - అర్థాలు' పట్టిక చూసి, తెలియని పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకొండి.

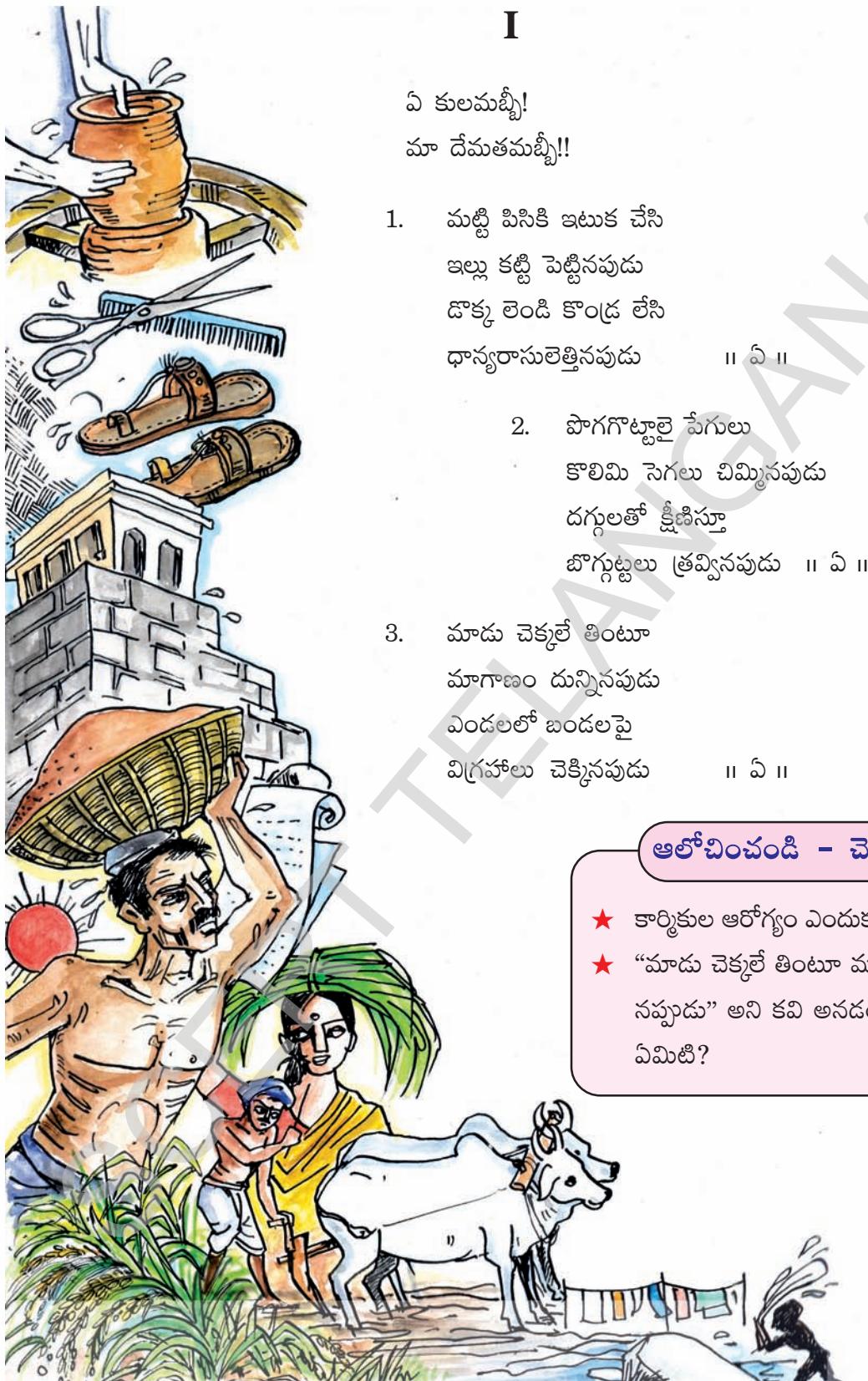
ప్రవేశిక

మానవశరీరంలోని ప్రతి అవయవానికి ప్రాధాన్యత ఉన్నది. ఏ అవయవానికి దెబ్బ తగిలినా, శరీరమంతా బాధపడుతుందిగదా! అవయవాలన్నీ కలిసి పనిచేసినప్పుడే శరీరం ఆరోగ్యంగా ఉంటుంది. అదేవిధంగా కుటుంబ అభివృద్ధికి, గ్రామాభివృద్ధికి, దేశాభివృద్ధికి, అందరూ కలిసిమెలసి ఉండాలి. ఐకమత్యంతో సంఖీభావంతో ఎవరి బాధ్యతలను వారు నిర్వర్తించాలి. అందుకే కులాలు వేరైనా వృత్తులు వేరైనా మనదంతా ఒకేజాతి - మనమంతా భారతీయులం. 'ఐకమత్యమే మహాబలం' అనే విషయాన్ని ఈ పారం చదివి తెలుసుకుండాం.

I

ఎ కులమళ్ళీ!
మా దేమతమళ్ళీ!!

1. మట్టి పిసికి ఇటుక చేసి
ఇల్లు కట్టి పెట్టినపుడు
డాక్క లెండి కొండ లేసి
ధాన్యరాసుతెత్తినపుడు || ఎ ||

2. పొగగొట్టాలె పేగులు
కొలిమి సెగులు చిమ్మినపుడు
దగ్గలతో క్లీసిస్తూ
బొగ్గుట్టలు త్రవ్వినపుడు || ఎ ||

3. మాడు చెక్కలే తింటూ
మాగాణం దున్నినపుడు
ఎండలలో బండలపై
విగ్రహాలు చెక్కినపుడు || ఎ ||

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ కార్యకుల ఆరోగ్యం ఎందుకు క్లీసిస్తున్నది?
- ★ “మాడు చెక్కలే తింటూ మాగాణం దున్ని నప్పుడు” అని కవి అనడంలోని ఉద్దేశం ఏమిటి?

II

4. పూజకు అందిచ్చు పూల
బుట్టలల్ని ఇచ్చినపుడు
రామకోటి రాసుకొనే
కాగితాలు చేసినపుడు

॥ ఏ ॥

5. పశువు గొంతు కోసి మీకు
చెప్పులు కుట్టిచ్చినపుడు
కూటికింత కూడు లేక
కుండలు జేసిచ్చినపుడు

॥ ఏ ॥

6. సన్యాసుకై వస్తే
క్షువరాలూ చేసినపుడు
మురికి గుడ్డలుతికి మల్లె
పూలు చేసి ఇచ్చినపుడు

॥ ఏ ॥

III

7. చెల్లవు మీ కల్లబొల్లి
కబుర్లన్ని చెదలు పట్టే
ఆగదు మీ పాతరోత
రథం విరిగిపోయినది.

॥ ఏ ॥

8. కులాలనీ కులంలోని
శాఖలనీ వేరుజేస్తే
చెమటోద్దే మనుషులమూ
చేయి కలిపి నిలబడితే

॥ ఏ ॥

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ రామకోటి రాసే కాగితాన్ని, పూలబుట్టను కష్టపడి తయారుచేసిన వారిపట్ల మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?
- ★ శ్రావికులు కూటికి ఎందుకు ఇబ్బంది పడుతున్నారు?

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ “పాతరోత రథం విరిగిపోయింది” అని కవి అన్నాడు కదా! దీనిని సమర్థిస్తూ మాట్లాడండి.
- ★ శ్రావికులందరు చేయి చేయి కలిపి నిలబడితే ఏమి జరుగుతుంది?

సారాంశం

మట్టిని మెత్తగా తెక్కి పిసికి, ఇటుకలను తయారుచేసి, ఇల్లు కట్టేవారిది ఏ కులం? కడుపు మాడ్చుకొని, దున్నిన చాలులో పంటను పండించి, ధాన్యరాసులను బస్తాలకు ఎత్తినపుడు రైతుదేకులం?! ఏమతం?

ఫ్యాక్టరీలో పనిచేస్తున్నపుడు ఆ కొలిమి సెగలు తగిలి పేగులు మాడిపోతున్నాయి. బొగ్గు గుట్టలను తవ్వినపుడు దుమ్ము ధూళి వల్ల దగ్గర్తో కార్బూకుని ఆరోగ్యం క్లీషిస్టుంది. వీరిది ఏ కులం?! ఏమతం?! (ఇక్కడ కార్బూకుని పేగులను పొగగట్టాలతో కవి పోల్చాడు).

మాడిన అన్నం తింటూ కూడా నేలను దున్నతూ వరిపంటను పండించే రైతుది ఏకులం? మండే ఎండలో బండలను అందమైన ఆక్రూతులలో విగ్రహాలను చెక్కిన శ్రమజీవి శిల్పిది ఏకులం?! ఏమతం?!

దైవహజకు తీసుకొని వెళ్ళే బుట్టలను అల్లి ఇచ్చిన వారిది ఏకులం?! భక్తితో రామకోటి రాసుకునేవారికి కాగితాలను తయారుచేసే శ్రామికులది ఏకులం?! ఏమతం?!

జంతువుల చర్యంతో చెప్పులు తయారుచేసి ఇచ్చిన వారిది ఏకులం?! ఏమతం?! బతకడానికి తిండిలేక జనంకోసం కుండలను తయారుచేసిన శ్రమజీవులది ఏకులం?! ఏమతం?!

గడ్డాలు, మీసాలు, జూట్లు పెంచుకొని వచ్చినవారికి క్షపరాలు చేసేవారిది ఏకులం?! మురికిబట్టలను మల్లెపువులవలె తెల్లగా ఉతికి ఇచ్చే వారిది ఏకులం?! ఏమతం?! ఇట్లూ వారి శ్రమను సమాజం వాడుకుంటుంది. వారు ప్రజల అవసరాలను తీరుస్తూనే ఉన్నారు.

మీ కల్పిత మాటలకు కాలం చెల్లింది. అబద్ధాలతో ఉన్న మాటలను వినం. వాటికి చెదలుపట్టినాయి. ఆగకుండ సాగిన మీ పాత ఆలోచనల రథం విరిగిపోయింది.

కులాలను, కులాల్లోని అన్ని శాఖలను వేరుచేసి అనైక్యతను సృష్టించాలని చూసేవారికి, గుణపారంగా చెముటను చిందించే శ్రామికులు అందరూ చేయి చేయి కలిపి నిలబడతారు. అప్పుడే నవసమాజం, సమనమాజం ఏర్పడుతుంది.

అన్ని వృత్తుల సేవల వల్ల సమాజం ఎట్లాంటి ఒడిదుడుకులు లేకుండా సాగుతున్నది. అవసరాలు తీర్చేటప్పుడు లేని కులం మిగతా సందర్భాలలో ఎందుకని కవి ప్రశ్నిస్తున్నాడు. ఈ గేయంలో సామాజిక చైతన్యం, విశాల ధృక్షథం కనిపిస్తుంది.

I

విని, అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

- “ఏ కులమచ్చి....” అనే పాట ఉద్దేశం ఏమై ఉంటుంది? చర్చించండి.
- పారంలో కవి చెప్పినట్లుగానే శ్రామికుల జీవితాలు ఉన్నాయా? దీనిమీద అభిప్రాయాలు తెలుపండి.

II

ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం

- మనిషి జీవనగమనమంతా శ్రామికులమీద ఆధారపడి నడుస్తుంది. మనిషి లౌకిక జీవన పార్శ్వాలన్నీ శ్రామికుల స్పర్శతో చైతన్యవంతమవుతాయి. పొద్దున్నే లేవగానే అవసరమయ్యే నీళ్ళు మన ఇంట్లోకి రావడానికి వెనుక ఎవరి శ్రమ దాగివున్నదో ఆలోచించామా? వేడివేడి చాయ్, కాఫీలు తాగే రుచి వెనుక పాలుపోసే పాలవాడిని గుర్తుచేసుకుంటామా? ఇల్లూ వాకిలిని పరిశుభ్రంగా ఉంచేవారిని, మనం వేసుకునే ఉతికిన దుస్తులు, ఇస్త్రీమడతల వెనకడన్న శ్రమ సౌందర్యాన్ని తలచుకున్నామా? అందమైన పూలతోటల పరిమళాలు, అపురూప శిల్పాల పదలతో విలసిలై దేవాలయాల వాతావరణం వెనుక దాగిన కార్మికశక్కులను స్వరించుకున్నామా? ఇట్లూ అడుగుగునా మన అవసరాలకు,

విలాసాలకు ఉపయోగపడే శ్రామికులు, కార్బూకులు, వివిధ కులవృత్తులవాళ్ళు తీవ్రమైన సామాజిక వివక్షతకు గురొతున్నారు. చేసిన పనికి తగిన వేతనం లేక, సరైన గౌరవమూ లభించక శ్రమదోషిడికి, నిరాదరణకు గురొతూ మానసిక వేదనలను అనుభవిస్తున్నారు. వారిపట్ల సమాజ దృక్పథం మారవలసిన అవసరమున్నది. ఆయా వృత్తుల వెనుక ఉన్న సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని సామాజిక బాధ్యతను మనం గుర్తించాలి. శ్రామికుల స్వేచ్ఛంతో ప్రపంచం కదులుతుందన్న సత్యాన్ని గౌరవిచ్చాం.

పై పేరా ఆధారంగా పట్టికను నింపండి.

శ్రమజీవులు	వారి సేవలు

2. ఈ పాఠంలోని ప్రాసపదాలు రాయండి.

- ఉదా: 1. పెట్టినపుడు, ఎత్తినపుడు
-
2.

III

స్వయంచాలు

1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి.

- అ. “చెమలోచ్చే మనుషులు చేయి కలిపి నిలబడితే” అనడంలో కవి ఉద్దేశం ఏమిటి?
- ఆ. శ్రమ చేసేవారికి సమాజంలో తగిన గౌరవం లభిస్తుందా? అభిప్రాయం రాయండి.
- ఇ. పాత కబుర్లకు చెదలు పట్టాయని కవి అంటున్నాడు. ఎందుకు అట్లా అన్నాడో ఆలోచించి రాయండి.
- ఈ. పాఠం ఆధారంగా కవికి గల సామాజిక భావన ఎటువంటిదో రాయండి.

2. కింది ప్రశ్నకు పది వాక్యాలలో జవాబు రాయండి.

సమాజంలో మనుషులంతా ఒక్కడే' అనే వాక్యాన్ని సమర్థిస్తూ రాయండి.

IV

సృజనాత్మకత / ప్రశంసన

మీ పాఠశాలలో ఈ గేయానికి తగినట్లుగా అభినయం చేసి చూపండి.

(లేదా)

ఈ పాఠం స్వార్థిగా తీసుకొని వివిధ పనులు చేసేవారి ప్రాధాన్యత తెలిపేటట్లు చిన్న కవిత/గేయం రాయండి.

V

పదజాల వినియోగం

1. కింద ఇచ్చిన వాక్యాలలో గీతగీసిన పదాలకు అర్థాలను రాయండి.

- అ. మా నాయనమ్మ ఆరోగ్యం క్లీటించింది.
- ఆ. నేను మా బడిదగ్గర కమ్మరి కొలిమిని చూశాను.
- ఇ. పాలంలోని కొండలు చక్కని గీతలవలె ఉన్నాయి.
- ఈ. మా వీధిలోని కుక్కకు తిండిలేక డొక్కలెండిపోయినాయి.
- ఉ. పిల్లలు కబుర్లలో పడిపోయారు.
- ఊ. మన దేశంలో కూడు లేనివారు ఉండరాదు.

2. కింది పదాలను ఉపయోగించి సాంత వాక్యాలు రాయండి.

అ. కల్లబొల్లి	ఇ. చెమటోడ్డి
ఆ. పాతరోత	ఈ. విగ్రహాలు

3. కింది వాక్యాలు చదువండి. ప్రతి వాక్యాలోనూ ప్రకృతి-వికృతి పదాలు ఉన్నాయి. వాటిని గుర్తించండి.

- అ. పిల్లవాడు పశువుకు మేత వేశాడు. తరువాత కుడితిని తెచ్చి పసరం దగ్గర పెట్టాడు.
- ఆ. జాతరలో రథం తీప్పుతరట! ఆ అరదం అందంగా ఉంటుందట!

VI

భాషను గురించి తెలుసుకుండాం

1. కింది పదాలను విడదీయండి. సంఘలపేర్లు రాయండి.

ఉదా:- ఎవరితడు	=	ఎవరు	+	ఇతడు	()
అ. డొక్కలెండి	=		+		()
ఆ. బుట్టలబ్బి	=		+		()
ఇ. గుడ్డలుతికి	=		+		()
ఈ. రాముడెప్పుడు	=		+		()

2. ఈ కింది పదాలను కలుపండి. సంఘలపేర్లు రాయండి.

ఉదా: వెలుగును + ఇచ్చేను	=	వెలుగునిచ్చేను	()
అ. కులాలు + అని	=		()
ఆ. కూటికి + ఇంత	=		()

ఇ. కొండలు + ఏసి = ()

ఈ. కబుర్లు + అని = ()

ఉ. అంది + ఇచ్చు = ()

3. కింది పట్టిక ఆధారంగా సరైన ప్రత్యయాలతోటి ఖాళీలు పూరించండి.

అనగనగా ఒక రాజ్య ఆ రాజ్యము ప్రజల కులాలు,
మతాలు లేవు. వారంతా ఒకరి ఒకరు త్యాగాలు చేసుకుంటారు. వారి
మంచివారు ప్రపంచం ఎవరూ లేరు. అన్నదానం పుణ్యం వస్తుందని
ఆ ఊరి రాజు అన్నదానం చేయబడింది. కాని ఆ అన్నదానాని ఎవరూ రాలేదు.
కారణం ఆ ఊరిప్రజలు ఎవరు కష్టపడి సంపాదించుకున్నది వారే తింటారు. ఇది ఏని రాజు సంతోషపడ్డాడు.
..... ప్రజలారా! మీరంతా ధన్యలు. మీ నా జేసేలు అన్నాడు రాజు.

కు, ఓ, చేత, కి, ము, వలన, లో, కొరకు, కంట, తో

ప్రాణక్షుపని

కుల వ్యవస్థను రూపుమాపేందుకు కృషిచేసిన ఒక సంఘసంస్కర్త గురించి, మీ పాతశాల గ్రంథాలయం
నుండి సమాచారం సేకరించండి, వారిగురించి నివేదికరాయండి. తరగతిలో ప్రదర్శించండి.

నేనివి చేయగలనా ?

- ★ గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడగలను. గేయభావాన్ని సొంతమాటల్లో చెప్పగలను. అవును / కాదు
- ★ సమాజంలో మనుషులంతా ఒక్కటే అనే వాక్యాన్ని సమర్థిస్తూ రాయగలను. అవును / కాదు
- ★ గేయంలోని ప్రాసపదాలను గుర్తించి రాయగలను. అవును / కాదు
- ★ పాతాన్ని అభినయించగలను. వృత్తిపనుల ప్రాధాన్యతను తెలిపేలా కవిత/గీయం రాయగలను. అవును / కాదు

సూక్తి

శ్రేమ శక్తిలోనే ప్రపంచ సౌందర్యం దాగి ఉన్నది.

10. సీత ఇవ్వాలు

ప్రశ్నలు

1. పై బొమ్మలో ఎవరెవరున్నారు?
2. వారు ఏంచేస్తున్నారు?
3. ఇట్లాంటి ప్రదర్శనను మీరు ఎప్పడైనా చూశారా? దీనిని ఏమంటారు?

పారం ఉద్దేశం

ఆడపిల్లల పట్ల వివక్ష లేకుండా ప్రోత్సహిస్తే అన్నిరంగాలలో రాణిస్తారు. స్త్రీవిద్య కుటుంబానికి కాక ప్రపంచానికి వెలుగునిస్తుందని చెప్పడం ఈ పారం ఉద్దేశం. అట్లే జానపద కళారూపాలపట్ల అభిరుచి పెంచుకొని ఆదరించాలని, ‘బుర్రకథ’ వంటి కళారూపాల వలన ప్రయోజనాలున్నాయని తెలియజేయడం ఈ పారం ఉద్దేశం.

పార్యుభాగ వివరాలు

ఈ పారం ‘బుర్రకథ’ ప్రక్రియకు చెందినది. జానపద కళారూపాల్లో బుర్రకథ ఒకటి. ఇందులో ఒక కథకుడు, ఇద్దరు వంతపాడేవాళ్ళు ఉంటారు. వచన, గేయరూపంలో కథను చెపుతూ అభినయిస్తూ ప్రేక్షకులను రంజింపజేస్తారు.

విద్యార్థులకు సూచనలు

- ★ పారంలోని బొమ్మలను చూడండి. పారం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. పారంలోని విషయాన్ని ఊహించండి.
- ★ పాతాన్ని చదువండి. అర్ధంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
- ★ అర్ధంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
- ★ పార్యుపుస్తకం చివరన ఉన్న ‘పదాలు - అర్ధాలు’ పట్టిక చూసి, తెలియని పదాలకు అర్ధాలను తెలుసుకొండి.

ప్రవేశిక

గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో కొన్ని కుటుంబాలలో బాలికలను ఇంటికి పరిమితంచేసి, విద్యకు దూరం చేస్తున్నారు. బాలికలను పనిపిల్లల సంరక్షణకు, తల్లికి సాయపదటానికి, వ్యవసాయ కూటి పనులకు కొందరు తల్లిదండ్రులు ఉపయోగిస్తున్నారు. చదువుకోవాలనే కోరిక వీరికీ ఉంటుంది. ఇట్టి వారికి ప్రోత్సాహం కలిగిస్తే వారు చదువుకొని, ముందడుగు వేస్తారు. అట్లాంటి ఒక సీత కథను పారం చదివి తెలుసుకుండాం.....

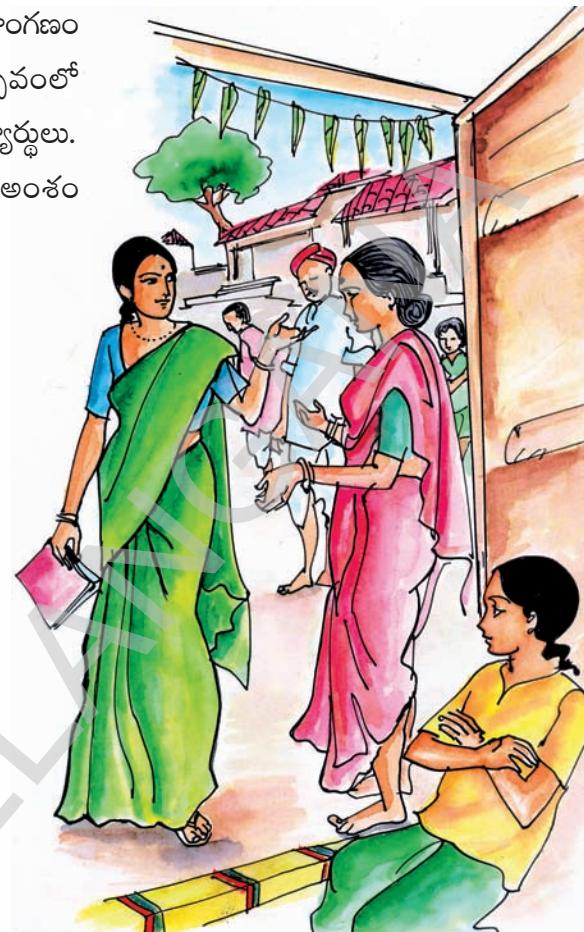

I

అది ఒక జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పారశాల. పారశాల ప్రాంగణం అంతా పిల్లలతో కళకళలాడుతున్నది. జాతీయదినోత్సవంలో భాగంగా సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు ప్రదర్శిస్తున్నారు విద్యార్థులు. రమాదేవి అనే విద్యార్థిని తరవాత ప్రదర్శించబోయే అంశం ప్రకటిస్తున్నది ఇట్లా...

రమ : జానపద కళారూపాల్లో ఎంతో ప్రాచుర్యం పొందింది బుర్రకథ. తరతరాలుగా ప్రజామైత్రయంలో ఈ కళారూపం కీలకపాత్ర పోషించింది. ఇందులో ఒకరు కథ చెబుతూంటే వారికి చెరో పక్కా ఇధ్దరు వంతపాడుతూ ఉంటారు. కథ చెప్పేవారిని ‘కథకుడు’ అనే ఆయనకు రెండుపక్కలా నిలబడి గొంతు కలిపేవాళ్ళను ‘వంతలు’ అని అంటారు. కథకుడు తంబూరా వాయిస్తాడు కాబట్టి కథకు బుర్రకథ అని పేరు వచ్చింది. ఈనాటి బుర్రకథను కృష్ణవేణి చెబుతుంది. రోజు, రాజు వంతపాడుతారు.

అనగనగా రామాపురం అనే ఒక పల్లెటూరు. ఆ పల్లెలో శివయ్య, గౌరమ్మ అనే దంపతులకు కలిగిన తొలి సంతానం సీత. ఆ సీత చదువుకునేందుకు చేసిన ప్రయత్నమే ఈనాటి బుర్రకథకు నేపథ్యం.

బుర్ర కథ - పాత్రలు

కథకురాలు	-	కృష్ణవేణి
వంతలు	-	1. రాజు
		2. రోజు

కృష్ణవేణి : (పాట) - జయము జయము మన భారతమాతకు జయము దిగ్వ్యజయమూ... ||తందాన తాన||
చదువులనిచ్చు సరస్వతి తల్లి - చల్లగ జూడమ్మా ||తందాన తాన||
సిరులనిచ్చెడి శ్రీ మహాలక్ష్మీ - కరుణ జూపవమ్మా ||తందాన తాన||
శత్రువినాశము జేసేడి దుర్గ - జయము నీయవమ్మా -
తందాన - తందాన - దేవనందనానా - తరికిట రఘుం తరిత

రాజు : అక్కా! ఈరోజు ఏ కథ చెబుతున్నావు?

రోజు : ఏదో కాదురా! నలమహారాజు కథ, పాండవులు కొరవుల కథ, మరాలీల కథ, రామకథ, లవకుశుల కథ, సీతమ్యు కష్టాలు...

రాజు : ఏందక్కా? ఆ కథలన్నీ పాత గాధలయిపోయినయి కదా, కొత్త కథ చెప్పురాదా?

రోజు : ఏందిరా! పాతంటే రోతగా ఉందా? అయితే పాత గ్లాసులు, బిందెలూ, వెండి పళ్ళాలు, బంగారు గొలుసులు అన్నీ తీసి బయటికి పారేస్తావా? ప్రతివాడికీ ఇదో ఫేఫైపోయింది. పాత లేందే కొత్తెక్కడిదిరా తిక్క సన్నాసీ! ఇప్పుడు కొత్త... కొత్త... అని అరుస్తున్నారు గానీ, ఈ కొత్తంతా పాతలోనుంచే గదరా పుట్టింది...

రాజు : అరరరె... ఇప్పుడు నేనేమన్నానని కరెంట్ షాక్ తలిగిన కాకిలెక్క అట్లా అరుస్తున్నారు? పాతంటే రోతని నేనన్నానా? కాలం మారినా ఇంకా మనం పాతలోనే బతుకుతున్నామా? ఎలక్కిక దీపాలు వద్దని ఆముదం దీపాలు పెట్టుకుంటున్నామా? బస్సులూ, రైళ్ళా కొత్తవని ఎడబుండమీదనే ప్రయాణిస్తున్నామా?

కృష్ణవేణి: ఒరే తమ్ముడూ! చెల్లీ! అనవసరంగా మీరిట్లా కొట్లాడుకొని రసాభాస చెయ్యకండి! తమ్ముడన్నట్లు ఈరోజు మనం కొత్త కథనే చెప్పుకుందాం.

రాజు : (మంచి పనయింది అన్నట్లు అభినయించాడు)

రోజు : ('చాల్చే ఎచ్చులు' అన్నట్లు మూతి వంకర తిప్పుతూ అభినయించింది)

కృష్ణవేణి: ఈరోజు మనం చెప్పుకోబోయే కథ - 'సీత ఇష్టాలు'.

(పాట) తకతా - తకిట - తక - తరికిట తరికిట తా - - - - ఇది -

పేద ఇంటిలో పుట్టి పెరిగిన పైడిబోమ్ము కథరా ||తందాన తాన||

చదువు సందెలో పేరు పొందిన చక్కనమ్ము కథరా ||తందాన తాన||

ఓటమినెరుగక పోరాడే ఒక వీర బాల కథరా ||తందాన తాన||

పదిమందికినీ ప్రేరణనిచ్చే వర్ధమాన కథరా ||తందాన తాన||

- తరికిట రుం తరితా!

రోజు : ఇంతకూ ఎవరా పైడిబోమ్ము? ఏమా కథ?

కృష్ణవేణి: అయ్యలారా! అమ్ములారా! శ్రీలు విలసిల్లిన భారతభూమిలో, రాజనాలు పండే రతనాల నేల తెలుగు నేల. ఆ తెలుగునాట రామాపురమనేది ఒక పల్లెటూరు. ఆ పల్లెలో శివయ్య, గౌరమ్మ అనే పేదదంపతులున్నారు. ఆ దంపతులకు కలిగిన తొలి సంతానమే సీత. సీతను బడికి పంపాలను కుంటుండగానే వాళ్ళకు మరో పిల్లవాడు పుట్టాడు. సంతానాన్ని ఇక్కడితో ఆపేద్దామా, వద్ద అని వాళ్ళు మధనపడుతుండగానే మరో కూతురు పుట్టింది.

అంశించండి - చెప్పండి

- ★ 'కొత్త వింత - పాత రోత' సామేత ఏవ సందర్భాలలో వాడుతారు?
- ★ ఆడపిల్లలను కొంతమంది తల్లిదండ్రులు చదివించకపోవడానికి కారణాలేమిటి? మిత్రులతో చర్చించండి.

II

రాజు : అలస్యం అమృతం విషం అంటే ఇదేనేమో!

రోజు : నువ్వు నోరు మూస్తావా, ముయ్యవా?

రాజు : నోరు మూసుకునే కాలం పోయిందక్కా ప్రశ్నించేవాడే ఉత్తముడు. మాటల్లాడేవాడే మంచోడు.

కృష్ణవేణి: తరువాత కథ వినండి...

(పాట)	పూట గడవని తల్లిదండ్రులకు పాటు లెక్కువాయె	॥తందాన తాన॥
	పంటలు పండక - పొట్టనిండక కష్టమెక్కువాయె	॥తందాన తాన॥
	కుటుంబ భారం కుంగదీయగా తల్లడిల్లినారు	॥తందాన తాన॥
	భార్య - భర్త కూలినాలితో బతుకు నీడ్నినారు	॥తందాన తాన॥
	తరికిట రుం తరితా!	

రోజు : ఇంతకూ సీత బడికి పొయ్యందా? లేదా?

కృష్ణవేణి: లేదు చెల్లెలా! అమ్మా, నాయనా పనిలోకి పోతే తమ్ముళ్ళి, చెల్లెల్నీ ఆడించడానికే ఆమె అంకితమైపోయింది.

రాజు : “పిల్లలు బడిలో - పెద్దలు పనిలో” అనే సంగతి వాళ్ళకు తెలియదా అక్కా? “పదహారేళ్ళలోపు పిల్లలను పనిలో పెట్టాడ్దు” అన్న చట్టాన్ని గురించి వాళ్ళందుకు పట్టించుకోలేదు?

కృష్ణవేణి: చట్టాలు అమలుచేయడం ఏ ఒక్కరి బాధ్యతో అనుకున్నంతకాలం పరిస్థితిలో మార్పు రాదురా తమ్ముడూ!

రోజా : ఇంతకూ ఆ చిన్నారి సీతమ్మ ఏమేం పనులు చేసేదక్కా?

కృష్ణవేణి: (పాట) ఇంటి పనులనే చేసేరా సై
వంట పనీ కొంత నేర్చేరా సై
బీడిలెన్నో తాను చుట్టేరా సై
పత్రి చేలకే పోయెరా సై
కొవ్వొత్తిలా బతుకాయెరా సై
వినరా సోదర చదువుల తల్లి దీనగాథ నిపుడు - నిరుపేద గాథ ఎపుడూ - తందానతాన.
॥తరికిట రుం తరిత॥

రోజా : తరువాతేం జరిగిందక్కా?

రాజు : ఇంకేం జరుగుతుంది? నాలుగు రాళ్ళు సంపాదించిన తర్వాత, ఆ రాళ్ళతోనే, ఆ పిల్లనెత్తిన నీళ్ళ పోసి,
పెళ్ళి చేసి ఉంటారు.

కృష్ణవేణి: నిజంగా అదే జరిగితే మన కథకు అర్థం లేదురా తమ్ముడూ!

ఆ ఊరికి శ్రావణి అనే కొత్త టీచర్ వచ్చింది.

రోజా : నీ పిచ్చిగానీ, టీచర్లు చదువు చెబుతారు కానీ, ఇవన్నీ పట్టించుకుంటారా?
ఒకవేళ పట్టించుకొని చెప్పినా వినేవాళ్ళుంటరా? విన్నా, మార్పు సాధ్యమవుతుందా?

రాజు : తప్పకుండా సాధ్యమవుతుంది. మా బళ్ళో టీచర్లు రోజా పారాలతోపాటు మంచి మంచి కథలు,
సూక్తలు చెప్పారు. ఆటలాడిస్తారు. పాటలు పాడిస్తారు. బడి పిల్లలని తమ సొంత బిడ్డల్లగా పట్టించు
కుంటారు.

కృష్ణవేణి: జొను తమ్ముడూ! శ్రావణి కూడా అటువంటి టీచరే! ఆమె ఆ ఊరికి రాంగనే ముందుగా చేసిన పని -
బడి ఈడున్న పిల్లలు ఎవరెవరు బడికి వస్తురో రారో తెలుసుకోవడం. అట్లా తెలుసుకొని ఒక్కు
ఇంటికి వెళుతూ శివయ్య వాళ్ళించికి కూడా వెళ్ళింది.

రాజు : అయితే అది గమనించిన గౌరమ్మ సీతను ఇంట్లో దాచిపెట్టి, మా ఇంట్లో అటువంటివాళ్ళేవరు లేరని
చెప్పిందా?

రోజా : నువ్వు అతిగా ఊహించకు. ఆక్క చెప్పేది విను.

కృష్ణవేణి: రాజు ఊహించింది నిజమే. గౌరమ్మ సీతను దాచిపెట్టింది.

రాజు : అయ్యా! అప్పుడేమయింది?

కృష్ణవేణి: శ్రావణి టీచర్ వచ్చిన పని చెప్పకుండా శివయ్య దంపతులకు కొన్ని మంచి మాటలు చెప్పింది.

రోజా : ఏమని?

కృష్ణవేణి: (పాట)

ఓ భారతీయుడా - ఓ బాలభానుడా - వినవయ్య వీనులవిందుగా	
తెలుసుకోవయ్య చరితను ముందుగా	
ఎన్నో జన్మల పుణ్యఫలమ్మిది మానవ జన్మమ్ము	॥అది మానవ జన్మమ్ము ॥
అందులోనూ ఆడపిల్లగా పుట్టుట శ్రేష్ఠమ్ము	॥బౌను పుట్టుట శ్రేష్ఠమ్ము ॥
సహనము స్నేహము ప్రేమ భావము ఆమె గొప్పతనము	॥అది ఆమె గొప్పతనము॥
ఆ గొప్పను గల్లిన ఆడపిల్లను చక్కగ పెంచాలి	॥బహు చక్కగ పెంచాలి॥
అప్పుడె ఇల్లు - ఊరూ - దేశం - అభ్యస్తుతి పొందు -	॥బౌను అభ్యస్తుతి పొందు॥
అట్టి బాలికల నణచిపెట్టుట - అన్యాయమ్మగును	॥అంతే - అన్యాయమ్మగును॥
	॥ఓ భారతీయుడా॥

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ ఆడపిల్లలు ఇంటివద్ద ఏయే పనులు చేస్తా తమ ఇష్టాలు కోల్పోతున్నారు? చర్చించండి.
- ★ సితను దాచిన తల్లి మనసు ఎటువంటిది? దీనిపై మాట్లాడండి.
- ★ ట్రీ గొప్పదనమేమిటి?

III

రాజు : ఆడవాళ్ళుకూడా గొప్పవాళ్ళు, వాళ్ళను అణచిపెట్టడం మహాపాపం అంటున్నావు బాగానే ఉంది కాని, అటువంటి నలుగురు గొప్పవాళ్ళు పేర్లు చెప్పక్కాడు.

కృష్ణవేణి: సరే, వినండి మరి. ఆ శ్రోవణి టీచర్ కూడా కొందరు ఆదర్శ మహిళల గురించి ఇట్లా చెప్పింది.

రోజా : ఎలా....

కృష్ణవేణి: (పాట)

రుద్రమదేవి చూడరా	నై
శత్రువులను చెండాడెరా	నై
సరోజినీ నాయుండురా	నై
స్వరాజ్య సమరం చేసెరా	నై
సంగెం లక్ష్మీ బాయిరా	నై
బాలలను బాగు పరచెరా	నై
అచ్ఛమాంబను చూడరా	నై
మహిళల మార్గము దిద్దెరా	

కల్పన చావ్లా చూడరా సై
 అంతరిక్షమున కెగిరెరా సై
 సునితా విలియం చూడరా సై
 పరిశోధనలెన్నో చేసెరా సై ||తదికృతో||
 అన్ని రంగములలోన మహిళలూ ఆదర్శంగా నిలిచారు.
 ||భజనంటి భలి తమ్ముడా - సై - మేలు భజానోయీతందానా||
 తకతా - తకిట తక - తరికిట తరికిట-తా

రోజు : అట్టా! అట్టా! ఆ తరువాతేమయిందో నేను చెప్పా! ఆ మాటలన్నో లోపలినుంచి వింటున్న సీత బయటకివచ్చి), తానూ చదువుకుంటానని చెప్పింది.

కృష్ణవేణి: జౌను చెల్లెమ్మా! అంతేకాదు, తీచర్ మాటలతో ప్రభావితులైన శివయ్య దంపతులు బీడ్డను చదివించడమే మంచిదన్న సంగతి అర్థం చేసుకున్నారు. సీతను తీచర్ వెంట పంపించారు.

రాజు : అంతే లెండి. అందరూ మా చిన్నక్కలా ఉంటారా?

రోజు : అంటే?

రాజు : నువ్వు రాజుకంటే గొప్పదానివక్కా!

రోజు : ఈ కథ గానీ, నీ సంగతి చెబుతా.

కృష్ణవేణి: సరే! మీరు తర్వాత కొట్టుకోవచ్చు. ముందు కథ వినండి. సీత ఎట్లా చదువుకున్నదయ్యా అంటే

(పాట)	అక్షరమాల నేర్చేరా	సై
	తెలుగు చక్కగా జదివెరా	సై
	ఎక్కులన్నో నేర్చేరా	సై
	లెక్కలు చక్కగ జేసెరా	సై
	పరిసరాల విజ్ఞానమూ	సై
	పక్కగా గ్రహించెరా	సై తదికృతో
	ఏది జదివినా - ఏది రాసినా - ఎదురు లేదు తనకు -	తందాన తానా
	అందరిలోను అన్నిటికన్నా ముందు నిలిచె తుదకూ	తందాన తానా
	తా - తకిటతక - తరికిట తరికిట తా -	

కృష్ణవేణి: ఆమె తెలివితేటలు గమనించిన పారశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు కూడా ముగ్గులై ఏడాది గడవకుండనే ఐదో తరగతిలో చేర్చించారు.

రోజు : చూడు! చదివితే అట్లా చదువాలి.

రాజు : నువ్వేం నన్ను వెక్కిరించనవసరంలేదు. నేను కూడా ఒకటో తరగతిలో ఉండంగనే పెద్ద పెద్ద లెటర్స్ చదివిన... తెల్సు?

రోజా : నువ్వు? అంత లేదు. ఏం చదివినవో చెప్పు.

రాజు : లెటర్స్... పేష్డ్ లెటర్స్.

రోజా : అవే... ఏంటో... ఒకటి రెండు చెప్పు.

రాజు : ఒకటి రెండు కాదు.... 26 చదివిన... చెప్పులేనా? చెప్పుమంటవా...? అయితే విను...

A...B...C...D...

రోజా : ఆ లెటర్స్? ఏడ్స్‌నట్స్ ఉంది. నువ్వు తర్వాత కథ చెప్పక్కా?

కృష్ణవేణి: ఆ తర్వాత సీతకు ఎదురే లేకుండా పోయింది. ఏదో తరగతి కూడా పూర్తిచేసింది. సరిగ్గా అదే సమయంలో శ్రావణి టీచర్ ప్రమోషన్‌మీద బదిలీ అయి, వేరే ఊరికి వెళ్ళింది.

రాజు : అయ్యా! అయితే సీత చదువు ఆగిపోయిందా అక్కా?

కృష్ణవేణి: లేదులే రాజు! శ్రావణి టీచర్ సీత మనసులో చదువుబీజాలు బలంగా నాటింది. టీచర్ బదిలీ అయినా, ఉన్న ఊళ్ళో పై చదువులకు అవకాశం లేకపోయినా పట్టుం పోయి సూక్ష్మ చదువూ, కాలేజీలో ఇంటరూ పూర్తిచేసి, డిగ్రీలో చేరింది.

రోజా : ఎందుక్కా? ఇంజనీరింగ్‌లో సీటు దౌరకలేదా?

కృష్ణవేణి: ఏదో చదువుకొని, డబ్బులు సంపాదించి, తను మాత్రం హోయిగా ఉండాలనుకోలేదు సీత. తను బాగా చదువుకొని, తనలాంటి పిల్లలను బాగుపరచాలని, కలెక్టరుగానో, నాయకురాలుగానో ఈ సమాజానికి సేవ చేయాలని గట్టిగా నిర్ణయించుకుంది. డిగ్రీ చదివి పోటీ పరీక్షల్లో విజయం సాధించి, మండల అభివృద్ధి అధికారిగా ఎంపికైంది.

రాజు : ఓహో! చాలా బాగుంది. తర్వాత కథ చెప్పక్కా?

కృష్ణవేణి: తర్వాతేముందిరా తమ్ముడూ! పిల్లల చదువుకోసం, ప్రీలకు మేలు చేసేందుకోసం నిరంతరం కృషి చేస్తుందిప్పుడు మన సీతక్క.

రోజా : ఔనా! అక్కా! సీత ఇష్టాలన్నావుకదా! అవేవో చెప్పవా?

రాజు : మరి నా ఇష్టాలో...

రోజా : అవా? అవి... మన కథ అయినతరువాత తీరుబడిగా చెప్పుదువుగానీ ముందు సీత ఇష్టాలు విను.

రాజు : సరే సరే... నువ్వుంటావుగదా! వింటావుగదా! ఇష్టాడు నువ్వు... ముందు ఆక్క చెప్పేవి విను.

కృష్ణవేణి: (పాట) ఆదపిల్లలను చిన్నచూపుతో చూడరాదు భాయా
 ||అరెరే చూడరాదు భాయా||
 అన్నిటిలోనూ అవకాశాలను కల్పించాలోయా
 ||చక్కగు - కల్పించాలోయా||
 చదువులనైనా పదవులనైనా సమానమేనోయా
 ||వాళ్ళూ సమానమేనోయా||
 వాళ్ళలోని ప్రతిభను నీవూ గౌరవించవోయా
 ||తప్పక గౌరవించవోయా||
 తరికిట రుం తరిత.

రాజు : చాలా మంచికథ చెప్పావు అక్కు ఈ కథ వింటే నిజంగా ఎవ్వరిలోనయినా మార్పు వస్తుంది.

రోజు : ఇటువంటి సీతక్కలు ఊరికొక్కరున్నా ఈ దేశం తొందరగా బాగుపడుతుంది.

కృష్ణవేణి: ప్రతి ఒక్కరూ ఈ సీతక్కను ఆదర్శంగా తీసుకొని తమనూ, తమ దేశాన్ని బాగుపరచాలని కోరుకుంటూ,
 కథ ముగించుదాం.

(పాట) మంగళం మన భారత మాతకు॥
 మంగళం జయ మంగళం ॥
 మంగళం తెలంగాణ తల్లికి ॥
 మంగళం జయ మంగళం ॥
 మంగళం మన రుద్రమదేవికి ॥
 మంగళం జయ మంగళం ॥
 మంగళం ఆదర్శ మహిళలకు ॥
 మంగళం జయ మంగళం ॥
 తరికిట రుం తరిత!

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ టీచర్ ఆదర్శ మహిళల గురించి సీత తల్లికి ఎందుకు చెప్పి ఉంటుంది?
- ★ చదువుకున్నవాళ్ళు ఎట్లా ఆలోచించాలని సీత ఇష్టాల ద్వారా తెలుసుకున్నారు?
- ★ సీత ఇష్టాలు తెలుసుకున్నారుకదా! సీత వలె అమ్మాయిలు ఎట్లాంటి ఇష్టాలు కలిగి ఉండాలి?

I

విని, అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

1. ఆడవాళ్ళు కూడా గొప్పవాళ్ళే, ఎందుకు? కారణాలు చెప్పండి.
2. శ్రావణి టీచర్ గురించి తెలుసుకున్నారు కదా! అట్లాగే మీ ఉపాధ్యాయులను గురించి మాట్లాడండి.

II

ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం

1. 'కొత్త వింత - పాత రోత' అనే అర్థం వచ్చే వాక్యాలు పారంలో ఎక్కడ ఉన్నాయి?
2. పారంలో మీకు నవ్వు పుట్టించిన అంశాలు రాయండి.

కింది పేరా చదివి క్రింది పట్టికను పూరించండి.

1940 ప్రాంతంలో తెలంగాణాలో స్ట్రీల చైతన్యం కొంత వికసించింది. లేదీ హైదర్‌బాద్ రాజు, సోదరీ సమాజం, అంధ్ర యువతీ మండలి, ఆంధ్రమహాసభ మొదలైన సమాజాలు ఏర్పడి సమావేశాల ద్వారా స్ట్రీలను చైతన్యవంతులను చేశాయి. రత్నదేశాయి తన సాహిత్యం ద్వారా గాంధీ సిద్ధాంతాలను ప్రచారం చేసింది. వితంతువుల కోసం వసతిగృహాలు ఏర్పాటుచేసింది. అనేకమంది రచయితలు, రచయిత్రులు పత్రికల ద్వారా స్ట్రీలలో చైతన్యం కలిగించారు. సుమిత్రాదేవి, ఈశ్వరీబాయి, సంగెం లక్ష్మీబాయి మొదలైన వాళ్ళు సంఘు సంస్కరణకు కృషిచేశారు. అఫోరనాథ ఛటోపాధ్యాయ గారి భార్య వరదనుండరీదేవి నాంపల్లిలో బాలికల కోసం పారశాలను ప్రారంభించింది. ఈమె సరోజని నాయుడు తల్లి.

సంఘ సంస్కరటలు	రచయిత్రులు	సంస్కలన

III

స్వయంచాలి

1. కింది ప్రశ్నలకు ఇదేసి వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.
 - శ్రావణి టీచర్ పిల్లల అభివృద్ధి కోసం చేసిన ప్రయత్నాన్ని తెల్పండి.
 - 'బుర్రకథ' ప్రదర్శన విధానం గురించి రాయండి.

- ಇ. ಪಾರಾನ್ನಿ ಆಧಾರಂಗಾ ಚೆಸುಕೊನಿ ಅಡಪಿಲ್ಲಲ ಪರಿಸ್ಥಿತುಲನು ಗುರಿಂಚಿ ರಾಯಂಡಿ.
ಈ. ‘ಪೆದ್ದಲು ಪನಿಕಿ - ಪಿಲ್ಲಲು ಬಡಿಕಿ’ ಅನೇ ನಿನಾದಾನ್ನಿ ಗುರಿಂಚಿ ರಾಯಂಡಿ.

2. ಕಿಂದಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಪರಿಹಾರೆ ಜವಾಬು ರಾಯಂಡಿ.

‘ಸೀತ ಇವ್ವಾಲು’ ಕಥನು ಮೀ ಸೊಂತ ಮಾಟಲ್ಲೋ ರಾಯಂಡಿ.

IV

ಸೃಜನಾತ್ಮಕತ / ಪ್ರಶಂಸ

ಅಡಪಿಲ್ಲಲನು ಮಗಪಿಲ್ಲಲತೋ ಸಮಾನಂಗಾ ಚೂಡಾಲನಿ ತೆಲಿಪೇ “ನಿನಾದಾಲು” ರಾಯಂಡಿ.

V

ಪದಜಾಲ ವಿನಿಯೋಗಂ

1. ಕಿಂದಿ ವಾಕ್ಯಾಲು ಚದುವಂಡಿ. ಎವರೆವರಿನಿ ವಿಮಂಟಾರೋ ರಾಯಂಡಿ.

- ಅ. ಮಂಡಲಂಲೋ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪನುಲು ನಿರ್ವಹಿಂಚೆ ಅಧಿಕಾರಿ
ಆ. ನಾಯಕತ್ವಂ ವಹಿಂಚೇವಾರು
ಇ. ಉಪನ್ಯಾಸಂ ಇಚ್ಛೇವಾರು
ಈ. ಹರಿಕಥ ಚೇಪ್ಪೇವಾರು
ಉ. ಶಿಕ್ಷಣನು ಇಚ್ಛೇವಾರು

VI

ಭಾಷನು ಗುರಿಂಚಿ ತೆಲುಸುಕುಂದಾಂ

1. ಕಿಂದಿ ಪದಾಲೋ ಸಮಾಪಕ, ಅಸಮಾಪಕ ಕ್ರಿಯಾಭೇದಾಲು ಗುರ್ತಿಂಚಂಡಿ. ಮರಿಕೊನ್ನಿ ಅಸಮಾಪಕ, ಸಮಾಪಕ ಕ್ರಿಯಲು ರಾಯಂಡಿ.

- ಅ. ವೆಣ್ಣಿ, ವಚ್ಚಿ, ತೆಂಪಿ, ತಿನಿ, ಚೂಸಿ
ತಿನ್ನುದಿ, ಚೇಸಿಂದಿ, ಅಲ್ಲಿಂದಿ, ತೆಚ್ಚಿಂದಿ, ತೆಚ್ಚಾಡು, ರಾಶಾಡು

ಸಮಾಪಕ, ಅಸಮಾಪಕ ಕ್ರಿಯಲನು ಉಪಯೋಗಿಂಚಿ ವಾಕ್ಯಾಲು ರಾಯಂಡಿ.

2. ಈ ಕಿಂದಿ ವಾಕ್ಯಾಲ್ಲೋ ಅಷ್ಟರ್ಯಾಥಕ, ಪ್ರಶ್ನಾಥಕ, ವಿಧ್ವಾಥಕ ವಾಕ್ಯಾಲನು ಗುರ್ತಿಂಚಂಡಿ. ಅವಸರಷ್ಟೆನಿಂದ ತಗಿನ ವಿರಾಮ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಉಂಟಂಡಿ.

ಅ. ದೆಬ್ಬಿ ಎಟ್ಟೂ ತಲಿಗಿಂದಿ	ಆ. ಅಮ್ಮೆ ಎಂತ ಪೆದ್ದ ಪಾಮ್ಮೆ
ಇ. ತಪ್ಪಕುಂಡಾ ಇಂಟಿಪನಿ ಪೂರ್ತಿಚೇಯಾಲಿ	ಈ. ನಾನ್ನ ಕೊನಿಬ್ಬಿನ ಸೈಕಿಲ್ ಎಂತ ಬಾಗುಂದೋ
ಉ. ಪಂಡುಗ ನಾಟೀಕಿ ಗುಡಿನಿ ಅಲಂಕರಿಂಚಂಡಿ ಊ. ಮೀದಿ ಏ ಊರು	

ప్రాజెక్టుపని

మీ ప్రాంతంలోని కళారూపాలను గురించి తెలుసుకొని, మీకు నచ్చిన కళారూపాన్ని గురించి రాసి నివేదికను మీ తరగతిలో ప్రదర్శించండి.

నేనిని చేయగలనా ?

- ★ బుర్రకథ విని అర్థం చేసుకోగలను, అభిప్రాయాలు చెప్పగలను.
- ★ బుర్రకథ సారాంశాన్ని సొంత మాటల్లో చెప్పగలను.
- ★ పారం చదివి సూచనలకనుగుణంగా వాక్యాలను గుర్తించగలను.
- ★ ఇచ్చిన అంశానికి తగినట్లు నినాదాలు రాయగలను
- ★ వాక్యాలలోని భేదాలను గుర్తించగలను.

అవును / కాదు
అవును / కాదు
అవును / కాదు
అవును / కాదు
అవును / కాదు

మీకు తెలుసా?

మర్లాలా

బాలికలు చదువరాదని విధించిన ఆజ్ఞను ఉట్లంఘించింది...

దైర్యసాహసాలు ప్రదర్శించి బడికెళ్ళింది...

చదువుకోవడానికి తనకున్న హక్కును

లాకోవడానికి మీరెవరని ప్రశ్నించింది...

తాలిబన్ ఉగ్రవాద చర్యలకు ఎదురొడ్డి నిలిచింది...

అచంచల దైర్యసాహసాలతో తనపేరును స్వర్ణాక్షరాలతో లిఖించుకున్న ఆ బాలిక మర్లాలా యూసఫ్ జాయ్. 1997 జూలై 12న పెకిస్థాన్లో జన్మించిన మర్లాలా ప్రపంచం గర్వించే సాహస బాలికగా పేరు తెచ్చుకుంది. “సాటి మనిషిని ప్రేమించడమే నా కుటుంబం నాకు నేర్చిన సంస్థారం. నామీద తూటాలు కురిపించిన తాలిబన్ వచ్చి నాయెదురుగా నిలిచినా అతణ్ణి నేను క్షమిస్తాను. గాంధీజీ, మార్టిన్ లూథర్ కింగ్, మదర్ థెరీసాలే నాకు ఆదర్శం” అని గర్వంగా చాటింది. అత్యుత్తమ జౌదార్యానికి నిలువెత్తు నిదర్శనమై నిలిచింది. సత్యాగ్రహ కెలార్చ ప్రకాశ్ (బాలల హక్కులకోసం కృషి చేస్తున్న భారతీయ సామాజిక సేవకుడు) తో కలిసి 2014 సంవత్సరంలో నోబెల్ శాంతి బహుమతి నందుకొన్నది.

తన పిల్లలను అద్భుతంగా తీర్చిదిద్దగలిగిన తల్లి
వందమంది ఉపాధ్యాయులతో సమానం

- రామకృష్ణ పరమహం

చదువండి - ఆనందించండి

మాట్లాడడమూ ఒక కళే

మనసులోని భావాన్ని ఎదుటివారికి తెలియజేసే మాధ్యమం మాట. మాటకున్న శక్తి గొప్పది. అది అవతలివారిని మెప్పించగలదు, నొప్పించగలదు, ఆపదలనుండి తప్పించగలదు. మాట్లాడటం ఒక కళ. శబ్దశక్తి తెలిసిన వానికే ఈ కళ కరతలామలకమపుతుంది.

ఒకాయన మెట్లుదిగుతున్నాడు. అదే సమయంలో మరొకాయన మెట్లు ఎక్కుతున్నాడు. దారి ఇరుకుగా ఉంది. ఇద్దరూ మధ్యలో ఎదురుపడ్డారు. కింది నుండి వస్తున్న అతనికి కోపమెక్కువ. పైనుండి దిగుతున్న వానితో “నేను మూర్ఖులకు దారివ్యను” అన్నాడు. వెంటనే ఎదుటివాడు ఏమాత్రం తడుముకోకుండా “పరవాలేదు నేనిస్తాను” అన్నాడు. ఇప్పుడు ఎవడు మూర్ఖుడయ్యాడు?

ఒకామె ఇంకొకామెతో కొట్లాట పెట్టుకున్నది. కోపంతో రెచ్చిపోయి “భీ కుక్కా” అన్నది. అవతలామె “ఏమక్కా?” అన్నది. ఈ మాటతో మొదటామెకు తిక్కకుదిరింది.

తాంబూలం వేసుకోవడానికి వెళ్ళాడొక పెద్దమనిపి. తమలపాకులు కట్టేవానితో “ఏయ్, ఆకులోసున్నం తక్కువవేయి, దవడపగులుతుంది” అంటూ పక్కనే ఉన్న అరటిపండ్ల గెలకు చేయి ఆనించి నిలబడ్డాడు. అవకాశంకోసం ఎదురుచూస్తున్న తమలపాకులవాడు “ఏమయ్యాయ్, చెయ్యితియ్య, పండ్లరాలుతాయి” అన్నాడు. మాటకు మాట, దెబ్బకు దెబ్బ.

సాహిత్యభిలాషిట్యేన ఒకడు కవిని కలిశాడు. ఎంతోకాలం నుండి తన మనసులో దాచుకున్న ఆశను బయటపెట్టాడు. “అయ్యా, నాకు ఏదైనా నాటికను రాసివ్యండి” అనడిగాడు. దానికి బదులిస్తూ ఆ కవి “ఓ! దానికేముంది ఏనాటైకెనా రాస్తాను” అని అభయమిచ్చాడు.

ఒక పెంప్లివేడుకలో కొందరు కూర్చుని మాట్లాడుకుంటున్నారు. ఒక పెద్దాయను “మీవయసెంతండీ” అనడిగారు. దానికా పెద్దమనిపి “ఏడేళ్ళు” అన్నాడు. అందరూ ముక్కున వేలేసుకున్నారు. ఎంత పెద్దమనిషైతే మాత్రం ఇంతగా పరిహసమాడుతారా అని నిలదీశారు. అతనన్నాడు “నేను నిజమే చెప్పాను. నాకు ఏడేళ్ళు” ($7 \times 7 = 49$) అన్నాడు. అసలు విషయం తెలుసుకుని అందరూ గొల్లున నవ్వారు.

బజారులో వెళుతున్న ఒకతనికి మిత్రుడు తారసపడ్డాడు. చాలాకాలమైంది వాళ్ళు కలుసుకొని. మిత్రుడు చెప్పులు లేకుండా ఉండడంచూసి విషయమేమిటని ప్రశ్నించాడు. దానికి బదులిస్తూ “చెప్పుకొనుటకేమున్నద”ని పెదవి విరిచాడామిత్రుడు.

తను తీయబోయే సినిమా విషయంలో నిర్మాత ఒక కవి దగ్గరకు వెళ్ళాడు. “నా సినిమాకొక పాట రాస్తారా?” అని అభ్యర్థించాడు. దానికి కవి “రాస్తారా” అన్నాడు. ఎంత కవిషైతే మాత్రం ఇంత అహంకారంగా తనను ‘రా’ అంటాడా అనుకున్నాడు నిర్మాత. అతని ఆంతర్యం గ్రహించిన కవి, “అయ్యా! నన్ను తప్పుగా అనుకుంటున్నట్లున్నారు నేనన్నది ‘రాస్తా, రా’” అని. హమ్ముయ్య అనుకున్నాడు నిర్మాత.

ఇట్లా మాటల విరుపులు మెరుపులను సృష్టిస్తాయి. మాటలలో వ్యంగ్యం గిలిగింతలు పెడుతుంది.

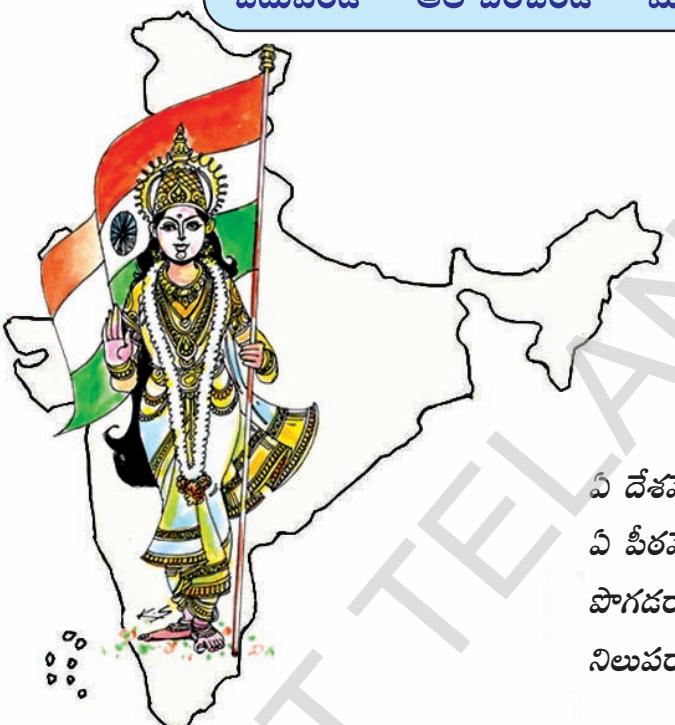

III. శ్రీలు పొందిన జీవగడ్డ

- రాయపోలు సుబ్రహ్మాండ్రు

చదువండి - ఆలోచించండి - మాట్లాడండి

ఏ దేశమేగినా ఎందు కాలిడినా
ఏ పీరమెక్కినా ఎవ్వరెద్దురైనా
పొగడరా నీ తల్లిభూమి భారతిని
నిలుపరా నీ జాతి నిండు గౌరవము...

ప్రశ్నలు

- పై వాక్యాలు దేనిగురించి చెప్పున్నాయి?
- దేశంపట్ల ఎటువంటి భావనతో ఉండాలి?
- జాతిగౌరవం నిలువడం అంటే మీరు ఏమనుకుంటున్నారు?
- ఈ గేయాన్ని ఎవరు రచించి ఉండవచ్చు?

పారం ఉండేశం

భారతదేశం అనేక సంస్కృతి సంప్రదాయాలకు నిలయం. సిరిసంపదలకు, పాడిపంటలకు ప్రసిద్ధి పొందింది. ఎందరో మహానీయులకు ఇది పుట్టినిల్లు. భిన్నత్వంలో ఏకత్వమే భారతదేశం ప్రత్యేకత. మన దేశగౌరవాన్ని దశదిశలా చాటడం మన కర్తవ్యం. మన దేశ పొరుపాన్ని నిలబెట్టడం మన బాధ్యత. ఈ భావాల స్వార్థానికి కలిగించడమే ఈ పారం ఉండేశం.

పాత్యభాగ వివరాలు

ఈ పారం 'గేయ' ప్రక్రియకు చెందినది. ఇది మాత్రాఛందస్సులో,
రాగయుక్తంగా, పాడుకోవడానికి వీలుగా ఉంటుంది.

ఈ గేయం రాయప్రోలు సుబ్బారావు రచించాడు.

13 మార్చి 1892
30 జూన్ 1984

కవి పరిచయం

భావకవిత్వానికి పేరెన్నికగన్న రాయప్రోలు సుబ్బారావు గుంటూరుజిల్లా గార్లపాడు గ్రామంలో జన్మించాడు. తృణకంకణం, స్నేహలత, స్వప్నకుమార, కష్టకుమల, ఆంద్రావళి, జడకుచ్చలు, వనమాల మొదలైన కావ్యాలను రచించాడు. రమ్యాలోకం, మాధురీ దర్శనం ఈయన రాసిన లక్షణ గ్రంథాలు. అద్భుత వర్ణనలు, తెలుగుదనం, దేశభక్తి రాయప్రోలు కవిత్వంలో అడుగుగునా కన్పిస్తాయి.

విద్యార్థులకు సూచనలు

- ★ పారంలోని బొమ్మలను చూడండి. పారం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. పారంలోని విషయాన్ని ఊహించండి.
- ★ పాతాన్ని చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
- ★ అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
- ★ పాత్యపుస్తకం చివరన ఉన్న పదాలు - అర్థాలు' పట్టిక చూసి, తెలియని పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకొండి.

ప్రవేశిక

భారతీయ సాంస్కృతిక వైభవం ప్రపంచ దేశాలకు తలమానికం. మన వైదిక వాజ్ఞాయం, ఉపనిషత్తులు సమాజానికి దివ్యమార్గదర్శనం చేస్తాయి. భారతీయ చారిత్రక గాఢలు, సాహితీసంపద, కవిత్వం, నాట్యరీతులు అత్యంత ప్రసిద్ధికేక్కినాయి. భారతీయ చారిత్రక వారసత్వం, మన దేశపు ఘనత ఎంత విశిష్టమైనవో ఈ పారం ద్వారా తెలుసుకుండా!

I

శ్రీలు పొంగిన జీవగడ్డయి
పాలు పారిన భాగ్యసీమయి
వరలినది యిం భరతభండము
భక్తి పాడర తమ్ముడా!

వేదశాఖలు వెలిసె నిచ్చట
ఆదికావ్యం బలరె నిచ్చట
బాదరాయణ పరమ బుషులకు
పాదు సుమ్మిది చెల్లెలా!

విపిన బంధుర వృక్షవాటిక
ఉపనిషద్ధు వోలికె నిచ్చట
విపుల తత్త్వము విస్తరించిన
విమలతల మిదె తమ్ముడా!

సూత్రయుగముల శుద్ధవాసన
క్షూత్రయుగముల శౌర్యచండిమ
చిత్రదాస్యముచే చరిత్రల
చెఱిగిపోయెను చెల్లెలా!

మేలికిసైర మేళవించీ
రాలు కరగగ రాగమెత్తి
పాలతీయని భావిభారత
పదము పాడర తమ్ముడా!

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ కవి భారత భూమిని ‘శ్రీలు పొంగిన జీవగడ్డ’ అనడంలో ఆంతర్యమేమిటి?
- ★ భారతదేశం ఎందుకు పుణ్యభూమిగా కీర్తించ బడింది?
- ★ మన దేశం గొప్పతనమేమిటి?

II

నవరసమ్మలు నాట్యమాడగ
చివురు పలుకులు చెపుల విందుగ
కవితలల్లిన క్రాంతహృదయుల
గారవింపవె చెల్లలా!

దేశగర్వము దీప్తిచెందగ
దేశచరితము తేజరిల్లగ
దేశమరసిన ధీరపురుషుల
తెలిసి పాడర తమ్ముడా!

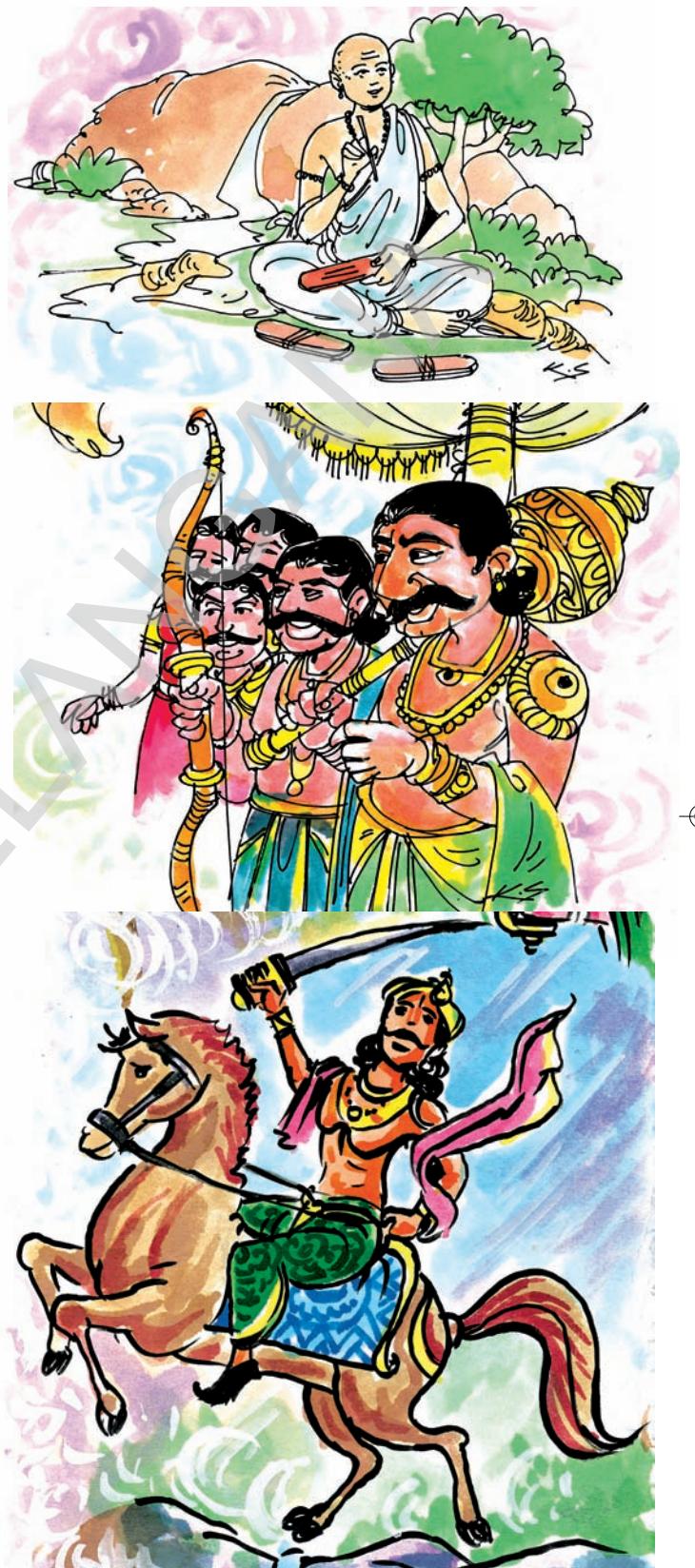
పాండవేయుల పదును కత్తులు
మండి మొఱసిన మహిత రణకథ
కండగల చిక్కని తెలుంగుల
కలని పాడవె చెల్లలా!

లోకమంతకు కాకపెట్టిన
కాకతీయుల కదన పాండితి
చీకిపోవని చేవపదముల
చేర్చి పాడర తమ్ముడా!

తుంగబ్ధద్రాభంగములతో
పొంగి నింగిని పొడిచి త్రుళ్ళీ
భంగపడని తెలుంగునాథుల
పాట పాడవె చెల్లలా!

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ చెపులకు విందుచేయడం అంటే మీరు ఏమనుకుంటున్నారు?
- ★ ఎటువంటి పనులు చేసినవారు ధీరపురుషులుగా కీర్తించబడతారు?
- ★ భారత వైభవాన్ని ఎందుకు పాడుకోవాలి?

సారాంశం

కవి మనదేశపు గౌరవాన్ని, గొప్పతనాన్ని చాటిచెప్పేవిధంగా, ప్రతివారూ పాడుకొనేందుకు వీలుగా గేయంలో ఈ కింది విషయాలను చెప్పారు. ఆయన భారతదేశ ప్రజలను తమ్ముడా! చెల్లెలా! అని సంబోధించారు.

మన భారతదేశం సిరులు పొంగిన, జీవమున్న భూమి. ఇది పాడిపంటలుగల భాగ్యదేశం. అట్లాంటి ఈ భారతదేశాన్ని గూర్చి భక్తితో పాడాలి.

వేదాలు, వాటి శాఖలు ఈ దేశంలో వెలిశాయి. ఆదికావ్యమైన రామాయణం ఇక్కడే పుట్టింది. మహాభారత, భాగవతాలను రచించిన వేదవ్యాసుడు మొదలైన ఎందరో మునులనుగన్న పుణ్యభూమి ఇది.

ఈ దేశంలో దట్టమైన చెట్లతో కూడిన విస్తారమైన అరణ్యాలున్నాయి. మధురమైన భావసారంగల ఉపనిషత్తులు ఇక్కడే పుట్టాయి. విపరాలతో కూడిన తత్త్వబోధన విస్తరించిన పవిత్రమైన భూమి ఇది.

ఆపస్తంబ, ఆశ్వలాయనాది సూత్రాలను చెప్పిన కాలంనాటి గొప్పతనం, ప్రచండ పరాక్రమమున్న రాజుల కాలంనాటి, పరాక్రమ చరిత్రలన్నీ పరదేశీయుల కింద బానిసతనం వల్ల అంతరించిపోయాయి.

కిన్నెర వాద్యాన్ని మీటుతూ, రాళ్ళను కూడా కరగించగల రాగంతో, మధురంగా, భావి భారతదేశ భాగ్యాన్ని గురించి పాడుకోవాలి.

నవరసాలతో నిండిన, తేటటెలుగు మాటలతో చెపులకింపుగా కవిత్వాన్ని చెప్పిన ప్రగతిశీల కవులను గౌరవించాలి.

దేశాభిమానం ప్రకాశించేటట్లుగా దేశచరిత్ర విస్తరించేటట్లుగా దేశాన్ని కాపాడిన వీరులను గురించి తెలుసుకొని కీర్తించాలి.

పొండవుల కట్టుల పదునుతో తళతళలాడిన కురుక్కేత్త యుద్ధాన్ని గురించి చక్కని తెలుగుపదాలతో అందరూ కలసి పాడుకోవాలి.

ప్రపంచాన్నే వేడెక్కించిన కాకతీయరాజుల యుద్ధాన్ని కలకాలం నిలిచే మాటలతో మెచ్చుకోవాలి.

తుంగభద్రానది అలలతో పాటుగా పొంగి ఆకాశాన్నంటినా చెక్కుచెదరని ధైర్యంగల తెలుగు రాజుల చరిత్రలను గానంచేయాలి.

I

విని, అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

- ఈ గేయం దేనిగురించి చెపుతున్నది? ఇందులో దేశభక్తికి సంబంధించిన అంశాలు ఏమేమున్నాయి?
- ఈ గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడండి. సారాంశాన్ని సాంతమాటల్లో చెప్పండి.

II

ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం

1. ఈ గేయంలో మన భారతదేశం అని తెలిపే పదాలను గుర్తించండి.
 2. ఈ కింది భావం వచ్చే వాక్యాలు గేయంలో ఎక్కుడ ఉన్నాయో చూసి రాయండి.
- అ. మన దేశం వేదాలకు పుట్టినిల్లు
-
- ఆ. కాకతీయుల యుద్ధ నైపుణ్యం
-
- ఇ. లేత మాటలు చెవుల కింపుగ
-
- ఈ. ఉపనిషత్తులు ఇక్కడే పుట్టాయి.
-
- ఉ. నవరసాలు నాట్యమాడాయి.
-

III

స్వయరచన

1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.
 - అ. భారతదేశాన్ని కాపాడిన కొందరు వీరులను గురించి తెలుపండి.
 - ఆ. ‘బానిసతనం’ అంటే ఏమిటి?
 - ఇ. ‘భరత ఖండం’ భాగ్యసీమ అనటానికి గల కారణాలు తెలుపండి.
 - ఈ. రాయప్రోలు సుబ్బారావుగారిని మీ మాటల్లో పరిచయం చేయండి?
2. కింది ప్రశ్నకు పదేసి పంక్తులలో సమాధానం రాయండి.
భారతదేశం గొప్పతనాన్ని ఎందుకు తెలుసుకోవాలి?

లేదా

‘శ్రీలు పొంగిన జీవగడ్డ’ గేయం ఆధారంగా భారతదేశ వైభవాన్ని వర్ణించండి.

IV

సృజనాత్మకత / ప్రశంస

ఈ గేయాన్ని భారతమాత ఆత్మకథగా రాయండి. (లేదా)

మన దేశం గొప్పతనం గురించిన గేయం గురించి తెల్పుకున్నారు కదా! అట్లాగే మీ ఊరు గొప్పదనం గురించి ఒక గేయం రాయండి.

V

పదజాల వినియోగం

1. **కింది వాక్యాలు చదువండి. గీత గీసిన పదాల అర్థాలు రాయండి.**
 - ఆ. బుమలు, మునులు విపినాలలో తపస్సు చేస్తుంటారు. ()
 - ఆ. మనందరం భూతలంమీద నివసిస్తున్నాం. ()
 - ఇ. ఉగాది పచ్చడి ఆరు రుచుల మేళవింపు. ()
 - ఈ. తేనెటీగలు మధువును ఇస్తాయి. ()
2. **కింది వాక్యాలలో గీత గీసిన పదాలకు సమానాన్నిచేచే పదాలను గేయంనుంచి తీసి రాయండి.**
 - ఆ. అధిక సంపదలు కలిగినవారి కంటే గుణవంతులే గొప్ప.
 - ఆ. మనదేశం చాలా సంవత్సరాలు బ్రిటిష్ వారి కింద బానిసతనంలో మగ్గిపోయింది.
 - ఇ. మంచివారిని, గొప్పవారిని గౌరవించాలి.
 - ఈ. వేసవికాలం ఎండ వేడిగా ఉంటుంది.
3. **కింది వాక్యాలలో ఒకే అర్థాన్నిచేచే పదాలు ఉన్నాయి. వాటిని గుర్తించండి, రాయండి.**
 - ఆ. విపినాలలో క్రూర జంతువులుంటాయి. ఆ అరణ్యాలలోనే మునులు నివసిస్తారు.
 - ఆ. ఈ ధరణిలో ఎందరో పీరులు జన్మించారు. ఈ నేల మీద పుట్టిన ప్రతివారూ పొరుపవంతులే.
 - ఇ. గొప్పవారి సేవలు చిరస్థాయిగా ఉంటాయి. అందుకోసం వారిని ఎల్లప్పుడూ గుర్తించాలి.

VI

భాషను గురించి తెలుసుకుండాం

1. **కింది వాక్యాలను చదువండి. అవి ఏరకమైన వాక్యాలో గుర్తించండి.**

ఉదా॥ ఈ శిల్పం ఎంత అందంగా ఉందో! (ఆశ్చర్యరథక వాక్యం)

- ఆ. పనిని త్వరగా పూర్తిచేయాలి. ()
- ఆ. చుట్టూలు ఎప్పుడు వస్తారు. ()

ఈ. ఈ పుస్తకం వెల ఎంత. ()

ఈ. పారం అందరూ చదువుకొని రండి. ()

ఉ. మీరు నానుండి తెలుసుకోండి. ()

❖ **కింది వాక్యాలను చూద్దాం.**

★ వారు చదువుకోవాలని నేను వేడుకొంటున్నాను.

★ మిమ్ములను నేను ప్రార్థిస్తున్నాను.

★ దయచేసి మీరు రావాలి.

ఈ మూడు వాక్యాల్లో ఒకరిని మరొకరు ప్రార్థిస్తున్నట్లు ఉన్నది. ఇట్లా ప్రార్థిస్తున్నట్లుగా ఉండే వాక్యం ‘ప్రార్థనార్థక వాక్యం’.

★ నేను ఉన్నత చదువు చదువగలను.

★ నడిచి వెళ్ళగలను.

★ భయం లేకుండా మాట్లాడగలను.

ఈ వాక్యాలు ఒకరి సామర్థ్యాన్ని తెలిపే భావాన్ని కలిగి ఉన్నట్లు కనబడుతున్నాయి. సామర్థ్యాన్ని తెలియజేస్తే భావం ఉన్న వాక్యం ‘సామర్థ్యర్థక వాక్యం’.

★ అతడు వస్తాడో? రాడో?

★ రేపు పర్సం పడవచ్చ.

★ ఈ రోజు ఎండ కాస్తుందో? లేదో?

ఈ మూడు వాక్యాల్లో పని జరుగుతుందో లేదో అనే సందేహం వ్యక్తం అవుతున్నది.

పని జరుగుతుందో లేదో అనే ‘సందేహం’ కలిగేటట్లున్న వాక్యం “సందేహర్థక వాక్యం”.

★ లోపలికి రావచ్చ.

★ కొద్దిసేపు టీవీ చూడవచ్చ.

★ మీరు వెళ్ళవచ్చ.

ఈ వాక్యాలు అనుమతిని ఇస్తున్నట్లుగా ఉన్నాయి. అంటే ఇవి ‘అనుమత్యర్థక వాక్యాలు’.

విద్యేనా ఒక పనిని చేయడానికి అనుమతిని ఇచ్చే అర్థాన్ని సూచించే వాక్యం ‘అనుమత్యర్థక వాక్యం’.

★ ఇతరులను ఎగతాళి చేయవద్దు.

★ నీటిని వృథా చేయవద్దు.

★ ఎక్కువసేపు నిద్రపోవద్దు.

ఈ వాక్యాలు ఆయా పనులను చేయవద్దని చెబుతున్నవి (నిషేధిస్తున్నవి). కనుక ఇవి ‘నిషేధార్థక వాక్యాలు’.

ఒక పనిని చేయవద్దనే (నిషేధించే) అర్థాన్ని సూచించే వాక్యం ‘నిషేధార్థక వాక్యం’.

2. కింది వాక్యాలను చదువండి. అవసరమైనచోట తగిన విరామచిహ్నాలు ఉంచండి. అవి ఏర్కమైన వాక్యాలో గుర్తించండి.

అ.	అట్లా అనుకోకండి	()
ఆ.	నేను చెప్పింది విన్నారో లేదో	()
ఇ.	ఈ సంవత్సరం వర్షాలు పడుతాయో లేదో	()
ఈ.	మీరెప్పుడైనా రావచ్చు	()
ఉ.	అనుమతి లేకుండా లోనికి రావడ్డు	()
ఊ.	మీరు భోజనానికి వెళ్ళవచ్చు	()
ఇఱ.	అబ్బి ఎంత వర్షం కురిసింది	()
బుగ.	మనసు పెట్టి వినండి	()

ప్రాణక్షుపని

భారతమాతను స్తుతించే గేయాలను సేకరించండి. నివేదికను రాశి ప్రదర్శించండి.

నేనిని చేయగలనా ?

- ★ ఈ గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడగలను. గేయంలో చెప్పిన విషయాలను సొంతమాటల్లో చెప్పగలను. అవును / కాదు
- ★ గేయ సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలను. అవును / కాదు
- ★ భావం ఆధారంగా గేయంలోని పాదాలను గుర్తించగలను. అవును / కాదు
- ★ గేయాన్ని భారతమాత ఆత్మకథగా రాయగలను. అవును / కాదు

ప్రపంచానికి మార్గదర్శనం చేయగలిగిన సామర్థ్యం
భారతదేశానికి మాత్రమే ఉన్నది

- ఆర్యాం టాయిన్స్

చదువండి - తెలుసుకొండి

గర్వంచదగ్గ తెలంగాణాబిడ్డ కెప్టెన్ విజయరఘునందన్రావు

పాకిస్తాన్ దురాక్రమణను ఎదుర్కొని మాతృదేశ సంరక్షణకై అసువులు అర్పించిన అమరవీరుడు కెప్టెన్ విజయరఘునందన్రావు. రఘునందన్రావు జన్మించింది రాజన్ జిల్లా బోనాల గ్రామం. బోనాల కూచగిరిరావు, శ్రీమతి కాంతమ్మ దంపతులకు 5-8-1939న జన్మించాడు. ఆయన బాల్యం, ప్రాథమిక విద్యాభ్యాసం సొంత ఊరైన బోనాలలో జరిగింది. అనంతరం ఉన్నత విద్య కోసం ప్రాదరాబాద్ చేరుకున్నాడు. ఛాదర్ఫూట్ ఉన్నత పాఠశాలలో గణితంలో డిస్టింక్షన్స్ మెట్రిక్యలేపన్ ప్రథమశ్రేణిలో పాసయ్యాడు. నిజాంకాలేజీలో ఇంటర్మీడియట్, ఉన్నానియా యూనివర్సిటీలో ఎల్.ఎల్.బి. చదివి మంచి మార్పులతో ఉత్తీర్ణుడయ్యాడు.

చిన్నప్పటినుండి రఘునందన్రావుకు దేశభక్తి అపారము. దేశసేవ చేయాలని తపించేవాడు. అందుకు తగినట్లుగా ఇంటర్మీడియట్లో ఎన్.సి.సి.లో చేరాడు. చక్కని శిక్షణను పొందాడు. అత్యుత్తమ క్యాడెట్టగా, రైఫీల్మెన్స్గా గుర్తింపు పొందాడు.

విద్యార్థిన పూర్తికాగానే 1962లో జరిగిన జాయింట్ సర్కిసింగ్ వింగ్ నిర్వహించిన ఎంపిక పరీక్షలో డక్షిణభారతదేశంలోనే ప్రథముడిగా నిలిచాడు. రెండవ లెఫ్టినెంట్గా సైన్యం (NEFA)లో నియమింపబడ్డాడు. పర్వతప్రాంతాల్లో, దుర్దమ అరణ్యాల్లో కలోరమైన శిక్షణ పొందాడు. యుద్ధపూర్వాహంలో ఆర్టిల్రీరూట్ అంతరువుల నాగాలాండ్కు బదిలీమీద వెళ్లినప్పుడు మిలటరీ ఇంటెలిజన్స్ లో (గూఢచారి విభాగం) శిక్షణ పొందాడు. తరువాత 'కెప్టెన్'గా పదోన్నతిని పొందాడు.

ఈది ఇట్లుండగా సెలవుల్లో ఉన్న రఘునందన్రావు విశ్రాంతికోసం పూనాలో ఉంటున్నాడు. కొన్నిరోజుల్లోనే భారతప్రభుత్వంనుండి సెలవు రద్దుచేసుకొని విధుల్లో చేరుమని ఆదేశం అందింది. కర్తవ్యపరాయణుడైన రఘునందన్రావు వెంటనే శ్రీనగర్ చేరుకున్నాడు.

కాశీర్ను ఆక్రమించుకోవడానికి పాకిస్తాన్ యుద్ధం ఆరంభించింది. వారిని తరిమికొట్టడం భారత సైనికుల లక్ష్యం. ఒక సైనికదళానికి రఘునందన్రావు నాయకత్వం వహించాడు. తాను సింహంలా ముందుకు దూకుతూ తనవారిని నడిపించాడు. భయంకరంగా యుద్ధం జరిగింది. ఎంతోమంది పాకిస్తాన్ సైనికులను తరిమికొట్టాడు. కానీ శత్రువులు పేర్చిన ఒక తుపాకీగుండు ఈ వీరుని తలలోకి చొచ్చుకొనిపోయింది. భారతమాత ఒడిలోకి వాలిపోతూ కూడా తనపై అధికారికి పరిస్థితులను వివరించి బాధ్యతను మరో ఆఫీసర్కు అప్పగించి నేలకొరిగాడు. అది 17 సెప్టెంబర్ 1965. సెప్టెంబర్ 21న సకల లాంఘనాలతో ఆయన దహన సంస్కరాలు జరిగినవి. అటువంటి వీరాగ్రేసరుని స్మృతికి చిహ్నంగా కరీంనగర్లో మిషన్ హస్పిటల్రోడ్డుకు ఆయన పేరు పెట్టారు. భారతప్రభుత్వం 'వీరవక్ర' అవార్డు ఇచ్చి గౌరవించింది. సిరిసిల్ల-బోనాల గ్రామాలమధ్య "విజయనగరం" పేరుతో ఒక నూతన గ్రామం ఏర్పడింది. ఈయనకు శాశ్వత నివాశులు అర్పించడానికి కరీంనగర్లో 'స్వార్థి' అనే స్వచ్ఛంద సంస్థను ఏర్పరచి సమాజపొత కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తున్నారు.

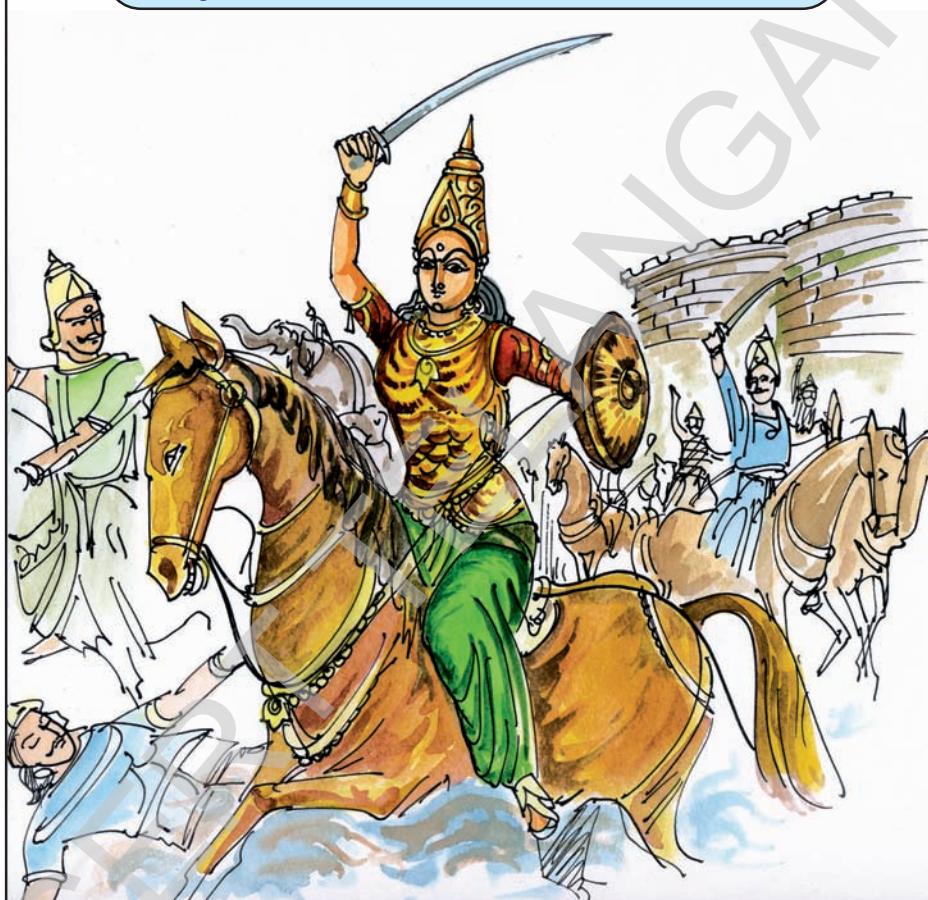

12. రాణి శంకరమ్మ

బొమ్మను చూడండి - ఆలోచించండి - మాట్లాడండి

ప్రశ్నలు

- బొమ్మలో కనిపిస్తున్నదేవరు?
- ఆమె ఏం చేస్తున్నది? ఎవరితో పోరాచుతున్నది? ఎందుకు పోరాడి ఉండవచ్చు?
- యుద్ధంలో శౌర్యాన్ని చూపిన ట్రైలను ఏమంటారు?
- మీకు తెలిసిన వీరనారీమఱుల పేర్లు చెప్పండి.

పారం నేపథ్యం

తెలంగాణలో వీరనారీమణులకు కొదువలేదు. అటువంటి నారీమణులలో అందోలు సంస్థానాన్ని పాలించి, శత్రువులను గడగడలాడించిన రాణి శంకరమ్మ దైర్యసాహసాలు కలిగిన వీరవనిత. ఈమె సంగారెడ్డి సమీపంలోని గౌడిచర్లలో 1702లో పుట్టింది. రాజమ్మ, సంగారెడ్డి దంపతులకు జన్మించిన శంకరమ్మ బాల్యం నుంచి నాయకత్వ లక్ష్మణాలు పుణికి పుచ్ఛుకున్నది. ప్రజల్ని కన్నబిడ్డలుగా పరిపాలించిన రాణి శంకరమ్మ శత్రువుల పాలిట అపరకాళికవలె దైర్యసాహసాలు ప్రదర్శించింది. చరిత్రలో తనకంటూ చెరగని స్థానం సంపాదించుకున్నది. మెదకు ప్రాంతాన్ని చరితార్థం చేసిన రాణి శంకరమ్మ గూర్చి ఈ పారం తెలియజేస్తుంది.

పార్యభాగ వివరాలు

ఈ పారం గేయకథ ప్రక్రియకు చెందినది. కథను గేయరూపంలో చెబితే గేయకథ. లయాత్మకంగా పాడుకోవడానికి వీలుగా ఉంటుంది.

సంగారెడ్డి జిల్లాకు చెందిన కీ॥శే॥ సంపన్ముఢుంబై రంగకృష్ణమాచార్యులు రచించిన “మెదక్ జిల్లాంతర్గత అందవోలు శౌర్య వీర్యరెడ్డి త్రయం” (వీరుల గాధలు) పుస్తకం ఆధారంగా రూపొందించిన పాత్యాంశమిది.

విద్యార్థులకు సూచనలు

- ★ పారంలోని బొమ్మలను చూడండి. పారం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. పారంలోని విషయాన్ని డిఫీంచండి.
- ★ పాతాన్ని చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
- ★ అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
- ★ పార్యపుస్తకం చివరన ఉన్న పదాలు - అర్థాలు' పట్టిక చూసి, తెలియని పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకొండి.

ప్రవేశిక

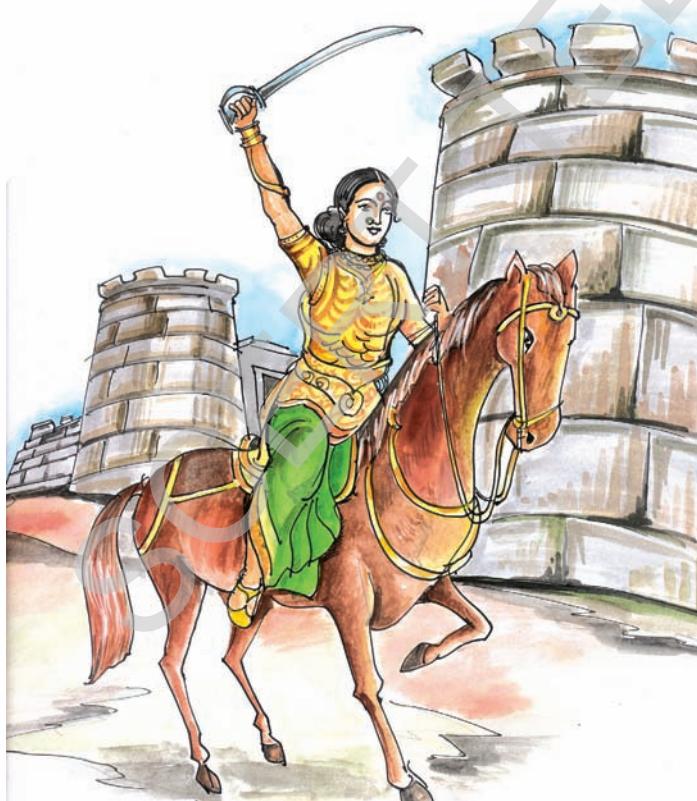
ఆవకాశం లభిస్తే మహిళలు ఏ పనినైనా సాధించగలరు. తమ శక్తిసామర్థ్యాలను పదునుపెట్టుకొని, ఆత్మ విశ్వాసంతో ముందడుగువేస్తారు. ప్రపంచానికి ఆదర్శంగా నిలుస్తారు. అటువంటి కోవకు చెందిన మహిళ శంకరమ్మ. ఆమె యుద్ధరంగంలో చూపిన ప్రతిభను, ఆమె జీవిత చరిత్రను ప్రజలు పాటలుగా పాడుకుంటారు. ఇంత కీర్తిపొందిన రాణిశంకరమ్మ చరిత్రను బతుకమ్మ పాట రూపంలో తెలుసుకుండాం.

I

వీర తెలంగాణ
 మన శౌర్య తెలంగాణ
 మన ధైర్య తెలంగాణ
 మన భాష తెలంగాణ
 మన వాటి తెలంగాణ
 మన బాటి తెలంగాణ
 మన శ్వాస తెలంగాణ
 మన ధ్వాస తెలంగాణ

తెలంగాణ అంటేనే ఒక ప్రత్యేక ఉనికి. విశిష్ట సంస్కృతి. ఉద్యమాలకు పుట్టినిల్లు. తెలంగాణలోని ప్రతి గ్రామం ఒక వీరునికో, ఒక కళాకారునికో, ఒక కవికో, ఒక గాయకునికో ఏదో ఒక రంగానికి చెందిన గొప్పవారికో జన్మనిచ్చింది. ఈ విషయంలో నాటి గొతమీ బాలాటీ మొదలుకొని నేటివరకు అనేక మంది ట్రీలకు కూడా ప్రసిద్ధస్థానముంది.

రగిలించే పొరుషాగ్ని తెలంగాణ
 కదిలించే హృదయ దీపి తెలంగాణ
 త్యాగాలకు మారుపేరు తెలంగాణ
 వీరులకు పుట్టినిల్లు తెలంగాణ

ఇంత ప్రాధాన్యత సంతరించుకున్న
 తెలంగాణలో మెతుకుసీమ సిగలో విరిసిన
 శౌర్య పారిజాతం రాణిశంకరమ్మ. ఈమె నేటి
 మొదక్కజిల్లాలోని అందోలును రాజధానిగా
 చేసుకొని రాజ్యం చేసింది. శత్రువులకు
 సింహస్నాప్తమైంది. ప్రజలకు ఆరాధ్యదేవతలైంది.
 నేటికీ ఈమె గురించిన కథలు పాటలుగా,
 గాథలుగా చెప్పుకుంటారు పల్లె ప్రజలు.
 బతుకమ్మ పాటల్లో కూడా ఈమె చరిత్రను
 పాడుకుంటారు. ఆ చరిత్ర ఎట్లా ఉన్నదో
 చూద్దాం!

శౌర్యశంకారమ్మ ఉయ్యలో - రాణి శంకారమ్మ ఉయ్యలో
 శూరశంకారమ్మ ఉయ్యలో - ఘైర్య శంకారమ్మ ఉయ్యలో
 రాయబాగిని గాఢ ఉయ్యలో - కొదుమ సింగపు గాఢ ఉయ్యలో
 సుద్దులూ వినరండి ఉయ్యలో - కొదువ లేకా వినుడు ఉయ్యలో
 పల్లెలో పుట్టింది ఉయ్యలో - పల్లెలో పెరిగింది ఉయ్యలో
 పల్లెటూర్లో నుండి ఉయ్యలో - పట్టాని కెదిగింది ఉయ్యలో
 అందాలు సిల్చింది ఉయ్యలో - అందలా లెక్కింది ఉయ్యలో
 కనగ శంకారమ్మ ఉయ్యలో - కన్నతల్లి మనకు ఉయ్యలో
 గాడి చర్లాలోన ఉయ్యలో - కాపోళ్ళ గల్లిలో ఉయ్యలో
 పాడిపంటలు గల్ల ఉయ్యలో - రైతు సంగారెడ్డికీ ఉయ్యలో
 రాజమ్మ తల్లి ఉయ్యలో - అపర లచ్చి వోలె ఉయ్యలో
 అపర రుద్రమ వోలె ఉయ్యలో - అపరంజి బొమ్మాలె ఉయ్యలో
 అపతరించీనాది ఉయ్యలో - ఆది శంకారమ్మ ఉయ్యలో
 సుగుణాల పట్టిరా ఉయ్యలో - గారాల పట్టిరా ఉయ్యలో
 అటపాటల్లోన ఉయ్యలో - మేటిగా నిల్చెరా ఉయ్యలో
 బండరాళ్ళను గూడ ఉయ్యలో - పిండిగా జేసెనూ ఉయ్యలో
 కండ బలమూ గల్ల ఉయ్యలో - గుండె బలమూ కల్గి ఉయ్యలో
 సదువు సందెల్లోన ఉయ్యలో - సక్కగా నుండెరా ఉయ్యలో
 శౌర్య శంకారమ్మ ఉయ్యలో - రాణి శంకారమ్మ ఉయ్యలో
 రాయబాగిని కథ ఉయ్యలో - రమ్యంగా వినరండి ఉయ్యలో
 మగరాయనివోలె ఉయ్యలో - పంచెనూ కట్టురా ఉయ్యలో
 కర్కర తిప్పుటలోన ఉయ్యలో - కత్తి పట్టుట లోన ఉయ్యలో
 నాగల్ని పట్టుట్ల ఉయ్యలో - బండినీ తోలుట్ల ఉయ్యలో
 ఆరితేరినాది ఉయ్యలో - అన్ని విద్దెల్లోన ఉయ్యలో
 మీసాలు లేకున్న ఉయ్యలో - రోసమును సూపురా ఉయ్యలో
 పదుగురూ ఎదురైన ఉయ్యలో - పడగొట్టి తన్నరా ఉయ్యలో
 ఘైర్యలచ్చి దేవి ఉయ్యలో - రాణి శంకారమ్మ ఉయ్యలో

ఈవిధంగా ఎదుగుతున్న శంకరమ్మ ఒకసారి గాడిచర్ల ప్రాంతంలో ఒక చిరుతపులితో కలెబడింది. చిరుత గాంధ్రిస్తూ తన పంజా విసురుతున్నా భయపడలేదు. కట్టుతో పులిని కొడ్డూ ఘైర్యంగా ఎదుర్కొన్నది. చిరుతపులిని

కాళ్ళతో తొక్కింది. దానిని చంపివేసింది. తాను
చాలా అలిసిపోయింది. ఐనా అతి కష్టంతో తన
తండ్రికి సద్గంపను తలపైనెత్తుకొని తీసుకు
పోతున్నది. అప్పుడు...

ఒక్క గంపాలోన ఉయ్యాలో
సద్గమూటను వెట్టి ఉయ్యాలో
పొద్దెక్కి నాదంచు ఉయ్యాలో
చేను కాడికి పోంగ ఉయ్యాలో
పూని నడుచూచుండె ఉయ్యాలో - రాజి శంకారమ్మ ఉయ్యాలో
వేసంగి కాలాన ఉయ్యాలో - ఎండవేడిమి పెరిగె ఉయ్యాలో
అల్లంత దూరాన ఉయ్యాలో - అగుపించె నొక్కడూ ఉయ్యాలో
గుర్రాన్ని తోలుతూ ఉయ్యాలో - అటు ఇటు తిరుగుతూ ఉయ్యాలో
ఆకలి దప్పులతో ఉయ్యాలో - అలమటించూచుండె ఉయ్యాలో

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ “త్యాగాలకు, వీరత్వానికి మారువేరు తెలంగాణ” దీన్ని
మీరెట్లు సమర్థిస్తారు?
- ★ ఏ ఏ గుణాలు కల్గిఉంటే “సుగుణాల పట్టి” అంటారు?

II

శంకారమ్మ చూసి ఉయ్యాలో - చెంతకేగీనాది ఉయ్యాలో
మంచి నీళ్ళందించి ఉయ్యాలో - అంబలిని, సంకటిని ఉయ్యాలో
అతనికీ ఇచ్చింది ఉయ్యాలో - ఆకలినీ తీర్చింది ఉయ్యాలో
ఈ రీతి శంకారమ్మ ఉయ్యాలో - సేద తీర్చినాది ఉయ్యాలో
నారసింహరెడ్డి ఉయ్యాలో - సంతోషభరితుడై ఉయ్యాలో
అమ్మ నీ వెవ్వరవు ఉయ్యాలో - అన్నపూర్ణవు నీవు ఉయ్యాలో
అమృతాన్నము నిచ్చి ఉయ్యాలో - ఆకలిని తీర్చితివి ఉయ్యాలో
ఇదిగా తీస్తోమంచు ఉయ్యాలో - ఉంగరము నిచ్చెను ఉయ్యాలో
అప్పుడూ శంకరమ్మ ఉయ్యాలో - ఈ రీతిగా బల్గె ఉయ్యాలో
సువ్వెవరివో గాని ఉయ్యాలో - వేయి దండాలయ్య ఉయ్యాలో
ఉంగరం గింగరం ఉయ్యాలో - నాకేమి వద్దయ్య ఉయ్యాలో
ఈ ఉంగరం జూస్తేను ఉయ్యాలో - మా అయ్య మా అప్ప ఉయ్యాలో
తప్ప జేసిన వంచు ఉయ్యాలో - కోదండమేతురూ ఉయ్యాలో
అమ్మలక్క లంత ఉయ్యాలో - నిందలూ వేతురూ ఉయ్యాలో
నాకొడ్డు నాకొడ్డు ఉయ్యాలో - ఈ ఉంగారమ్మ ఉయ్యాలో
అనుచు దిగ్గున లేచి ఉయ్యాలో - లేడోలె పరుగెత్తె ఉయ్యాలో

ఇట్లూ ఇతరులకు సహాయం చేయడంలో కూడా రాణి శంకరమ్మ ఎప్పుడూ ముందుండేది. ఈ పాటలో ఉన్న నారసింహరెడ్డి అందోలు రాజు. ఆయన శంకరమ్మ చేసిన సహాయాన్ని మరిచిపోకుండేవాడు. ఎప్పుడూ ఆమెను గుర్తుకు తెచ్చుకుంటుండేవాడు. చివరకు సంగారెడ్డి దంపతుల వద్దకు మంత్రులతో పెండ్లి రాయబారాన్ని పంపాడు. సంగారెడ్డి దంపతులు సంతోషంతో శంకరమ్మను నారసింహరెడ్డి కిచ్చి ఘనంగా పెండ్లిచేశారు. శంకరమ్మ నారసింహరెడ్డిని రాజ్యపాలన చక్కగా చేయమని రాజధర్మాన్ని చెప్పింది. అదెట్లూ ఉండో చూద్దాం.

పెండ్లి పూర్వేనంక ఉయ్యాలో - రాచకార్యాల్యిడిచి ఉయ్యాలో
 రాజరికము మరిచె ఉయ్యాలో - నారసింహరెడ్డి ఉయ్యాలో
 అదే అదనుగా ఉయ్యాలో - సిద్ధిభీ సోదరులు ఉయ్యాలో
 కుట్టలూ పన్నిరీ ఉయ్యాలో - కుతంత్రాలు జేసిరి ఉయ్యాలో
 ప్రజలనూ పీడించి ఉయ్యాలో - పన్నులూ లాగిరీ ఉయ్యాలో
 ఈ సంగతిని తెల్పిరీ ఉయ్యాలో - రాజు నర్సింహరెడ్డికీ ఉయ్యాలో
 ఉలుకు పలుకూ లేని ఉయ్యాలో - పెనిమిచీని చూసి ఉయ్యాలో
 శంకరమ్మప్పుడూ ఉయ్యాలో - భయమింత లేకుండ ఉయ్యాలో
 రాజు చెంతా జేరి ఉయ్యాలో - ఈ రీతి దెల్పేనూ ఉయ్యాలో
 నా మీది ప్రేమతో ఉయ్యాలో - ప్రజలను మరిచినవు ఉయ్యాలో
 రాజ్యమంతా జూడు ఉయ్యాలో - రంబిల్లు టూలేదు ఉయ్యాలో
 రాజధర్మం గాదు ఉయ్యాలో - ఇది పద్ధతి గాదు ఉయ్యాలో
 ప్రజల హితమును గోరి ఉయ్యాలో - కన్న బిడ్డల్లా జూడు ఉయ్యాలో
 మొదట రాజ్యం పనులు ఉయ్యాలో - కుదురుగా జేయాలి ఉయ్యాలో
 జగమున మెరవాలి ఉయ్యాలో - కీర్తినీ పొందాలి ఉయ్యాలో

ఈవిధంగా తన పెనిమిచీకి రాజధర్మం గురించి చెప్పి రాజ్యపాలన చేయించింది. చక్కగా పాలన సాగిస్తున్న నారసింహరెడ్డిని చూసి సహించలేక సిద్ధిభీ సోదరులు విషప్రయోగం చేసి చంపారు. శంకరమ్మ తన భర్త గురించి ఏడ్చి ఏడ్చి కండ్డలో సముద్రం నింపుకొన్నది. ఈమె ఇట్లూ బాధలో ఉండగానే శంకరమ్మను నైజాం రాజు మరాలీల పైకి యుద్ధానికి పంపాడు. అదెట్లూగో వినుండి;

అంతట మరాలీలు ఉయ్యాలో - పంతాలు గలవారు ఉయ్యాలో
 నైజాము రాజుకు ఉయ్యాలో - జాబునూ రాశిరి ఉయ్యాలో
 కప్పంబు గడ్డవా ఉయ్యాలో - కయ్యానికొస్తవా ఉయ్యాలో
 మాబలము గొప్పది ఉయ్యాలో - రాజీకీ రావయ్య ఉయ్యాలో
 అది జూసి నైజాము ఉయ్యాలో - చింతలో పడ్డాడు ఉయ్యాలో
 పీష్టాలు వీరులూ ఉయ్యాలో - శూరులూ ధీరులూ ఉయ్యాలో
 పోరు నెట్లూ జేతు ఉయ్యాలో - వారినెట్లూ గెలుతూ ఉయ్యాలో
 అనుచు చింతించుతూ ఉయ్యాలో - శంకరమ్మను బిల్చి ఉయ్యాలో

సమరానికి బంపె ఉయ్యలో - కయ్యానికి బంపె ఉయ్యలో
 శంకరమ్మంతటా ఉయ్యలో - శక్తి రూపము దాల్చు ఉయ్యలో
 జట్టుముడి వేసింది ఉయ్యలో - కొంగు నడుముకు గట్టి ఉయ్యలో
 ముందుకుచ్చిలు దీసి ఉయ్యలో - ముఢ్ఱగా మలిచింది ఉయ్యలో
 కాశె బోసినాది ఉయ్యలో - కత్తినే పట్టింది ఉయ్యలో
 కదనాని కెల్లింది ఉయ్యలో - కాళికా రూపెత్తి ఉయ్యలో
 అశ్వికా దళములూ ఉయ్యలో - ఆరువేలు రాగ ఉయ్యలో
 కాలిబంటూలంత ఉయ్యలో - వేవేలు వెనువెంట ఉయ్యలో
 మొండి ధైర్యంతోని ఉయ్యలో - దండెత్తి పోయింది ఉయ్యలో
 ఎత్తుపై ఎత్తుతో ఉయ్యలో - కుత్తుకల్గోనె ఉయ్యలో
 రక్తమును పారించె ఉయ్యలో - వీరనారీయయ్య ఉయ్యలో
 పీష్టాలతోకలను ఉయ్యలో - కత్తిరించి వేసె ఉయ్యలో
 విజయ గర్వంతోని ఉయ్యలో - వెనుదిరిగొది ఉయ్యలో

ఆలోచించండి-చెప్పండి

- ★ శంకరమ్మ యుద్ధరంగంలో ధైర్యం చూపింది. మరి స్టీలు ఏయే సందర్భాలలో ధైర్యం చూపాలో చర్చించండి.
- ★ శంకరమ్మ చేసిన మంచి పనికి ఉంగరం ఇస్తే తీసుకోలేదు కదా! దీనిని బట్టి మీరేం గ్రహించారు?
- ★ “కండ్లలో సముద్రం నింపుకోవడం” అన్న జాతీయాన్ని ఏయే సందర్భాల్లో వాడుతారు?

III

విజయం తర్వాత వైజాం సవాబు శంకరమ్మకు ‘రాయబాగిన్’ అనే బిరుదునిచ్చాడు. అందోలు రాజ్యాన్ని శంకరమ్మకు అప్పగించాడు. ఆమెను రాణిగా ప్రకటించాడు. 1764 సంగా లో అందోలు రాజ్యానికి శంకరమ్మ రాణి అయ్యింది. చక్కగా రాజ్యపాలన జేసింది. రాజ్యాన్ని తన శూరత్వంతో విస్తరించుకున్నది. అనేక విజయాలను సాధించింది. కాని ఆమె మనసు సంతోషంగా ఉండేది కాదు. ఎప్పుడు భర్త గుర్తుకు వచ్చేవాడు. ఈ బాధ నుండి ఉపశమనం పొందడానికి తీర్థయాత్రలకు పోయింది. నడితోపలో శత్రువులు ఆమెపై మత్తుమందు చల్లారు. నిజాం వద్దకు వెళ్ళి శంకరమ్మ చలిజ్వరంతో చనిపోయిందని చెప్పారు. అందోలుకు రాజులయ్యారు. అడవిలో తెలివిలోకి వచ్చిన శంకరమ్మ ...

నెమ్ముదిగ లేచింది ఉయ్యలో - కలయజూసినాది ఉయ్యలో
 తనవారలెవ్వరూ ఉయ్యలో - కానగారాలేదు ఉయ్యలో

కారండ పడవిరా ఉయ్యలో - కాటుక చీకటిరా ఉయ్యలో
 కొండా కోనలూ ఉయ్యలో - గండూ చీమలూ ఉయ్యలో
 పులులూ సింహలు ఉయ్యలో - ముంగీస పాములూ ఉయ్యలో
 దట్టమైన పొదలూ ఉయ్యలో - లోయలూ లొంకలూ ఉయ్యలో
 దారీ తెన్నా లేక ఉయ్యలో - ఎండనక వాననక ఉయ్యలో
 రాణి శంకరమ్మ ఉయ్యలో - కాళ్ళరగ దిరిగెను ఉయ్యలో
 చీకట్లో చిరుదీపం ఉయ్యలో - కోయవాడగుపించె ఉయ్యలో
 మెడలోని హోరాలు ఉయ్యలో - కానుకగ నిష్టేను ఉయ్యలో
 దగ్గర గ్రామంకు ఉయ్యలో - దారిజూపుమనె ఉయ్యలో
 కోయరాజంతట ఉయ్యలో - కుర్రో కుర్రోయంచు ఉయ్యలో
 పైదరాబాదుకు ఉయ్యలో - దారిని జూపిండు ఉయ్యలో

రాణి శంకరమ్మ దైర్యవంతురాలు కనుకనే అడవిని దాటగలిగింది. నైజాం రాజు దగ్గరికి వచ్చి శత్రువుల కుట్టలను ఛేదించింది. అందోలుకు రాణి అయింది. ప్రజలను కన్నబిడ్డలుగా పాలించింది. ప్రజలకు పన్నుల భారం తగ్గించింది. అందరూ ఆమె రాజ్యాన్ని రామరాజ్యం ఆనేవారు. ఆమె తన తండ్రిపేరిట సంగార్డీ, తల్లి పేరిట రాజంపేట పట్టణాల్ని నిర్మించింది. గరుడాది గుట్టపై రంగనాథాలయాన్ని కట్టించింది. ఇట్లా ఉండగా శంకరమ్మకు...

రాచవుండు పుట్టింది ఉయ్యలో - రంపానపెట్టింది ఉయ్యలో
 ఎన్నిమందులు పెట్టు ఉయ్యలో - ఇంతైన తగ్గదు ఉయ్యలో
 పెయ్యంత పాకింది ఉయ్యలో - పానాలు దీసింది ఉయ్యలో
 రాణి శంకరమ్మ ఉయ్యలో - దేవన్ని చేరింది ఉయ్యలో

1774 సంవత్సరంలో శంకరమ్మ తుది శ్వాస విడిచింది. అందోలు చరిత్రలో ఆమె కీర్తి సువర్ణాకూరాలతో లిఖించబడింది. అందుకే అందోలు ప్రజలు శంకరమ్మను ఈవిధంగా కీర్తించారు.

వీర శంకరమ్మ ఉయ్యలో - శూరశంకారమ్మ ఉయ్యలో
 అందోలు కీర్తిని ఉయ్యలో - అజరామరంజేసే ఉయ్యలో
 సూర్యచంద్రులవేలే ఉయ్యలో - సుక్కె నిలిచింది ఉయ్యలో
 ఆదర్శరాణియై ఉయ్యలో - నిలిచిపోయినాది ఉయ్యలో
 మారాణి శంకరమ్మ ఉయ్యలో - మారాణి మాతల్లి ఉయ్యలో
 విన్నవారికి ఉయ్యలో - విష్టులోకాలు ఉయ్యలో
 చెప్పినవారికి ఉయ్యలో - కలుగు గోసంపదలు ఉయ్యలో
 మంగళం మంగళం ఉయ్యలో రాణి శంకరమ్మ ఉయ్యలో

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ “చీకట్లో చిరుదీపం” అనడంలో అంతర్యమేమిటి?
- ★ ప్రజలను కన్నబిడ్డలుగా పాలించడం అంటే మీకేమర్థమైంది?
- ★ రాణి శంకరమ్మ కథ ద్వారా మీకేమర్థమైంది?

I**విని, అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం**

రాణి శంకరమ్మ కథలో మీకు నచ్చిన / ఆశ్చర్యం కలిగించిన సంఘటన ఏది? దాని గురించి మాట్లాడడం.

II**ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం**

- పారం చదువండి.** రాణి శంకరమ్మ పరాక్రమాన్ని తెలిపే పదాలను గుర్తించండి?
- ఉదా : బండరాళ్ళను పిండిగా జేయడం.
- కింది గద్దాన్ని చదువండి.** కింద ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు సరైన జవాబును ఎన్నుకొని కుండలీకరణంలో రాయండి.

స్త్రీని మాతృదేవతగా భావించి, పూజించి, ఆరాధించేవారు భారతీయులు. “యత్ర నార్యస్తు పూజ్యంతే రమంతే తత్త్వ దేవతాః” అన్నది ఆరోగ్యక్తి. భారతీయ సంస్కృతీ సంప్రదాయాలను ఒక తరం నుండి మరోతరానికి వారసత్వంగా అందిస్తూ ఉంటారు మహిళలు. సభ్యత, సంస్కృతాల రూపంలో జాతి జీవన శక్తిని మరింత వేళ్ళానుకునేటట్లు చేసింది భారతీయ మహిళే. ఇటు కుటుంబ బాధ్యతలు నిర్వర్తిస్తా, అటు సమాజ ఉన్నతికి పరిశ్రమిస్తా తమవంతు పాత్రను పరిపూర్ణం చేసుకుంటా, అవసరమైనప్పుడు సంస్కృతి రక్షణకై పూనుకుంటారు. అవసరమైతే మహిళలు మాతృభూమి రక్షణకోసం ప్రాణత్యాగాలు చేస్తుంటారు.

- 1) స్త్రీలను - భారతీయులు ఎట్లా పూజిస్తారు? ()
క) మాతృదేవతగా గ) పితృదేవతగా చ) అతిథి దేవతగా
- 2) మహిళలు ఒక తరం నుండి మరో తరానికి దేనిని అందిస్తూ ఉంటారు? ()
క) భారతీయ ఆర్థిక వ్యవస్థను గ) భారతీయ సంస్కృతిని చ) భారతీయ వ్యవహారాలను
- 3) జాతి జీవనశక్తి దేనివలన వేళ్ళానుకొని ఉంటుంది? ()
క) సభ్యత, సంస్కృతాలు గ) కుట్టు కుతంత్రాలు చ) ఎత్తుకు వై ఎత్తులు
- 4) వేటి ఉన్నతికి స్త్రీలు పరిశ్రమిస్తారు? ()
క) సిరిసంపదలు గ) కుటుంబం-సమాజం చ) తమకోసం తాము
- 5) దేనికోసం ప్రాణత్యాగం చేయవచ్చు? ()
క) సంపదలకై గ) ఆచారాలకై చ) మాతృభూమి రక్షణకై

III

స్వయంచారణ

1. కింది ప్రశ్నలకు అయిదేసి వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.
 - అ. శంకరమ్మ దైర్యంగా పులితో పోరాడిన సంఘటనను వర్ణించండి.
 - ఆ. మీరు తప్పిపోతే దైర్యంగా ఏవిధంగా ఇంటికి చేరుకుంటారో రాయండి.
 - ఇ. రాణి శంకరమ్మ మంచి పాలనాదక్కరాలు అనడానికి ఉదాహరణలు రాయండి.
 - ఈ. రాణి శంకరమ్మ గొప్పతనం గురించి నేటికి పాటల రూపంలో పాపుకోవదానికి కారణాలు ఏమిటో రాయండి.
2. కింది ప్రశ్నకు పది వాక్యాల్లో జవాబు రాయండి.

రాణి శంకరమ్మ పరాక్రమాన్ని సాంతమాటల్లో రాయండి.

IV

సృజనాత్మకత / ప్రశంస

రాణి శంకరమ్మ చరిత్రను ఏకపొత్రాభినయం చేయడానికి వీలుగా తగిన అంశాలతో రచన చేయండి. ప్రదర్శించండి.

V

పదజాల వినియోగం

1. గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు రాసి, వాటితో సాంతవాక్యాలు రాయండి.
 - అ) నిర్మల్ కొయ్య బోమ్మల తయారీకి ప్రసిద్ధి.
 - ఆ) బాగా చదువుకొని స్వప్నం నెరవేర్చుకోవాలి.
 - ఇ) మహాభారత సుమరంలో ధర్మం గెలిచింది.
 - ఈ) అపాయకర సంఘటనలు ఎదురైనపుడు శౌర్యం చూపాలి.
 - ఉ) సూర్యుని దీప్తి లేకపోతే లోకమంతా చీకటిమయం.
2. కింది పదాలను వివరించండి.
 - అ) సాహితీ జ్యోతులు
 - ఆ) శౌర్యచంద్రికలు
 - ఇ) అపరంజి బోమ్మ
 - ఈ) అజరామరం

VI

భాషను గురించి తెలుసుకుండాం

1. కింది పదాలను విడదీయండి. సంధిని గుర్తించి సంధిపేరు రాయండి.

- అ) రంగనాథాలయం :
- ఆ) అమృతాస్నం :
- ఇ) అజరామరం :
- ఈ) కవీంద్రుడు :

2. ఈ కింది పదాలకు విగ్రహవాక్యాలు రాశి, సమాసాల పేర్లు రాయండి.

- అ) చదువుసంధ్యలు :
- ఆ) పామూముంగిసలు :
- ఇ) ఎండావానలు :
- ఈ) కొండాకోనలు :
- ఉ) మంత్రతంత్రాలు :
- ఊ) తల్లిదండ్రులు :
- ఒ) రామకృష్ణలు :
- బుగ) కూరగాయలు :

ద్విగు సమాసం

ఈ పదాలను పరిశీలించండి

నవరసాలు చతుర్మేదములు షట్టుక్రవర్తులు

పంచపాండవులు దశదిశలు

ఈ పదాలలో మొదటి (పూర్వ) పదం సంభ్యా వాచకంగా ఉండి, రెండవపదం (పర) నామవాచకంగా ఉండి. వీటికి విగ్రహవాక్యాలు ఇట్లు ఉంటాయి.

నవరసాలు	-	తొమ్మిది సంభ్యగల రసాలు
చతుర్మేదములు	-	నాలుగు సంభ్యగల వేదములు
షట్టుక్రవర్తులు	-	ఆరు సంభ్యగల చక్రవర్తులు
పంచపాండవులు	-	ఐదు సంభ్యగల పాండవులు
దశదిశలు	-	పది సంభ్యగల దిక్కులు
ఎనిమిది బొమ్మలు	-	ఎనిమిది సంభ్యగల బొమ్మలు

మొదటి (పూర్వ) పదం సంభ్య అయితే తర్వాత (పర) పదం ఆ సంభ్యను సూచించే నామవాచకం అయి ఉంటుంది.

పూర్వపదం సంభ్యవాచకమైతే అది ‘ద్విగు సమాసం’.

3. కింది సమాస పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాశి సమాసాల పేర్లు రాయండి.

ఉదా॥ వంద సంవత్సరాలు

వంద సంబ్యగల సంవత్సరాలు

ద్వాగు సమాసం.

- ఆ. ముక్కుచెవులు
బ. ఏడేండ్లు
ఇ. అరువేలగుణ్ణలు
ఈ. శోర్యధైరాలు

ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟು ಪನಿ

మీ ప్రాంతంలో బతుకమ్మ పాటలుగా పాడుకునే వీరగాథలను సేకరించండి. నివేదిక రాసి ప్రదర్శించండి.

ನೇನಿವಿ ಚೆಯಗಲನಾ ?

- ★ రాణిశంకరమ్మ బతుకమ్మ పాటను రాగయుక్తంగా పాడగలను. అవును / కాదు
 - ★ అపరిచిత గద్దాన్ని చదివి అర్థం చేసుకోగలను. అవును / కాదు
 - ★ రాణిశంకరమ్మ పాత్యంశాన్ని సొంత మాటలలో రాయగలను. అవును / కాదు
 - ★ రాణి శంకరమ్మ కథను ఏకప్పాత్రాభినయ రచనగా రాయగలను, ప్రదర్శించగలను. అవును / కాదు

ఎక్కడ ప్రీలు గౌరవించబడతారో,
అక్కడ దేవతలు ఆనందంగా ఉంటారు.

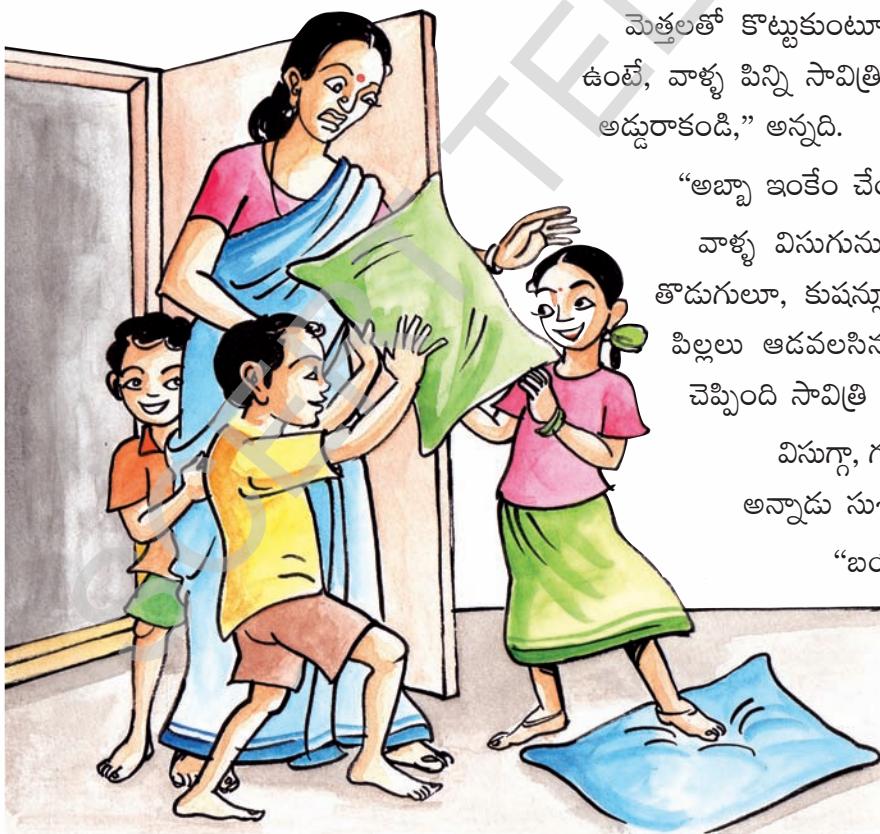
ఉపవాచకం

సెలవులు వచ్చాయింటే పిల్లలందరికి ఎంతో సంబురం!
అమృమ్మ తాతయ్యల దగ్గరకో...
మరో చుట్టుల దగ్గరకో వెళ్లాలని తాపత్రయం...
సెలవులను హాయిగా గడపాలని అనుకుంటారందరూ...
సెలవుల్ని అందరికీ ఉపయోగపడేలా గడపాలని కొందరే అనుకుంటారు...
అలాంటి కొందరు పిల్లలు తమ సెలవుల్లో ఎవరికి ఎట్లా సాయపడ్డారో
పారంద్వారా తెలుసుకుందాం!

2. అడ్డుత్వైన సెలవులు

అవి శీతకాలపు సెలవులోజులు. సుశీల, సునీత, సాగేర్లకు చాలా విసుగ్గ ఉన్నది. ఇంట్లోనే ఉంటూ కలసి ఆడుకోవటం తప్ప వేరే పనే లేదు. ఏ మాత్రం సాహసాపేతంగా గానీ, ఉత్సాహంగా గానీ లేని పని అది. వాళ్ళ స్నేహితులు చాలామంది వాళ్ళ అమృమ్మాన్నాన్నలతో బంధువుల ఊళ్ళకు వెళ్లారు. ఈసారి వీళ్ళ నాన్నకు చాల పని ఉండడంవల్ల ఇదివరకటీవలె కొత్త ప్రదేశాలు చూడడానికి వెళ్ళలేకపోయారు.

మెత్తలతో కొట్టుకుంటూ, ఇంట్లో పరుగులు పెడుతూ ఉంటే, వాళ్ళ పిన్ని సావిత్రి, “ఏమిటిది? వెళ్ళండి. పనికి అడ్డురాకండి,” అన్నది.

“అబ్బా ఇంకేం చేయాలె మేము?”

వాళ్ళ విసుగును లెక్కపెట్టుకుండా, “ఈ మెత్త తొడుగులూ, కుషన్లూ, పాడుచేయకండి, మీలాంటి పిల్లలు ఆడవలసిన ఆట కాదిది,” అని గట్టిగా చెప్పింది సావిత్రి పిన్ని.

విసుగ్గ, గట్టిగా “మరి మేమేం చేయ్యాలె?”

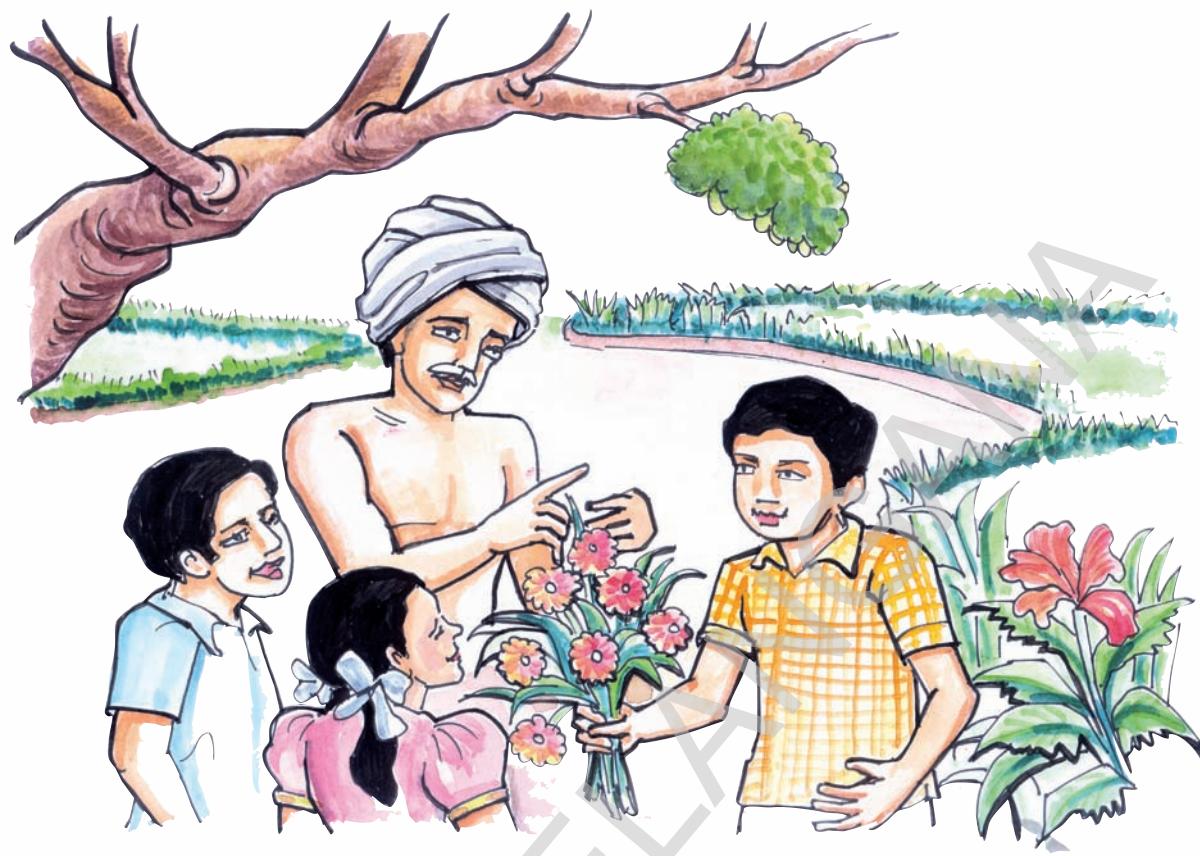
అన్నాడు సుశీల.

“బయటికెళ్ళి ఆడుకో గూడదా?”

ఆంటూ ఆవే నలవో ఇచ్చింది.

“మూడు రోజులుగా అదే కదా చేస్తున్నాం. నాకు చాలా విసుగ్గ ఉన్నది.

కొత్తగా, ఉత్సవంగా లేనే లేదు,” అన్నదు సాగర్.

“ఏం చేయడానికి తోవకపోతే వంటింట్లో నాకు సాయం చేయండి. కొత్త వంటకాలు తయారుచేధాం,” అన్నది సావిత్రి పిన్ని.

“ఈ ఆలోచన మాకేం నచ్చలేదు,” సుశీల్, సాగర్ కలిసి అన్నార్థాకేసారి. “పద, బయటికివెళ్ళి ఆడుకుండాం,” అనుకుంటూ ఇద్దరూ బయల్దేరారు.

వాళ్ళ వెనకే సునీత వెళ్తుంటే, “నా చిన్ని సునీతా! నువ్వుక్కడే ఉండి నాకు సాయం చెయ్యాలె” అన్నది సావిత్రి పిన్ని.

“సారీ, పిన్ని,” అంటూ, సునీత బయటికి పరుగులుపెట్టింది. లేకుంటే ఆమె బలవంతంమీద ఈ పూట వంటింటి పనులన్నీ తనొక్కతే చేయాల్సి వస్తుదేమానని భయంవేసింది సునీతకు.

పిల్లలందరూ ఇంట్లోంచి బయటికి వచ్చి లాన్సలో గడ్డిని కోస్తున్న తోటమాలి దగ్గరికి వెళ్ళారు. అతను “ఏమిటి సుశీల్ బాబూ! తోటపనిలో మెలకువలు నేర్చుకుంటావా?” అని అడిగాడు సుశీల్ని.

“అది కాదు తాతా,” బాధగా అన్నాడు సుశీల్. “మాకందరికి సెలవులిప్పుడు. ఏం చేయాల్సో ఎవరికి తోస్తులేదు.”

“చక్కటి పూలు తెంపి మంచి పూలగుత్తి చేసి మీ అమృకు ఇయ్యండి. ఆమె తప్పకుండ సంతోషిస్తుంది.”

“ఇంకెం చేద్దాం? కొన్ని పూలు కోసి చక్కటి పూలగుత్తి తయారుచేద్దాం పదండి,” అన్నాడు సుశీల్.

గులాబిపూలు చాలా బాగున్నవి. చామంతి పువ్వులు తాజాగా, అందంగా ఉన్నాయి. తోట వందలకొద్ది పూలతో కళకళలాడుతూ ఉన్నది. వాటిలో వేటిని తెంపాలో, మొగ్గలుగా ఉన్న కారణంగా వేటిని తెంపగూడదో తోటమాలి తాతయ్య చెప్పాడు. చక్కటి పూలగుత్తి తయారైంది. “దీన్ని చూసి సంతోషించేవాళ్ళండే చోటికి తీసుకుపోయి ఇద్దా! సరేనా?” అన్నాడు సాగర్.

“ఎక్కడికి?” సుశీల్ అడిగాడు.

“ముసలివాళ్ళంతా ఉండే వృద్ధాశ్రమం గుర్తుండా నీకు? ఒంటరిగా, చేసేందుకేమీ లేకుండా ఉంటరు పాపం. వాళ్ళు దీన్ని తప్పకుండా ఇష్టపడుతారు. నాకు తెలుసు”

సుశీల్కు, సునీతకు కూడా ఈ ఆలోచన నచ్చింది. “మనకు ఉత్సాహంగా లేకపోయినా, కనీసం అది లేనివాళ్ళకు, ఉత్సాహాన్ని ఇచ్చేందుకు ఇలాంటి పనులు చెయ్యాలి,” అన్నారిద్దరు.

“ఐతే, ఒకటి సరిపోదేమో, మరికొన్ని పూలు తెంపి ఇంకొన్ని పూలగుత్తులు చేస్తే బాగుంటుంది కదా!” అనుకొని ముగ్గురూ కలిసి మరికొన్ని పూలగుత్తులు తయారుచేసుకొని, పది నిమిషాల నడక దూరంలో ఉన్న వృద్ధాశ్రమానికి వెళ్ళారు.

ఆశ్రమంలో ఉన్న వుధుల గురించి చిన్నపిల్లలు తీసుకుంటున్న శ్రద్ధకు వాళ్ళ ముఖాల్లో సంతోషం కనిపించింది. పిల్లలకు వాళ్ళందరు కృతజ్ఞతలు చెప్పారు. వీళ్ళు ముగ్గురూ ఆక్రదే వాళ్ళతో పాటు కూర్చుని ముచ్చట్లాడారు. వాళ్ళలో కొంతమంది మాట్లాడకుండ కూర్చుని ఉన్నారు. మరికొంతమంది తమ బాధను దాచుకునేందుకు వాళ్ళతో మాట్లాడుతూ, పిల్లలెక్కడుంటున్నారో, ఎక్కడ చదువుకుంటున్నారో అడిగి తెలుసుకున్నారు. చివరికి ఆశ్రమంలో భోజనానికి ఉండిపొమ్మని వాళ్ళు పిల్లలను బలవంతపెట్టారు. కానీ, సుశీల్ వినయంగా, “ఇంట్లో మా అమ్మ మాకోనం ఎదురు చూస్తుంటుంది” అని చెప్పాడు.

రెండు రోజుల తరువాత పిల్లలు మరికొన్ని పూలు పట్టుకొని ఆక్రదికి వెళ్ళారు. మళ్ళీ వాళ్ళతో ముచ్చట్లు. ‘పొద్దుంతా ఏం చేస్తా ఉంటా’ రని వాళ్ళను సుశీల్ అడిగాడు, మాటలమధ్య. “ఏముంది? కొద్దిసేపు కూర్చుంటాం. కొద్ది సేపు దైవప్రార్థన చేసుకుంటాం. కొద్దిసేపు మాట్లాడుకుంటాం. భోంచేస్తాం. పండుకుంటాం.

ఈ వయసులో ఇంతకంటే ఏం చేయగలం?” అన్నారు వాళ్ళలో ఒకరు.

“అంటే కాలక్షేపానికి ఇక్కడెం లేదన్నమాట. కనీసం టీవీ కూడా?” సాగర్ ఆశ్చర్యంతో అడిగాడు.

ఒక పెద్దాయన దగ్గుకుంటూ అన్నాడు “ఇదివరకొక బ్లక్ అండ్ వైట్ టీవీ ఉండేది. అది చెడిపోయి మరమ్మతుకు పోయింది. మళ్ళీ వెనక్కి రాలేదు. వార్తాపత్రికలు, వారపత్రికలు వస్తుంటాయి. అప్పుడప్పుడు అవి చదువుకుంటాం.”

పిల్లలకు చాలా బాధ కలిగింది. సిగ్గువేసింది కూడా. తమకైతే అన్ని ఉన్నాయి. అయినా ఎప్పుడూ ఏదో ఒకదానికి గొడవే. ఇంటికి పోయిన తరువాత వృద్ధాత్మమాన్ని గురించి, అక్కడుండేవాళ్ళను గురించి, కాలక్షేపం కోసం వాళ్ళకేమీ లేకపోవటం గురించి చర్చ జరిగింది.

“వాళ్ళకోసం ఒక టీవీ కానీ, రేడియో కానీ కొని ఇస్తే బాగుంటుంది,” అన్నాడు సాగర్. “మనం దాచుకున్న పైసలన్నీ పెట్టినా, అలాంటిది ఏదీ కొనలేం” అన్నది సునీత.

“మనం చేయగలిగినదంతా మన పైసలతో ఓ సినిమాకో, మరోదానికో కొన్ని టికెట్లు కొనివ్వగలం అంతే!”

“సినిమా... టికెట్స్...” సుశీల్ తీప్రంగా ఆలోచిస్తున్నాడు. ఒకసారి గట్టిగా “అంతే!” అంటూ అరిచాడు.

సునీత, సాగర్ ఒకసారే అడిగారు “ఏమనుకుంటున్నావ్ మనసులో నువ్వు?” అని. సుశీల్ మెరినే కళ్ళతో అన్నాడు “మీకు తెలుసుగా! మన సూకులు నాటకాల్లో నటించిన అనుభవం మన ముగ్గురికి బాగా ఉన్నది. మనం వాళ్ళకోసం ఉచితంగా ఓ ప్రదర్శన ఇస్తే కనీసం వాళ్ళను ఆనందపరచి నట్టవుతుందిగా?”

సాగర్ సరేనన్నాడు. కానీ సునీతకు ఈ ఆలోచన నచ్చలే. “కేవలం ముగ్గురితోటి ప్రదర్శన ఏమంత బాగుండదు. తప్పనిసరిగ యింకా కొంతమంది కావాలి, ఇదంతా మనవల్ల అవుతుందా అని?”

“తోటమాలి తాతయ్య, సావిత్రి హిన్ని స్టేజీకి వెనక మనకు తప్పకుండా సాయంచేస్తారు. నాకు తెలుసు!” అన్నాడు సాగర్. “సూక్ష్మాల్లో నితిన్ అని నాకో స్నేహితుడున్నాడు. మీకు గుర్తుంది కదా. నితిన్ ఈ నాటకంలో పాల్గొంటాడు. ఇంక కొంతమందిని తీసుకొని వస్తాడు కదా.”

సునీత ఒప్పుకొంటూ ఇట్లూ అన్నది. “మనం దీన్నాక ఛారిటీ పో లాగ చేస్తే బాగుంటుంది. కొన్ని టికెట్లు ఇరుగుపొరుగువాళ్ళకు అమ్ముదాం. ఇట్లూ మనం జమచేసే డబ్బుతో కనీసం రేడియోసెట్టయినా కొని ఇవ్వవచ్చుగా!”

అంతే, వెంటనే సాగర్ నితిన్ ఇంటికి వెళ్ళాడు. మరో రెండు గంటలకల్లా సాగర్ నవ్వుతూ, తుళ్ళుతూ గర్వంగా ఇంటికొచ్చి నితిన్ సాయంత్రమే తన హిన్ని ఇద్దరు కూతుళ్ళతో పాటు వాళ్ళించికొస్తున్నాడని ప్రకటించాడు.

ఇంక చేయవలసింది చాలాఉన్నది. “మరి టికెట్లెక్కడ ప్రింట్ చేయిద్దాం?” సునీత అడిగింది.

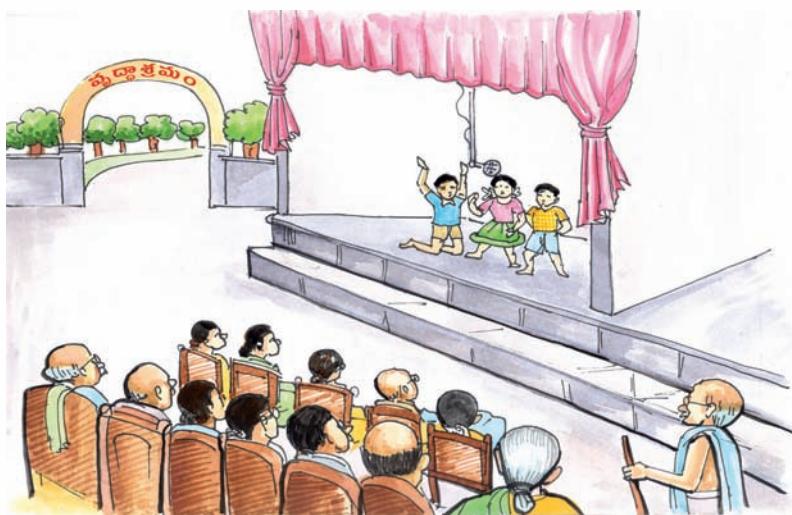
“ప్రింట్ చేయవలసిన పని లేదు. మనకు తెలిసినవాళ్ళను, ఇరుగుపొరుగువాళ్ళను, ప్రదర్శనకు రమ్మందాం. తమకు తోచిన విరాళం ఇమ్మని అడుగుదాం. అంతే!” సుశీల్ విడమరిచి చెప్పాడు.

“మరి ప్రదర్శనకు చోటు ఎక్కడున్నది? ”

“వృద్ధాత్మమం ఉన్నది పెద్ద ఆవరణలో కదా! దాని పక్కనే ఆటస్టలమున్నది, అక్కడ.”

ఈ ఆలోచన అందరికి నచ్చింది. సాయంత్రం నితిన్, తన చెల్లెళ్ళు తమన్నా, వీణలతో కలిసి రాగానె, ఏ నాటకం వేయాలని చర్చించుకోవడం మొదలుపెట్టారు. నితిన్ తెచ్చిన పుస్తకాల్లో నుండి వెతికి ‘గుశ్వం’ అన్న

ప్రదర్శనకు రిహర్సుష్టు మొదలయినవి. స్కూల్లో నాటకాలు వేయటంలో మంచి అనుభవమున్న నితిన్ ఈ నాటకానికి దర్శకత్వం వహించాడు. ప్రదర్శనకు ముందు వారం రోజులు ఎట్లా గడిచి పోయాయో వాళ్ళకే తెలియలేదు. ప్రతి రోజు కనీసం మూడు గంటలు రిహర్సుష్టు చేసేవాళ్ళు. తక్కిన రోజంతా స్టేజి ఎట్లా ఉండాలి, దుస్తులెట్లా ఉండాలి, ఇరుగుపొరుగువాళ్ళనెట్లా అహ్వానించాలి. ఇట్లాంటి విషయాలను గురించిన చర్చలే.

చివరికి ప్రదర్శన రోజు రానే వచ్చింది. అంతకు ముందురోజే వృద్ధాశ్రమం నిర్వహించే మేనేజరు దగ్గరి నుంచి అనుమతి తీసుకొనేటందుకు పోయారు. ఆయన ఎంతో ఆనందంగా అంగీకరించాడు. అక్కడి వృద్ధులకు ఆళ్ళర్యం కలిగేలా ఒక్కరోజు ముందు మాత్రమే వాళ్ళకోసం తాము వేస్తున్న నాటకాన్ని గురించి చెప్పారు. ప్రదర్శన రోజున పొద్దుబట్టినుంచే పిల్లలు తమకోసం వేస్తున్న నాటకంకోసం ఆ ఆశ్రమంలోనివాళ్ళంతా ఎంతో ఉత్సంతతో ఎదురు చూస్తున్నారు.

కర్తలు, కర్ణైన్లతో వరండాలో స్టేజీ తయారు చేసుకున్న తరవాత ఎదురుగా ఉన్న ఆటస్థలంలో ప్రేక్షకుల కోసం బల్లలు, కుర్చీలు వంటివి వేయటం జరిగింది. వందమంది కూర్చునేందుకు వీలుగా ఆశ్రమంలోనుండి కొన్ని, ఇరుగుపొరుగు ఇళ్ళలోనుండి కొన్ని, తమ ఇళ్ళనుండి కొన్ని కుర్చీలు సేకరించి తెచ్చారు.

ప్రదర్శన బ్రహ్మండంగా జరిగింది. పిల్లలు అద్భుతంగా నటించారని అందరూ అభినందించారు. నాటకంలోని హస్య సన్మిహనాల్లో అందరూ విరగబడి నవ్వుతూ ఆనందించారు.

నాటక ప్రదర్శన తర్వాత తాము 800 రూపాయలు విరాళాల ద్వారా సేకరించామని, దానికి తాము పొదుపుచేసి దాచుకున్న డబ్బులు కలిపి రేడియోతో పాటు ఒక టేవెరికార్డర్ కూడా వృద్ధాశ్రమానికి కొని ఇవ్వగలుగుతున్నామని సుశీల్ ప్రకటించాడు. ఈ సెలవులను ఇట్లా పెద్దవాళ్ళ ఆనందంకోసం వినియోగించిన పిల్లలను చూసి వృద్ధులంతా చాలా ఆనందించారు. అందరినీ దీవించారు.

- మూలం : నేషనల్ బుక్ ట్రస్ట్, ఇండియా

ఉపవాచకం

ఆమె...

అబలలు సబలలు అని నిరూపించింది!

వనితలు వీరవనితలుగా నిలబడతారని బుజువు చేసింది!

కార్యాలోచనలో తనకంటూ ప్రత్యేకతను సంతరించుకుంది!

రణరంగంలో కత్తిపట్టి యుద్ధంచేసి...

విజయదుందుభి మోగించింది!

వీరనారిగా... దైర్ఘ్యసాహసాలు ప్రదర్శించి ... రాణి రుద్రమగా

నిలచిన చారిత్రక భ్రమతారగూర్చి చదువుకుండా!

మార్గదర్శకంగా తీసుకుండా!

2. రుద్రమదేవి

తెలంగాణను పాలించిన రాజవంశాలలో కాకతీయులు చిరస్నేరణీయులు. కాకతి వంశ మూలపురుషుడు వెన్నరాజు. కాకతీయులలో ప్రసిద్ధి చెందిన మొదటి రాజు ఇతడు. ఆ వంశంవాడైన మహాదేవరాజు కుమారుడు గణపతిదేవుడు క్రీ.శ. 1198 నుండి 1262 వరకు సుదీర్ఘకాలం పాలించాడు. ఇతనికి పుత్రసంతానం లేనందున కూతురైన రుద్రమదేవి క్రీ.శ. 1262 నుండి 1289 వరకు పాలించింది. అట్లా దక్షిణభారతదేశంలో మొదటిమహిళా చక్రవర్తిగా రుద్రమదేవిపేరు చరిత్రలో చిరస్థాయిగా నిలచింది. రుద్రమకు పుత్రసంతానం లేనందున ఆమె కూతురు ముమ్మడమ్మ కొడుకు ప్రతాపరుద్రుడు క్రీ.శ. 1289 నుండి 1323 వరకు పాలించాడు. ఇతని కాలంలోనే ఓరుగల్లు పతనమయింది.

గణపతిదేవ చక్రవర్తి, సోమాంబ దంపతులకు రుద్రమదేవి క్రీ.శ. 1220 సంవత్సరంలో జన్మించింది. గణపతిదేవుడు పుత్రసంతానం కొరకు నారమ్మ, పేరమ్మలను కూడా పెంటిచేసుకున్నాడు. కానీ మగ సంతానం కలుగనందున రుద్రమనే పురుష సంతానంగా పెంచుకున్నాడు. ఆ క్రమంలోనే యుద్ధవిద్యలను నేర్చించాడు. యుద్ధవిద్యలను నేర్చుకున్నప్పుడు శిక్షణస్థలాన్ని యుద్ధరంగంగా భావించుకుని వ్యాహోలు, ప్రతివ్యాహోలను అమలుచేసేది రుద్రమ. యుద్ధవిద్యలతో పాటు రాజనీతి, న్యాయ, రాజ్యపాలన, అర్థశాస్త్రాల్లో సుశిక్షితురాలయింది. శివదేవయ్య శిక్షణలో ఆరితేరి ధీరవనిత అయింది. మేనమామ జాయపసేనాని నాట్యశాస్త్రాన్ని, కొంకణభట్టు సంగీత సాహిత్యాలతో పాటు వివిధ కళలలో శిక్షణనిచ్చాడు. ఫలితంగా రుద్రమదేవి సర్వశక్తిమంతురాలుగా ఎదిగింది. గణపతిదేవని కొలువు కూటంలో పురుషవేషంలో కూర్చొని రాజ్యపాలనలో మెళకువల్ని గ్రహించింది. పరాయిరాజుల వ్యవహారాలపై ఎట్లా దృష్టి పెట్టాల్సే చూసి నేర్చుకున్నది. శక్తి యుక్తులతో పురుషులతో సమానమైన ప్రతిభను సాధించింది. గణపతిదేవుడు ఈమెను వీరభద్రునికిచ్చి వివాహం చేయాలనుకున్నాడు. ఆలోచన వచ్చిన

వెంటనే భద్రకాళి, ఏకవీర, కాకతమ్మ దేవతల సాక్షిగా,
అంగరంగ వైభవంగా స్వయం భూదేవాలయ సువిశాల
ప్రాంగణంలో రుద్రమదేవి - వీరభద్రుల వివాహం
జరిగింది.

రుద్రమదేవి వీరభద్రులకు - ముమ్మడాంబ, వీరరుద్రమ, రుయ్యమ్మ అనే పుత్రికలు పుట్టారు. మగసంతానం లేనందున గణపతిదేవుడు కొంచెం కలత చెందాడు. ఇటు గణపతిదేవుణ్ణి వృద్ధాఘ్యం వెంటాడుతుంటే అటు దుర్వాసనాలకులోనై అనారోగ్యానికి గురైన రుద్రమదేవి భర్త చాళుక్య వీరభద్ర భూపతి మరణించాడు. ఈ సంఘటన రుద్రమకు అశనిపాతం వంటిది. కానీ ఆమె చెక్కుచెడరలేదు. మేనమామ జాయప సేనాని వెంటరాగా భర్త కర్మకాండ విధియుక్తంగా నిర్వహించింది. తండ్రికి తలకొరివి పెట్టడానికి కూతురుకు కూడా హక్కు ఉందని, కాదన్న అందరినీ నిలదీసి ముమ్మడాంబతో చిత్రికి నిష్పుపెట్టించిన దైర్యశాలి రుద్రమ. ఆమె వాగ్దాచిముందు ఛాందస రాజబంధు బృందం ఎవరూ నోరెత్తలేదు.

జన్మి పరిణామాలు జరిగినా రుద్రమదేవి యువరాజుగా తన పనులు తాను నిర్వహిస్తానే ఉన్నది. పురుషవేషంలో తిరుగుతూ ప్రజల మంచిచెడ్డలు చూస్తా ఉన్నది. అట్లాంటి సందర్భంలో ఓరుగల్లు వీధిలో ఒక వింత గొడవ ఆమెకు కనిపించింది. సంగతి భట్టులద్వారా తెలుసుకొని స్వయంగా తానే ఆక్కడికి వెళ్లింది.

అది భార్యాభర్తల మధ్య గొడవ. వీధి నాటకాలతో కడుపునింపుకొనేవారు. నాటకంలో స్త్రీపాత్ర తన భార్య పోషించవలసిన అవసరం లేదంటాడు భర్త. తానే ఆ వేషం కడతాననీ, మరే మగవాడు ఆ వేషం కట్టడానికి వీల్లేదన్నది భార్య. అలా చేస్తే నేనింకెవ్వరినో తెచ్చుకొని కట్టుకొంటానంటాడు భర్త. నేనింకెవడినో కట్టుకొని వీధి నాటకాలాడతాన్నది భార్య.

ఇట్లాంటి కొట్టాట మధ్యకు అనుకోకుండా వచ్చింది రుద్రమదేవి. యువరాజును చూసి అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు. వాతావరణం నిశ్శబ్దంగా మారింది.

“నీ వృత్తిలో నీ భార్యకే సమానస్థానమివ్వని నీవు, నీ నాటకం ద్వారా లోకానికేం సందేశమిస్తావు” అని సూటిగా అడిగింది రుద్రమ.

“పొరపాతైంది యువరాజా” అని తప్పును ఒప్పుకున్నాడు.

“ఓ నటశిఖామణి! కుటుంబాన్ని కూడా వీధినాటకంగా చేయకు” అని వ్యంగ్యస్వరంతో పొచ్చరించి వెళ్లింది.

ఇట్లాంటి సంఘటనల్ని ఆమె అనేకం చూసి, పరిష్కరించింది. ప్రజల్ని ఆమె కన్నబిడ్డల్లా చూసుకున్నది అని తెలుపడానికి ఇలాంటివి సాక్ష్యాలుగా నిలుస్తాయి.

గణపతిదేవుడు చాలా శక్తిసంపన్నుడు. అతడు రాజ్యపాలన చేసినన్నిరోజులు సామంతులు అణగిమణి ఉన్నారు. రాజ్యానికి శత్రుభయం లేకుండా స్థిరమైన పాలన చేశాడు. అతడంటే ప్రజలకు అభిమానం, భయం, భక్తి ఉండేవి. మంత్రుల సలహోలు, సామంతుల అభిప్రాయాలకు విలువనిచ్చి రాజ్యపాలన చేసిన గణపతిదేవుడు వృద్ధాప్యం వల్ల రుద్రమదేవికి పట్టాభిషేకం చేయాలనుకున్నాడు. ఒక ట్రైని రాజుగా చేస్తే రాబోయే పరిణామాలు ఎట్లా ఉంటాయి అనే ఆలోచనలో పడి మంత్రుల సలహోలు, అభిప్రాయాలు తీసుకున్నాడు.

“రుద్రుని పట్టాభిషేకం తరువాత పరిస్థితి ఏవిధంగా ఉంటుంది” ప్రశ్నించాడు గణపతిదేవుడు.

“ప్రజలేనాడూ కాకతీయల్ని వ్యతిరేకించలేదు” జవాబిచ్చాడు శివదేవయ్య.

“మంత్రుల అభిప్రాయం?”

“సానుకూలంగానే ఉన్నది”

సేనాపతులు, దళపతులు, ఇతర ఉద్యోగుల ఆలోచన?

రుద్రమదేవి రాణి కావాలనే ఉన్నది!

సామంతరాజుల ప్రవర్తన ఎట్లా ఉన్నది?

ఓరుగల్లు పరిసరాల్లోని సామంతులు సానుకూలంగానే ఉన్నారు. కాని సుదూరప్రాంతాల్లోని ఒకరిద్దరు ఎడురుతిరుగుతారు కావచ్చు!

ఇరుగు పొరుగు రాజులు?

వారిలో కూడా వ్యతిరేకించేవారు కొండరున్నారు!

“కారణం ఏమై ఉంటుంది?”

“ట్రైన్ అంటే చులకనభావం, పురుషాంకారం!”

అంతా తెలుసుకున్న గణపతిదేవుడు “రుద్రమా, నీ పట్టాభిషేకానికి ముహూర్తం సమీపిస్తున్నది. ఈ నేలను కాపాడుతానని కాకతమ్ము ముందు ప్రతిజ్ఞ చెయ్య” అన్నాడు.

కాకతమ్ము ముందు ప్రతిజ్ఞచేసి, “మీ సమ్మకాన్ని నిలబెడతా. ప్రజల్ని కన్నబిడ్డల్లా కాపాడుతా. రాజ్యాన్ని రక్షిస్తా. నా తరువాత సమర్థుడైన వ్యక్తికే ఈ రాజ్యాధికారం అప్పగిస్తా” అని తండ్రితో అన్నది.

రుద్రమదేవి రాజ్యపట్టాభిషేకం జరిగింది. రాణి రుద్రమ అధికారంలోకి రాగానే కొండరు సామంతులు ఎదురుతిరిగారు. గోదావరి తీరాన ఉన్న మండలాధిపతులు స్వాతంత్ర్యాన్ని ప్రకటిస్తే రాణిపట్ల స్వామిభక్తి ఉన్న ఇతర మండలాధిపతులు తిరుగుబాట్లను అణచి రాజ్య సుస్థిరతను కాపాడి రాజ్యం చీలిపోకుండా జాగ్రత్తపడ్డారు. రుద్రమ దేవతాదర్శనానికి మొగిలిచర్చకు పోయినపుడు హరిహరదేవుడు, మురారిదేవుడు ఓరుగల్లు కోటలో ప్రవేశించి కోటద్వారాలు మూయించి ఆమెను కోట లోపలికి రాకుండా చేయాలని ప్రయత్నించి విఫలమయ్యారు. ఆమెను అభిమానించే సేనానులు, ప్రజల సహాయంతో కోటను స్వాధీనం చేసుకున్నది. దేవగిరి రాజ్యం యాదవుల రాజ్యం. అది కాకతీయుల సామ్రాజ్యానికి ఆనుకొని పశ్చిమదిశలో ఉన్నది. దేవగిరిరాజు ఓరుగల్లు మీదికి దండయాత్రకు వచ్చాడు. ఆ సమయంలో ఆమె దేవతాదర్శనానికి వెళ్లింది. ఆమెకు దండయాత్ర వార్త తెలిసింది. దేవగిరి రాజు ఓరుగల్లు చేరకముందే కోటలో ప్రవేశించి కోట తలుపులు మూయించింది. దేవగిరిసేనలు ఓరుగల్లు కోటను 15 రోజులు ముట్టడి చేశాయి. అంతకుముందే జాగ్రత్తపడ్డ రాణి కోటలో ఆహారపదార్థాలు, ఆయుధాలు, మంచినీటి వసతి సైన్యానికి కల్పించింది. దేవగిరిసైన్యం ఏనుగులు కోట తలుపులను బద్దలుకొట్టలేకపోయినవి. బిరుజలపైనుండి కోట గోడలపైనుండి వచ్చే బాణాలకు, ఇనుపగుండ్డకు, రాళ్ళకు పదాతిసేన బాగా దెబ్బతిన్నది. మహాదేవరాజు చేసేదిలేక ముట్టడి ఆపి దేవగిరి మార్గం పట్టాడు.

కాకతీయ రాజ్యానికి తూర్పున ఉన్న కళింగులు కూడా రుద్రమను ఓడించలేకపోయారు. దక్కిణాన ఉన్నది పాండ్యరాజ్యం. పాండ్యరాజు నెల్లూరుపై పోరాటానికి దిగి, కాకతీయుల సామంతుడైన మనుమసిద్ధిని ఓడించాడు.

కాకతీయుల సైన్యం పాండ్యరాజు చేతిలో ఓడిపోయింది. కాని రుద్రమ మరల సైన్యాన్ని తయారుచేసింది. మనుమసిద్ధి కుమారుడు కాకతీయ సేనల సహాయంతో మరల నెల్లారును ఆక్రమించాడు. ఇట్లా నెల్లారు ప్రాంతం తరచు చేతులుమారింది.

రాణి రుద్రమదేవి సైన్యంలో క్షత్రియులు, రెడ్లు, కాపులు, కమ్మువారు, పద్మనాయక వెలమలు, కాయస్థలు - వారు ఏరు అని కాకుండా అన్ని కులాలవారు ఉండేవారు. అందరికీ వారి వారి శక్తి సామర్థ్యాలనుబట్టి తగు విధంగా గౌరవం, హేతుదా లభించినవి. దేవగిరిరాజు యుద్ధస్థాపరిహరం కింద కోటి పన్ను చెల్లించాడు. అందులో సుమారు మూడవ వంతు పైకం ఆమె సైనికులకు పంచిపెట్టింది. తనకు విధేయులుగా ఉన్న సామంతులను రాణి రుద్రమ గౌరవించింది. కుట్టు చేసినవారిని శిక్షించింది. ఆమె పరిపాలనా విధానం వల్ల ఉద్యోగులందరు ఆమెపట్లు భక్తిశ్రద్ధలు చూపించారు. ఆమె సర్వమత సహనాన్ని ప్రదర్శించింది. సహాయైన పాలన కోసం సమర్థులైన మంత్రులను, ఉద్యోగులను నియమించింది. శివదేవయ్య మంత్రిని ప్రధానమంత్రిగా నియమించుకొని రాజ్యాన్ని సమర్థంగా పాలించింది. పాలనా సౌలభ్యం కోసం రాజ్యాన్ని నాడులుగా, స్థలాలుగా విభజించింది. నాడులకు అమాత్యులను, ప్రగడలు అనే హేతుదాగల అధికార్లను నియమించింది. ఇంకా స్థలాలుగా విభజించిన ప్రాంతాలకు స్థలాధికారులు, స్థలకరణాలు, సుంకరులు అనే అధికారులను నియమించింది. ‘స్థలం’ అనే భూభాగంలో అరవై వరకు గ్రామాలుండేవి. పాలనలో గ్రామం చివరిభాగం. గ్రామనిర్వహణకు అయ్యవార్లు, కరణం, పెద్దకాపు, తలారి, పురోహితుడు మొదలగు పన్నెండుమంది గ్రామసేవకులుండేవారు.

రుద్రమదేవి ప్రజలను కన్నబిడ్డలవలె చూసుకునేది. దానధర్మాలు చేసేది. శిల్పకళ, చిత్రలేఖనం, సంగీతం, స్నేహం, సాహిత్యం వంటి కళలను పోషించినట్లు చరిత్ర మనకు చెబుతున్నది. వర్తకం, వ్యవసాయం ఆమె పాలనలో అభివృద్ధి చెందాయి. ఓరుగల్లకోట, రామపుగుడి, వేయస్తంభాలగుడి రాణి కాలంలో వైభవంతో వెలుగొందాయి. పాకాల, లక్ష్వరం, రామపు తటూకాల పూడిక తీయించి ప్రజావసరాలకు తగ్గకుండా నీరు నిల్వచేసి ఉంచారు. చారులను నియమించి ఏమరుపాటులేక ప్రజలను పాలించిన ఘనత రాణి రుద్రమదేవికి చెల్లింది. ఎవరైనా వచ్చి తనకు అన్యాయం జరిగిందని మొరపెట్టుకుంటే ఆమె వెంటనే విచారించి వారికి న్యాయం చేసింది. సత్రాలు నెలకొల్పింది. గ్రామాలు దానంచేసి ఆ గ్రామాల ఆదాయంతో పారశాలలు, విద్యార్థులకు ఉచిత వసతిగృహాలు, ఆరోగ్యశాలలు, ప్రసూతిశాలలు నడిపేలా ఏర్పాటు చేసింది. దారిపొడవునా చెట్లు నాటించింది. దేవాలయాలు కట్టించింది.

మహిళలు అబలలు కాదు సబలలు అనే విషయం రుద్రమదేవితోనే రుజువైంది. దానికి నిదర్శనంగా ఆమె తన సైన్యంలో ప్రత్యేక మహిళా సైనికదళాన్ని ఏర్పాటుచేసింది. యుద్ధాలలో వారు ప్రత్యక్షంగా పాల్గొనేలా శిక్షణలు ఇప్పించింది. ఆమె చేసిన విజయయాత్రలలో, ఆమెపై శత్రువులు దండెత్తిన సమయంలో ఏరు పోషించిన పాత్ర అమోఘం. పటిష్ట గూడచార వ్యవస్థ ఏర్పాటుచేసింది. సైన్యం రెండు రకాలుగా ఉండేది. ఒకటి మూలసైన్యం. అంటే రుద్రమదేవి సైన్యం. రెండవది సామంతులు పోషించి, రాజు కోరినపుడు పంపించే సైన్యం. సామంతులకు

వారి వారి ప్రాంతాలపై పెత్తనం ఉండేది. రుద్రమదేవికి కప్పం కడుతూ, ఆమెను సామ్రాజ్యధిపతిగా అంగీకరిస్తా, ఆమె కోరినప్పుడు సైన్యాలను పంపిస్తా వాటికి సేనా నాయకత్వం వహిస్తా ఉండడమే వీరి ముఖ్యవిధి. ఇట్లాంటి పటిష్టమైన వ్యవస్థను సమకూర్చుకొని ఆమె రాజ్యపాలన చేసింది.

తెలంగాణ ప్రాంతంలో పెద్దపెద్ద చెరువులున్నవి. నదులు దగ్గరలో లేకపోవటంతో పొలాలకు నీరు అందించడానికి మహారాజులు, వారి సామంతులు పెద్దపెద్ద చెరువులు తవ్వించారు. పెద్ద ఉద్యోగులు, ధర్మబుద్ధిగల అనేకమంది ఈ పనికి ఘానుకొనేవారు. చెరువులు తవ్వించటం, ఏడురకాల ధర్మకార్యాల్లో ఒకటిగా హిందూధర్మం పేర్కొన్నది. మొదటి ప్రోలరాజు 'కేసరి సముద్రం' అనే చెరువు తవ్వించాడు. రెండవ బేతరాజు 'సెట్టిసముద్రం' అనే చెరువును ఏర్పర్చాడు. గణపతిదేవుడు నెల్లారు, ఎలూరు మున్నగు స్థలాల్లో చెరువులు నిర్మించాడు.

'పాకాల చెరువు' గణపతిదేవుని కాలంలో రేచర్ల రుద్రారెడ్డిచే నిర్మించబడింది. అది చాలా పెద్దచెరువు. చెరువులపై కాకతీయ చక్రవర్తులకు ఉన్న శ్రద్ధ వారి సామంతులకు, మంత్రులకు ఆదర్శప్రాయమైంది. కనుక తెలంగాణ నిండా అనేక చెరువులు వెలిశాయి. ఈ చెరువుల నుండి పొలాలకు నీరు సరఫరా చేయడానికి పెద్దకాల్యలు తవ్వించారు. రుద్రమదేవి వీటన్నిటికి మరమ్మతులు చేసి ప్రజలకు ఉపయోగపడేటట్లు చేయడంలో చాలా శ్రద్ధ వహించింది.

గణపతిదేవునికి సైన్యధిపతిగా పనిచేసి ఎన్నో విజయాలు సాధించిపెట్టినవాడు గంగయసాహిణి. అతని మూడవతరంవాడు అంబదేవుడు. మొదట్లో అతడు రుద్రమదేవికి విధేయుడుగా ఉన్నాడు. దక్కిణ విజయ యాత్రలో

కీలకపాత్ర పోషించాడు. నావల్నే విజయాలు సాధించబడినవనే అహంతో ఒక మహిళకు సామంతుడిగా ఉంటానా అని స్వాతంత్యం ప్రకటించుకొని కాకతీయ సామ్రాజ్యపు దక్షిణభాగాన్ని కొంతమేరకు ఆక్రమించుకొన్నాడు. రుద్రమదేవి శత్రురాజైన యాదవరాజుతో స్నేహం కుదుర్చుకున్నాడు. ఈ క్రమంలో రుద్రమదేవి - అంబదేవుల మధ్య యుద్ధం జరిగింది. రుద్రమవైపు నిలిచి యుద్ధం చేసిన మల్లికార్జునుడు యుద్ధభూమిలో మరణించాడు. ఇది చూసిన రుద్రమ శత్రుసైన్యాధిపతిని ముక్కలు చేసింది. ఆమె యుద్ధకౌశలం ముందు అంబదేవుడు నిలువలేక పోయాడు. కాని ఈ యుద్ధంలో రుద్రమ కూడా శత్రుసైనికుల కత్తిదెబ్బలు తిన్నది. విజయం వరించినా క్షతగాత్రగా వెనుదిరిగింది.

రుద్రమ, గణపతిదేవుని కాలంలో ఉన్న కాకతీయ రాజ్యాన్ని మరింత సుస్థిరపరచింది. ఉత్తరాన సింహాచలం నుండి దక్షిణాన కంచి వరకు రాజ్యాన్ని పెంచింది. పశ్చిమాన బీదరు వరకు, తూర్పున బంగాళాభాతం వరకు కాకతీయ రాజ్యాన్ని విస్తరించింది. తన తరువాత సింహసనాన్ని అధిష్టించేది ముమ్మడమ్మ కొడుకు ప్రతాపరుద్రుడని ప్రకటించింది. ప్రతాపరుద్రుణి చదువుసంధ్యల్లో, సాముగరిడీల్లో తీర్చిదిద్దింది. అతణ్ణి తనవెంబడి తిప్పుతూ దేశం, ప్రజ, ధర్మం, పరిపాలన అనే అంశాలను కూలంకషంగా బోధించడం ప్రారంభించింది. తల్లి ముమ్మడమ్మ తన పుత్రుని మహారాజకు సంతసించి ప్రతాపరుద్రుని అమ్మమ్మకే అప్పగించి నిశ్చింతగా కాలం గడిపింది. తన జీవితకాలంలోనే ప్రతాపరుద్రుడికి పట్టాభిపేకం చేసి, తండ్రి గణపతిదేవుని అడుగుజడల్లో నడిచింది. తన బతుకంతా ప్రజల కోసమే అర్పించిన వీరనారి క్రీ॥శ॥ 1289 లో నల్గొండజిల్లా నకిరేకల్ సమీపంలోని చందుపట్ల వద్ద కన్నుమూసింది. తెలంగాణ చరిత్రలో వీరనారి రుద్రమదేవి అధ్యాయం సువర్ణక్షరాలతో లిఖించబడింది. ఎందరో విదేశీయాత్రికులు రుద్రమ పాలనావిధానాన్ని ప్రశంసించారు.

ఉపవాచకం

తెలంగాణ పదుచు బోనమెత్తితే దుర్గమ్మ పరవశిస్తుంది!
 తెలంగాణ పదుచు బతుకమ్మ ఆడితే ప్రకృతి పులకరిస్తుంది!
 హిందూ ముస్లింల అలయబలయ్ లు తెలంగాణతో మమైకం!
 గంగాజమునా తెహజీబ్ తెలంగాణకే ప్రత్యేకం!
 మనకంటూ ప్రత్యేక విశిష్టత...
 మనదంటూ ప్రత్యేక సంస్కృతి...
 మన సంస్కృతిలోని పండుగల వైభవాన్ని ఆస్వాదిదాం!

3. మన పండుగలు

మనం ఎన్నో పండుగలు జరుపుకొంటాం. ఒక్కాక్క పండుగకు ఒక్కాక్క ప్రత్యేకత ఉన్నది. కొన్ని చరిత్రకు సంబంధించి, కొన్ని భక్తికి సంబంధించి, కొన్ని కాలగునానికి సంబంధించిన పండుగలు. ఏండ్రుకేండ్రుగా మనిషిలో ఒక స్వార్థిని నింపి మంచిని బోధించేందుకు ఈ పండుగలు ఉపయోగపడుతున్నవి.

ఇప్పుడు మన తెలంగాణలో జరుపుకొనే ముఖ్యమైన కొన్ని పండుగల గురించి తెలుసుకుండాం!

బతుకమ్మ పండుగ :

తెలంగాణ పేరు చెప్పగానే గుర్తుకువచ్చే పండుగ బతుకమ్మ. ఇది పూలజాతర. సెప్టెంబర్ లేదా అక్టోబర్ నెలలలో వచ్చే ఆశ్వయుజశుద్ధ పాడ్యమి మొదలుకొని తొమ్మిది రోజుల వరకు రోజుకో తీరున బతుకమ్మను పూలతో పేరుస్తూ జరిపే పండుగ. ఇది తెలంగాణకు మాత్రమే సంబంధించిన పండుగ.

బతుకమ్మ : వేల ఏండ్ర చరిత్ర ఉన్న ఈ పండుగ వెనుక కూడా అనేక కథలున్నవి. చోళరాజు అయిన ధర్మాగదునికి వందమంది కుమారులు పుడతారు. వారందరూ యుద్ధంలో మరణిస్తారు. చాలాకాలం తర్వాత లక్ష్మీదేవి అనుగ్రహంతో వారికి ఓ ఆడపిల్ల పుడుతుంది. పుట్టుక పుట్టుక పుట్టెన పిల్లకు బతుకమ్మ అని పేరు పెట్టి, నిండు నూరేళ్ళ బతకాలని ఆ పిల్లను అందరూ ఆశీర్వదిస్తారు. ఆ అమ్మాయే బతుకమ్మగా పూజలందుకొన్నది.

గునుగు, చామంతి, తోకచామంతి, తంగేడు, కట్ట, పిట్టకాలి, ఎరగన్నేరు, పచ్చగన్నేరు, రుద్రాక్ష, బీర, గుమ్మడి, బంతి, ముద్దబంతి లాంటి రకరకాల పూలను సేకరించి రంగులు రంగులుగా పేర్లు పైన పసుపు ముద్దను నిలిపి గారీదేవిగా కొలుస్తారు. ప్రతిరోజు సాయంత్రం బతుకమ్మ ఆడుకుని చెరువులోనో బావిలోనో నిమజ్జనం చేస్తారు.

సద్గుల బతుకమ్మ : దనరాకు ఒకటి, రెండురోజుల ముందు సద్గుల బతుకమ్మను జరుపుకొంటారు. ఆరోజు కుటుంబసభ్యులంతా ఇంట్లోనే ఉంటారు. బతుకమ్మను పెద్దగా పేర్చుకుంటారు. కొత్త బట్టలు కట్టుకుంటారు. ఆడబిడ్డలను, బంధువులను పిలుచుకుంటారు. బతుకమ్మను ఎత్తుకుని సద్గులు తీసుకుని ఆడుకున్న తర్వాత చెరువుకు వెళ్లారు. జొన్నపిండి, మక్కపిండి, బెల్లం, పెసరపిండి, నెయ్యితో చేసిన మలీద, సత్తుపిండి, దోసకాయ, పెసరపప్పు, బెల్లంతో సద్గులను తయారుచేస్తారు. చెరువు దగ్గర బతుకమ్మలను దించి మరోసారి ఆడుకుని చెరువులో సాగనంపుతారు.

తర్వాత తెచ్చిన సద్గులను ఒకరికొకరు పంచుకుంటారు. బతుకమ్మను నీళ్ళలో వదలడం కూడా ఒక పద్ధతి ప్రకారం చేస్తారు. మోకాలిలోతు నీటివరకు వెళ్లి నీటిపై బతుకమ్మను ఉంచి ఏమాత్రం చెదరకుండా ఒడుపుగా వదిలి ఇత్తడి తాంబాళాన్ని పక్కకు తప్పిస్తారు. తర్వాత నీటిని మూడుసార్లు ముందుకు నెట్టి దండం పెట్టి వెనుకకు తిరుగుతారు.

రోజుకోతీరు : తొమ్మిదిరోజులు తొమ్మిది పేర్లతో బతుకమ్మను పిలిచి కొలుస్తారు. తొమ్మిది రకాల ఘలహాలాలను సమర్పిస్తారు. మొదటిరోజు మహాలయ అమావాస్య (పెత్రమాస) నాడు పెద్దలకు బియ్యం ఇచ్చినంక బతుకమ్మను పేరుస్తారు. ఈరోజు ఎంగిలిపూల బతుకమ్మ అని పిలుస్తారు. ఈరోజు నువ్వులు, బెల్లం, చక్కరను ఘలహాలంగా పెడుతారు. రెండవరోజు అటుకుల బతుకమ్మ అంటారు. ఈరోజు పప్పు, బెల్లం, అటుకులు ప్రసాదం చేస్తారు. మూడోరోజున ముద్దపప్పు బతుకమ్మగా పిలుస్తారు. ఈరోజు ముద్దపప్పు బెల్లం ప్రసాదంగా చేస్తారు. నాలుగవరోజు నానబియ్యం, ఐదవరోజు అట్లబతుకమ్మ, ఆరోరోజు అలకల బతుకమ్మ. ఈ ఆరో రోజును అర్ట్రెమి అంటారు. ఈరోజు ఎవరి ఇళ్ళల్ల వాళ్ళు బతుకమ్మ ఆడుతారు. ఏడోరోజు వేపకాయల బతుకమ్మ, ఎనిమిదవరోజు వెన్నముద్దల బతుకమ్మగా పిలుస్తారు. తొమ్మిదోరోజున సద్గుల బతుకమ్మగా పిలుస్తారు.

అన్నికులాలు (సబ్బండ వర్షాలు) : బతుకమ్మ ఆటలో అన్నికులాలవారు పొల్గొంటారు. ఏ వాడకు ఆ వాడవాళ్ళు వాళ్ళ వాకిట్లో బతుకమ్మను ఆడుకున్నాక ఊరి బొద్దాయి దగ్గరో, కచేరు దగ్గరో, గ్రామంలోని కీలక ప్రదేశంలోనే బతుకమ్మలు పెట్టి చుట్టూ తిరుగుతూ చప్పట్లుకొడుతూ పొడుతూ ఆడుతారు. ఆడవాళ్ళు బతుకమ్మ ఆడుతుంటే పిల్లలు వచ్చి మధ్యలో కూర్చుంటారు. మగవాళ్ళు సద్గులు పట్టుకుని అరుగుల మీద తీరిగ్గా కూర్చుంటారు.

అటలో లయ, చప్పుడు : బతుకమ్మ ఆటలో ఓ ప్రత్యేకత ఉన్నది. ఓపద్ధతి ప్రకారం ఆడుగులు వేస్తూ చప్పట్లుకొడుతూ గుండ్రంగా తిరుగుతూ వంగి లేస్తూ లయబధ్ధంగా ఆడుతారు. ఆట, పొట, నాట్యం ఈ మూడింటితో పొటు పొటల్లో గొప్ప సాహిత్యం ఉంటుంది.

బతుకమ్మ పొటలు : బతుకమ్మ పొటల బాణీలు, ఎంతో ప్రసిద్ధిగాంచినవి. ఆయా ప్రాంతాల ఆచారాలు, పేర్లు, అలవాట్లను, భాషను కలబోసుకుని ప్రాంతీయ కథలతో ఉయ్యాలో అని, కోల్ అని, చందమామ అని, గౌరమ్మ అని, వలలో అని, ఎన్నెలో అనే మాటలను చివరన చేరుస్తూ పొటలు పొడుతారు. ఈ పండుగకు ఆడపిల్లలు ఎక్కడున్నా పుట్టింటికి చేరుకుంటారు. తోబుట్టువులు, కన్నవారు ఆడపిల్లలకు కట్టుకానుకలను బహుకరిస్తారు. అత్తవారింట్లో ఉన్న అమ్మాయి ఈ పండుగ వచ్చిందంటే చాలు పుట్టింటివారికోసం ఎదురుచూస్తుంది. ఆ ఎదురుచూపును కూడా పొటల రూపంలోనే చెబుతుంది. ఎక్కువగా ఆడపిల్లల జీవితాలు, కష్టాలు, వారు అత్తగారింట్లో ఎదుర్కొనే సమస్యలు, వీటి గురించిన పొటలే ఎక్కువగా ఉంటాయి.

అడవిడ్ల ఎదురుచూపులు :

ఇద్దరక్క చెల్లెండ్లు ఉయ్యాలో ఒక్కారికిచ్చిరి ఉయ్యాలో ...

బక్కడే మాయన్న ఉయ్యాలో వచ్చన్నవోడు ఉయ్యాలో

వచ్చన్న వోడు ఉయ్యాలో చూసన్నవోడు ఉయ్యాలో

ఎట్లొత్తు చెల్లెలా ఉయ్యాలో ఏరడ్డమాయె ఉయ్యాలో...

తల్లిగారింటికి వెళ్ళడానికి అనుమతి :

కలవారి కోడలు ఉయ్యాలో కలికి కామాజ్ఞి ఉయ్యాలో

వంటింట్లో కూసుండి ఉయ్యాలో బియ్యమేరుతుంటే ఉయ్యాలో

అప్పుడే కామాజ్ఞి ఉయ్యాలో అన్నవచ్చినాడు ఉయ్యాలో

కాళ్ళకు నీళ్ళిచ్చి ఉయ్యాలో కన్నెళ్ళు దీనె ఉయ్యాలో

ఎందుకూ చెల్లెలా ఉయ్యాలో ఏడువకమ్మ నీవు ఉయ్యాలో

కట్టుకో బట్టలు ఉయ్యాలో పెట్టుకో సొమ్ములు ఉయ్యాలో...

మల్లెతోటల ఉన్న ఉయ్యాలో ఓమామగారు ఉయ్యాలో

మాయన్న వచ్చిండు ఉయ్యాలో మమ్మంపరాదా ఉయ్యాలో

నేనెరుగ నేనెరుగ ఉయ్యాలో మీతునుడుగు ఉయ్యాలో

పత్తి తోటలఉన్న ఉయ్యాలో ఓ అత్తగారు ఉయ్యాలో...

శ్రమ జీవనం :

శ్రీరాముడు మోటగొట్ట వలలో

సీతా నీళ్ళుగట్ట వలలో

రఘురాముడు గొర్రుగొట్ట వలలో

జానకి నాటులెట్ట వలలో...

పెద్ద బతుకమ్మను వేసి ఇంటికి వచ్చేప్పుడు:

ఏమేమి పువ్వొప్పునే గౌరమ్మ ఏమేమి కాయొప్పునే గౌరమ్మ

తంగేడు పువ్వొప్పునే గౌరమ్మ తంగేడు కాయొప్పునే గౌరమ్మ...

తెలంగాణ ఉద్యమంలో బతుకమ్మ : తెలంగాణ ఉద్యమకాలంలో బతుకమ్మ ప్రస్తావన, ఆట లేని సమావేశం లేదంటే అతిశయ్యాక్తి కాదు. బతుకమ్మ ఆట, పాటతో, ఉద్యమం ఒక పోరాటరూపమై ఎదిగింది. ఉద్యమంలో కూడా స్త్రీలను భాగస్వామ్యం చేసింది. మహిళలు బోనం, బతుకమ్మలను ఎత్తుకొని వచ్చి పోరాట బిడ్డలకు స్వాగతం చెప్పి నుదుటన వీరతిలకం దిద్దారు.

బతుకమ్మ - పర్యావరణం : బతుకమ్మ ప్రకృతితో ముడిపడిన పండుగ. పువ్వులనే దేవుడుగా కొలవడం, తమ బతుకులను కష్టాలనే పాటలుగా పాడుకోవడం ఒక్క తెలంగాణ ప్రజలకు మాత్రమే చెల్లింది. ఇంత భక్తి శరద్లతో జరుపుకునే బతుకమ్మకు తెలంగాణలో ఎక్కుడా గుడి కనిపించదు. ఎవరికీ బతుకమ్మ పేరు పెట్టుకోరు.

బతుకమ్మ పేర్కడంలో వాడే ఆకులు, పూలు, మంచి బోషధాలు. వీటిని చెరువుల్లో కలపడం వల్ల నీలిశుద్ధి జరుగుతుంది. అందుకే బతుకమ్మ పండుగ ప్రకృతి పండుగ అయింది.

హోలీపండుగ :

వసంత ఋతువు రాకతో ప్రకృతిలో ఎంతో మార్పు వస్తుంది. చెట్లు కొత్త చిగుళ్లను తొడుక్కుంటవి. కోకిలలు కూస్తాయి. కొత్త కొత్త పూలు కనువిందు చేస్తాయి. ఆ సమయంలో జరుపుకునే రంగుల పండుగ ఇది. అద, మగ, చిన్నా, పెద్ద వయాభేదం లేకుండా జరుపుకునే పండుగ హోలీ. ఇది అతి ప్రాచీనమైన పండుగ.

కామదహనం : హోలీ పండుగ ముందురోజు కాముని దహనం చేస్తారు. దీనివెనుక ఎన్నో కథలున్నా అవన్నీ చెప్పేది “చెడుపై మంచి విజయం సాధిస్తుంది” అన్నది ఒక్కటే. ప్రతియేదు ఫాల్యుణ మాసంలోని పున్నమిరోజున వచ్చే ఈ పండుగను కాముని పున్నం అని కూడా పిలుస్తారు. మనిషిలోని చెడు ప్రవర్తనను అంతం చేసి మంచిని పెంచే పండుగగా దీనిని అందరు భావిస్తారు. కామదహనం తర్వాత ఆ బూడిదను పొలాలల్లో కలుపుకుంటే పంటలు బాగా పండుతాయని రైతులనమ్మకం. ఇప్పటికీ కామదహనం రోజున తెలంగాణలో ఇంటింటికి ఒక పిడకను లేదా ఇంట్లోని పాతకట్టలు, చెక్క వస్తువులను ఒక్కచోట చేర్చి కామదహనం చేస్తారు. కామదహనవేళ వాటి చుట్టూ తిరుగుతూ, డప్పులు కొడుతూ, పాటలు పాడుతారు. తర్వాత కాలిన పిడక బూడిదను తెచ్చుకుని రైతులు కొత్త విత్తనాల్లో కలుపుకుంటారు.

రంగుల పండుగగా హోలీ : మోదుగ పూలను తెచ్చి నీటిలో ఉడికించి రంగుగా తయారుచేసుకొని ఒకరిపై ఒకరు చల్లుకుంటారు, ఆనందిస్తారు. వివిధ చెట్ల ఆకులు, పూలతో రంగులు తయారు చేసుకొని చల్లుకోవడం వల్ల పోలీశీ రంగుల పండుగగా ప్రసిద్ధ పొందింది.

పాటల పండుగగా హోలీ : తెలంగాణలో పోలీశీ అనందదాయకంగా జరుగుతుంది. తెలంగాణలో పండుగ అనగానే పాట గుర్తుకొస్తుంది. ఇక్కడ ఏ పండుగైనా పాటతోనే ముడిపడి ఉంటుంది. పాట, ఆటలు కలబోసుకొని పండగ చేసుకుంటారు.

హోలీపండగకు పదిరోజుల ముందు నుంచే పల్లెల్లో జాజిరిపాటలు, పోలీశీ పాటల మోత మొదలవుతుంది. రాత్రిపూట మగపిల్లలయితే కోలలతో కొడుతూ ఆడపిల్లలయితే చప్పట్లు కొడుతూ, పాటలు పాడుతూ డబ్బు, ధాన్యం వసూలు చేస్తారు. పండుగనాడు స్త్రీలు, యువతులు, పాటలు పాడుతూ ఎవరైనా డబ్బులుఇస్తే తీసుకొని పోతారు.

- పిల్లలపాటలు :** (1) రింగురింగు బిల్లు రూపాయి దండ
దండగాదురా దామెరమెగ్గ
మెగ్గ గాదురా మోదుగ నీడ.
నీడగాదురా నిమ్మలబాయి
బాయిగాదురా బసంతకూర
కూరగాదురా గుమ్మడిపండు
- (2) ఆగుండీగుండు ఇత్తడి గుండు
గుండువొయి బండతో రమ్మనిచెప్పె
బండతో గుండు నేను రానని చెప్పె
చెప్పెది చెప్పక కట్టెతో గొట్ట
కొట్టిన కట్టెనే చెట్టయి ములిచె
- (3) అదేల్ తాదేల్ జింకపిల్ల
జీడిమేకల గాయవోతె
కేకకేకకు నన్నె పిలిచె
చిక్కుడు కళ్ల బోడదిరా
బోడదంట బోడదిరా
బోడి కొమ్ముల పయ్యదిరా...

- పొద్దంతా పెద్దవాళ్లు పాడే పాటలు :** (1) హోళి హోళిలరంగ హోళి... చెమ్మ కేళీల హోళి
హోళింత రంగాయె హోళి చెమ్మకేళీల హోళి...
- (2) నిమ్మచెట్లు కింద నిమ్మ చెట్లుకింద పోకురాజన్న ...
నిమ్మక్కి వదినమ్మ నిమ్మక్కి వదినమ్మ నీళ్లు ఎగజల్లో...
- (3) పావు శేరు బుక్కగొని పక్క జేబులవోసుకుని
వంగి వంగి సల్లవోతే ఓ దేవరెడ్డి
సల్లవోతే సల్లనీయదో ఓ దేవలక్ష్మి
కళ్లినవు పట్టంచుదోతి పెట్టినవు జోడుంగురాలు
తొవ్వనడిచి నువ్వోంగనో ఓ దేవరెడ్డి
తొవ్వకడ్డం తానెవచ్చనో ఓ దేవలక్ష్మి...

ఈ పాటలన్నీ జానపద గీతాలే! ఎవరికివారు ఎప్పటికప్పడు కట్టుకుని పాడుకున్నవే. మాఫికంగా వేల ఏండ్లుగా అవి ప్రచారంలో ఉన్నాయి.

ఉద్యమంలో జాజిరి పాటలు : తెలంగాణ ఉద్యమంలో సూటినిచ్చిన అనేక పాటల మాతృకలన్నీ ఈ జాజిరి పాటల్లోనే ఉన్నవి. అప్పమైన తెలంగాణ యాసలో ప్రజలభాషకు దగ్గరగా, ప్రజల నాలుకలమీద ఆడే

ఈ బాటీలు ఒక్క తెలంగాణ ఉద్యమంలోనే కాకుండా అంతకుముందు జరిగిన రైతాంగ పోరాటాలకు, ప్రజా ఉద్యమాలకు కూడా స్వార్థినిచ్చే గేయాలయినవి. సుద్దాల హనుమంతు లాంటి ప్రజా కళాకారులు ఈ బాటీల్లోనే పాటలు అల్లుకున్నారు.

మిలాదున్నబీ :

మిలాదున్నబీ ముహమ్మదీయులు అత్యంత సంతోషముగా జరుపుకొను పండుగ. ఈ పర్వదినము ఇస్లామీ మాసమైన రబీయుల్ అవ్వల్ యొక్క 12వ తారీకున జరుపుకొంటారు. ముహమ్మదీయులు అంతిమ దైవ ప్రవక్తగా నవ్యే ముహమ్మద్ గారు మక్కా నగరము నందు జన్మించిన సందర్భముగానే ఈ పర్వదినము.

ముహమ్మద్ గారు బహుదైవారాధనను, విగ్రహారాధనను వ్యతిరేకించి విగ్రహ రహిత ఏకేశ్వరుని ఆరాధన వైపు ప్రజలను ఆహ్వానించారు. వారి అనుయాయులనే ముహమ్మదీయులనీ, వారు అనుసరించే మతమునే ఇస్లాం మతమని అంటారు. మనము సామాజిక జీవులమని, మన ప్రవర్తనతో మనం జీవించే సమాజము యొక్క సుఖ శాంతులు ప్రభావితమవుతాయని కావున సత్త్వవర్తన కలిగి వుండాలని ఇస్లాం మతం బోధిస్తుంది. దైవారాధనతో పాటు సత్త్వవర్తన కలిగిన వారితోనే దైవం సంతృప్తి చెందుతుండని, వారికి మోక్షం-స్వర్గం లభిస్తుందని ప్రవక్త బోధించారు.

మిలాదున్నబీ రోజున ముహమ్మదీయులు తమ ప్రవక్త జన్మదినాన్ని వేడుకగా జరుపుకుంటారు. ఈ పండుగకు రంజాన్, బక్రీద్ లాగా ఈద్గాహ్ వెళ్ళి సామూహిక నమాజు చేయడం ఉండదు. ఆ రోజు అత్యంత భక్తిశ్రద్ధలతో రాత్రి మస్జిద్లో ఇషానమాజ్ చేసిన తరువాత ప్రవక్త జీవన విధానాన్ని వారి బోధనలను కొనియాడుతారు.

ప్రవక్త ముహమ్మద్ గారి జీవన విధానం : ముహమ్మద్ ప్రవక్త గారు తమ జీవితంలో ఏ విషయం లోనూ ఇతరులెవ్వరినీ నొప్పించకుండా ఇతరుల సాధక బాధకాలను తమవిగా భావించి వారికి తమవంతు సహాయ సహకారాలను అందిస్తూ ఉండే వారు. తను చేసిన హితోపదేశాలన్నింటినీ తను పాటించి మరీ అవన్నీ ఆచరణ యోగ్యమే అని నిరూపించినారు. దైవ సందేశాన్ని తను ఆచరిస్తూ చక్కగా తన అనుయాయులకు బోధించారు. వారి జీవితాన్నే ఆదర్శంగా చేసుకుని ముహమ్మదీయులు తమ జీవితాన్ని నీతి-నిజాయితీగా గడువుతారు. ప్రవక్త గారు బోధించిన ముఖ్యమైన హితోపదేశాలు-ఇస్లాం మతానికి మూల స్థంభాలు.

- ◆ తను ఆరాధించే ఏకేశ్వరుని పై సంపూర్ణ విశ్వాసాన్ని కలిగి వుండడం. (తౌహిద్)
- ◆ ప్రతి రోజూ సూర్యోదయానికి ముందు, మధ్యాహ్నము, సూర్యాస్తమయమునకు ముందు, సూర్యాస్తమయము తరువాత మరియు రాత్రి పడుకునే ముందు ఇలా అయిదు పూటలు నమాజు చేయటము. (నమాజ్)
- ◆ రంజాన్ మాసంలో ఉపవాస దీక్ష పాటించడం. (రోజా)
- ◆ స్తోమత గలవారు ముహమ్మద్ ప్రవక్త గారి జన్మ స్థానమైన మక్కాలో కల కాబాను సందర్శించి ప్రదక్షిణలు చేయట.
- ◆ స్తోమత కలిగినవారు తమ ఆదాయంలో నిరీత భాగాన్ని దానం చేయడం. (జకాత్)

ప్రవక్త ముహమ్మద్ గారి బోధనలు :

మిలాదున్నబీ సందర్భంగా కొనియాడే ప్రవక్త గారి బోధనలు :

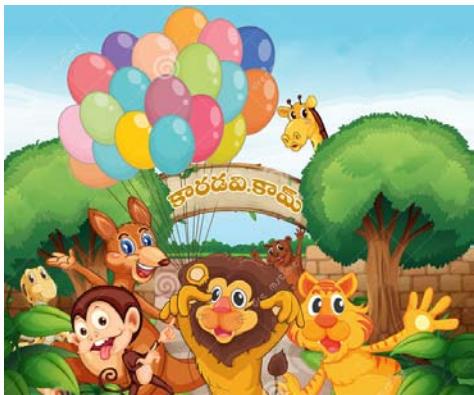
- ◆ ప్రపంచంలో కనిపించే ఏ వస్తువు అల్లాహ్ శక్తి కంటే పెద్దది కాదు.
- ◆ మనం ఆరాధించే ప్రభువు అల్లాహ్ ను పూర్తిగా విశ్వసించాలి, వారికి సమానమైన హోదాను వేరవరికి కల్పించ కూడదు.
- ◆ ప్రత్యక్షంగా కానీ పరోక్షంగా కానీ ఎవరి మనసూ నొప్పించ కూడదు. గర్వపడ కూడదు.
- ◆ విశ్వంలో జీవించే ఏ ప్రాణికి ఎటువంటి హోని కలుగ చేయరాదు. ప్రాణులన్నింటికి తమ వంతు సహాయ సహకారాలు అందించాలి.
- ◆ ఎట్టి సమయములోనూ నైతిక విలువలను వీడరాదు.
- ◆ సత్యమును వీడరాదు. అబద్ధము మహో పాపము.
- ◆ కోపమును నిగ్రహించుకొనాలి. కోపం వచ్చినప్పుడు మౌనాన్ని గ్రహించాలి.
- ◆ ఎవ్వరినీ అవమానించ కూడదు. వేరే వారి తప్పులను ఎత్తి చూపుట నేరము.
- ◆ మన కోరికలను ఇతరులకోసం త్యాగం చేయుటకు ఎల్లప్పుడూ సిద్ధముగా ఉండాలి.
- ◆ మనం సంపాదించిన ధనమునే కాక ఏ వస్తువును కూడా వృథాగా ఖర్చు చేయరాదు. (సీటిని కూడా) ఎల్లప్పుడూ పవిత్రంగానే ఉండాలి. అల్లీలతను దరి చేరనీయ వద్ద. స్త్రీలను గౌరవించాలి.
- ◆ ఆహార పదార్థాలను, అన్న పానీయాలను జూగ్రత్తగా చూసి, సంతృప్తి చెందాకే సేవించాలి.
- ◆ ఎవరి వద్ద నుండి ఏ వస్తువునూ ఆశించ కూడదు.
- ◆ తల్లిదండ్రులను ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ బాధ పెట్టుకూడదు. వారిని సుఖ పెట్టి వారి ఆశీస్సులు పొందాలి.
- ◆ మన హక్కులకై పోరాదుట కంటే ఇతరుల హక్కులను రక్షించుట పై ధ్యాన పెట్టాలి.
- ◆ మన ప్రతి సుఖములోనూ పొరుగు వారినీ బంధు మిత్రులను భాగస్వాములను చేయాలి.
- ◆ రోగులకు, అంగ వైకల్యం కల వారికి ఎల్లప్పుడు అండగా నిలవాలి. దయాగుణం కలిగి ఉండాలి.
- ◆ ఇతర మతస్తులతో మర్యాదగా మెలగాలి. వారి భావజాలాలను గౌరవించాలి.
- ◆ ఛాందసవాదాన్ని మన దరి చేరనివ్వ కూడదు.
- ◆ మానవులే కాక ఏ ప్రాణిని కూడా బాధలో ఉంటే చూస్తూ ఊరుకో కూడదు. చేత్తైనంత
- ◆ సహాయాన్ని తప్పకుండా చేయాలి.
- ◆ మత్తు పదార్థాలను సేవించడం మహో పాపం.

ఈ విధంగా మిలాదున్నబీ పండుగ రోజున ప్రవక్త జీవిత విశేషాలను మరియు వారి బోధనలను కొనియాడుట పరిపాటి.

ఉపవాచకం

ఆధునిక సాంకేతిక ప్రవాహంలో కొట్టుకుపోయే జనం పర్యావరణానికి మూగజీవాలకు హనిచేస్తున్నారు! మితిమీరిన సాంకేతికతతో ప్రమాదాలకు కారణమౌతున్నారు ఒకవేళ జంతువులు సైతం కంప్యూటర్లు వాడితే ఏం జరుగుతుంది? మానవాళిని అంతం చేస్తాయా? తమని తాము సంరక్షించుకుంటయా? ఏం జరుగుతుందో చూధ్వాం.

4. www.karadavi.com

ఒక దట్టమైన అడవి ఉండేది. ఆ అడవిలోని దారులు తికమకపెట్టేవిగా ఉండేవి. అందువల్ల ఈ అడవిలోకి వెళ్ళడానికి వేటగాళ్ళు కూడ భయపడేవారు. చాలా ఏండ్రుకిందట కొందరు వేటగాళ్ళు కారదవిలోకి వెళ్ళడానికి ప్రయత్నించారు. కానీ వాళ్ళు తిరిగిరాలేదు. దాంతో ప్రజలు ఈ అడవి గురించి రకరకాల కథలు అల్లేవారు. అడవి దట్టంగా ఉండడంవల్ల తొవ్వు మరచిపోయే ప్రమాదం ఉందని అటవీ శాఖవాళ్ళు అనేవారు. పైగా, ఏ చెట్టుమీద కూర్చున్న ఏ పులి ఎప్పుడుదాడిచేస్తుందో? ఏ చిరుత ఎప్పుడు మెడపట్టుకుంటుందో? హరాత్తుగా ఏ ఎలుగుబంటి ఎదురువస్తుందో? అనే భయం ఉండేది. అటవీశాఖవాళ్ళు నిర్మించిన రోడ్సుమీద నుంచి కలపమోనే ట్రాక్సులు వస్తూపోతూ ఉండేవి. కాని అడవికి ‘గూండా’ జగ్గ దౌర్జన్యం విస్తరించినప్పటి నుంచి కాంట్రాక్టర్లకి కలపతో ట్రాక్సులు నింపి పట్టుకొని వెళ్ళడం కష్టమైంది. జగ్గ మనుషులు ప్రతి కాంట్రాక్టరుతో వేరువేరుగా మామూళ్ళు వసూలు చేసేవాళ్ళు.

కారదవిలో గత కొన్నిరోజుల కింద ఒక విచిత్రమైన సంఘటన జరిగింది. బిహారి అనే కోతి చాలారోజుల నుంచి కనబడలేదు. అకస్మాత్తుగా అతడు తిరిగి కనబడగానే అడవి జంతువులు అతడు కనబడక పోవడానికి కారణం అడిగాయి. అందుకు బిహారి తాను పక్కనున్న పట్టణానికి కంప్యూటర్ నేర్చుకోవడానికి వెళ్ళానని చెప్పాడు. ఇప్పుడు తను ఒక వెబ్సైట్ కూడ తెరిచానని చెప్పాడు. దానిపేరు www.karadavi.com. తరువాత అందరిని తను కంప్యూటర్ మొదలైనవి పెట్టిన చోటుకి తీసుకుని వెళ్ళాడు. అడవికి రాజయిన సింహం అడిగాడు. “బిహారీ! దీనివల్ల అడవి జంతువులకు ఏమిటి లాభం?” అని.

బిహారి అన్నాడు “ప్రభూ! ఇది కొత్త ప్రపంచపు అద్భుతం. కంప్యూటర్వల్ల ప్రపంచమంతా ఒకటే కుటుంబమైంది. మన కారదవి రహస్యాలు, సంగతులన్నీ నా వెబ్సైట్ ద్వారా ప్రపంచానికి తెలుస్తాయి.

“మూర్ఖుడా! ఎంత పనిచేశావు! మనందరి చాపును పిలుచుకువచ్చావు.” సింహం కోపంగా గద్దించింది. “లేదు ప్రభూ! అలా ఏమి జరుగదు. ఎవరికైనా ఏ సమాచారమైనా కావలసి ఉంటే ఈ-మెయిల్ ద్వారా నన్నే

కదా అడగాలి. నేను నా ఈ-మెయిల్ చిరునామా - “బిహోరి @ మెయిల్.కామ్” ఇచ్చిన. ఏ జంతువు నివాసం ఎక్కుడ ఉందో దాన్ని చేరుకునే దారి ఏమిటో నేను ఎప్పుడూ చెప్పను”.

సింహం వెళ్ళిపోయిన తర్వాత కోతి బిహోరి అక్కడున్న జంతువులకు కంప్యూటర్ గేమ్లు చూపిస్తూ వినోదం కలిగించసాగాడు.

కారడవికి దగ్గరగా ఉన్న పట్టణం అనుప్పగంజ్. ఇక్కడ ముఖ్తార్సింగ్ ఎం.ఎల్.వీ., ముఖ్యమైన నాయకుడు. గూండా జగ్గ దొర్కన్యాన్ని నిలువరిస్తానని ఆయన ప్రజలకు మాట ఇచ్చాడు. ఇది విని జగ్గ మండిపడ్డాడు. ముఖ్తార్సింగ్‌ను కిడ్న్యాప్ చేసి కారడవి మధ్యలో బంధించాడు. ప్రభుత్వానికి, పోలీసులకు ఏం చేయాలో పాలుపోలేదు. ఆ రాత్రి పోలీస్ కమీషనర్ ఇంట్లో సమావేశం జరుగుతున్నది. అక్కాత్తుగా కమీషనర్ గారి పది సంవత్సరాల కొడుకు రాజు ఆయాసపడుతూ వచ్చాడు. “నాన్నా! నేనిప్పుడే ఇంటరైట్‌లో ఒక కొత్త వెబ్‌సైట్ చూశాను. దానిపేరు www.karadavi.ca.gov. దాంట్లో నీకు కారడవి వివరాలు దొరకవచ్చు”.

ఈ వింత వెబ్‌సైట్ గురించి అందరు పోలీసు అధికారుల్లో ఆసక్తి పెరిగింది. వాళ్ళ వెంటనే ఆ వెబ్‌సైట్ తెరిచారు. అందులో నిజంగానే కారడవి గురించి వివరాలు ఉన్నాయి. ఆ వెబ్‌సైట్‌లో, మరిన్ని వివరాల కోసం ఈ-మెయిల్ చిరునామా www.bihohori.ca.gov అని ఉన్నది. ఇది ఎవరై ఉంటారు. ఒక కోతి వెబ్‌సైట్‌ని ఎట్లా తెరిచి ఉంటుంది? అయితే పోలీసుఅధికారులు ఇప్పుడే ప్రత్యులన్ని వదిలిపెట్టి ముఖ్తార్సింగ్ గురించి తెలుసుకోవడానికి ఈ-మెయిల్ పంపారు. “అడవి దొంగ జగ్గనే ఎం.ఎల్.వీ ముఖ్తార్సింగ్‌ను ఎత్తుకు వెళ్ళిందు. నువ్వు అతడి నివాసమెక్కడ ఉందో, అక్కడికి చేరే మార్కమేమిటో చెప్పగలవా?” ఈ-మెయిల్ చదివిన కోతి బిహోరికి ఈ విషయమంత అర్థమైపోయింది. అతడు వారికి పూర్తి అడవిమ్మాపుని పంపడంతో పాటు అక్కడిదాకా వారు చేరుకోవడానికి కోతుల ద్వారా దారిచూపే ఏర్పాటు చేశాడు.

బిహోరి పంపిన మ్మాపు ప్రకారం వారు సరైనచోటుకు చేరుకున్నారు. అక్కడికి అసలు ఎవరైన చేరుకో గలరని జగ్గ కలలో కూడ ఊహించలేదు. అతడు తన అనుచరులతో జల్సా చేసుకుంటున్నాడు. హతాత్తుగా పోలీసు కమాండ్స్‌లు వారిని చుట్టుచుట్టారు. జగ్గకు సంభాషించుకునే అవకాశం కూడ దొరకలేదు. కన్నమూసి తెరిచే లోపల అక్కడి దృశ్యం మారిపోయింది. ముఖ్తార్సింగ్ విడుదలయ్యాడు. జగ్గ అతడి అనుచరులు నిర్వంధంలోకి తీసుకోబడ్డారు.

దీంతో కారడవిలో జగ్గ ముతా అంతం అయింది. అందరు పోలీసులను మెచ్చుకున్నారు. పోలీసుల సిఫార్సుతో ప్రభుత్వం అత్యుత్తమ వెబ్‌సైట్గా www.karadavi.ca.gov.ను ప్రకటించింది. దీనితో కోతి బిహోరి ధైర్యం ఇంకా పెరిగిపోయింది.

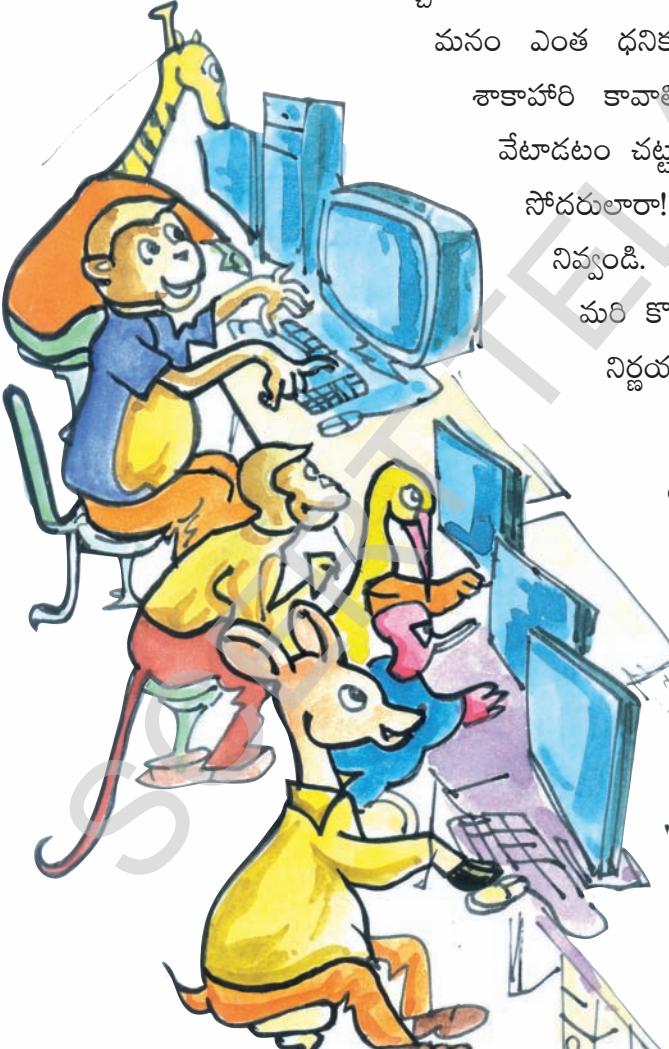
కోతి బిహోరి తన గుహ బయట ఒక సైన్సబోర్డు తగిలించేసరికి అడవంతా సందడి వ్యాపించింది. అక్కడ బిహోరి ఒక కంప్యూటర్ సెంటరుని తన పేరు మీద ప్రారంభించాడు. ‘కోతి బిహోరి కంప్యూటర్ సెంటర్’ అంటే కెబినిసి అని సైన్సబోర్డు కింద రాసి ఉన్నది. “రిజిస్ట్రేషన్ తెరచి ఉన్నది”... దానితో సాయంత్రానికల్లా రిజిస్ట్రేషన్ చేయించేవారితో పెడ్డలైన్ ఏర్పడింది. ఇందులో ఎక్కువగా జంతువులు-పక్షులు, యువకులు, పిల్లలు ఉన్నారు.

బిహోరి అడవిలోని పిల్లలకి, యువకులకి కాలుక్కులేటరు, మొబైలు ఫోను తెచ్చినపుటి నుండి అడవంతా విష్ణవం వచ్చినట్లయింది. మొబైలుఫోను దొరకడం వల్ల అడవిలోని జంతువులన్నింటికి ప్రమాదానికి అప్రమత్తమయ్యే సూచన లభిస్తూ ఉండేది. పేర్సింగ్ సింహాం లేళ్ళ వేటకి బయలుదేరగానే అన్ని జింకలు, తెల్లచుక్కల లేళ్ళ ఆభరికి కుండేళ్ళ కూడ పేర్సింగ్ ఎక్కుడినుంచి వస్తున్నాడో, ఒకరికొకరు వార్త నందించుకోసాగారు. ఘలితంగా పేర్సింగ్ చాల రోజులవరకు ఆకలితో ఉండవలసి వచ్చింది. అందువల్ల పేర్సింగ్ మనసులోనే కోతి బిహోరిపైన కోపంగా ఉన్నది.

అడవిలోని మరికొన్ని జంతువులు కూడ కోతి బిహోరి చేసిన పని బాగా లేదన్నవి. కంప్యూటర్ల వల్ల మన పిల్లలు పాడైపోతున్నారని అన్నవి. చిరుతపులి భాన్ మాత్రం దీనికి భిన్నంగ మాట్లాడింది. “మీరంత ముసలివాళ్ళయిపోయారు. మీ బతుకు మీరు బతికేశారు. మీ పిల్లలను వాళ్ళ బతుకెందుకు బతుకనీయరు? వారిమీద మీ అభిప్రాయాలను ఎందుకు మోపుతున్నారు ఈనాడు కంప్యూటర్ మొత్తం ప్రపంచంలో విష్ణవం తెచ్చింది. బిహోరి కారడవిలో ఎలక్ట్రానిక్ వస్తువులు తెచ్చినపుటి నుండి

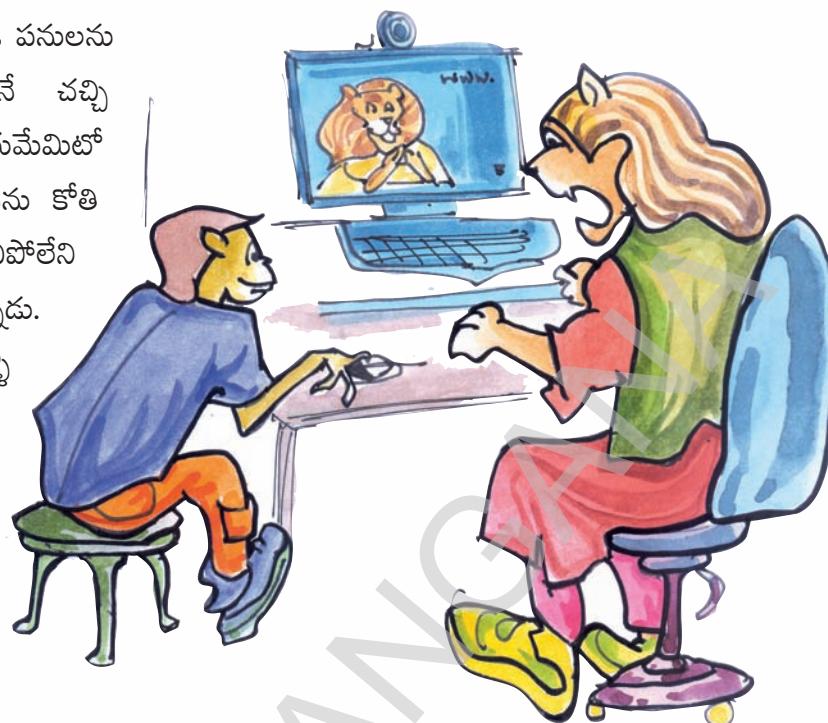
మనం ఎంత ధనికులమయ్యామో! పేర్సింగ్ వేటాడ్డం మానివేసి శాకాహారి కావాలి. మామూలుగా కూడా ప్రభుత్వం అడవిలో వేటాడటం చట్టం ప్రకారం నేరమని ప్రకటించింది. అందువల్ల సోదరులారా! మీ పిల్లలను కొత్త ప్రపంచంతోపాటు నడువ నివ్వండి. జరుగుతున్నది మంచికే జరుగుతున్నది” అన్నది. మరి కొన్ని వాదనల తరువాత ఆ సమావేశం ఎలాంటి నిర్ణయం తీసుకోకుండానే ముగిసింది.

పేర్సింగ్ వేటాడటం మానేశాక నక్క భోభల్ ఆకలితో మాడసాగాడు. ఎందుకంటే నక్క భోభల్ సింహాం ఎంగిలిచేసిన మాంసం తిని బతికేవాడు. వాడి గూండా కొడుకు జయకాల్ (అందరు వాడిని జె.క. అనే వాళ్ళ) కూడ తండ్రి తెచ్చినవి తిని హాయిగా ఉండేవాడు. ఇప్పుడు చాలా రోజులనుండి వస్తులుంటున్నాడు. ఒకరోజువాడు తన తండ్రి భోభల్ను కోపగించు కున్నాడు. అప్పుడు భోభల్ నక్క అన్నాడు. “నువ్వు ఏ బిహోరి దగ్గర కంప్యూటర్ నేర్చుకోవడానికి వెళుతున్నావో

అతడు మన నెం. 1 శత్రువు అతడి పనులను ఆపకపోతే మనం తొందరలోనే చచ్చి పోతాం”. నక్క జె.కె.కి విషయమేమిటో ఇప్పుడ్రథమైంది. “అట్లాఅయితే నేను కోతి బిహారికి జీవితంలో మరచిపోలేని గుణపాతం చెబుతాను” అన్నాడు. మరునాడు జె.కె. పట్టణం వెళ్ళి కోతి బిహారీ కంప్యూటర్లను నాశనంచేసే వైరస్సును ఖ్లాఫీ తెచ్చాడు. కానీ కొండముచ్చు ‘కాలూ’ దీన్ని పసిగట్టి బిహారికి చెప్పింది. జయకాల్ బండారం బయటపడింది.

బిహారి సెక్యూరిటీ గార్డులు అతడిని ఎంతగా చితక్కొట్టారంటే, అతడు చాలా రోజులవరకు తన గుహలోపలనే ఉండి కేకలు పెడుతుండేవాడు.

బిహారిని ఎట్లాగైనా దెబ్బి తీయాలని జయకాల్ మళ్ళీ పట్టణానికి వెళ్చాడు. అక్కడ మల్లిక్ సైబర్కెఫేలో దూరాడు. వారి గురించి తెలుసుకోవాలనిపించి, “ఇంటర్వెట్ అంటే ఏమిటి?” అని అడిగాడు.

“ఇంటర్వెట్ ఒక రకంగా ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉండే కంప్యూటర్ నెట్వర్కు ఇది ప్రజలకు ఒకరికొకరు సూచనలు ఇచ్చిపుచ్చుకోవడంలో సాయపడుతుంది. కంప్యూటర్లో ఇంటర్వెట్ ద్వారా మీరు ఎన్నో వెబ్సైట్లు నుండి సమాచారాన్ని పొందవచ్చు. ఎవరితోసైనా మాట్లాడవచ్చు. స్నేహం చేయవచ్చు. అని చెప్పాడు షాపు యజమాని మల్లిక్. ‘మరి సైబర్కెఫే అని రాశారు!’ మళ్ళీ అడిగిందు జయకాల్.

“ఓ అదా! సైబర్ అన్న పదం సైబర్నెటీక్స్ నుంచి వచ్చింది. దీని ఆర్థం - యంత్రాలు, జీవం గల ప్రాణులు రెండించిలో సమాచారం మరియు స్వయంగా నడిచే నియంత్రణ ప్రణాళికకు సంబంధించిన శాస్త్రం. దీనితో ఇంటర్వెట్లో సంచరించడానికి తీసుకున్న పదం సైబర్ అర్థమైందా?” “మరి కేఫే అంటే?” “దీనిని కాఫీ హాసు అంటారు. అంటే ప్రజలు కాఫీ హాజీకు వెళ్ళి బాతాభానీ కొట్టినట్టే, కొందరు కంప్యూటర్ గురించి మాట్లాడ్డం, బాతాభానీ, సూచనల నిచ్చిపుచ్చుకోవడం మొదలైనవి చేస్తారు. అందువలన వీటిని కేఫే అంటే సైబర్ కేఫే అని అంటారు” అన్నాడు మల్లిక్. బిహారిని ఓడించడానికి ఇదే సరైన మార్గమని భావించి ‘జయకాల్ సైబర్ కేఫే’ మొదలుపెట్టి సరిగా నడపలేక మళ్ళీ చేతులు కాల్చుకున్నాడు జయకాల్.

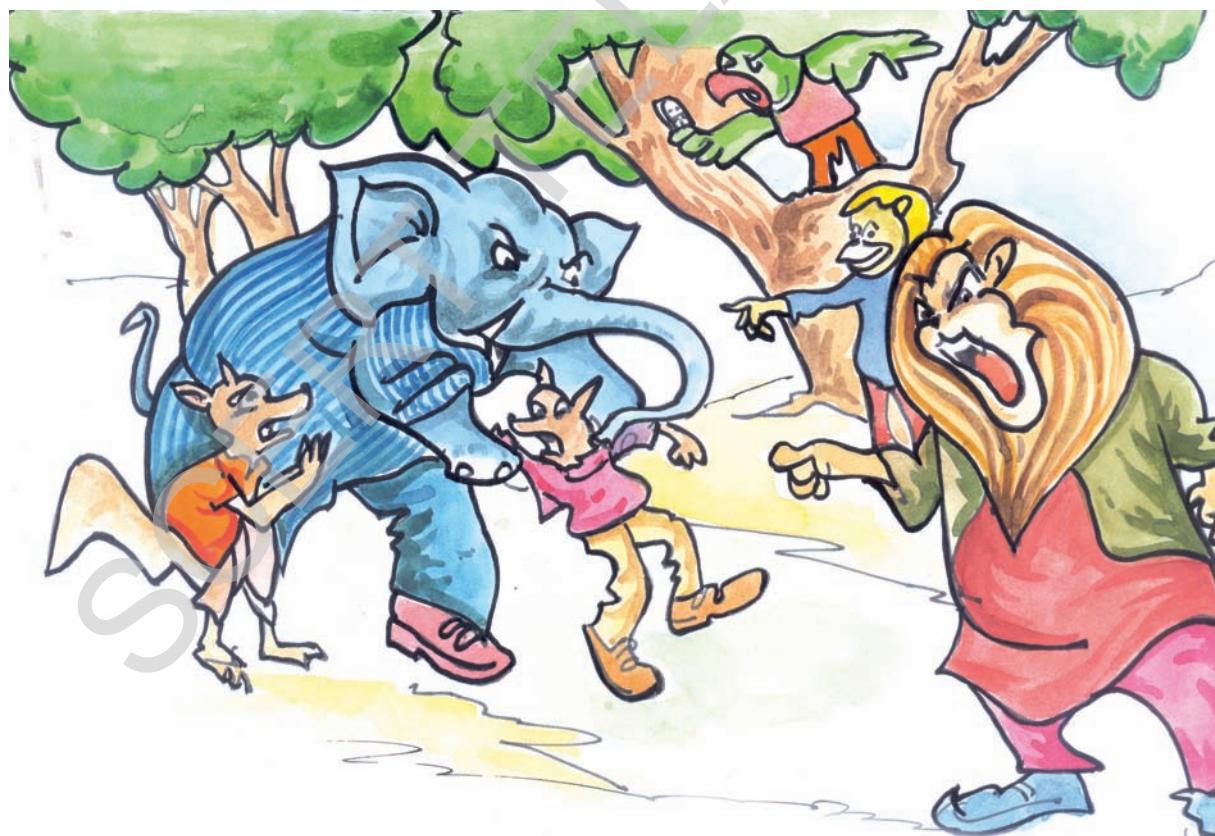

కానీ గుంటునక్క జయకాల్ తన కుటిల ప్రయత్నాలు మాత్రం మానుకోలేదు. తను కూడా కొన్ని తెలివితేటలు సంపాదించి ‘www. లక్షీఅజ్వికె.కామ్’ పేరుతో ఓ వెబ్సైట్ మొదలుపెట్టాడు. కారడవి సమాచారాన్ని అడవిదొంగలకు పెడ్డ మొత్తాలకు అక్రమంగా అందించడం మొదలుపెట్టాడు. దీనివల్ల కారడవిలో ఐదు ఏనుగులు వేటగాళ్ళ తుపాకీలకు బలైపోయాయి. జంతువులన్నీ బిహారి దగ్గరకొచ్చి “నీవల్లే ఇదంతా జరిగింది. కంప్యూటర్లు వద్దని మొత్తుకున్న వినిపించుకోలేదని” నిందించాయి. బిహారి వారిని శాంతపరిచి ఈ రహస్యాన్ని ఛేదిస్తాను. భయపడవద్దని హామీ ఇచ్చాడు.

మరుసటిరోజు పట్టణంవెళ్లి అక్కడే మూడురోజులుండి తిరిగి వచ్చాడు.

పట్టణం నుంచి బిహారి ఎంతో చాతుర్యంగా పాస్వివర్డ్ డిప్ట్కర్ సాఫ్ట్వేర్ తీసుకొని వచ్చాడు. ప్రతి వెబ్సైట్లో ఒక పాస్వివర్డ్ అంటే ఒక రహస్యసంకేతం ఉంటుందని అతనికి తెలుసు. దానిద్వారా వెబ్సైట్లో ఏదైనా వివరాన్ని పెట్టవచ్చు లేదా తొలగించవచ్చు. ఆ సాఫ్ట్వేర్ సాయంతో బిహారి జయకాల్ వెబ్సైట్ పాస్వివర్డ్ని కనిపెట్టాడు. తరువాత వెబ్సైట్ తెరిచి వివరాలన్నీ తారుమారుచేసేసి వెబ్సైట్ని ప్రాజాక్ చేశాడు. అతడికి తెలుసు తాను ప్రాజాకింగ్ చేసి సైబర్క్లెం చేస్తున్నానని, కాని అందరి మంచికోరి చేసేపని నేరం కాదు.

జయకాల్ మరునాడు ఈ-మెయిల్ చెక్చేసినపుడు ఒక సందేశం ఇట్లా ఉంది. ముఖ్యమైన కొంత సరకు కావాలి. పోలీసులు జాగరూకులై ఉన్నారు. కలిసిన తరువాతే మాటల్లాడుకుందాం. అమెరికన్ డాలర్లలోనే

చెల్లిస్తాం. ఎప్పుడు ఎక్కడ కలుస్తావో వెంటనే చెప్పు. పంపినవాళ్ళు బీబీ @ మెయిల్.కామ్. ఇది ఎవరో దొంగరవాణా కోసం వేటాడే వారి సందేశంలా ఉంది. జయకాల్ జవాబు పంపిందు. “సోమవారం-రాత్రి ఒంటిగంట. నల్లనది పాత మరిచెట్టు” పంపినవాళ్ళు ‘లకీఆజ్ అంటి వీకె యాహూ.కామ్.’

మరునాదే సోమవారం రాత్రి జయకాల్ తన గుహనుంచి బయలుదేరాడు. మెల్లమెల్లగ, జాగ్రత్తగా నడవసాగాడు. అడవి నిశ్శబ్దంగా ఉంది. చాలసార్లు జయకాల్ తన కాలికిందపడి నలిగిన ఎండుటాకుల చప్పుడుకే ఉలికిపడ్డాడు. మరిచెట్టును సమీపించడానికి ముందు జయకాల్ నాలుగుడిక్కుల పరిశేలించి చూశాడు. అంత సరిగ్గా ఉండటంచూసి మరిచెట్టు కిందికివెళ్ళి నిలుచున్నాడు.

హతాత్మగా, కోతి బిహోరి చెట్టుమీద నుండి దుంకి, అక్కడికివచ్చాడు. జయకాల్ అతడిని చూస్తూనే గాబరాపడ్డాడు.

“వంచకుడా! నీ ఆటలింక సాగవు. ఏనుగుల హత్యలు చేయించింది నువ్వే. నీ వెబ్సైట్ దీనికి సాక్ష్యం”. కోతి బిహోరి అన్నాడు. జయకాల్ పరిగెత్తబోయాడు. కానీ అప్పటికే పేర్సింగ్, చిరుతభాన్, గజరాజసింగ్ మొదలైన జంతువులు వానిని చుట్టుముట్టేశారు. కోపంగ ఉన్న గజరాజసింగ్ జయకాల్ను తొక్కెయ్యడానికి తన కాలు పైకెత్తిండో, లేదో ఇంతలో ముసలి నక్క భోభల్ అతని కాలుపట్టుకొని, “నా ముసలితనంలో వీడే నా ఆసరా. వీడిని విడిచిపెట్టండి” అంటూ బతిమాలుకోవడం మొదలుపెట్టాడు. జయకాల్ బాగా తన్నులు తిని ఉన్నాడు. పేర్సింగ్ అన్నాడు “సరే, వీడిని వదిలెయ్యండి. కానీ వీడు ఇంక ఎప్పుడూ కారడవిలో కనబడకూడదు.” మరునాడు బిహోరి పోలీసులకు చెప్పి జయకాల్ వెబ్సైట్ను మూయించాడు.

ఒకరోజు అడవిలో జంతువులన్నే టీవీలో ఒక సంచలన వార్త చూశాయి. పులులు, తోడేళ్ళు మొదలైన ఇరవైఅయిదు జంతువుల చర్చాలతోపాటు వాటిని దొంగరవాణా చేసే అయిదుగురిని పోలీసులు నిర్వంధంలోకి తీసుకున్నారు. అడవికి రాజైన పేర్సింగ్ మరునాడు ఉదయం పేపరు వచ్చినపుడు మొదటిపేజీలో ఆ వార్తనంతటినీ పూర్తిగా చదివాడు. అది అతణ్ణి కలవరపరచింది. అతడు గుహనుండి బయల్దేరి తిన్నగా బిహోరి-కంప్యూటర్ సెంటరుకి వెళ్ళాడు. ఇలాంటి విషయాలలో బిహోరి తెలివిగా సలహో ఇస్తాడని పేర్సింగ్కి తెలుసు.

“ఇదేవిధంగా పులులు, తోడేళ్ళ హత్యలు జరుగుతూపోతే పులివంశం అంతరించడానికి ఎంతోకాలం పట్టదు. డయనోసర్ లాగానే ప్రజలు, ఎప్పుడో పులులు భూమి మీద అడవులలో ఉండేవి అని పుస్తకాలలో మాత్రమే చదువుతారు” అని పేర్సింగ్ అన్నాడు.

“అంతర్జాతీయ స్కాయిలో ఈ సమస్యగురించి ఆలోచించాలి. ప్రపంచంలోని ఇతరదేశాల పులులు, సింహాలను కూడ ఈ పనిలో చేర్చుకోవాలి. అప్పుడే ఈ సమస్య గురించి అందరు గంభీరంగా ఆలోచిస్తారు” అని ఈ సమస్యకు పరిష్కారం చెబుతూ బిహోరి అన్నాడు. “కానీ, ఇతర దేశాల పులులు, సింహాలతో మాట్లాడటం ఎలా జరుగుతుంది?” పేర్సింగ్ అడిగాడు.

“ఇంటర్వెట్ ద్వారా” బిహారి అన్నాడు.

“అదేమటి?” పేర్సింగ్ ప్రశ్నించాడు.

అప్పుడు బిహారి ఇంటర్వెట్లోని అన్ని సాకర్యాల గురించి వివరించాడు. పేర్సింగ్ ఇతర దేశాల పులులతో ఏవిధంగా చాట్ (సంభాషణ) చేయగలడో కూడా చెప్పాడు. పేర్సింగ్ చాట్ చేయడానికి సిద్ధపడ్డాడు. కోతి బిహారి ఇంటర్వెట్లో పేర్సింగ్తో చాట్చేనే ఆహ్వానాన్ని ప్రసారం చేశాడు. నిరీత తేదీన నిరీత సమయానికి పేర్సింగ్ బిహారి కంహ్యాటర్ ఎదుట చాట్ చేయడానికి కూర్చున్నాడు.

పేర్సింగ్ ఇంటర్వెట్లో ప్రపంచంలోని పులులన్నింటికి సమస్యారం చెప్పాడు. చాట్ చేయడానికి వచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు తెలిపాడు. తరువాత అతడు పులులు, తోడేళ్ళు మొదలైనవాటిపై త్వరితంగా జరుగుతున్న హత్యలు, వాటి తోళ్ళ దొంగతనం, అంతర్జాతీయ మార్కెట్లో తోళ్ళ గిరాకి మొదలైన సమస్యలను ప్రస్తావించాడు. సింహోల జాతి అంతరించిపోయే ప్రమాదం ఏర్పడిందన్న విషయంపై తన ఆవేదన తెలిపాడు.

ఆఫ్రికా సింహాం సందేశం వచ్చింది. “ప్రపంచ వన్యజీవుల సంరక్షణ నుంచి సాయం ఎందుకు తీసుకోరు?”

పేర్సింగ్ : “ఈ ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. కానీ ప్రభుత్వ యంత్రాంగంలో చిక్కుకుని ఈ పనులు అగిపోతున్నాయి.”

మలేషియా సింహాం. “మా అడవులలో చాలా ఖాళీ స్థలం ఉంది. మీ పులులు, తోడేళ్ళు అన్నీ మా ఎయిర్లైన్స్ విమానంలో కూర్చొని వచ్చేయండి. రాజకీయ రక్షణ దొరుకుతుంది.”

చైనా నుంచి ఒక పులి : ‘ఎన్ని పులుల కోసం బుల్లెట్ప్రూఫ్ జాకెట్లు పంపమంటారో చెప్పండి. నాయకుల్లాగా మీరు కూడ మీ రక్షణ ప్రయత్నాలు ఎందుకు చేసుకోరు? మీకు కావాలంటే మేము మీలో కొందరికి కమెండోల ట్రైనింగు ఇప్పిస్తాం.’

పేర్సింగ్ మలేషియా, చైనా పులులు ఇచ్చిన సలహాలకి ఆలోచించి సమాధానం ఇస్తానని చెప్పాడు. అమెరికాలోని ఏదో జూ నుంచి ఒక పులి సందేశం పంపింది. “మా సలహా ఏమిటంటే జాతిని రక్షించడం అవసరం. దీనికోసం అమెరికా శాస్త్రవేత్తలతో ఎందుకు మాట్లాడకూడదు? వారు క్లోనింగ్ ద్వారా పులులు, తోడేళ్ళ కొత్తజాతిని పుట్టించి పూర్తిస్నేహాన్ని తయారుచేస్తారు.”

పేర్సింగ్కు క్లోనింగ్ అంటే అధ్యంకాలేదు. కోతి బిహారి చెప్పాడు. “ఏదైనా ప్రాణి నుంచి ఒక ప్రత్యేక (జన్మువు) జీన్సు వేరుచేసి దానిని మరొక ప్రాణి కోశంలో చేరుస్తారు. ఈవిధంగా ఆ జీన్ కొత్త ప్రాణిలో పాతప్రాణియెక్కు కొన్ని ప్రత్యేక లక్షణాలని కలుగజేస్తుంది. ‘డాలీ’ అనే గొర్చె ఈవిధంగానే పుట్టింది.”

“ఏమన్నావు? గొర్చెల్లాగ సింహోలను పుట్టిద్దామనుకున్నవా?” పేర్సింగ్ చికాకుగా ప్రశ్నించాడు.

తరువాత పేర్సింగ్, అమెరికాపులి మధ్య ఈరకంగా సంభాషణ జరిగింది. “అవి నిజం సింహాలపుతాయా?”

“పూర్తిగా నిజమైనవే. ఆకారం, పని, అలవాట్లు అన్నీ సింహంలాగే ఉంటాయి.”

“వీటిని ఎవరుపుట్టిస్తారు? వీటి తల్లి ఆడసింహామే అవుతుందా?”

“రాబోయేకాలంలో ఆడసింహం అవసరం కూడా ఉండదు. అంతా టెస్టిటూఫోను, ప్రయోగశాలల్లోను అయిపోతోంది.”

“ఏమన్నావు? ఆడసింహం లేకుండా కూడా పుడుతాయా? కానీ అప్పుడు వాటిని సింహం పిల్లలని ఎలాగా అంటారు? వాళ్ళేలా అనగలరు. మేము సింహం పాలుతాగామని నీకు తెలియదా, మేము జాతిసింహాలం. మాకు పూర్తి వంశసంప్రదాయం ఉన్నది.”

“ఈ పాతమాటలన్నీ మరచిపో, ప్రపంచం మారిపోతున్నది. శాస్త్రవేత్తలు, మనుషుల జాతిని కూడ మార్చిపోతున్నారు.”

పేర్సింగ్ కోపంతో అరిచాడు. “నాకక్కరలేదు క్లోనింగ్ సింహం”.

“క్లోనింగ్ సింహాలను పుట్టించి నేను భారతదేశం సింహాలను అవమానం చేయను. నువ్వు చూస్తూ ఉండు, నేను తొందరలోనే ఇక్కడి అన్ని సింహాలను ఒకచోటు చేర్చి, వారిని రక్కించడానికి ఒక ప్రణాళికను తయారుచేస్తాను. మేము సింహాలం మరి” కోతి బిహారి కంప్యూటరు సెంటరు నుంచి బయలీకి వచ్చి ఎంత గట్టిగా గర్జించాడంటే. పూర్తి అడవికి తెలిసిపోయింది రాజు అతడేనని.

* * *

జయకాల్ పెద్దన్న మైకాల్ పరమకూరుడు. జయకాల్ కొన్నాళ్ళు అతనితో కలసి కారడవికి ద్రోహం చేద్దామని చూశాడు. ఆ ఎత్తుగడలేవీ ఘలించలేదు.

ఒకసారి మైకాల్ కారడవిని మట్టుపెట్టడంలో సొంత తమ్ముడి ప్రాణాలు తీయడానికి కూడా వెనుకాడ లేదు. ఈ సంఘటన జయకాల్ కన్న తెరిపించింది. అతడికి జన్మస్థలమైన కారడవిపై ప్రేమకూడా పెరిగింది. మనసు మారిన జయకాల్ పేర్సింగ్, బిహారీ మొదలైనవారిని శరణవేడి తిరిగి కారడవిలోకి ప్రవేశించాడు.

జయకాల్ తన దుష్టస్వభావాన్ని వదిలిపెట్టి అడవికి పనికివచ్చే పనులు చేయసాగాడు. అతడి ఏకాగ్రతని చూసి కోతి బిహారి సలహాతో జయకాల్ని అడవికి సమాచారమంత్రిగా చేశారు. జయకాల్ సలహాతో అడవిలో రేడియో స్టేషను, టీవీస్టేషను ప్రారంభమయ్యాయి. అప్పటి నుంచి జంతువులు కారడవిలో మొబైలు ఫోనుతోపాటు, పాకెట్ ట్రాన్సిస్టర్లని కూడా పట్టుకుని తిరుగసాగారు. తుఫాను, వరదలువంటి వాతావరణం సూచనలు తెలియడంవలన వారికి చాలా లాభమైంది. వేసవికాలంలో మండుతున్న ఎండలో చెట్టునీడన

కూర్చుని పాటలు వినే ఆనందం దొరికింది. చలికాలపు సుదీర్ఘ రాత్రుళ్లలో షెలివిజన్ సినిమాలు చూసి ఆనందం పొందసాగారు.

జయకాల్ తాను ప్రసారంచేసే కార్యక్రమాలు మనోరంజకంగా, ఉత్సేజింగా ఉండేలా చేయడానికెప్పుడూ సతమతమవుతూ ఉండేవాడు. అప్పుడే అతనికి ఒక ఆలోచన తట్టింది. అతడు జర్మనీ, జపాను, చైనా, అమెరికా వంటి ఎన్నో దేశాలకు ఉత్తరాలు రాసి, వారు తమ దేశాల్లో సర్వసుల్లో బంధించిన జంతువులను విడిచిపెట్టి కారడవికి పంపమని విన్నవించుకున్నారు. వారు మా గౌరవనీయ కళాకారులు. వారు ఇక్కడ మా ప్రసార కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తారు. ఈ పనికి జయకాల్ ప్రపంచ వన్యప్రాణుల సంరక్షణకు చెందిన సంస్థల సహకారం కూడా అడిగాడు. జయకాల్ విన్నపొనికి ప్రపంచంలోని అన్ని దేశాలవారు సహకారం అందిస్తామని ఉత్తరాలు రాయసాగారు. ఎందరో పర్యావరణవేత్తలు అతనికి అభినందనలు చెబుతూ ‘ఇది చాలా మంచిపని అనీ, దీనికి సాయపడడానికి తాము సిద్ధంగా ఉన్నామని’ సందేశాలు పంపారు.

నేను ప్రపంచదేశాలకి నా ధన్యవాదాలు తెలుపుతున్నాను. వారు నా విన్నపంతో సర్వసు జంతు కళాకారు లను కారడవికి పంపుతున్నారు. మీరంతా తొందరలోనే వాటి కార్యక్రమాలని కారడవి రేడియో, టీవీలలో వినవచ్చు, చూడవచ్చు.” అన్నాడు జయకాల్.

కారడవి టీవీలో అన్ని సర్వసులనుంచి వచ్చిన సింహోలు, ఎలుగుబంట్లు, కోతులు, పక్కలు తమ మనోహరమైన విన్యాసాలను చూపించసాగారు. సృత్యాలు, సంగీతం, నాటకం మొదలైన కార్యక్రమాలు కూడా ప్రసారమవుతూ ఉండేవి. ఆ టీవీ ఛానెల్ తొందరలోనే జనుల ప్రియమైన ఛానెల్ అయిపోయింది. అన్ని దేశాలవాళ్లు దీనిని చూడసాగారు.

కారడవి టీవీ ఛానెల్ జనప్రియ ఛానెల్గా మారడానికి మరొకకారణం - దీనిలో కార్పూన్ చిత్రాల కథలు సజీవంగా చూపబడేవి. ప్రపంచంలోని పిల్లలందరూ దీనిని ఇష్టపడేవాళ్లు. ప్రపంచంలోని ఎందరో పర్యావరణ ప్రేమికులు కూడ దీనిని ప్రశంసించేవారు. ఎందుకంటే ఈ ఛానెల్ వన్యజంతువుల భద్రత, వివిధరకాల జంతువుల నుంచి రక్షించుకోవడానికి సంబంధించిన వివరాలు తెలియజేసేది. దీనిలో ఒక వార్తాబులెటీన్ కూడ ప్రసారం చేయబడేది. దీనిలో ప్రపంచంలోని వన్యప్రాణుల నేటిపరిస్థితి, వాటిమీద జరుగుతున్న అత్యాచారాల వాస్తవకథలు ప్రసారమవుతూ ఉండేవి.

కారడవి వెబ్సైట్, కారడవి టీ.వి., ఛానెల్, కోతి బిహారి కంప్యూటర్ సెంటర్ మొదలైనవాటితో కోతి బిహారి కారడవి ప్రతిష్ఠని మరింత పెంచాడు. ఇప్పుడు కారడవి ప్రపంచంలోని అదవులన్నింటికి ఆదర్శ వంతమైన అడవి. దీని వెనుకనున్న ముఖ్యపాత్ర కోతి బిహారీయే!

www. కారడవి.కామ్.

సేషన్ల్ బుక్టిట్స్

ఉపవాచకం

అందరిలాగే సామాన్య కుటుంబంలో జన్మించింది...
నాటి సామాజికస్థితికి అనుగుణంగా బాల్యవివాహం జరిగింది...
భర్త ప్రోత్సాహంతో చదువుకుంది. ఒక్కొమెట్టు ఎదిగింది...
రాజకీయ అవగాహనతో చురుగ్గా ఉద్యమాల్లో పాల్గొంది...
సాయుధ పోరాటంలో పాల్గొని తుపాకీ పట్టింది...
శాసనసభ్యురాలై ప్రజాసమస్యల్ని పరిష్కరించింది...
తెలంగాణ జనం గుండెల్లో చిరస్మరణీయురాలైంది...
ఆమె ఎవరో ఇంతవరకూ చెప్పలేదుకదూ!
ఇన్ని విశిష్టతలున్న తెలంగాణ మహిళాతేజం ఆరుట్ల కమలాదేవి!

5. ఆరుట్ల కమలాదేవి

ప్రజలే తన దేవతల్నాన్న
పవిత్ర ఆత్మకు జేజేలు!
సమానత్వమే సార్థకతయని
నమ్మిన సాధ్యకి జేజేలు!!

కొందరు పుట్టి భూమికి భారమవుతారు. ఎక్కువమంది కుటుంబం కోసం శ్రమిస్తారు. కొద్దిమంది మాత్రమే అందరికోసం తమ జీవితాలను అంకితం చేస్తారు. అట్లాంటి కొద్దిమందిలో ఆరుట్ల కమలాదేవి ఎప్రగులాబీలా వికసించి తాను పుట్టిన నేల తల్లి పాదాలపై రాలిపోయింది.

తెలంగాణ సాయుధ పోరాట నాయకురాలు, స్వాతంత్య సమరయోధురాలు. ఉన్నత ఆశయాలు కల్గిన కమ్మునిస్టు. ఆంధ్రరాష్ట్ర మహిళా ఉద్యమ నిర్మాణంలో నిరంతర కృషి చేసిన ధీరవనిత. నిజాం పాలనను అంతమొందించుటకు జరిగిన పోరాటంలో నిస్సార్ధంగా, అంకితభావంతో పోరాటం చేసిన వీరవనిత ఆరుట్ల కమలాదేవి.

బాల్యం - వివాహం :

ఆరుట్ల కమలాదేవి యాదాది జిల్లా ఆలేరు మండలం మంతురి గ్రామంలో పుట్టింది. పుట్టినపుడు తల్లిదంప్రులు ఆమెకు రుక్కిణి అని పేరుపెట్టారు. మధ్యతరగతి రైతుకుటుంబం వారిది. అది నిజాం పాలనలో పొరహాకులకు సేచు లేని కాలం. సనాతన ఆచారాలు, మూడువిశ్వాసాలు, కులమతతత్త్వం, అంటరానితనం వ్యవస్థని శాసిస్తున్న రోజులవి. పల్లెటూర్లలో పొరశాలలు ఉండేవి కావు. ఆరోజులలో ఆడపిల్లలకి చదువులు ఉంపించడం కూడా తప్పే. అందువల్ల రుక్కిణి బాల్యం ఇంటికి పరిమితమయ్యింది.

ఆడపిల్లలకు బాల్యంలోనే వివాహాలు చేయడం ఆచారంగా ఉండేది. రుక్మిణికి 11 సంవత్సరాల వయసు రాగానే తల్లిదండ్రులు పెళ్ళిచేయాలని నిశ్చయించారు. రుక్మిణి పుట్టినపుడే మేనమామ కొడుకు ఆరుట్ల రామచంద్రారెడ్డి భార్య అవుతుందని రెండు కుటుంబాలు నిశ్చయించుకున్నవి.

అప్పటికే ఆరుట్ల రామచంద్రారెడ్డి పైధరాబాదులో విద్యార్థిగా, రెడ్డి వసతిగృహంలో ఉంటూ ఆంధ్రమహాసభ సభ్యుడిగా, కాంగ్రెస్ కార్యకర్తగా, వందేమాతరం ఉద్యమకారుడిగా గుర్తింపు పొందాడు. తల్లిదండ్రులు పెళ్ళి ప్రస్తావన తేగానే బాలికగా ఉన్న రుక్మిణికి అప్పుడే పెళ్ళిందుకన్నడు. కొన్ని ఘరతులతో పెళ్ళికి అంగీకరించాడు. “పెళ్ళి సాంప్రదాయ పద్ధతుల్లో కాకుండా ఆర్యసమాజం పద్ధతిలో జరగాలి. కట్టకానుకల పద్ధతి ఉండకూడదు. పెళ్ళయిన తరువాత రుక్మిణి తన సహచరిగా రాజకీయాలలో పాల్గొనాలి.” అన్నాడు రామచంద్రారెడ్డి. ఇరు కుటుంబాలవారు ఘరతులు ఒప్పుకున్నారు. వివాహం జరిగింది. వివాహవేదికపై రుక్మిణి పేరును కమలాదేవిగా మార్చారు. కమలాదేవిని తీసుకొని రామచంద్రారెడ్డి పైధరాబాద్ చేరాడు.

చదువులతల్లి :

రామచంద్రారెడ్డి కమలాదేవిని చదివించాలని అనుకున్నాడు. కమలాదేవి ఈ వార్త విని ఎంతగానో సంతోషించింది. మాడపాటి హన్సుంతరావు నెలకొల్పిన బాలికల పారశాలలో చేరింది. ఎక్కడ ఉండాలన్నది సమయం దంపతులిద్దరూ రాజు బహుదూర్ వెంకటరామిరెడ్డిగారిని కలిసి బాలికలకు హస్టల్ ఏర్పాటుచేయాలని కోరారు. దానికి వారు సరేనని బాలికల హస్టల్ ఏర్పాటు చేశారు. ఆ బాలికల హస్టల్లో కమలాదేవి ప్రథమ విద్యార్థిగా ప్రవేశించింది. పట్టుదలతో చదివి మెట్రిక్ ఫూర్తిచేసింది. విద్యుతోపాటు రాజకీయాలు అర్థంచేసుకుంది. మహిళా ఉద్యమాలలో పాల్గొన్నది.

నాటి తెలంగాణ గోస :

అప్పుడు తెలంగాణలో నిజాం రాచరిక పాలన ఉండేది. బ్రిటీష్ సామ్రాజ్యవాదుల ఆలోచనల ప్రకారం నిజాంపాలన సాగేది. సంస్కారాధీశులు, దేశముఖులు లక్ష్మల ఎకరాల భూమిని తమ ఆధీనంలో ఉంచుకునేవారు. భూస్వాములు, గ్రామీణ పెత్తందార్ల క్రింద గ్రామ ప్రజలు, రైతులు కష్టాలు పడ్డారు. అన్ని కులాలవారు అణిగి ఉండాల్సిందే. వెట్టిచాకిరి పేరుతో ప్రతిఫలం లేకుండా భూస్వాముల ఇండ్లలో పనిచేయాలి. తిరగబడితే దండన. ఇంటిలో పెంచుకున్న కోడినో, కుక్కనో చంపినట్లుగా పేదలను చంపినా అడిగేవారు లేరు. చట్టం లేదు; తెలుగుభాషలో చదువుకునే అవకాశాలు లేవు. పారశాలలు, గ్రంథాలయాల స్థాపనకు అడ్డంకులుండేవి. ఇట్లాంటి గోసను కమలాదేవి సహించలేక పోయింది. ఇట్లాంటి కష్టాలు ఆమెలో ఉద్యమభావాలకు ప్రాణం పోశాయి. 1944 లో పుట్టిన కొడుకుకు ‘విష్ణవం’ అని పేరుపెట్టింది. పురిటిబిడ్డను చుట్టాలదగ్గర వదిలేసి కమలాదేవి ఉద్యమ కదనరంగానికి కదిలింది.

అక్షరాస్యతకై పోరాటం :

చల్లని వెన్నెలవంటి చిరునవ్వ
ఆమృతంకురినే ఆత్మియమైన పలకరింపు
వయోభేదాలు పాటించని మమతల హరివిల్లు
మృదుమధురమైన మాటల పూలజల్లు

కురినే కమలాదేవి జాతీయ భావాలతో ఎదుగుతూ, ఇతరులకు ఏదైనా సాయంచేయాలని నిరంతరం తపసపడేది. తనలాగే తన ఊరి జనులు చదువుకోవాలని ఆకాంక్షించింది. కొలనుపాకలో పారశాల స్థాపించాలని అనుకున్నది. అప్పుడు ఊరిలో బడిలేదు. అది జాగీర్ గ్రామం. బడి పెట్టులన్నా, గ్రంథాలయం నడపాలన్నా ఆంక్షలు ఉండేవి. వంటశాల వేరుతో తలుపులూ, కిటికీలూ లేని స్థలంలో విద్యార్థులను పోగుచేసి కమలాదేవి బడిని, గ్రంథాలయాన్ని నడిపింది. కొంతకాలానికి ఈ విషయం జాగీర్దారులకు తెలిసిపోయింది. వారు ఈ కేంద్రాన్ని మూసివేయించారు. కొలనుపాకలో పురాతన జైన దేవాలయమున్నది. ఆ నిర్వహించి అక్కడ ఒక ఏడాదిపాటు బడి నడిపి గ్రామీణ వయోజనలను అక్షరాస్యలుగా మార్చింది. దానితోపాటు రానున్న మహాసంగ్రామానికి రైతుకూలీలను సమరోస్యభులను గావించింది.

ఉద్ఘమంలో కాలిక :

నిజాం నిరంకుశత్వంపై పిడికిలెత్తిన సబల!

శత్రువుపై విరుచుకుపడిన వీరనారి!!

రెండవ ప్రపంచయుద్ధం జరుగుతున్న రోజులవి. ఒకవైపు ప్రపంచయుద్ధాలు, రెండవవైపు తెలంగాణలో ప్రజోద్యమజ్ఞాలలు. ఆంధ్రమహాసభ ఒక ఉద్ఘమంగా రూపొందుతున్న సందర్భం. ఇటువంటి సమయంలో స్నేలకు ఆత్మరక్షణ అవసరమని భావించింది కమలాదేవి. కమ్మానిస్ట్పార్టీవారు నిర్వహించిన “మహిళా ఆత్మరక్షణ శిక్షణ శిబిరం”లో సైనిక శిక్షణ పొందింది. తుపాకి పట్టింది. భర్తతోపాటు తెలంగాణ సాయంధ సమరంలో అడుగుపెట్టింది. రజాకార్యతో, నిజాం పోలీసులతో జరిగిన ప్రతిఫుటన పోరాటాల్లో ప్రత్యక్షంగా పాల్గొన్నది. చల్లారు గుట్టల్లో జరిగిన చారిత్రాత్మక పోరాటంలో అపరకాళికవలె విజ్యంభించింది. పరాక్రమాన్ని ప్రదర్శించింది. అమెరికన్ రైఫిల్తో శత్రువులను తిప్పికొడుతూ దళానికి నష్టం వాటిల్లకుండా కాపాడింది.

ఈ పోరాటంలో జబ్బుపడింది. ఆసుపత్రికి తీసుకెళ్తుండగా నిజాం పోలీసులు కమలాదేవిని అరెస్టుచేశారు. వరంగల్, జెరంగాబాద్, సికింద్రాబాద్ మొదలైన జైశ్లో శిక్షణలను భరించింది. వేలాదిమంది బలిదానంతో, వీరుల త్యాగాలతో నిజాం నిరంకుశ పాలన నుండి విముక్తి చెందింది. తెలంగాణ విమోచన స్వర్ణత్వవాల సందర్భంగా అనేక సంస్కలు ఆరుట్ల కమలాదేవిని సత్కరించాయి. ఆరుట్ల కమలాదేవి నిజంగా...

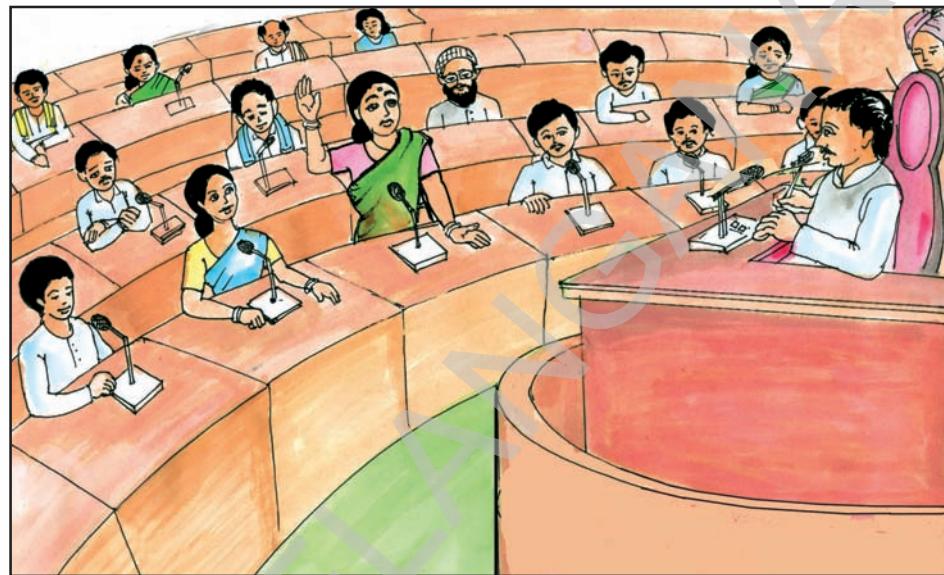

అరణ్య, అజ్ఞాతవాసాలు భరించిన సాహసి
జైల్లోనూ హక్కులకోసం పోరాడిన ధీశాలి
భూస్వాముల గుండెల్లో రైళ్ళ పరుగెత్తించిన విష్వవయాద
తెలంగాణ సాయిధ రైతాంగ పోరాటంలో ఎగిసిన అగ్నిజ్యాల!!

రాజకీయ చైతన్యం :

1952 మొదటి
సాధారణ ఎన్నికలలో
ఆలేరునుండి అత్యధిక
ఓట్ల వెజారిటీతో
శాసనసభకు ఎన్ని
కైంది. 1967 వరకు
ఈ నియోజకవర్గానికి
ప్రాతినిధ్యం వహించి
ప్రజల ఆదరాభిమానా
లను పొందింది.
1964 లో శాసన
సభలో ప్రతివక్ష

నాయకురాలిగా బాధ్యతలు నిర్వహించింది. స్వతంత్ర భారతదేశంలోని రాష్ట్రాల్లో మొట్టమొదటి ప్రతిపక్ష నాయకురాలుగా చరిత్ర సృష్టించింది. ప్రజల దైనందిన సమస్యలపై అసెంబ్లీ లోపల, బయట క్రియాల్యంగా పోరాడింది. పలు సమస్యలపై శాసనసభలో చర్చలు జరిగి నప్పుడు వారి ప్రసంగంలో హందాతనం, ఉన్నతభావాలు, ప్రజల సమస్యలపై అవగాహన, సృష్టంగా కనిపించేది. 1998లో కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం ఆమెకు గౌరవ డాక్టరేట్ ప్రదానం చేసింది.

విశ్శేష వ్యక్తిత్వం :

కమలాదేవిది సహృదయం. సత్యాన్వేషి ఆమె. కష్టజీవుల కడగండ్లు చూస్తూ కన్నీరుపెట్టే కరుణామయి. కష్టాలనుండి శాశ్వత విముక్తిని సాధించేవరకు నిద్రపోని వ్యక్తిత్వం ఆమెది. ఆమె ధన్యజీవి. తెలుగు మహిళలకు వెలుగుబాట చూపిన పుణ్యమూర్తి. గొప్ప మానవతావాది.

కమలాదేవి కార్యాలయంలో నాయకత్వ లక్షణాలు అడుగుగునా కనిపించేవి. ఆమె చూపులోను, నడుముకు కట్టిన కొంగులోను, కత్తిలాగ పట్టుకునే కలంలోను అవి కనిపించేవి. ఆమెను కొత్తగా చూసినవారికి ఒక గృహిణిగా, ఒక మాతృమూర్తిగా, ఒక సాధారణ మధ్యతరగతి మహిళగా కనిపించేది. ఆమె ఎవ్వరితోనూ మహోనాయకురాలిగా ప్రవర్తించలేదు.

ఉన్నతాశయాలతో ఉత్తమ వ్యక్తిత్వంతో పరిపూర్ణమైన జీవితాన్ని గడిపిన ఆరుట్ల కమలాదేవి జనవరి 1వ తేది 2001న ఈలోకం విడిచింది. కాని తెలంగాణ పల్లె తల్లుల చిరునవ్వుల్లో ఐతికే ఉన్నది.

పదాలు - అర్థాలు

	ఆ		ఒ
అంబరం	= వస్తుం / బట్ట	బండె	= కాని, అటుకాని పక్కాన
అంబలి	= రాగుల (తైదలు) పిండితో వండిన ద్రవాహోరం	బరులు	= ఇతరులు
అంతరిక్షం	= ఆకాశం	బౌషధం	బై
అంతరించిపోవు	= నశించిపోవు		= మందు
అతిశయోక్తి	= ఎక్కువచేసి చెప్పడం		క
అతివేల	= చాలా	కంలీరవం	= సింగం, సింహం
అదృశ్యం	= కనిపించకుండ ఉన్నది / కనిపించనిది	కబుర్లు	= ముచ్చుట్టు, మాటలు
అద్భుతం	= ఆశ్చర్యం కలిగించేది	కరి	= ఏనుగు
అద్రుకం	= వస్త్రానికి రంగువేసే విధానం	కలిమి	= సంపద, సామ్య
అనిశం	= ఎల్లప్పుడు	కల్లు	= అబద్ధం
	ఊ	కలకాలం	= ఎల్లప్పుడు, ఎల్లకాలం
అంగికం	= అవయవ సంబంధమైనది	కాలుష్యం	= మలినం, మురికి
అకర్షించు	= ఆకట్టుకొను	కూడు	= బువ్వ
అకాంక్ష	= కోరిక	కెరటాలు	= అలలు
అత్యజ్ఞుడు	= పుత్రుడు, కొడుకు	కొలిమి	= కమ్మిరివారు ఇనుమును కాల్చే స్థలం (జాగా)
అదరణీయం	= అదరించదగినది, గౌరవించదగినది	కొట్టం	= పశువుల పాక, చపారం
అపాదమస్తకం	= పాదం నుండి తలదాకా	కొండ	= దున్నిన సాలు
అవాసం	= ఇల్లు / నివాసం	కోలూటం	= కోలలు పట్టుకొని ఆడే ఆట
	శః		గ
ఈర్షులు	= అసూయ, ఓర్వలేనితనం, కండ్పుమంటతనం	గణించి	= ఎంచి, లెక్కపెట్టి
	ఉ	గహ్వారం	= గుహ
ఉపేక్ష	= అశ్రద్ధ, లెక్కచేయక పోవడం	గోదలు	= ఎడ్డు
ఉభయతారకం	= ఇరువురికి మేలు జరగడం	ఘుటీంచు	= కలుగు
ఉవ్విక్కూరు	= తహతహలాడు	చిద్విలాసం	ఘ
ఉపస్నీ	= తెల్లవారుజాము	చిల్వ (చిలువ)	= జ్ఞానప్రకాశం
	ఏ	చెలిమి	= పాము
ఏకాగ్రత	= ఒకే విషయంపై మనస్సు నిల్పడం	చేటు	= సోపతి, స్నేహం
ఏరి	= ఎవరి	చేవ	= ముప్పు, ఆపద
			= శక్తి

	జ		ప
జడాశయుడు	= జడమైన మనస్సుకలవాడు	పదిషం	= జలుబు, సర్ది
జపమాల	= జపం చేస్తున్నప్పుడు లెక్కపెట్టే పూసలదండ	పయోనిధి	= సముద్రం
జమీందార్లు	= భూస్వాములు, కొన్ని గ్రామాలకు ఏలికలు	పరోపకారం	= ఇతరులకు మేలు చేయడం
జీజ్ఞాసు	= తెలుసుకోవాలనే కోరిక	పసవు	= పసుపు (రంగు)
జీవగడ్డ	= ఘేతుస్యంతో తొణికిసలాడుతున్న భూమి	పాపాణం	= బండ
	డ		= లోలకం
డొక్కు	= కడుపు	ప్రతిము	= బొమ్మ
	త		= కీర్తి
తస్కరులు	= దొంగలు	ప్రసిద్ధి	= భూమి
తావి	= సువాసన	ప్రాంగణం	= ముంగిలి (వాకిలి)
తృణం	= గడ్డి		బ
తృష్ణ	= కోరిక	బాదరాయణుడు	= వ్యాసుడు
తెలిఱాతి	= తెల్లరాతి		భ
తెహజిబ్ (ఉర్దూ)	= సంస్కృతి	భంగాలు	= అలలు
తేలి	= తేనెటీగ	భయద	= భయాన్ని కల్గించేది
త్యజించు	= వదిలిపెట్టు / విడిచిపెట్టు		మ
	ర		= చేపలుపట్టేవారు
దానవుడు	= రాక్షసుడు	మధువు	= తేనె
దాస్యం	= బానిసతనం	మనోరంజనం	= మనస్సును సంతోషపెట్టేది
దీప్తి	= కాంతి	మనోహరం	= ఇంపైనది, చక్కనేనది
దేవస్థలాలు	= దేవాలయాలు	మాగాణం	= తరిపొలం
దేహం	= శరీరం, పెయ్య	మావులు	= మామిడితోటలు
ద్విజుడు	= బ్రాహ్మణుడు	మీను	= చేప
	ధ		= పందిముక్క, పొత్రం
ధరణి	= భూమి	ముట్టె	= ప్రమాదం
ధ్వనం	= ఏకాగ్రత	మేలుకొలుపు	= నిద్రలేపు
	స	మైనస	= మేని దురద
నిందించు	= తిట్టు		ల
నిర్మతి	= నిర్మాణం	లుప్తం	= లోపించింది
నెలవంక	= చంద్రవంక	ల్యాగ్	= దూడ
నేర్పరులు	= నైపుణ్యంగలవారు		వ
నేర్పు	= నైపుణ్యం	వలగొను	= అల్లుకొను
		వసుధ	= భూమి, నేల
		వక్కం	= మొగం, ముఖం
		వాచవి	= నోటి రుచి

వాలం	= తోక	సంజ్ఞ	= పేరు, గురుతు
వాగ్నం	= మాట ఇప్పడం	సమరం	= ఓర్పు
విపినం	= అడవి	సాదృశ్యం	= పోలిక
వీనులవిందు	= వినడానికి నచ్చిన	సాంగత్యం	= సోపతి, స్నేహం
వెరుగు	= భయం, బుగులు	సున్నితం	= మెత్తని, సుకుమారం
వేడుక	= పండుగ	సృజన	= సృష్టి
వ్యాఖ్యానించు	= వివరించు, చెప్పు శ	సైన్యపాలి	= సైన్యపాలకుడు, సేనాని
శిరం	= తల, నెత్తి	సౌజన్యం	= మంచితనం
శృంగం	= కొమ్ము	స్పందన	= కదలిక
శోభ	= కాంతి, వెలుగు	స్వప్నం	= కల హ
శార్యం	= శూరత్వం	హరిత్తు	= సింహం
శ్రేష్ఠం	= ఉత్తమం, గొప్పది		

పర్మాయ పదాలు

అల	= కెరటం, తరంగం	చెట్టు	= తరువ, భూరుహం, వృక్షం
అంగడి	= దుకాణం, విపణి, మడిగె	చెఱువు	= తటాకం, సరస్సు
అమ్మ	= తల్లి, మాత, జనని	చేప	= మీనం, మత్స్యం
అత్మజుడు	= కుమారుడు, కొడుకు, పుత్రుడు, తనయుడు, సుతుడు	దాత	= త్యాగి, వితరణశీలి, ఉదారుడు
అనందం	= సంతోషం, హాయి, సుఖం	దూడ	= లేగ, క్రేపు, పెయ్య
అశ	= కోరిక, కాండు, వాంఛ	నీరు	= జలం, సలిలం, ఉదకం
అస్త్కి	= అవేక్ష, అనురక్తి, శ్రద్ధ	పల్లె	= గ్రామం, ఊరు, జనపదం
ఇల్లు	= గృహం, సదనం, నివాసం, ఆవాసం	పసిడి	= కాంచనం, పుత్రుడి, బంగారం, హేమం, కనకం
ఈర్ష్య	= అసూయ, ఈసు, మత్సురం	పళ్లి	= పులుగు, విహంగం, ఖగం
ఏనుగు	= కరి, హాస్తి, ఇభం, గజం	పులి	= బిడాలము, మార్జాలం
కంచు	= కంచం, కాంస్యం	పూజ	= శార్దూలం, వ్యాఘ్రం
కిరణం	= రశ్మి, వెలుగు, శిఖ	భర్త	= అర్ధన, సపర్య
కుందేలు	= చెవులపిల్లి, శశం, శరభం		= పతి, నాథుడు, మగడు, మొగుడు, పెనిమిటి
గోపు	= ఆవు, ధేనువు, సురభి	భార్య	= పత్ని, అలు, ఇల్లాలు, పెండ్లం

మైత్రి	= స్నేహం, నెయ్యం, సాంగత్యం, సోపతి
రణం	= యుద్ధం, సమరం, ఆజి
రథము	= తేరు, స్వందనం, అరదము
రైతు	= కర్కుకుడు, కృషీవలుడు
వసుధ	= భూమి, ధరణి, ధరిత్రి, అవని, నేల

వ్యవసాయం	= కృషి, సేద్యం, కాపుదనం
విగ్రహం	= ప్రతిమ, ప్రతిబీంబం,
	ప్రతికృతి, ప్రతినిధి
శరీరము	= దేహం, తనువు, పెయ్యి
సన్మాని	= భిక్షువు, జడధారి, యతి, ముని
సూక్తి	= మంచిమాట, సుభాషితం

నానార్థాలు

అంగడి	= సంత, మడిగె
కంఠీరవం	= మదగజం, పావురం, సింహం
కులం	= వంశం, జాతి, శరీరం, ఊరు, ఇల్లు, నేతిపొట్ట, దేశం, పిల్లి
కేసరి	= సింహం, గుళ్లం, శ్రేష్ఠుడు, హనుమంతుని తండ్రి, మాదీఫలం, పున్నాగం
చైతన్యం	= జ్ఞానం, జీవం
తగవు	= జగడం, వ్యాఖ్యాం, పద్ధతి, మేలు, యుక్తం, న్యాయం, తీర్మా
ధనం	= విత్తం, ఆస్తి, ఆవులమంద, ధనియం, ధనిష్టా నక్షత్రం
ద్విజుడు	= బ్రాహ్మణుడు, క్షత్రియుడు, వైశ్యుడు
నేర్పు	= అభ్యసించు, సామర్థ్యం, విజ్ఞానం
పడ్డం	= కమలం, పాము, ఒకనిధి, సంఖ్యావిశేషం
ప్రతిష్ట	= కీర్తి, స్థాపన

పశువు	= గొట్ట, బలికి ఇచ్చు మృగం, మేడిచెట్టు, ప్రమథగణం,
పాదము	= పద్యపాదం, కాలిలాడుగు భాగం, కిరణం, పాతికభాగం, వేరు
బలి	= బలిచక్రవర్తి, గంధకం, చర్చు ముడుతలు, దున్నపోతు, బలవంతుడు, అర్పణం, పన్ను
భంగము	= ఆటంకము, అల
వాలం	= తోక, తలవెంటుక, కత్తి, పులి
వెరవు	= ఉపాయం, విధం, వశం
వ్యవసాయం	= కృషి, పరిశ్రమ, ప్రయత్నం, పాటుపడుట, నిశ్చలబుద్ధి
శాఖ	= కొమ్మ, వేదభాగం
తీర్తి	= సాలెపురుగు, బుద్ధి, సరస్వతి, లక్ష్మి, పార్వతి, అలంకారం, ఒకరాగం, విషం, సంపద
హోస్యం	= నవ్వు, పరిహసం

ప్రకృతి-వికృతులు

ప్రకృతి	-	వికృతి	-	ప్రకృతి	-	వికృతి
ఆశ	-	ఆస		పుణ్యం	-	పున్ముం
ఆకాశం	-	ఆకసం		పుస్తకం	-	పొత్తం
ఆశ్చర్యం	-	ఆచ్చెరువు		పూర్ణిమ	-	పున్నమ
ఆహారం	-	ఓగిరం		భక్తి	-	బత్తి
కథ	-	కత		భాగవతం	-	బాగోతం
కవిత	-	కైత		ముఖం	-	మొగం
కార్యం	-	కర్జం		రాత్రి	-	రాతిరి
కుల్య	-	కాలువ		వర్షం	-	వన్నె
చిత్రం	-	చిత్తరువు		శిఖి	-	సిగ
దిశ	-	దెస		సంతోషం	-	సంతసం
నిద్ర	-	నిద్దర		సంధ్య	-	సంజ
పర్వం	-	పబ్బం		సింహం	-	సింగం
పక్షి	-	పక్క		స్తంభం	-	కంబం
పశువు	-	పసరం		స్నానం	-	తానం

ప్యాత్పత్తురాలు

కమలాకరం	= కమలాలకు ఆకర్షణైనది - కొలను	వసుధ	= ద్రవ్యాదులను ధరించునది - భూమి
తటాకం	= జలంచే కొట్టబడినది (నిండినది) - చెఱువు	రమూనాథుడు	= రమ (లక్ష్మీకి) భర్త అయినవాడు - విష్ణువు
పద్మాకరం	= పద్మాలకు నెలవైనది - కొలను (చెఱువు)	పయోనిది	= నీటికి నిధివంటిది - సముద్రం

విశేషంశాలు

చదువు

సారస్వతం : సరస్వతీ సంబంధమైనది సారస్వతం. చదువును, జ్ఞానాన్ని, పాండిత్యాన్ని, సాహిత్యాన్ని సారస్వతమని వ్యవహరిస్తున్నాం.

ద్రువా ప్రబంధం : ప్రబంధ విశేషం. గీత ప్రబంధ కావ్యం. (సంగీత నాట్య సాహితీ విశేషం)

కళలు : మానవ జీవన పరిణామంలో నైపుణ్యంతో, సొందర్యదృష్టితో సాధించిన ప్రజ్ఞావిశేషమే కళ. ఇది మానసిక ఆనందాన్నిస్తుంది. కళలు అరవై నాలుగు.

శతక పద్యాలు

“జననీ జన్మభూమిశ్చ స్వర్గదపి గరీయసే” అని శ్రీరాముడు చెప్పాడు అని ప్రతీతి. కన్నతల్లి, జన్మభూమి స్వర్గంకన్నా మిన్న అని భావం.

అమృ జ్ఞాపకాలు

ఆయుర్వేదం : వనమూలికల ఔషధాల ద్వారా చికిత్స చేసి ఆయుష్మను పెంచే వైద్యవిధానం ఇది.

జమీందారు : జమీన్ అంటే ఉర్దూభాషలో భూమి అని అర్థం. భూమితోపాటు పాలనాధికారాలు కూడా వీరి సాంతం. వీరినే భూస్వాములు అంటారు.

వరాహపతారం : దశావతారాల్లో మూడో అవతారం. హిరణ్యకుండనే రాక్షసుణ్ణి వధించడానికి విష్ణుమార్తి ఎత్తిన అవతారమే వరాహపతారం.

పల్లె అందాలు

అర్ఘ్యం : చేతులు కడుక్కేవడానికి ఇచ్చే నీళ్ళు. సూర్యుని కోసం సమర్పించే నీళ్ళను కూడా అర్ఘ్యం అని వ్యవహరిస్తారు.

ముత్కెదువఁ : ముత్కులు (పసుపు కుంకుమ, మాంగల్యం, మట్టిలు, ముక్కెర, గాజలు) అయిదు కల్గిన ప్రీ. సుమంగళి అయిన ప్రీగా జన్మవహీరం. (ముక్కెరకు బదులు ‘పూలు’, ‘పొపిట సింధూరం’ లను చెప్పున్నారు)

పద్మశాలీయులు : ప్రాచీనకాలంలో పద్మపు తూడునుండి తీసిన నారతో వప్రాలు తయారుచేసే వారిని పద్మశాలీయులు అనేవారు. ఆధునికకాలంలో వీరు అన్నిరకాల వప్రాలు నేస్తున్నారు.

ప్రేరణ

విరోణాటికల్ ఇంజనీరింగ్ : విమానాల తయారీకి సంబంధించిన ఇంజనీరింగ్ విభాగం.

పోచ.ఎ.యల్. : హిందుస్తాన్ విరోణాటిక్స్ లిమిటెడ్ (భారతీయ విమానయాన నిర్మాణ సంబంధిత సంస్థ)

ఎం.ఎ.టి. : మద్రాస్ ఇనీస్టిట్యూట్ అఫ్ టెక్నాలజీ.

శిల్పి

అజంతా గుహలు : మహారాష్ట్రలో జౌరంగాబాదుకు 55 మైళ్ళ దూరంలో ఉన్న గుహలిచి. జాతక కథలు కుడ్య చిత్రాలుగా ఉన్న అజంతా గుహలన్నీ భారతీయ చిత్రకళకు నిదర్శనాలు.

శీలు పొంగిన జీవగడ్డ

నవరసాలు : శృంగారం, వీరం, కరుణం, అద్భుతం, హస్యం, భయానకం, బీభత్సం, రౌద్రం, శాంతం. వీటిని నవరసాలు అంటారు.

ఆపస్తంబ, ఆశ్వలాయన సూత్రాలు : ఆపస్తంబుడు, ఆశ్వలాయనుడు మానవ జీవన విధానానికి సంబంధించిన ధర్మాలను (సూత్రాలను) తెలిపారు.

గ్రామాలలో వేదుకలు - క్రీడలు, వినోదాలు

ఇంద్రజాలం : ఉన్నది లేసట్లు, లేనిది ఉన్నట్లు కనికట్లు చేసి చూపే ప్రదర్శనావిద్య. ఆంగ్రంలో దీనిని మ్యాజిక్ అంటాం.

మల్లయుద్ధం : దేహదారుడ్యం కలిగిన వస్తాదులు ఒకరు కలెబదే బాహుసంబంధ యుద్ధవిద్య.

యక్కగానం : జక్కులు అనే తెగవారు ఆడుతూ పాడేవి యక్కగానాలు. ఇదొక ప్రదర్శనాకళ. ఇది నాటకానికి పూర్వరూపం.

కొరవి జాతర : వరంగల్ జిల్లా మానుకోట సమీపంలోని కొరవి గ్రామంలో జరిగే జాతర. ఇక్కడ వీరభద్రస్వామి పూజలందుకొంటాడు.

ఐనవోలు జాతర : వరంగల్ జిల్లా మామునూరు సమీపంలోని ఐనవోలు గ్రామంలో ప్రతి సంవత్సరం శివరాత్రికి మల్లన్న జాతర జరుగుతుంది. ఐలోని మల్లన్న జాతరగా జనమ్యవహరం.

మేడారం జాతర : ప్రతి రెండు సంవత్సరాల కొకసారి వరంగల్ జిల్లాలో జరిగే జాతర. ఇక్కడ గిరిజన దేవతలైన సమృక్ష సారలమ్మలను కొలుస్తారు. భారతదేశంలో జరిగే అతిపెద్ద జాతర ఇది.

కోలాటం : రెండు చేతుల్లో రెండు కోలలు (కుర్రలు) పట్టుకుని, వాటిని లయబద్ధంగా తాకిస్తూ పాటపాడుతూ ఆడే ఆట కోలాటం. ఇదొక బృంద నాట్య విశేషం.

రాణి శంకరమ్మ

మెతుకు సీమ : నేటి మెదక్ జిల్లా. ఒకప్పుడు ఇక్కడ (వరి అధికంగా పండించేవారు) మెతుకులు అధికంగా దొరికేవి కాబట్టి మెతుకుసీమ అన్నారు. మంజీరకదేశం, గుల్మనాబాద్ అని కూడ గతంలో పిలిచేవారు.

రాయబాగ్ని : రాయబాగ్ని అంటే రాజసహాదరి అని అర్థం. నిజాం పాలకుడు రాణి శంకరమ్మకు ఇచ్చిన బిరుదు ఇది.

అన్నపూర్ణ : కాశీలోని విశ్వాసాధుని ఇల్లాలుపేరు అన్నపూర్ణ. అందరికీ ఆహారం (అన్నం) పెట్టేదే అన్నపూర్ణ.

అందోలు : గతంలో ఒక సంస్థానం. ప్రస్తుతం మెదక్ జిల్లాలో ఉన్నది.

నైజాం రాజులు : తెలంగాణను గతంలో పరిపాలించిన నిజాం వంశీయులైన మహ్యదీయ రాజులు.

పీచ్చోలు : ఒకప్పుడు మహారాష్ట్రాను పరిపాలించిన రాజులు.

